

Stephen King - Dolores Claiborne
Kitaplar, uygarlığa yol gösteren ışıklardır.
UYARI:

www.kitapsevenler.com

Kitap sevenlerin yeni buluşma noktasından herkese merhabalar...
Cehaletin yenildiği, sevginin, iyiliğin ve bilginin paylaşıldığı yer olarak
gördüğümüz sitemizdeki
tüm e-kitaplar, 5846 Sayılı Kanun'un ilgili maddesine
istinaden, engellilerin faydalanabilmeleri amacıyla
ekran okuyucu, ses sentezleyici program, konuşan "Braille Not Speak", kabartma
ekran
vebenzeri yardımcı araçlara, uyumlu olacak şekilde, "TXT", "DOC" ve "HTML" gibi
formatlarda, tarayıcı ve OCR (optik
karakter tanıma) yazılımı kullanılarak, sadece görme engelliler için,
hazırlanmaktadır. Tümüyle ücretsiz olan sitemizdeki
e-kitaplar, "Engelli-engelsiz elele" düşüncesiyle, hiçbir ticari amaç
gözetilmeksizin, tamamen gönüllülük
esasına dayalı olarak, engelli-engelsiz Yardımsever arkadaşlarımızın yoğun emeği
sayesinde, görme engelli kitap sevenlerin
istifadesine sunulmaktadır. Bu e-kitaplar hiçbir şekilde ticari amaçla veya
kanuna aykırı olarak kullanılamaz, kullandırılmaz.
Aksi kullanımdan doğabilecek tümyasalsorumluluklar kullanana aittir. Sitemizin
amacı asla eser sahiplerine zarar vermek değildir.
www.kitapsevenler.com
web sitesinin amacı görme engellilerin kitap okuma hak ve özgürlüğünü yüceltmek
ve kitap okuma alışkanlığını pekiştirmektir.
Ben de bir görme engelli olarak kitap okumayı seviyorum. Sevginin olduğu gibi,
bilginin de paylaşıldıkça
pekişeceğine inanıyorum. Tüm kitap dostlarına, görme engellilerin kitap
okuyabilmeleri için gösterdikleri çabalardan ve
yaptıkları katkılardan ötürü teşekkür ediyorum.
Bilgi paylaşmakla çoğalır.
Yaşar MUTLU

İLGİLİ KANUN:

5846 Sayılı Kanun'un "altıncı Bölüm-Çeşitli Hükümler" bölümünde yer alan "EK
MADDE 11" : "ders
kitapları dahil, alenileşmiş veya yayımlanmış yazılı ilim ve edebiyat
eserlerinin engelliler için üretilmiş bir nüshası yoksa
hiçbir ticari amaç güdülmeksizin bir engellinin kullanımı için kendisi veya
üçüncü bir kişi tek nüsha olarak
ya da engellilere yönelik hizmet veren eğitim kurumu, vakıf veya dernek gibi
kuruluşlar tarafından ihtiyaç kadar kaset, CD, braille alfabesi ve benzeri
formatlarda çoğaltılması veya ödünç verilmesi
bu Kanunda öngörülen izinler alınmadan gerçekleştirilebilir." Bu nüshalar hiçbir
şekilde satılamaz, ticarete konu edilemez ve amacı dışında kullanılamaz ve
kullandırılmaz.
Ayrıca bu nüshalar üzerinde hak sahipleri ile ilgili bilgilerin
bulundurulması ve çoğaltım amacının belirtilmesi zorunludur."

bu e-kitap Görme engelliler için düzenlenmiştir.
Kitap taramak gerçekten incelik ve beceri isteyen, zahmet verici bir iştir. Ne
mutlu ki, bir görme
engellinin, düzgün taranmış ve hazırlanmış bir e-kitabı okuyabilmesinden duyduğu
sevinci paylaşabilmek
tüm zahmete değer. Sizler de bu mutluluğu paylaşabilmek için bir kitabınızı
tarayıp,
kitapsevenler@gmail.com
Adresine göndermeyi ve bu isimsiz kahramanlara katılmayı düşünebilirsiniz.

Stephen King - Dolores Claiborne
Kitaplar, uygarlığa yol gösteren ışıklardır.

UYARI:

www.kitapsevenler.com

Kitap sevenlerin yeni buluşma noktasından herkese merhabalar...

Cehaletin yenildiği, sevginin, iyiliğin ve bilginin paylaşıldığı yer olarak gördüğümüz sitemizdeki tüm e-kitaplar, 5846 Sayılı Kanun'un ilgili maddesine istinaden, engellilerin faydalanabilmeleri amacıyla

ekran okuyucu, ses sentezleyici program, konuşan "Braille Not Speak", kabartma ekran

vebenzeri yardımcı araçlara, uyumlu olacak şekilde, "TXT", "DOC" ve "HTML" gibi formatlarda, tarayıcı ve OCR (optik

karakter tanıma) yazılımı kullanılarak, sadece görmeengelliler için, hazırlanmaktadır. Tümüyle ücretsiz olan sitemizdeki

e-kitaplar, "Engelli-engelsiz elele"düşüncesiyle, hiçbir ticari amaç

gözetilmeksizin, tamamen gönüllülük

esasına dayalı olarak, engelli-engelsiz Yardımsever arkadaşlarımızın yoğun emeği sayesinde, görme engelli kitap sevenlerin

istifadesine sunulmaktadır. Bu e-kitaplar hiçbir şekilde ticari amaçla veya kanuna aykırı olarak kullanılamaz, kullandırılmaz.

Aksi kullanımdan doğabilecek tümyasalsorumluluklar kullanana aittir. Sitemizin amacı asla eser sahiplerine zarar vermek değildir.

www.kitapsevenler.com

web sitesinin amacı görme engellilerin kitap okuma hak ve özgürlüğünü yüceltmek ve kitap okuma alışkanlığını pekiştirmektir.

Ben de bir görme engelli olarak kitap okumayı seviyorum. Sevginin olduğu gibi, bilginin de paylaşıldıkça

pekişeceğine inanıyorum. Tüm kitap dostlarına, görme engellilerin kitap okuyabilmeleri için gösterdikleri çabalardan ve

yaptıkları katkılardan ötürü teşekkür ediyorum.

Bilgi paylaşmakla çoğalır.

Yaşar MUTLU

İLGİLİ KANUN:

5846 Sayılı Kanun'un "altıncı Bölüm-Çeşitli Hükümler" bölümünde yer alan "EK

MADDE 11" : "ders

kitapları dahil, alenileşmiş veya yayımlanmış yazılı ilim ve edebiyat eserlerinin engelliler için üretilmiş bir nüshası yoksa hiçbir ticarî amaçgüdülmeksizin bir engellinin kullanımı için kendisi veya üçüncü bir kişi tek nüsha olarak

ya da engellilere yönelik hizmet veren eğitim kurumu, vakıf veya dernek gibi kuruluşlar tarafından ihtiyaç kadar kaset, CD, braill alfabesi ve benzeri formatlarda çoğaltılması veya ödünç verilmesi

bu Kanunda öngörülen izinler alınmadan gerçekleştirilebilir."Bu nüshalar hiçbir şekilde satılmaz, ticarete konu edilemez ve amacı dışında kullanılamaz ve kullandırılmaz.

Ayrıca bu nüshalar üzerinde hak sahipleri ile ilgili bilgilerin bulundurulması ve çoğaltım amacının belirtilmesi zorunludur."

bu e-kitap Görme engelliler için düzenlenmiştir.

Kitap taramak gerçekten incelik ve beceri isteyen, zahmet verici bir iştir. Ne mutlu ki, bir görme

engellinin, düzgün taranmış ve hazırlanmış bir e-kitabı okuyabilmesinden duyduğu sevinci paylaşabilmek

tüm zahmete değer. Sizler de bu mutluluğu paylaşabilmek için bir kitabınızı

tarayıp,

kitapsevenler@gmail.com

Adresine göndermeyi ve bu isimsiz kahramanlara katılmayı düşünebilirsiniz.

Bu Kitaplar size gelene kadar verilen emeğe ve kanunlara saygı göstererek lütfen bu açıklamaları silmeyiniz.

Siz de bir görme engelliye, okuyabileceği formatlarda, bir kitap armağan ediniz...

Teşekkürler.

Ne Mutlu Bilgi için, Bilgece yaşayanlara.

Stephen King - Dolores Claiborne

© 1993, Stephen King

Kesim Telif Hakları Ajansı aracılığıyla

Türkiye'de yayın hakkı

© 1994, İnkılâp Kitabevi Yayın Sanayi ve Tic. A.Ş.

Bu kitabın her türlü

yayın hakları Fikir ve Sanat

Eserleri Yasası gereğince

İnkılâp Kitabevi Yayın Sanayi ve

Ticaret A.Ş.'ye aittir.

Dizgi: Odak Dizgi

Düzeltili: Faruk Kırkan

Kapak: Ömer Küçük

Baskı:

Teknografik

Matbaacılar Sit. No.: 38

Bağcılar - İstanbul

ISBN 975-10-0645-7 99-34-Y-0051-0033

99 00 0102 03 04 11109876543

İNKILÂP

Ankara Cad. No.: 95

Sirkeci 34410 İSTANBUL

Tel.: (0 212) 514 06 10 (Pbx)

Fax:(0 212)514 06 12

Web sayfası : <http://www.inkilap.com>

e-posta: posta@inkilap.com

Bu Kitap www.kitapsevenler.com sitesi için Taranmıştır.

e-posta Adresimiz kitapsevenler@gmail.com

STEPHEN KING

DOLORES

(Dolores Claiborne)

Roman Çeviren

Mehmet HARMANCI

İNKİLÂP

"Bir kadın ne ister?"

Sigmund Freud

"S-A-Y-G-I, bunun bence ne anlama geldiğini öğrenin."

- Aretha Franklin

NE sordun, Andy Bissette? "Bana açıkladığın haklarımı anlayıp anlamadığımı mı?"

Hey Tanrım! Bazı erkekler ne kadar da budala oluyorlar!

Hayır, boş ver -sen palavrayı kes de, biraz beni dinle bakalım. Bütün gece boyunca beni dinleyeceksin sanırım, onun için buna şimdiden başlasan iyi olur, tamam mı? Elbette bana okuduklarını anlıyorum. Seni pazarda gördüğümden bu yana beynimi kaybettim falan mı sanıyorsun yoksa? O Pazartesi öğleden sonraydı, eğer unutmuşsan ben sana hatırlatayım. Sana o bayat ekmeği aldın diye karından bir güzel zılgıt yiyeceğini söylemiştim -ucuz etin yahnisi tatsız olur derler hani—bahse girerim ki, haklı çıktım, değil mi?"

Haklarımı çok iyi biliyorum, Andy; annem budala evlat yetiştirmemiştir. Tanrı

yardımcım olsun, sorumluluklarımı da iyi bilirim.

Söyleyeceğim her şey mahkemede aleyhimde kullanılabilir diyorsun, değil mi?

İnsan her gün yeni bir şey öğreniyor! Frank Proubc, sırtıma öyle. Bugünlerde polis olmuş olabilirsin, ama ben seni altını ıslatırken yine öyle sırtır gördüğümü daha dün gibi hatırlıyorum. Sana bir öğüt vereyim -benim gibi morukların yanındayken o sırtımanı başkasına sakla, tamam mı? Ben senin suratını

Sears katalogundaki iç çamaşırını reklamlarından daha kolay okurum.

Pekala, eğlence bitti; şimdi işe gelem. Sizlere pek çok şey anlatacağım ve bunların çoğu mahkemede aleyhimde kullanılabilir sanırım, eğer bu geç tarihte bunu yapmak isteyen olursa tabii. İşin komik yanı adadakiler çoğunu bilirler zaten.

Ama önemli olan bir tek şey var, zaten buraya kendiliğimden gelmemin nedeni de o. O Vera Donovan cadısını ben öldürmedim ve şu anda neye inanıyorsanız inanın, buna size inandırmaya kararlıyım. Onu o lanet merdivenden aşağı ben itmedim.

Öteki iş için beni deliğe tıkmak isterseniz bir diyeceğim yok, ama o cadının kanı elime bulaşmamıştır, tamam mı? Ve sözüm bitince bana inanacağından eminim, Andy. Sen her zaman iyi bir çocuktun -bir oğlanın iyi olacağı kadar, yani- ama sonunda dürüst bir erkek oldun. Ama bu sakın senin başını döndürmesin, ha; sen de her erkek gibi, üstünü başını temiz tutacak, burnunu silecek, yanlış yöne baktığında seni.doğruya çevirecek bir kadının var diye böyle oldun.

İşe başlamadan bir şey daha var -Andy, seni ve Frank'ı tanıyorum, ama elindeki o ses makinesi olan kadın da neyin nesi oluyor?

İnsaf, Andy, elbette stenograf olduğunu biliyorum! Sana annemin aptal evlat yetiştirmediğini daha şimdi söylemedim mi? Bu Kasımda altmış altı yaşında olacağım ama aklım yerinde henüz. Elinde ses makinesi ile not defteri olan bir kadının stenograf olduğunu bilirim. Bütün o mahkemeli filmleri izlerim, hiç

kimsenin on beş dakika giyinik duramadığı o L.A.Law'u bile.

Senin adın ne, yavrum?

Ha, öyle mi... nerelisin bakayım?

Kes artık, Andy! Bu akşam başka ne yapmaya niyetlisin, ha?

Tamam, bu daha iyi işte. Kennebunklu Nancy Bannister'sin demek. Ben de buradan, Little Tall Adası'ndan Dolores Claiborne. Burada epey konuşacağımı söylemişim, hiç de yalan söylemediğimi anlayacaksın. Onun için eğer daha yüksek sesle, ya da daha ağır konuşmamı istersen söyle, olur mu? Utanmana hiç gerek yok.

Söyleyeceğim her sözcüğü yazmanı istiyorum; işte başlıyorum: yirmi dokuz yıl önce, bu Polis Şefi Bisette daha birinci sınıftayken, benim Joe St. George'u öldürdüm.

Andy, burası biraz cereyanlı galiba. Şu lanet kapıyı kapatırsan iyi olur sanırım. Neden öyle şaşırmış gibi baktığını anlamıyorum doğrusu. Joe'yu öldürdüğümü biliyorsun. Little Tall'da herkes bilir bunu, hatta herhalde karşıdaki Jonesport'un yarısı da. Ama bunu kimse kanıtlayamamıştı. Eğer o uğursuz Vera pis numaralarına başlamış olmasaydı şimdi bunu Frank Proubc ile Kennebunklu Nancy Bannister önünde itiraf etmeyecektim tabii.

Ama artık numara falan yapamayacak, değil mi? Eh, bu da bir avuntudur ne de olsa.

Nancy, o makineyi biraz daha yakına getir, şekerim -bu işi yapacaksak tam yapalım bari. Şu Japonlar ne de akıllı şeyler yapıyorlar, değil mi? Öyle... ama o küçücük şeyin içindeki bandın beni ömrümün sonuna Kadınlar Cezaevine sokturabileceğini ikimiz de biliyoruz sanırım. Ama başka seçeneğim yok. Tanrı

adına yemin ederim ki, Vera Donovan'ın ölümüne neden olacağımı biliyordum -hem de onu ilk gördüğüm andan beri. Ve bak o lanet orospunun şimdi yaptıklarına. Bu kere gerçekten çarkıma çomak soktu işte. Ama zenginler böyledir işte; sizi dayaktan gebertemezlerse, sevgiyle öldürürler.

Ne?

Tamam tamam, Andy, biraz rahat verirsen onu da anlatacağım. Baştan sona mı, yoksa sondan başa mı anlatayım, bir türlü karar veremedim de. Bir içki vermezsiniz, değil mi?

Kahveniz yerin dibine batsın! Sen o güğümü al da uygun bir yerine sok, tamam mı?

O çekmecende sakladığın Beam'den bir yudum veremeyecek kadar pintiysen bir bardak su ver bari. Ben...

Nereden biliyorsun da ne demek? Andy Bisette, seni tanımayan da daha dün kutudan yeni çıktığını sanacak Bu adadakiler sadece benim mi öldürdüğümü mü

konuşurlar sanıyorsun? O bayat haber. Şimdi sıra sende artık.

Teşekkür ederim, Frank. Sen de esaslı bir çocuktun, ama annen o parmağını

burnuna sokma huyundan vazgeçirtene kadar kilisede yüzüne bakmak da epey güçtü

hani. Kimi zamanlar parmağını o kadar sokardın ki, beynini boşaltmadığına şaşardık yani. Neden kızarıyorsun öyle? Madeninden biraz yeşil altın çıkarmamış

çocuk var mıdır sanki? Sen hiç olmazsa ellerini pantolon ceplerinden ve cevizlerinden uzak tutardın, en azından kilisede ve pek çok oğlan...

Tamam, Andy -anlatacağım elbette. Sen hiç pantolon cebinden karıncaları

boşaltmadın, değil mi?

Bakın size ne söyleyeceğim: sizinle bir anlaşma yapalım. Hikayeyi baştan sona ya da sondan başa anlatacağım yerde, ortadan başlayıp her iki uca kadar gideceğim, tamam mı? Andy, sen de bundan hoşlanmazsan, kaderine küs, oldu mu?

Joe ile üç çocuğumuz vardı; o '63 yazında öldüğünde Selena on beş, Joe Junior on üç ve Küçük Pete de dokuz yaşındaydı. Joe bana ne içine işeyecek bir oturak, ne de onu dışarı boşaltacak bir pencere bırakmamıştı...

Nancy sen bunları biraz düzeltirsin, tamam mı? Ben pis huylu ve daha da pis ağızlı karının biriyim;

ama pis bir hayat yaşıdın mı sonunda hep böyle olur, değil mi?

Neredeydik? Daha şimdiden lafi unutmadım umarım.

Tamam, teşekkür ederim, şekerim.

Joe bana East Head'de o kulübe gibi evle çoğu böğürtlen çalılıklarıyla dolu altı

dönüm toprak bırakmıştı. Başka? Dur bakayım. Çalışmayan üç kamyon -iki kamyonetle bir kütük taşıyıcı- dört çeki odun, bakkalda bir fatura, nalburda bir fatura, benzincide bir fatura, cenaze evinde bir fatura... ve üstüne üstlük ne biliyor musun? Daha toprağın altına gireli bir hafta olmamıştı ki, o ayyaş Harry Douce elinde bir kağıtla gelip Joe'nun ona bir beyzbol bahsinden yirmi dolar borcu olduğunu söylemişti.

Bunların dışında tek kuruş sigorta bıraktı mı? Hayır, efendim! Ama bu sonunda benim için bir iyilik olmuş sayılır. Neyse, işin o yanına daha sonra geleceğim, şu anda tek söylediğim Joe'nun aslında bir erkek değil, boynuma asılı duran bir değirmen taşı olduğudur. Daha da kötü ya, çünkü değirmen taşları sarhoş olup gecenin birinde bira kokarak eve gelip sizi düzmek istemezler. Orospu çocuğunu o yüzden öldürmüş değilim, ama burası hikayeye iyi bir başlangıçtır aslında.

Bir ada bir insanı öldürmek için iyi bir yer değildir, bunu size rahatlıkla söyleyebilirim. Hep çevrede burnunu işinize sokmak isteyen biri vardır, hem de en münasebetsiz anlarda. Onun için yaptığımı o zaman yaptım, ama ona da sıra gelecek. Şimdilik bu işi Vera Donovan'ın kocasının Baltimore dışında bir araba kazasında ölmesinden üç yıl sonra yaptığımı söylemek yeter. Onlar Little Tall'da yazlıkta olmadıkları zaman Baltimore'da otururlardı. O günlerde Vera'nın aklı

yerindeydi.

Joe yeni ölmüş ve elde avuçta beş kuruş yokken durumumuz çok berbattı -dünyada çocukları kendi eline bakan bir kadın kadar umutsuzluk hisseden başka biri olamaz. Karşıya geçip Jonesport'da bir iş aramayı düşünüyordum -belki Shop 'n Save'de bir kasiyerlik ya da bir lokantada garsonluk bulabilirdim. Ama o uğursuz karı birden artık bütün yıl adada oturmaya karar verdiğini bildirdi. Herkes onun sigortalarından birinin attığını düşündüyse de, ben o kadar şaşmamıştım -çünkü o sırada zaten yılın büyük bir kısmını burada geçiriyordu.

O zamanlar yanında çalışan herif -adını hatırlamıyorum ama sen bilirsin, Andy, hani kavanoz kadar taşığı olduğunu göstermek için daracık pantolon giyen iriyarı

bir sersemdi- bana gelip Hanım'ın (ona hep Hanım derdi, hıyar herif) evinin kahyası olarak çalışıp çalışmayacağını sorduğunu söyledi. Eh, ben 1950'den beri yazları onların yanında çalıştığım için herkesten önce bana sorması doğaldı

herhalde, ama o sırada bu bütün dualarımın yanıtı gibi gelmişti. Hemen orada elbette dedim ve onun yanında dün evin önündeki merdivenlerden o aptal boş

kafası üstüne düşünceye kadar da çalıştım.

Kocasını ne iş yapardı, Andy? Uçak yapardı, değil mi?

Evet, onu duymuştum, ama adalıların nasıl dedikodu yaptıklarını bilirsin. Tek bildiğim çok zengin olduklarıydı ve kocası ölünce hepsi ona kalmıştı. Devletin elinden koparabildiği dışında yani, ama herhalde borcu falan olduğundan o da fazla bir şey alamamıştır ya. Michael Donovan çok kurnazdı. Hilekar da. Son on yıldaki halinden kimse kestiremezse de, Vera da onun kadar hilekardı... hem de öldüğü güne kadar. Yatağında kalp krizinden başka bir şeyle öldüğü takdirde başıma ne işler açacağını bilip bilmediğini merak ederim doğrusu. Ben günün çoğunu East Head'de o sallantılı basamaklarda oturup bunu... ve daha yüzlerce şeyi düşünerek geçirdim. Önce hayır, diye düşündüm, bir tas yulaf ezmesinde bile Vera'dan fazla beyin vardır... ama sonra elektrik süpürgesi için yaptıklarını

hatırlıyorum da...belki, diyorum...

Ama artık önemi yok. Şimdi önemli olan tek şey benim tavadan ateşe düşmüş olmam; ve en çok istediğim de, kışını daha fazla yanmadan kendimi dışarı atmak. Eğer başarabilirsem.

Ben Vera Donovan'ın kahyalığı ile başladım ve "ücretli arkadaş" dedikleri şeyle sonunu getirdim. Aradaki farkı anlamam fazla uzun sürmedi. Vera'nın kahyası

olarak günde sekiz saat ve haftada beş gün dırdırını çekerdim. Ücretli arkadaşı

olarak ise günde yirmi dört saat. 1968'de televizyonda Chicago'daki Demokrat Parti Milli Kurultayı'nı izlerken ilk krizi geçirdi. Bu küçük bir şeydi ve suçu Hubert Humphrey'de bulurdu. "O mutluluk dolu eşoğluna biraz fazla baktım ve damarlarımdan birini patlattım," derdi. "Bunun olacağını bilmeliydim ve bu Nixon'un yüzünden de olabilirdi."

İkinci kriz 1975'teydi ve bu kere ortalıkta suçu atacak politikacı yoktu. Dr.

Freneau ona içkiyi ve sigarayı bırakmasını söylediye de, nefesine yazık olmuştu, Vera Arka-Yanaklarımı-Öp Donovan gibi biri Chip Freneau gibi bir köy doktorunu dinleyecek değildi herhalde. "Onu ben gömeceğim ve sonra da mezarı

üstüne oturup bir viski-soda içeceğim," derdi.

Bir süre bu sözünü tutacak gibi oldu da -doktor onu azarlıyor, o da Queen Mary transatlantiği gibi bandırasını çekmiş yoluna devam ediyordu. Sonra 1981'de ilk büyük krizini geçirdi ye ertesi yıl da o insan azmanı herif araba kazasında öldü. İşte ben de o yıl, yani 1982 Ekiminde onunla birlikte oturmaya başladım.

Buna zorunlu muydum? Sanmıyorum. Sosyal Güvenliğim vardı. Fazla bir şey değildi ama artık o sırada çocukların her biri bir yana dağılmıştı -Küçük Pete öteki dünyaya göçmüştü zavallı- ve ben de bir kenarda üç beş dolar biriktirmiştım.

Ada'da yaşamak her zamandan ucuzdu, ve bir zamanlar olduğu gibi değilse de, yine de karada yaşamaktan daha iyiydi. O yüzden Vera ile yaşamak zorunda değildim.

Ama o zamana kadar birbirimize alışmıştık. Bunu bir erkeğe anlatmak zordur. Not defteri, kalemi ve ses alma makinasıyla Nancy bunu anlar sanırım, ama herhalde konuşması da yasaktır. İki yarasanın, çok iyi dost olmasalar bile, bir mağarada yanyana başaşağı asılı oldukları gibi biz de birbirimize alışmıştık diyebilirim sanırım. Aslında büyük bir değişiklik olmamıştı. En büyük şey pazarlık elbiselerimi günlük elbiselerimin yanına asabilmekti herhalde; çünkü '82'de hemen hemen her gün ve her gece evde kalıyordum artık. Para da daha iyiydi, ama bir Cadillac'a peşinat yatıracak kadar da değil, bilmem anlatabildim mi?

Bu işi başkası olmadığı için yapıyordum sanırım. New York'ta Greenbush diye işlerini takip eden bir adamı vardı ama Greenbush Little Tall'a gelmediği için yatakodası penceresinden ona çarşafı dört değil altı mandalla asması için bağırabilecek değildi. Ya da Greenbush konuk odasına gidip Vera'nın altını

değiştirip kışından boklarını silerken Vera kendisini kumbarasından para çalmakla suçlayacak ve onu bunun için hapse atacağını söyleyemeyecekti.

Greenbush çekleri yazardı; ben onun bokunu temizler, çarşafı ve kumbarası hakkında saçmalamasını dinlerdim.

Sonunda ne olacaktı ki? Bir madalya bekliyor değildim. Zaten zamanımda çok boklu kış temizlemiş ve pek çok saçmalık dinlemiştim (Joe St. George ile on altı yıl evli kaldığımı unutmayın) ve bunların hiçbirine aldırılmazdım. Sonunda kimsesi yok diye yanında kaldım sanırım; yani ben yanında olacaktım ya da bir hastaneye gidecekti. Çocukları hiç kendisini görmeye gelmezlerdi, ve kendisine bir tek bu yüzden çok acırdım. Onların kadına bir yardımında bulunmalarını bekliyor değildim, ama zamanında her ne olmuşsa, unutup de bir haftasonu gelmemelerine bir türlü

akıl erdiremezdim. Aksi karının biriydi, ama onların da Ana'sıydı. Evet, o sıralarda çok yaşlıydı. Tabii şimdi o zamandan daha çok şey biliyorum, ama-Ne?

Doğrudur elbette. Yalan söylüyorsam ölümü görün, torunlarımdan dedikleri gibi.

Bana inanmıyorsanız o Greenbush'a telefon edebilirsiniz. Haber duyulduğu zaman Bangor Daily News gazetesinde her şeyin ne kadar iyi olduğu hakkında bir palavra çıkacaktır. Ama benim size haberlerim var - hiçbir şey çok güzel değildi.

Korkunç bir karabasandı aslında. Burada neler olursa olsun, millet onun beynini yıkayarak yaptıklarını yapmaya zorladığımı, sonra da onu öldürdüğümü

söyleyecektir. Bunu biliyorum, ve Andy bunu sen de biliyorsun. İnsanları canları

isteyince en kötüyü düşünmekten alıkoyacak hiçbir güç olamaz.

Bunların tek kelimesi bile doğru değildir. Ben onu hiçbir şey yapmaya zorlamadım, ve o da yaptığını beni sevdiği için, ya da benden hoşlandığı için yapmış değildir. Bunu bana borçlu olduğu için yapmış olabilir -kendi kafasına göre bana bir şeyler borçlu olduğunu düşünmüş olabilir ve bu konuda hiçbir şey söylememek da tam tabiatına uygun bir şeydi. Hatta bu bana teşekkür etme yolu da olmuş

olabilir... boklu çamaşırlarını değiştirdiğim için değil de, yatağın altından cinlerin çıktığı o geceler boyunca hep yanında olduğum için.

Bunu anlamadığınızı biliyorum, ama anlayacaksınız. Şu kapıyı açıp da bu odadan çıkmadan her şeyi anlayacağınıza söz veriyorum sizlere.

Üç çeşit namussuzluğu vardı. Daha çok namussuzluğu olanı bilirim ama yatalak olan bunak bir yaşlı kadına üçü yeter de artar bile.

Birincisi elinde olmayan domuzluklarıydı. Mandallar hakkında söylediğimi hatırlıyor musunuz, hani çarşaflar ille de altı mandalla asılacaktı? Bu bir örnektir işte.

Bayan Arka-Yanaklarımı-Öp Vera Donovan için çalışıyorsanız bazı şeyleri yapma yolları vardı ve bunlardan birini bile asla unutamazdınız. İşin başında bir şeyin nasıl yapılacağını söylerdi ve o şey öyle yapılırdı. Bir şeyi bir kere unutursanız zılgıtı yerdiniz. İki kere unutursanız paranız kesilirdi. Üçüncü

kere unutursanız, mazeretiniz ne olursa olsun, kapı dışarı edilirdiniz. Vera'nın kuralı böyleydi ve benim de buna bir diyeceğim yoktu. Evet, epey sertti ama bence adildi de. Eğer fırından çıkan keki hangi rafa koyacağınız söylenmişse ve onu soğutmak için İrlanda köylüleri gibi pencere kenarına koymamanız tembih edilmişse, ve siz bunu hâlâ hatırlayamamışsanız, hiç hatırlamayacaksınız demektir.

Üç kere ve kapı dışarı, kesin kuraldı bu, istisnası falan yoktu ve ben bu yüzden o evde yıllar boyunca bir sürü değişik insanla çalıştım. Eski günlerde Donovan'ların yanında çalışmanın o döner kapılardan geçmeye benzetildiğini çok duymuşluğum vardır; bir iki kere dönebilirdiniz, hatta bazan beş on kere de dönerdi, ama sonunda hep kaldırıma çıkıverirdiniz. Ben ona ilk çalışmaya gittiğimde 1949'daydı- bir canavar mağarasına giriyormuş gibi olmuştum. Ama Vera insanların söyledikleri kadar da kötü değildi. Kulağınızı kirişte tutarsanız orada kalabilirdiniz. Ben kaldım, o insan azmanı da kaldı. Ama kadın çok kurnazdı, ada halkı arasında olup bitenleri yazlıkçıların hepsinden fazla bilirdi, o yüzden hep tetikte olmak zorundaydınız. Çok da kötü olabilirdi. O

zaman bile, başına o kadar bela gelmeden önce de kötülük yapardı. Bu onun için bir uğraştı sanki.

O ilk gün bana, "Senin burada ne işin var?" dedi. "O yeni bebeğine bakıp yaşamının ışığına güzel yemekler yapman gerekmiyor mu senin?"

"Bayan Cullum günde dört saat Selena'ya bakıyor, hanımım. Ben de sadece yarım günlüğüne geliyorum," dedim.

"Benim de o kadarına ihtiyacım var zaten, ada gazetesi denilen o paçavradaki ilanımda bunu belirtmiştim," dedi o keskin diliyle. Daha sonra pek çok kere olacağı gibi beni öylece piç gibi bırakıvermişti orta yerde. O gün elinde bir yün işi vardı. Kadın müthiş yün örerdirdi sabah saat onda bile başlasa akşam olmadan bir çift çorap bitirebilirdi. Ama bunun için keyifli olması gerektiğini söylerdi.

"Evet, hanımım," dedim.

"Benim adım hanımım," değil dedi işini bırakarak. "Vera Donovan adım. Seni tutarsam bana Bayan Donovan diyeceksin -en azından bir değişiklik yapmak için birbirimizi tanıyana kadar- ben de seni Dolores diye çağıracağım. Anlaşıldı mı?"

"Evet, Bayan Donovan," dedim.

"Pekala, işe iyi başladık öyleyse. Şimdi sorumu yanıtla bakalım. Kendi idare etmen gereken bir evin varken burada ne işin var, Dolores?"

"Noel için biraz para biriktirmek istiyorum." Yolda gelirken eğer sorarsa böyle söyleyeceğime karar vermişim. "O zamana kadar siz benden memnun kalırsanız -

tabii ben de yanınızda çalışmaktan hoşnut kalırsam- belki biraz daha kalırım."

"Yanımda çalışmaktan hoşnut kalırsan, ha?" deyip sanki bu duyduğu en aptalca şeymiş gibi gözlerini yuvarladı -bir kimse büyük Vera Donovan'ın yanında çalışmaktan hoşnut olmamayı nasıl düşünebilirmiş gibi? "Noel parası?" diye sonra tekrarladı benim sözümü. Bir an durdu, gözlerini benden hiç ayırmadan yüzüne alaya bir ifade gelmişti. "Noel parası, ha!"

Sanki ben daha yeni evlenmişim de, daha şimdiden evlilik sıkıntıları çekmeye başlamışım ve bundan emin olmak için bakışlarımı yere indirip kızarmamı

bekliyormuş gibiydi. Ben de ne bakışlarımı yere indirdim ne de kızardım -üstelik daha yirmi iki yaşında olmama karşın. Bir tek kişiye bile şimdiden sıkıntı

çekmeye başladığımı açıklamazdım -bunu kimse benim ağzımdan alamazdı. Noel parası Vera için yeterliydi, ben kendi kendime de o yaz evde biraz para sıkıntısı olduğundan başka bir şeyi kabul edecek değildim. Ancak yıllar sonra inindeki o canavarın önüne neden çıktığımı itiraf edecektim: Joe'nun hafta boyunca içtiği ve Cuma akşamları karada Fudgran meyhanesinde kumarda kaybettiği paraları yerine koymak için bir yol bulmak zorundaydım. O günlerde bir kadının bir erkeğe ve bir erkeğin bir kadına olan aşkının içkiden ve serserilikten üstün olduğuna, aşkın sonunda bir şişe sütteki kaymak gibi üste çıkacağından öyle emindim ki. Ondan sonraki on yılda işin gerçeğini öğrendim ama. Dünya kimi zaman ne zavallı bir okuldur, değil mi?

"Pekala, birbirimizi bir deneyelim," dedi Vera. "Dolores St. George... Dışarda çalışsan bile bir yıl kadar sonra yine hamile kalacaksın nasıl olsa ve ondan sonra da seni bir daha görmeyeceğime eminim."

Aslında ben o sırada iki aylık hamileydim ama onu da ağzımdan kaçırarak değildim. Haftada on doları kazanmak istiyordum ve kazandım da, ama size onun her kuruşunu hak ettiğimi de söyleyebilirim. O yaz ölesiye çalıştım, öyle ki Vera bana Baltimore'a dönmelerinden sonra evde kalmak isteyip istemediğimi sordu

-öylesine büyük bir yerin bütün yıl bakımı gerekiyordu- ben de kabul ettim.

Joe Junior'un doğumuna bir ay kalana kadar işe devam ettim ve memeden kesilir kesilmez de yine oraya döndüm. Yazları oğlanı Arlene Cullum'a bırakmıştım -Vera evinde ağlayan bir bebek istemezdi- ama onlar Baltimore'a dönünce onu da Selena'yı da eve getirirdim. Selena çoğunlukla yalnız bırakılabilirdi -iki üç

yaşında bile tek başına bırakılmasına güvenilecek bir çocuktü. Joe Junior'u yanımdan ayırmazdım ama. İlk adımlarını büyük yatak odasında atmıştı -tabii Vera'nın bundan hiç haberi olmadığından emin olabilirsiniz.

Vera, doğurduktan bir hafta sonra beni aradı (ona neredeyse doğumu bildirmeyecektim, ama sonra benim güzel bir armağan istediğimi sanırsa bunun kendi sorunu olacağını düşünmüştüm), oğlum olduğu için kutladı ve sonra yerimi kimseye vermediğini bildirdi. Benim buna çok sevineceğimi tahmin etmişti sanırım; ve ben de sevinmişim doğrusu. Vera gibi bir kadın bir insana ancak bu kadar iltifat edebilirdi; ve bu o yılın Aralık ayında ondan aldığım ek yirmi beş

dolarlık çekten bile daha çok makbule geçmişti.

Vera sert kadındı ama adildi ve evinin hakimi hep kendisiydi. Kocası zaten on günde bir gelirdi, orada yaşıyor olmaları gereken yaz mevsiminde bile; ama geldiğinde de evin hakiminin kim olduğu belli olurdu. Adamın belki de her kaşını

kaldırduğında donlarına eden iki üç yüz memuru vardı ama Litte Tall Adası'nda hakim olan Vera'ydı ve kocasına ayakkabılarına çıkartmasını ve temiz halısını

kirletmemesini söylediğinde adam dediğini iki etmezdi.

Ve dediğim gibi, Vera için işlerin bir yolu yordamı vardı. Fikirlerini nereden aldığını bilmiyorum, ama onların esiri olduğunu çok iyi bilirim. Bir şey belirli bir şekilde yapılmazsa hemen başağrısı başlardı. Evi sabahtan akşama kadar o kadar sıkı bir şekilde denetlerdi ki, çoğu zaman onun bu işten vazgeçip evini kendisi temizlese daha rahat edeceğini düşünürdüm.

Bütün tencereler Spic 'n Spanla temizlenirdi. Lestoil Top Job ya da Mr. Clean kullanmak yasaktı. Hele bir başka şeyle temizlerken sizi yakalarsa hapı

yuttuğunuzun resmiydi.

Ütüye gelince gömleklerin ve bluzların yakasında özel bir şişe kola kullanırdınız ve koladan önce yakaya ince bir tülbent sererdiniz. Bildiğim kadarıyla tülbentin hiçbir yararı yoktu; o evde en az on bin gömlek ve bluz ütölemiş olmalıyım, ama ütü odasına gelip de bir yakanın üstünde, ya da ütü

tahtasının kenarında tülbenti görmedi mi, Tanrı insanın yardımcısı olsun.

Bir şey kızartırken mutfakta aspiratörü çalıştırmadınız mı, hapı yuttunuz demektir.

Diğer bir şey de garajdaki çöp tenekeleri idi. Tam altı çöp tenekesi vardı. Sonny Quist haftada bir çöpü almaya gelirdi ve hizmetçilerden biri -hangisi en yakınsa- tenekeleri Sonny'nin gittiği dakika, ne dakikası, gittiği saniye içeri getirmek zorundaydı. Ve onları bir köşeye çekip bırakamazdınız; garajın

doğu duvarı önünde ikişerli sırayla dizmeli ve kapaklarını tersyüz ederek üzerlerine bırakmalıydınız. Bunu böyle yapmayı unuttunuz mu, hapı yutardınız.

Sonra paspaslar vardı. Üç paspasımız vardı -bir ön kapıda, biri yan kapıda, biri de arka kapıda. Haftada bir kere o paspasları alıp bahçenin ucundaki bir kayanın üstüne yatırır ve döverdim. Toz bulutlarını havada uçurmak zorundaydı. Ve biraz gevşek iş yaptın mı, yakalanman an meselesiydi. Paspasları dövdüğün her zaman seni gözetlemezdi, ama çoğunlukla da gözetler denilebilirdi. Balkonda kocasının dürbünüyle gözetlerdi hem de. Ve paspasları geri getirdiğinde üstündeki HOŞ

GELDİNİZ yazısı ters olarak yere serilmemeliydi. Hele bir yaptınız mı artık Tanrı yardımcınız olur muydu, bilemem.

Bunun gibi en az elli ayrı şey olmalıydı. O günlerde, hizmetçi olarak işe başladığımda yani, köydeki dükkanda Vera Donovan'dan şikayet edenlerden geçilmezdi. Donovan'lar çok konuk ağırladıkları için ellili yıllarda pek çok hizmetçi tutmuşlardı ve en çok sesi çıkan da bir kurak ardarda üç kere unutmuş

olan genç kızlardan biri olurdu. Kız önüne gelene Vera Donovan'ın kötü yürekli, keskin dilli bir moruk ve aynı zamanda da kaçık olduğunu anlatırdı. Vera kaçık olabilirdi de, olmayabilirdi de, ama şunu açıkça belirteyim, kuralları

hatırladığınız takdirde size karşı hiçbir şeyi olmazdı. Ben şöyle düşünüyorum: televizyonda öğleden sonraları gösterdikleri o dizilerde kimin kiminle yattığını

hatırlayan bir insanın Spic 'n Span'ı ve paspasların doğru yerleştirilmesini hatırlaması çok doğaldır.

Ama iş çarşafı gelince... İşte asla yanlışlık yapılmaması gereken bir konuydu çarşaf. İplere çok düzgün asılmalıydı kenarları birbirlerine bitişik olacak ve altı mandal kullanılacaktı. Dört değil, altı. Ve birini yere sürtecek olursanız, bir şeyi ardarda üç kere yanlış yapmanızı beklemenize gerek yoktu.

Çamaşır ipleri hep yan bahçeye gerilirdi, onun yatak odasının hemen altına. Hep o pencereye çıkar ve seslenirdi: "Altı mandal, Dolores! Sakın unutayım deme!"

Altı, dört değil! Sayıyorum ve gözlerimin eskisi kadar iyi gördüğünü sakın unutayım deme!"
Doğrusu....

Ne dedin, balım?

Andy, rahat bırak kızı. Sormakta haklı elbette, bu hiçbir erkeğin akıl edemeyeceği bir tek sorudur işte.

Söyleyeyim, Kennebunklu Nancy Bannister -evet, kocaman bir kurutucusu vardı, ama hava raporu arka arkaya beş günlük yağmur tahmininde bulunmadıkça çarşafın makinede kurutmamız yasaktı. Vera, "İnsanın yatağına sereceği çarşaf açık havada kurumuş olmalı," derdi. "Çünkü o zaman tatil bir kokuları olur. Rüzgarda kendilerini savuran rüzgarın bir kısmını emerler ve bu koku insana tatil rüyalar gördürür."

Pek çok konuda saçmalardı ama çarşaflarda temiz hava kokusu hakkında değil; bu konuda onu haklı bulurdum. Bir Maytag makinasında dönerek kuruyanla esaslı bir lodosta kuruyan çarşaf arasındaki

farkın kokusunu herkes alabilir. Ama kış

sabahları Atlantik'ten esen sert ve nemli rüzgarda durum farklıydı kuşkusuz; o sabahlar o taze kokudan vaçgeçmeye hazırdım. Öyle bir havada çarşaf asmak işkenceden farksızdır. Bunu ancak yapan bilir, ve bir kere yaptın mı, bir daha unutmaman olanaksızdır.

Çamaşırını asmaya götürürken sepetten buharlar yükselir ve ilk çarşaf daha sıcaktır, kendi kendine - hele bu işi ilk kez yapıyorsan- "Bu iş hiç de kötü

değilmiş," dersin. Ama birinci çarşafı asıp kenarlarını bitiştiirdiğin ve altı

mandalı tutturduğun zaman buhar falan kalmaz. Çarşaf hâlâ ıslaktır ama şimdi soğuktur da. Parmakların da ıslak ve üşümüştür. Bir sonrakini, bir sonrakini asmaya devam edersen, artık parmakların kızarmış ve uyuşmaya başlamıştır, omuzların ağrıyordur, ağzın mandalları tutmaktan uyuşmuştur, ama asıl derdin parmaklarındadır. Parmakların uyuşması bir şey değildir, hatta bunu istersin bile. Ama sadece kızarır ve o gün çarşaf sayısı çoksa morarırlar da. İşini bitirdiğinde ellerin pençelerden farksızdır. En kötüsü de o boş sepetle içeri dönüp de parmaklarının ısınmasıdır. O zaman hafif bir karıncalanma başlar ve eklem yerlerinde bir zonklama duyarsın -ama bu öyle bir histir ki, zonklamadan çok bir ağlamadır sanki. Bunu sana anlatabilmeyi isterdim, Andy ama anlatamam ki. Nancy Bannister bunu biraz anlıyor gibi bakıyor; ancak şu kadarını

söyleyeyim ki, çamaşırını kışın karada asmakla adada asmak arasında çok fark vardır. Parmakların ısınınca sanki içlerinde böcekler varmış gibi kaşınır. Bu kere krem sürüp kaşınmanın kaybolmasını beklersin. Ama ne kadar krem sürsen de Şubat sonu geldiğinde derilerin çatlar ve açılır, öyle ki, yumruğunu sıksan hemen kanamaya başlar. Kimi zaman yine ısınmış hatta yatmış olsan bile ellerin geceyarısı o sancının hatırasıyla seni birden uyandırır. Şaka ediyorum sanıyorsun, değil mi? İstersen gülebilirsin, ama ben şaka falan etmiyorum, bunu da bilmiş ol. Onların sesini duyar gibi olursun, annelerini bulamayan küçük çocuklardır sanki. Bu ses ta içinden gelir, ve sen yattığın yerde bunu dinlersin ve ne olursa olsun ertesi günü yine dışarı çıkacağını, buna hiçbir şeyin engel olamayacağını, bunun hiçbir erkeğin bilmediği ve bilmek istemeyeceği bir kadın işi olduğunu düşünürsün.

Ve sen orada ellerin uyuşmuş, parmakların morarmış, omuzların ağrıyor ve burnundan akan sümüğün dudağının üstünde donarken o, yatak odası penceresi önünde durmuş sana bakıyordur. Alnı kırışmış, dudakları büzülmüş ve ellerini ovuşturuyordur, sanki kış rüzgarında çamaşır asmak değil de, güç bir ameliyat seyrediyormuş gibi. Onun kendine hakim olmaya çalıştığını, bir kere ağzını

açmaya çalıştığını görürsün; ama çok geçmeden pencereyi açar, dışarı eğilir ve soğuk poyraz rüzgarı saçlarını savururken aşağı seslenir: "Altı mandal! Altı

mandal kullanmayı unutma! Güzelim çarşaf larım bahçenin öte yanına uçmasın!

Dikkat et! Gözünü dört aç, seni görüyorum ve sayıyorum çünkü!"

Mart geldiğinde o iri herifle mutfak ocağı için odun kırdığımız baltayı alıp (herif ölene kadar yani, ondan sonra bütün iş bana kalmıştı) o ağzı kalabalık karının gözlerinin ortasına bir tane indirmek

isterdim. Kimi zaman bunu yaptığımı görür gibi olurum da; beni böylesine yapardı işte. Ama ben onun sesinden nefret ettiğim kadar onun da bir yanıyla oradan bana bağarmaktan nefret ettiğini de bilirdim.

İşte domuzluğunun bir yönüydü bu -kendine engel olamazdı. Aslında, hele o inmelerden sonra, bu kendisi için benim için olduğundan daha kötüydü. O zaman çamaşır epey azalmışsa da -odaların çoğu kapanmış, misafir yatakları sökülmiş

çarşaf lar naylon torbalara yerleştirilip dolaplara kaldırılmıştı- titizliği bir an bile elden bırakmamıştı.

Onun için en güç olan şey, 1985'te falan millete baskın yapma günlerinin sona ermiş ve ortalıkta bir tek benim kalmış olmamdı. Onu yatağından kaldırıp tekerlekli koltuğuna oturtmadığım takdirde yatağında kalırdı. İyice de şişmanlamıştı -altmışlı yıllarda altmış kiloyken doksana falan gelmişti ve şişmanlığı da bazı ihtiyaçlarda olduğu gibi hep yağdı. Yağları oklavanın ucundaki ekmek hamuru gibi kollarından ve bacaklarından sarkardı. Bazı insanlar yaşlılıklarında değnek gibi incelirler, ama Vera Donovan onlardan değildi. Dr.

Freneau bunun böbreklerinin çalışmamasından olduğunu söylerdi; bu herhalde doğrudu ama ben bazı günler onun sırf bana inat şişmanladığını düşünürdüm.

Şişmanlamakla kalsa iyiydi de, o sıralarda yarı kördü de. Hep o inmeler yüzünden. Gözü de bir görür bir görmezdi. Kimi günler sol gözüyle biraz, ama sağ

gözüyle iyi görürdü, ama çoğunlukla kalın bir gri perdenin ardından bakıyormuş

gibi olduğunu söylerdi. Her şeyi görmek isteyen biri olduğu için bunun kendisini çıldırttığını tahmin edersiniz herhalde. Hatta bunun için birkaç kere ağlamıştı

ki, onu ağlatmak hiç de kolay bir iş değildi... yıllar kendisini çökerttikten sonra bile çok çetin bir insandı.

Ne dedin, Frank? Bunamış mıydı?

Doğrusu bilemiyorum. Sanmıyorum. Eğer bunamışsa da bu yaşlıların bunamasına hiç

benzemiyordu. Ve bunu eğer bunak olduğu ortaya çıkarsa, vasiyetnamesini yürürlüğe koyacak yargıcın onu mendil niyetine kullanabileceğini düşünerek söylüyor değilim. İsterse kışını silsin, umurumda bile değil; ben onun beni soktuğu bu pislikten kurtulmaya çalışıyorum. Ama yine de tümüyle kaçık olduğunu söyleyemeyeceğim. Hatta en sonunda bile.

Bunu söylememin nedeni kimi günler eskisi kadar akli başında olmasıydı. Bu genellikle biraz iyi görebildiği, yatağında doğrulmak için yardıma olduğu, hatta bir çuval gibi taşınacak yerde yataktan tekerlekli koltuğuna kadar olan iki adımı yürüyebildiği günlerdi. Onu koltuğa oturtup çarşafı değiştirdim, o da pencereden dışarı ve ilerdeki limana bakardı. Bir keresinde bana bütün bir gün sadece tavam ve duvarları seyrederek yatağında yattığı takdirde aklını tümüyle kaçıracağını söylemişti ve ben de ona inanmışım.

Evet, aklının karışık olduğu günler de vardı -kimi gün benim kim olduğumu, hatta kendisinin bile kim olduğunu bilmezdi. O günlerde halatlarını koparmış bir tekne gibiydi, ama yüzdüğü deniz sadece zamandı; sabah 1947 yılında olduğunu sanırken öğleden sonra 1974'te olduğundan emin olurdu. Ama iyi günleri de vardı. Bunlar giderek azalıyordu, hele zaman zaman o küçük felçlerden birini geçirince. Onun iyi günleri benim kötü günlerimdi aslında, çünkü kendisine izin verdiğim takdirde bütün domuzluklarını yapardı.

Kötü olmayı da iyi bilirdi, ha. Bu da domuzluğunun ikinci yoluydu. O kadın isterse kedi pisliği kadar berbat olabilirdi. Çoğunlukla altında bezleri ve lastik donuyla yatağından çıkamamasına karşın kötünün de kötüsü olabilirdi.

Temizlik günlerinde yaptığı pislik bunun kanıtıydı. Bunu her hafta yapmazdı, doğru, ama sık sık sadece Perşembeleri yapması bir rastlantı da olamazdı.

Perşembeleri Donovan'larda temizlik günüydü. Ev çok büyüktür aslında içinde dolaşmadıkça bunu pek anlayamazsınız- ama çoğu kapalıdır. Başları bağlı sekiz on kızın camları sildikleri, tavanların örümceklerini alıp onu bunu parlattıkları

günler yirmi yıl geride kalmıştır. Kimi zaman evde dolaşıp da üzerleri örtülü

mobilyalara bakınca o yaz partilerini verdikleri ellili yılları hatırlarım.

Bahçede hep renkli Japon fenerleri olurdu. Bunu hatırlayınca elimde olmadan ürperirim. Sonunda parlak renklerin yaşamdan çekilip gittiğine hiç dikkat etmiş

misinizdir? En sonda her şey çok yıkanmış bir elbise gibi gri bir renk alır.

Son dört yıldır evin sadece mutfağı, büyük salonu, yemek odası, yüzme havuzuna bakan güneş odası ve yukarıdaki dört yatak odası -onun ki, benim ki ve iki konuk odası- açıktı. Konuk odaları kışları pek ısıtılmazdı. Ama çocuklarının gelme olasılığına karşılık hep temiz tutulurdu.

Bu son birkaç yılda bile temizlik günlerinde kasabadan iki kız bana yardıma gelirdi. Kızlar çok sık değişmişlerse de, İSO'dan beri Shawna Wyndham ve Frank'ın kızkardeşi Sussy gelirdi. Onlarsız işi beceremezsem de, hâlâ çoğunu ben yaparım. Kızlar Perşembe günleri saat dörtte gittiklerinde ayakta duracak halim kalmazdı. Ama işi bitmiş olmazdı -ütünün sonunu getirmek, Cumanın alışveriş

listesini hazırlamak ve Hanımefendi'nin yemeğini hazırlamak falan bana kalırdı.

Kötülere dinlence yok derler ya.

Ancak onların hepsinden önce de mutlaka temizlenecek bir pislik çıkardı.

Vera'nın dışarı çıkması çoğunlukla düzenliydi. Her üç saatte bir altına oturağı

sürerdim, o da biraz işerdi. Ve çoğu günler öğleden sonraları işini yaparken oturakta bir pat sesi duyulurdu.

Perşembe günleri dışında yani.

Her Perşembe değil ama, aklının başında olduğu Perşembeler beladan ve beni geceyarısına kadar uyutmayacak olan sırt ağrısından kurtulmayacağımı bilirdim.

Son zamanlarda Anacin'in bile bir yararı olmamaya başlamıştı. Ben yaşamım süresince beygir gibi sağlıklı olmuşumdur ve hâlâ da öyleyimdir, ama altmış beş

yaş da, altmış beş yaştır. İnsan eskisi kadar güçlü olamıyor işte.

Perşembe günleri sabah saat altıda oturak dolu olacağına sadece birkaç damla çiş

olurdu içinde. Saat dokuzda da aynı şey. Öğle saatinde biraz çişle bir pat sesi yerine, hiçbir şey. İşte o zaman hapı yutmak üzere olduğumu anlardım. Hapı

yuttuğumun garantisini de Çarşamba öğleden sonra pat sesi duymamış olmamdı.

Gülmemeye çalıştığınızı görüyorum, ama önemli değil -isterseniz gülebilirsiniz.

O zaman gülünecek bir konu değildi, ama arak hepsi geride kaldı ve sizin aklınızdan geçenler de aslında gerçeklerden başka bir şey değil. Domuz karının bok tasarruf hesabı vardı ve sanki faizini almak için bazı haftalar bunu bankada tutardı... ama parayı çeken hep ben olurdum. İstesem de, istemesem de.

Perşembe öğleden sonralarının çoğunu onu zamanında yakalamak için yukarı

koşmakla geçirirdim ve bazen zamanında yetiştiğim de olurdu. Ancak gözlerinin durumu ne olursa olsun, iştmesinde bir kusur yoktu ve kasaba kızlarının salondaki Aubusson halısını elektrikli süpürgeyle temizlemelerine asla izin vermediğimi bilirdi. Ve elektrik süpürgesinin sesini duyunca hemen kendi fabrikasını harekete geçirirdi ve Bok Hesabı hemen faiz vermeye başlardı.

Bir ara onu yakalamanın bir yolunu düşündüm. Kızlardan birine sıranın salonu süpürmeye geldiğini söyledim bağıra bağıra. Yan odada olsalar bile bağırırdım.

Elektrik süpürgesini de çalıştırdım. Ama kullanmadan gider merdivenin altında, elim trabzanda, hakemin tabancasını patlatmasını bekleyen o koşucular gibi hazır beklerdim.

Bir iki keresinde zamanından önce çıktım yukarı. Ama bunun bir yararı olmadı.

Tabanca patlamadan yarıya kalkan birinin diskalifiye edilmesi gibi oldu sonuç.

Oraya motorunu durduramayacak kadar hızlı çalıştırdıktan ve donuna doldurmaya fırsat bulamadan erişmek zorundaydım. Bu işte bayağı iyiydim de. Yanlış

hesapladığın takdirde doksan kiloluk kadını kucağında taşıyacağını bilersen öyle olmak zorundaydım. Benim yaptığım dinamit yerine bokla dolu bir el bombasıyla uğraşmak gibi bir şeydi işte.

Yukarı çıktığımda yattığı o hastane yatağında yüzü kıpkırmızı, ağzı büzülmüş, dirseklerini şilteye bastırıp yumruklarını sıkmış olur ve "Iııh! Iııııh!

mııııgghh!" yapıyor olurdu.

Nancy, yanaklarını ısırıp durmaktan vazgeç gülüp de utanana katlanmak kendini tutup da acı çekmekten iyidir derler. Ayrıca, bunun komik bir yanı vardır; bokun komik bir yanı her zaman vardır aslında. Herhangi bir çocuğa sor da görürsün.

Şimdi hepsi geçtiğine göre, ben bile bunda bir komiklik görmüyor değilim. Başım ne kadar belada olursa olsun, Vera Donovan'ın Boklu Perşembeleri işkencem bitti artık.

Benim geldiğimi duyunca nasıl da kızardı ama! Bir pençesi bal kovanında yakalanmış ayı kadar kızardı. Onu bir münasebetsizlik yapacağı zamanda yakaladığınız zaman takındığı o Vassar koleji midir, Holy Oaks mudur, anababasının gönderdiği hangi okulsa hâlâ oradaymış gibi bir ses tonuyla,

"Burada ne işin var?" diye sorardı. "Bugün temizlik günü, Dolores! Hemen işinin başına dön! Ben seni çağırmadım ve sana ihtiyacım yok!"

Ama beni hiç de korkutamazdı. "Sanırım bana ihtiyacın var," derdim. "Kıçından yana gelen o koku Chanel No.5'e hiç benzemiyor."

Kimi zaman örtüyü açarken ellerime vururdu. Sanki oradan gitmezsem beni taşla çevirecekmiş gibi bakardı yüzüme, alt dudağı da okula gitmek istemeyen bir küçük çocuğun gibi sarkardı. Ama bunların hiçbirine aldırılmazdım. Patricia Claiborne'un kızı Dolores'e vız gelir bunlar. Çarşafı üç saniyede çıkarırdım ve donunu indirip içindeki bezleri çıkartmam beş saniye bile sürmezdi. Çoğunlukla da ellerime bir iki vurduktan sonra vaz geçerdi. Suçüstü yakalandığını ikimiz de bilirdik. Vera'nın makineleri o kadar yaşlıydı ki, bir kere harekete geçirdikten sonra durdurması olanaksızdı. Ben hemen oturağı altına sürerdim; aşağı gerçekten salonu süpürmeye indiğimde o bir liman işçisi gibi küfredirdi arkamdan; bak işte o zaman hiç de Vassarlı bir kıza benzemezdi. Çünkü oyunu kaybettiğini bilirdi ve Vera'nın bundan daha çok nefret ettiği şey olamazdı. Yaşlılığında bile kaybetmekten hiç hoşlanmazdı.

Bir süre böyle devam ettik, ben artık bir muharebeyi değil, tüm savaşı

kazandığıma inanmaya başlamıştım. Ama o kadar da saf olmamam gerekirdi doğrusu.

Bir buçuk yıl kadar önce bir temizlik günümde yine aşağıda koşmaya hazır bekliyordum. Bu işten hoşlanmaya başlamıştım gibi; geçmişte karşısında yenilgiye uğradığım onca seferin acısını çıkarıyor gibiydim. Ve eğer başarabilirse bana esaslı bir bok fırtınası hazırladığını da biliyordum. Tüm belirtiler ortadaydı.

Bir kere parlak bir gün değil, parlak bir hafta geçirmişti -hatta Pazartesi günü

eskisi gibi fal açmak için tahtasını koltuğunun kollarına dayamamı bile istemişti. Barsakları açısından esaslı bir kabızlık çekmekteydi; haftasonundan beri bağış tepsisine bir şey bırakmış değildi. O Perşembe günü bana tasarruf hesabının tümünü vermeyi planladığından hiç kuşku yoktu.

O temizlik günü öğle üzeri oturağı altından alıp da kupkuru olduğunu görünce,

"Biraz daha gayret edemez miydin, Vera?" dedim.

Mari'nin küçük kuzusu gibi masum gözleriyle bakıp, "Dolores, elimden geleni yaptım, hatta o kadar ıkındım ki, canım bile acıdı, sanırım kabız oldum," dedi.

"Herhalde," dedim. "Eğer yakında düzelmezsen seni gevşetmek için koca bir kutu Ex-Lax vermek zorunda kalacağım."

"Kendiliğinden düzelir bence," diyerek gülümseyerek baktı yüzüme. O zamanlar artık dişi falan yoktu, koltukta oturmadığı zamanlar da yutup boğulmaması için ağızlığını takmazdı. Gülümseyince sürati budak delikli yaşlı bir ağacın gövdesine benzerdi. "Dolores, ben doğaya karışmamayı yeğlerim zaten," dedi.

"Haklısın," diye mırıldanarak döndüm.

"Ne dedin, canım?" diye öyle tatlı bir sesle sordu ki.

"Senin iki numarayı yapmanı bekleyemem burada, dedim. İşim var. Bugün temizlik günü."

"Öyle mi?" Bunu sanki sabah uyandığından beri ne günü olduğunu bilmiyormuş gibi söylemişti. "Sen git öyleyse, Dolores. Barsaklarım çalışacak gibi olursa sana seslenirim."

Bundan hiç kuşku yok, diye düşündüm, ama işi tamamladıktan beş dakika sonra.

Ancak bir şey demeyip aşağıya döndüm.

Elektrik süpürgesini mutfak dolabından çıkartıp salona taşıdım, fişini prize soktum. Ama hemen çalıştırmadım; önce birkaç dakika toz aldım. Artık güdülerime güvenmeyi öğrenmiştim ve içimde bir sesin zamanın geldiğini söylemesini bekliyordum.

Ses sonunda vaktin tamam olduğunu söyleyince Susy ile Shawna'ya salonu süpüreceğimi söyledim. Öyle yüksek sesle bağırmıştım ki, yukardaki Ana Kraliçenin yanısıra köyün yarısı da sesimi duymuş olmalıydı. Makineyi çalıştırıp merdivenin başına gittim. O gün sadece otuz kırk saniye tanımıştım ona. Kadının pamuk ipliğiyle bağlı olduğunu hesaplıyordum. Merdiveni ikişer ikişer atlayarak çıkınca neyle karşılaştım dersiniz?

Hiçbir şeyle.

Hiç. .bir., şey.

Sadece.

Sadece bana o bakışı. Tatlı ve sakin.

"Bir şey mi unuttun, Dolores?" diye cıvıldadı.

"Öyle," dedim. "Bu işten beş yıl önce ayrılmayı unuttum. Oyunu bırakalım artık, Vera."

Neden söz ettiğimi hiç anlamamış gibi gözlerini kırıştıtararak, "Neyi bırakalım, şekerim?" dedi.

"Olayları bırakalım artık Açık söyle -oturağa ihtiyacın var mı, yok mu?"

"Yok," dedi en dürüst sesiyle. "Daha önce de söyledim ya!" Sonra bana bakıp gülümsedi. Tek kelime bile söylemedi, ama söylemesine de gerek yoktu. Yüzünden her şey okunuyordu. Seni yakaladım işte, Dolores, diyordu.

Ama ben kolay kolay pes edecek değildim. Kendini tuttuğunu biliyordum ve zamanında altına oturağa süremezsem hapı yutacağımı anlamıştım. Aşağı inip beş

dakika kadar makinenin yanında durdum, sonra yine yukarı koştum. Ama bu kere ben içeri girince gülümsemedi. Bu kere yanına yatmış uyuyordu., ya da ben öyle sanmıştım. Gerçekten inanmıştım da uyuduğuna. Beni bu kere çok iyi aldatmıştı

artık

İkinci kere aşağı indiğimde salonu iyice süpürdüm. İşim bitince makinayı

kaldırıp bir daha kontrole çıktım. Yatakta oturuyordu bu kere, örtüyü üzerinden atmış, lastik donunu şişko dizlerine kadar indirmiş, bezlerini açmıştı. Yatak silme bokla doluydu. Yerde halıda da, tekerlekli koltuğunda da, duvarlarda da bok vardı. Hatta perdelerde bile. Sanki eliyle alıp alıp fırlatmış gibi.

Kızmış mıydım! Hem de nasıl!

"Vera, seni pis orospu!" diye bağırdım. Ama onu öldürmedim, Andy; öldürecek olsaydım bunu o gün, o pisliği görünce, o odanın kokusunu duyunca yapardım.

Yalana dolana gerek yok, onu hemen orada öldürmek isterdim. Ve bana aklı

karıştığı zamanlar olduğu gibi o bunak bakışlarıyla bakıyordu. Ama gözlerinin içinde şeytanlar cirit atıyordu. Bu kere kimin oyuna geldiğini çok iyi anlamıştım.

"Kim o?" diye sordu. "Sen misin, Brenda? İnekler yine mi kaçtılar yoksa?"

"1955'ten beri buranın üç mil yakınında bir tek inek bile olmadığını

bilyorsun!" diye bağırdım. Uzun adımlarla odaya daldım. Ama büyük bir hata işlemiştim. Terliğimin biri boka batınca az daha sırtüstü yuvarlanıyordum.

Düşseydim onu gerçekten öldürebilirdim; asla kendimi tutamayacaktım.

Çoğunlukla olduğu o zavallı kadın sesini çıkarmaya çalışarak, "Bilmiyordum,"

dedi. "Gözlerim görmüyor ki. Midem de çok kötü. Kusacağım galiba. Sen misin, Dolores?"

"Elbette benim, seni manyak!" diye yine olanca sesimle bağırdım, "Seni öldürebilirim."

Susan Proubc ile Shawna Wyndham'ın o sırada merdiven başında bizi dinlediklerini tahmin ederim, kuşkusuz siz daha önce onlarla konuşmuşsunuz beni asılmanın eşiğine getirmişsinizdir. Bunu saklamana gerek yok, Andy, yüzünden hepsi okunuyor.

Vera beni aldatmadığını görünce rol yapmaktan vaz geçip hemen savunmaya geçti.

Onu biraz korkutmuşum sanırım. Şimdi geriye bakınca kendimi bile korkuttuğumu tahmin ediyorum. Ama odanın halini görecektin, Andy -cehennemde yemek zamanıydı

sanki.

"Bunu yaparsın da!" diye o da bana bağırdı. "Günün birinde beni gerçekten öldüreceksin, çirkin kocakarı! Kocamı öldürdüğün gibi öldüreceksin beni de!"

"Hayır, hanımefendi," dedim. "Hiç de öyle değil. Senin defterini kapatmaya karar verdiğimde buna bir kaza süsü vermeye çalışmayacağım, seni kaptığım gibi pencereden aşağı fırlatacağım ve böylece dünyadan pis kokulu bir orospu eksilmiş

olacak"

Onu belinden kaptığım gibi sanki Süperkadınmışım gibi havaya kaldırdım. Ama o gece acısını çektim bunun, ertesi sabah sancıdan güçlkle yürüyebiliyordum.

Machias'daki o doktora gittim, oramı buramı elledi de biraz rahatladım, ama o günden sonra bir daha hiç eski halime dönemedim diyebilirim. Ama o anda hiçbir şey hissetmemiştim. Onu sanki ben öfkeli bir kızmışım da o da benim öfkemi çıkaracağım bez bebeğimmiş gibi çektim yataktan. Vera titremeye başladı. Onun gerçekten korkuyor olması kendimi toparlamama yardıma olmuştu, ancak korktuğuna sevinmedim dersem de yalan söylemiş olurum.

"Oooo!" diye bağıırıyordu. "Yapma sakın.' Beni pencereye götürme! Beni aşağı

atma! Bırak beni! Canımı acıtıyorsun, Dolores! Bırak beni!"

"Kes sesini!" diyerek kaldırdığım gibi tekerlekli koltuğuna fırlattım. "Şu yaptığın pislige bak hele," dedim. "Sakın bana göremediğini söylemeye kalkma, tamam mı? Gördüğünü biliyorum çünkü. Şuna bak!"

"Özür dilerim, Dolores," dedi. Yine saçmalamaya başlarken gözlerindeki o kötülük ışığını gördüm yine. Hani berrak suda kayıktan eğilip baktığımızda balıkları

nasıl görürseniz öyle. "Kusura bakma, ortalığı pisletmek istememişim, ben sadece sana yardımcı

olmak istiyordum," dedi. Yatağı pisletip boku arasında oynadığında hep öyle söylerdi... ancak o gün ilk kez bokuyla resim yapmaya kalkışmıştı. Ben sana yardıma olmak istiyordum, Dolores -pes doğrusu.

"Orada otur da çeneni kapat," dedim. "Eğer pencereden aşağı kestirme yoldan uçmak istemiyorsan, sözümü dinlersen iyi edersin." Merdivenin başındaki kızların konuştuklarımızı dinlediklerinden hiç kuşku yoktu. Ama artık öyle şeyleri düşünemeyecek kadar öfkeden çılgına dönmüş durumdaydım.

Vera aklını kullanıp ağzını tuttu, ama yüzünde memnun bir tavır vardı, neden olmasındı ki? Yapmak istediğini yapmıştı -bu kere muharebeyi kazanan oydu, ve savaşın bitmediğini de çok kesin bir şekilde açıklamış oluyordu. Ben çalışmaya, ortalığı temizlemeye koyuldum. İş tam iki saat sürdü, sonunda sırtım "Ave Maria"

okumaya başlamıştı doğrusu.

Size çarşafı anlatmıştım, yüzlerinizden bunu biraz anladığınızı gördüm. Ama onun pisliklerini anlamak çok daha güçtür. Demek istediğim, benim boka fazla bir diyeceğim yoktur. Nasıl olsa bütün yaşamım boyunca bok temizlemiş olduğumdan görünüşüne pek aldırmam. Çiçek gibi kokmaz kuşkusuz, ve sümük gibi, tükürük gibi ve karı gibi hastalık taşıdığından dikkatli olmak gerekir, ama yıkanır eninde sonunda. Bebeği olan herkes bokun yıkanıp çıktığını bilir. O yüzden beni o kadar kızdıran o değildi.

Beni kızdıran şey Vera'nın o kadar kötü olmasıydı. Zamanını kollamıştı ve fırsatı yakalayınca yapabildiği en büyük pisliği yapabileceği kadar çabuk yapmıştı. Çünkü kendisine fazla zaman tanımayacağını biliyordu. O pis işi bilerek yapmıştı, bilmem anlatabildim mi? O bulanık kafası izin verdiğince planlamıştı bu işi; beni rahatsız eden, temizliği yaparken içimi karartan şey buydu işte. Yatağın çarşafını çıkarırken, boklu şilte örtüsünü ve çarşafı

ve battaniyeyi aşağı götürürken, yeri ve duvarları ve pencereleri silerken, boklu perdeleri indirip yenilerini takarken, yatağı yeniden yapıp kendisini soyup giydirdikten sonra yine yüklenip yatağına kaldırırken, yeri ve onun lanet tekerlekli koltuğunu silerken -ki, o zamana kadar boklar kurduğu için bu epey güç işti- işte bütün bunları yaparken kalbimde ağır ve kapkara bir şey vardı. Ve bunu o da biliyordu.

Bunu biliyordu ve mutlu oluyordu.

O akşam eve gidince ağrıyan sırtım için yine Anacin aldım ve yatağıma yatınca tortop olup ağladım da ağladım. Gözyaşlarım denecek gibi değildi. Joe ile o olanlardan sonra hiç bu kadar üzüntülü ve umutsuz olmamıştım. Ne de kendimi bu kadar yaşlı hissetmişim.

İşte domuzluğunun ikinci yolu da buydu -kötülük etmek.

Ne dedin, Frank? Bir daha yaptı mı diye sordun?

Elbette, hem de hemen ertesi hafta ve ondan sonraki hafta. Her ikisi de birincisi kadar kötü değildi; hem böyle bir birikim elde edemeyeceği için, hem de benim hazırlıklı olmam yüzünden. Ama ikinci

kereden sonra da ağlaya ağlaya yattım ve yatağımda sırtımın aşağısına kadar inen ağrıyı hissederek işten ayrılmaya karar verdim. Ona ne olacağını ya da kimin bakacağım bilmiyordum, ancak o anda da bu umurunda bile değildi. Bence boklu yatağında açlıktan ölsünü

canı isterse.

Uyuya kaldığımda hâlâ ağlıyordum; oradan ayrılmak -onun beni alt etmiş olmasını

kabul etmek- beni daha da kötü yapmıştı; ama sabah uyandığımda kendimi iyi hissettim. Bir insan uyuduğu zaman beyninin uyumayıp çalışmaya devam ettiği doğrudur sanırım, ve kimi zaman insan uyanık olmadığı zaman düşünme işini daha da iyi becerir. Uyandığımda kendimi o kadar iyi hissetmemin nedeni onun beni nasıl kandırdığını anlamış olmamdı. Bunu daha önce farketmememin nedeni onu küçük görmemdi -evet, onun zaman zaman ne kurnaz olduğunu bile bile onu gerektiği gibi değerlendirememiştim. Ve numarasını bir kere anlayınca ne yapmam gerektiğini hemen buluverdim.

Aubusson halısını temizlemeyi Perşembe kızlarına teslim etmek zorunda olmam beni çok rahatsız etmişti -Shawna Wyndham'ın bu işi yapacağını düşündükçe tüylerim diken diken oluyordu. Andy, kızın ne kadar sarsak olduğunu bilirsin, bütün Wyndham'lar öyledirler ya. Ama bu hepsinden beterdir. Odada yürürken şunu bunu devirmesi için vücudunda özel çıkıntılar vardır sanki. Bu onun suçu değil, kanından gelen bir şey, ama Shawna'yı Vera'nın o kristalleri ile dolu salona sokmayı da hayal bile edemiyordum doğrusu.

Ama bir şey yapmam da gerekiyordu ve neyse ki elimde Susy vardı. Susy de balerin değildi kuşkusuz, ama o güne kadar bir şey kırmış değildi ve ondan sonraki yıl da Aubusson'u hep o temizledi. Frank, Susy iyi kızdır, onun düğün davetiyesini aldığımda ne kadar sevindiğimi anlatamam, kocası kasabadan değilse bile.

Nasıllar şimdi? Haber alıyor musunuz?

Bu çok iyi işte. Onun için çok sevindim. Yolda çocuk falan yok herhalde?

Bugünlerde insanlar çocuk sahibi olmak için yaşlılar evine gitme zamanı

bekliyorlar sanki...

Tamam, Andy, tamam! Burada anlattığının benim yaşamım olduğunu hatırlasan iyi olur -benim lanet yaşamım! Onun için şu büyük koltuğuna yaslanıp ayaklarını

havaya kaldırırsana, ha.

Neyse, Frank, ona selamlarımı söyle ve '91 yazında Dolores Claiborne'un hayatını

kurtardığını anlat. Perşembe bok artmaları ve onları nasıl önlediğimi kendisine anlatabilirsin. Ben ikisine de neler olup bittiğini söylememiştim; onlar sadece benim Kraliçe Hazretleriyle kavgamı biliyorlardı, hepsi o kadar. Şimdi düşünüyorum da, onlara olup bitenleri söylemeye utandığımı anlıyorum. Ben de Vera kadar yenilgiden hoşlanmazdım sanırım.

Bütün iş elektrik süpürgesinin sesindeydi. O sabah uyandığımda anladığım buydu işte. Vera'nın işitmesinde herhangi bir bozukluk olmadığını söylemişim, benim salonda mı olduğumu, yoksa merdiven başında hazır mı beklediğimi elektrik süpürgesinin gürültüsünden anlıyordu. Elektrik süpürgesi kıpırdamadan durursa bir tek ses çıkarır. Vuuuuuu, işte o kadar. Ama halıyı süpürüyorsan iki ses çıkarır, dalga gibi birbirini izleyen sesler. İterken başka ses, çekerken başka ses.

Siz ikiniz, kafanızı kaşımayı bırakın da Nancy'nin nasıl güldüğüne bakın.

Hanginizin elinize elektrik süpürgesi aldığı yüzünüze bakınca hemen anlaşılıyor.

Bunun bu kadar önemli olduğunu düşünüyorsan bir kere denemeni salık veririm, Andy. Hemen anlayacaksın, ama Maria de içeri girip senin oturma odasının halısını süpürdüğünü görürse kalp sektesinden orada düşer kalır sanırım.

O sabah onun artık elektrik süpürgesinin sesini dinlemekten vaz geçtiğini anlamıştım; bunun artık kendisine bir yararı olmuyordu. Sesin makine çalıştığı

zaman olduğu gibi yükselip alçalmasına dikkat ediyordu. Artık o dalga sesini duymadan pis numarasına başlamıyordu.

Yeni fikrimi yürürlüğe koymak için çıldırıyordum ama bunu hemen yapamadım; çünkü

hemen o sırada o kötü dönemlerinden birine girmişti ve işini ya oturağa yapıyor, ya da azıcık donuna işiyordu. Bu nöbetten kurtulamayacağından korkmaya başlamıştım. Bu size komik gelecek, biliyorum, kafası bulanıkken idaresi kolaysa da, insanın aklına böyle esaslı bir fikir geldi mi, bunu bir denemek ister. Hem o orospuya karşı, onu boğmaktan başka şeyler de hissediyordum. Kırk yıllık tanışıklıktan sonra bunu hissetmemem doğal olmazdı zaten. Bir zamanlar bana bir yatak örtüsü işlemişti, hâlâ yatağımın üstüne serilidir ve rüzgarın azdığı o Şubat gecelerinde yatağımı bayağı ısıtır yani.

O fikrin aklıma gelmesinden bir buçuk ay kadar sonra Vera yine kendine gelmeye başladı. Küçük televizyonunda Jeopardy yarışma programını izliyor, İspanyol-Amerikan savaşı sırasında Başkan'ın kim olduğunu ya da Rüzgar gibi Geçti'de Melanie'yi kimin oynadığını bilmeyen yarışmacılarla alay ediyordu. Sonra çocuklarının ziyarete gelebilecekleri hakkında saçmalamaya başladı. Tabii, bu arada tekerlekli koltuğuna oturtulup benim çarşafı dört değil altı mandalla astığımdan emin olmak için pencere önüne çekilmesini de istiyordu.

Bir Perşembe öğle üzeri oturağı altından çekince bir araba sahasının vaatları

kadar boş ve kuru olduğunu gördüm. O boş oturağı görünce ne kadar sevindiğimi anlatamam. Seni kurnaz tilki, yine başladın işte, diye düşündüm. Şimdi görürüz bakalım. Aşağı inip Susy Proulx'u salona çağırdım.

"Bugün burasını sen süpüreceksin, Susy," dedim.

"Peki, Bayan Claiborne," dedi. İkisi de bana Bayan Claiborne derlerdi, Andy, zaten adada herkes öyle der ya. Ama bunu ne kilisede ne de başka bir yerde dile getirmiş değilim. Sanki lekeli geçmişimde Claiborne soyadında bir herifle evliymişim gibi... ya da, çoğunun benim Joe'yu

hatırlamak istemediğimi düşündüklerini sanmak istiyorum. Aslında şu ya da bu, sonunda hiç önemli değil ama benim de istediğimi düşünmeye hakkım vardır. Domuz herifle evli olan bendim nasıl olsa.

"Peki, ama neden fısıltıyla konuşuyorsunuz," diye sordu.

"Sen sesini yükseltme ve orasını da kurcalama," dedim.

"Ve Susan Emma Proulx, sakın burada bir şey kırayım deme, ha!"

Kız gönüllü itfaiye arabasının yan tarafı kadar kıpkırmızı kesildi. "Benim göbek adımın Emma olduğunu nereden biliyorsunuz?" diye sordu.

"Bu seni ilgilendirmez," dedim. "Little Tall'da bu kadar yıl yaşadktan sonra bildiğim şeylerin ve insanların sonu yoktur. Sen mobilyaların yanından ve Bayan Tanrıça'nın kristallerinin yanından geçerken dirseklerine hakim ol da başına bir iş gelmesin."

"Çok dikkatli olacağım," diye söz verdi.

Elektrik süpürgesini çalıştırdım, sonra hole çıkıp ellerimi boru gibi yapıp ağzıma götürdüm ve, "Susy! Shawna! Şimdi salona geçiyorum!" diye bağırdım.

Susy karşımda duruyordu ve yüzü tam bir soru işaretine dönmüştü. Elimi sallayıp bana aldırmasını, işine dönmesini işaret ettim.

Sonra merdiven başına gidip eski yerimi aldım. Bunun saçma olduğunu biliyorum, ama babam beni on iki yaşındayken ilk ava götürdüğünden beri bu kadar heyecanlanmamıştım. Aynı duyguydu bu; kalbim kopacak gibi çarpıyor, boynumda damarlarım zonkluyordu. Kadının o salonda düzinelerce değerli antika eşyası ve kristalleri vardı ve ben onların arasında derviş gibi dönmekte olan Susy'yi aklıma bile getirmiyordum. Buna inanabilir misiniz?

Orada bir buçuk dakika kadar bekledikten sonra bir koşu yukarı fırladım. Odaya girdiğimde kıpkırmızı suratıyla yakalamıştım onu, yumruklarını sıkmış, "İııhh!

İııhh!" diye ıkınmaktaydı. Oda kapısının açıldığını duyunca gözlerini açtı. Ah, bir fotoğraf makinem olsun isterdim -müthiş bir tablo vardı karşımda.

"Dolores, çık dışarı," dedi. "Burada uyumaya çalışıyorum ve sen yirmi dakikada bir boğa gibi içeri dalarsan uyuyamam."

"Gideyim öyleyse," dedim. "Ama önce şu oturağı altına bir yerleştireyim de.

Kokudan anladığıma göre kabızlık sorununu halletmek için biraz korkman gerekiyormuş."

Ellerime vurup küfretti bana -canı istediğinde çok müthiş küfürler savururdu ve bunu her kızdığı zaman yapmak isterdi- ama ben dinlemedim bile. Oturağı altına yerleştirdim ve her şey yolunda gitti. İş bitince ben ona baktım, o da bana ve ikimizin de söyleyecek bir şeyimiz yoktu. Birbirinizi iyi tanırdık sizin anlayacağınız.

Eh, moruk kocakarı seni bir daha yakaladım işte, n'aber? diyordum ben yüz hatlarımla.

Hiç hoşuma gitmedi, Dolores, diyordu o da kendi yüz hatlarıyla. Yakalanmışın demek hep yakalanacağın demek değildir.

Ama o kere yakalamıştım. Birkaç küçük pislik daha olmuştu, ama o perdelerin bile boka bulandığı o zamanki gibisi bir daha olmadı. Bu son salvosuydu. Ondan sonra zihninin açık olduğu zamanlar giderek seyrekleşti ve bunlar geldiklerinde de çok kısa süreli oluyordu. Evet, sırt ağrılarından kurtulmuştum ama üzüliyordum da.

Baş belasıydı ama ona alışmıştım artık, bilmem anlatabiliyorum muym.

Bir bardak su daha içebilir miyim, Frank?

Teşekkür ederim. Konuşmak insanı susatıyor. O çekmecedeki Gentleman Jim Beam şişesini biraz dışarı çıkarırsan, Andy, bunu kimseye söylemeyeceğime söz veriyorum.

Olmaz mı? Zaten senin gibilerinden başka bir şey beklemezdim ki.

Şimdi... neredeydim?

Tamam, hatırladım. Nasıl olduğunda. Domuzluğunun üçüncü yolu en kötüsüydü. Her yerden uzak bir adada ve tüm yaşamı boyunca taradığı insanlardan uzakta bir evin üst kat yatak odasında ölmekten başka yapacak bir işi olmadığından doğrusu acınacak bir kadındı. Bu kendi başına kötü bir şeydi, ama bunu yaparken bir de aklını kaçırmaması... ve bir yanılla da dereye kaymaya hazırlanan altı oyulmuş bir toprak parçası gibi olduğunu da biliyordu.

Yalnızdı ve ben bunu anlamıyordum - tüm yaşamını terk edip adaya neden geldiğini de anlamış değildim zaten. Düne kadar en azından. Ama korkuyordu da ve bunu anlayabiliyordum. Ama buna karşın insanı ürküten korkunç bir gücü vardı. Son ana kadar tacını bırakmayan ölüm halinde bir kraliçe gibi; Tanrı parmaklarını tek tek açıyordu sanki.

İyi günleri de vardı, kötü günleri de. Bunu söylemişim zaten. Nöbet dediğim şeyleri bunların arasında gelirdi, bir iki günlük aklı başındalık yerini birkaç

haftalık bulanıklığa bırakırken, ya da tam tersi. Değişim sırasında sanki ne yerdeydi ne de gökte... ve bir kısmıyla bunu da bilirdi. İşte bu zamanlarda hayal görürdü.

Eğer gördükleri hayalse. Bundan artık eskisi kadar emin değilim. Bu kısmını

belki anlatırım size, belki de anlatmam -zamanı gelince kendimi nasıl hissedeceğime bağlı.

Hayaller hep Pazar öğleden sonraları ya da geceyarısında gelmezlerdi; onları en iyi o zamanlardan hatırlamamın nedeni evin o zaman sessiz olması ve bağırmağa başladığında beni korkuttuğu içindir. Sıcak bir yaz günü biri yüzünüze bir kova soğuk su boşaltmış gibi; çılgınlıkları başlayınca kalbim hep duracak, gibi olurdu ve her seferinde odasına gittiğimde kendisini ölü bulacağımdan korkardım. Ama onu korkutan şeyler de anlamsızdı aslında. Demek istediğim, korktuğunu biliyordum, korktuğu şeyin

ne olduğu hakkında bir fikrim de vardı, ama neden korktuğunu asla öğrenemedim.

"Teller!" diye bağırdı kimi zaman ben içeri girdiğimde. Yatağında doğrulmuş, ellerini memeleri arasında kavuşturmuş titriyor olurdu; bir hayalet kadar soluk yüzünde gözlerinin altındaki kırışıklar arasında yaşlar süzülürdü. "Teller, Dolores, telleri durdur!" Hep aynı yeri gösterirdi... uzak köşedeki süpürgeliği.

Orada bir şey yoktu kuşkusuz, ama onun için vardı. Duvardan çıkan tellerin yatağına doğru uzandıklarını görürdü -yani ben onun öyle gördüğünü sanırdım. O

zaman hemen aşığı koşar, mutfaktan o kocaman kasap satırlarından birini alır, köşede -ya da tellerin, yaklaştıklarına inanıyorsa yatağın daha yakınına-

çömelir ve onları kesermiş gibi yapardım. Satiri güzelim parke döşemeye zarar vermeden yavaş yavaş yere indirerek ağlamasının geçmesini beklerdim.

Sonra yanına gidip gözyaşlarını önlüğümle ya da yastığının altındaki kağıt mendille siler, kendisini bir iki kere öpüp, "Gittiler işte," derdim. "Bak, o lanet tellerin hepsini tek tek kestim. Bak işte."

O bakardı (ama bu nöbetler sırasında hiçbir şey görmezdi) sonra biraz daha ağlar, sonra da beni kucaklar ve "Teşekkür ederim, Dolores, bu kere beni yakalayacaklarına emindim," derdi.

Teşekkür ederken kimi zaman da bana Brenda derdi -Brenda Donovanların Baltimore'daki evlerinin kahyasıydı. Kimi zaman da 1958'de ölen kzkardeşı Clarice'ın adıyla çağırırdı beni.

Bazı günler odasına çıktığımda onu yatağından yarı fırlamış bulurdum. Yastığının içinde bir yılan olduğunu bağılıyor olurdu. Başka seferler başını battaniyeyle örter ve camların güneşi büyüttüğünü ve yanacağını söylerdi. Kimi zaman saçlarının tutuştuğuna yemin ederdi. Dışarda yağmur olması ya da havanın bir sarhoş kafasından daha sisli olması önemli değildi; güneşin kendini kavuracağından o kadar emindi ki, perdeleri indirir, ağlaması geçene kadar onu kucaklardım. Bazen kötü çocukların işkence ettikleri bir köpek yavrusu gibi titrediğinden ağlaması geçtikten sonra bile sımsıkı kucaklamaya devam ederdim.

Bana derisine bakmamı, yanık yaralarının patlayıp patlamadıklarını söylerdi. Ona bir şey olmadığını kerelerce söylerdim- ve ancak ondan sonra kimi zaman uyuya kalırdı. Ama bazen hiç uyumaz, orada dalgın bir halde odada olmayan insanlarla konuşurdu. Kimi zaman Fransızca konuşurdu. Hem de o adamın palavra Fransızcasını

değil. Kocasını da, o da Paris'i çok severlerdi ve her fırsatta, kimi yalnız kimi çocuklarla, oraya giderlerdi. Keyifli olduğu zamanlar oradan kalelerden, gece kulüplerinden, galerilerden ve Seine üzerindeki teknelerden- söz eder, ben de kendisini dinlemeye bayılırdım. Doğrusu Vera iyi konuşurdu ve bir şeyi anlattı

mı, onu gözlerinizle görmüş gibi olurdunuz.

Ama en kötüsü -en çok korktuğu şey- toz cinleriydi. Ne dediğimi anladınız sanırım: yatakların altında, kapı arkalarında ve köşelerde biriken o toz yumakları. Bunu söyleyemediği zamanlar bile

korktuklarının onlar olduğunu anlardım, ama onu sakinleştirdiğim zamanlar bile neden bir toz bokundan -ki onları böyle görürdü-korktuğunu hiç anlayamazdım. Gülmeyin ama bunun nedenini gördüğüm bir rüyada anlamıştım.

Neyse ki, toz cinleri işi derisinin yanması ya da köşedeki teller kadar sık olmazdı, ama bir kere oldu mu da, başıma dert açacaklarından emindim. Gece yarısı ben odamda derin uykuda olmuş olsam bile, sorunun toz cinleri olduğunu hemen anlardım. Çıglıklarından anlardım bunu. Öteki şeyler olduğunda...

Ne dedin, şekerim?

Öyle mi?

Hayır, makineni daha fazla yaklaştırmama gerek yok, daha yüksek sesle konuşmamı

istiyorsan, söyle yeter. Genelde ben çok bağırان bir insanım -Joe ben her evde olduğumda kulağına tıkayacak pamuğu olmasını isterdi. Ama onun o toz cinleri karşısındaki tutumu ödümü patlatırdı, şimdi sesimi alçaltmam da bu korkumun hâlâ

geçmediğini gösteriyor aslında. O ölmüş olsa da, hâlâ ödüm patlıyor diyebilirim.

Kimi zaman onu azarlardım da. "Neden yapıyorsun bu saçmalıkları, Vera?" derdim.

Ama saçmalık değildi yaptığı. En azından kendisi için. Sonunda nasıl öleceğini sık sık düşünürdüm -herhalde o toz cinleri karşısında korkusundan kalbi duracaktı. Ve şimdi düşünüyorum da, bu gerçekten o kadar da uzak bir tahmin değilmiş.

Şunu söylemek istiyordum: öteki şeyler olduğunda -yastığındaki yılan, güneş, teller falan- bağırırdı. Ama toz cinleri olduğunda çıglıklar atardı. Çoğu bir şey söylüyor da olmazdı. Sadece insanın yüreğini donduran uzun bir çıglık Yanına koştüğümde saçlarını yoluyor ya da yüzünü tırmalıyor olurdu. Tıpkı bir cadıya benzerdi. Gözleri az kaynamış yumurta kadar irileşmiş bir halde odanın bir köşesine bakıyor olurdu.

Kimi zaman, "Toz cinleri, Dolores! Aman Tanrım, toz cinleri!" diyebilirdi. Kimi zaman sadece ağlar ve boğulacak gibi olurdu. Elleriyle gözlerini kapatır, ama bir saniye sonra yine çekerdi. Sanki bakmaya da dayanamıyormuş, bakmamaya da.

Sonra yine tırnaklarıyla yüzünü parçalamaya devam ederdi. Ben tırnaklarını

dibinden keserdim ama çoğunlukla kan çıkarmayı başarırdı. O kadar yaşlı ve şişman haliyle nasıl olur da kalbinin bu korkuya dayandığını hiç anlayamazdım.

Bir keresinde yataktan düştü ve bacağı altında kıvrılmış olarak orada kalıverdi.

O zaman ödüm patlamıştı hani. İçeri girdiğimde yerde yatıyor, döşemeyi yumrukluyor ve çıglıklar atıyordu. Onca yıldır ilk kez o zaman Dr. Freneau'yu geceyarısı eve çağırdım. Doktor Jonesport tan Collie Violette'in sürat teknesiyle geldi. Bacağının kırıldığını sandığım için çağırmıştım doktoru. Öyle kıvrılmıştı altında. Şoktan öleceğini sanmıştım. Ama bacağı falan kırılmamıştı

nasıl kırılmadığını anlayamadım ya- ama Freneau sadece burkulduğunu söyledi.

Ertesi gün aklı başında dönemlerinden birine girmişti ve olanları hatırlamadı.

Dünyayı daha iyi görebildiği bir iki kere kendisine toz cinlerini sorduysam da, yüzüme sanki aklını kaçırın benmişim gibi baktı. Neden söz ettiğim hakkında hiçbir fikri yoktu. Bu iş birkaç kere tekrarladıktan sonra ne yapmam gerektiğini buldum. Onun öyle bağırdığını duyunca hemen odamdan dışarı fırladım benim odam ondan iki kapı ötedeydi, aramızda sadece çarşaf dolabı vardı. Bu toz cini saçmalığı başlayalı beri koridorda bir süpürge ile bir faraş tutuyordum. Hemen odasına daldım, süpürgeyi sanki posta trenini durdurmak istermişim gibi sallayarak bağırmaya başladım (ancak bağırarak onun gürültüsünü bastırabiliyordum).

"Şimdi ben onları gebertirim, Vera! Sen hiç merak etme! Sen hele sesini kes de!"

Ve hangi köşeye bakıyorsa orasını bir güzel süpürürdüm. Kimi zaman bundan sonra sakinleşirdi, ama çoğunlukla da yatağın altında olduklarını da söylerdi. Ben bunun üzerine dizlerimin üstünde çöküp orasını da süpürüyormuş gibi yapardım.

Aptal zavallı, bir gün kendisi görmek için fazlaca eğildiğinde az daha üstüme düşecekti. Beni bir sinekmişim gibi ezerdi, herhalde. Bu da çok komik olurdu doğrusu.

Onu korkutan her yeri iyice süpürdükten sonra boş faraşı gösterir ve, "Bak, işte hepsini aldım namussuzların," derdim.

Önce faraşa sonra bana bakar ama bu arada da sürekli titrerdi. Göz yaşları

içinde öyle boğulmuş olurdu ki, bir dereye bakıp da gördüğünüz çakıltaşlarını

andırırdı. "Dolores, ne kadar da gri şeyler! Ne kadar da iğrenç! Çabuk götür onları, lütfen görür," derdi.

Süpürgeyle faraşı yine elimin altında olsun diye kapımın önüne bıraktıktan sonra dönüp elimden geldiğince kendisini sakinleştirmeye çalışırdım. Kendimi de sakinleştirirdim bu arada. Eğer sakinleşmeye ihtiyacım olmadığını

düşünüyorsanız, o koca müzede bir gece tek başınıza yatarken ve dışarda rüzgar tüm gücüyle uğuldarken çılgın bir kadının çığlıklarıyla uyanmayı bir deneyin derim size. Kalbini lokomotif gibi gidiyor olurdu ve soluk bile alamazdım.. ama onun ne halde olduğumu görmesine izin veremezdim, yoksa benden kuşkulandırmaya başlardı ve ondan sonra neler olurdu bilemiyorum doğrusu.

Bu işten sonra çoğunlukla saçlarını fırçalardım -onu en çabuk sakinleştiren şey bu. olurdu. Önce biraz inler ve ağlar, kimi zaman da kollarını açıp beni kucaklar, yüzünü karnıma bastırırdı. O toz cini işinden sonra yanaklarının ve alnının nasıl alev alev yandığını hâlâ hatalarım ve de, nasıl geceliğimi gözyaşlarıyla sıırıslam ettiğini. Zavallı kadıncağız! Bu odada kimsenin o kadar yaşlı olmanın ve kendine bile açıklayamadığın cinlerin ardında olmasının ne demek olduğunu bilen yok sanırım.

Saçlarını yarım saat taramak bile yeterliydi kimi zaman. Omzum üzerinden köşeye bakar, ikinin biri soluğu kesilip inlerdi. Ya da elini yatağın altındaki karanlığa uzatır, ve sanki orada bir şeyin ısırmasını beklemiş gibi hemen korkuyla çekerdi. Bir iki keresinde orada bir şeylerin kıpırdadığını görür gibi olmuştum da bir çılgılık atmamak için kendimi güç tutmuştum. Gördüğüm sadece onun ellerinin gölgesiydi, bunu biliyorum, ama bu bile benim ne durumda olduğumu anlatmaya yeter, değil mi? Evet, ben bile. Ki, ben ağzı kalabalık olduğu kadar taş gibi kalbi olan biriyim.

Yapacak başka şeyler olmadığı zamanlar ben de onun yatağına girerdim. O zaman kollarıyla beni sarar, başını göğsüme dayardı, ben de onu kucaklar ve uyuyana kadar öyle beklerdim. Sonra onu uyandırmamak için sessizce yataktan süzülüp kendi odama dönerdim. Birkaç keresinde bunu bile yapmamıştan. Onunla birlikte sabaha kadar orada uyumuştum.

İşte rüyamda toz cinlerini görmem o gecelerden birine rastlar. Ama rüyamdaki ben değildim. Ben yatalak olan oydum ve yardımsız yan tarafıma bile dönemeyecek kadar şişmandım. Köşeye bakınca tozdan bir kafaya benzeyen o şeyi gördüm.

Gözleri faltaş gibiymi ve iri toz dişlerle dolu ağzı açıktı. Cin ağır ağır yatağa doğru yaklaşıyordu. Yuvarlana yuvarlana yanıma gelip de gözleri yine bana dönünce bunun Vera'nın kocası Michael Donovan olduğunu gördüm. Ama bir daha yuvarlandığında benim kocamdı. Yüzünde kötü bir ifadeyle ve tozdan dişlerini gacırdatan Joe St. George. Üçüncü kere yuvarlandığında bildiğim biri değildi, ama canlıydı ve açtı, yanıma kadar yuvarlanıp beni yemek istiyordu.

Öylesine sıçrayarak uyandım ki, az daha yataktan aşağı ben yuvarlanacaktım. Saat çok erkendi, güneş yeni doğmuştu. Vera hâlâ uyuyordu. Salyaları koluma akmıştı

ama onu silecek gücüm bile yoktu. Orada titreyerek ter içinde yattım ve kendimi gerçekten uyanık olduğuma inandırmaya çalıştım. Tıpkı kötü bir karabasandan uyandığımızda olduğu gibi. Bir an için o toz kafayı, iri gözlerini ve uzun dişlerini hâlâ görüyor gibiydim. Rüya o kadar kötüydü yani. Ama sonra birden kayboldu; oda ve köşeler her zamanki gibi tertemiz ve boştu. Ama bu rüyayı bana onun gönderip göndermediğini hep düşünmüşümdür, o bağırdığı zamanlar neler gördüğünü bana da göstermek için. Belki de onun korkusu bana da bulaşmıştı ve hepsini hayalimde uydurmuşum. Gerçek yaşamda böyle şeyler olur mu acaba, yoksa bunlar sadece bakkalda satılan o ucuz romanlarda mı vardır? Bilemiyorum., ama bildiğim şey o rüyanın ödümü patlattığıdır.

Neyse, boş verin bunları. Pazar öğleden sonraları ve geceyarıları öyle çılgınlar gibi bağırmasının da üçüncü domuzluğu olduğunu söylemek yeter. Ama yine de bu çok acıklı bir durumdu. Bütün o domuzluklarının altında yatan şey çok acıklıydı; ama yine de bu kimi zaman kafasını yakalayıp makara gibi çevirmek istememe engel olmazdı, bence lanet Jan Dark dışında herkes aynı şeyi hissedirdi. Susy ile Shawna o gün onu öldüreceğimi bağırdığımı duyduklarında., ya da birbirimize kötü

şeyler söylediğimizi duyduklarında, kadın öldüğünde benim eteklerimi toplayıp mezarı üstünde dans edeceğimi sanmış olmamalıdır. Andy, bunların bir kısmını

dün ve bugün onlardan duymuşsundur, değil mi? Yanıt vermene gerek yok; yüzünden hepsi okunuyor zaten. Yüzün ilan tahtasından farksız çünkü. Ayrıca, insanların konuşmaktan ne kadar hoşlandıklarını bilirim. Vera ile benim hakkımda çok konuşurlardı. Joe ile benim hakkımda da -ölmeden önce de,

öldükten sonra da.

Buralarda bir insanın yapacağı en ilginç şey aniden ölmektir, buna hiç dikkat etmiş miydin?

Ve sıra Joe'ya geldi.

Bundan kaçınmak istiyordum ama yalanın bir yararı yok sanırım. Size onu öldürdüğümü söylemiştim; bu geçti neyse, ama asıl güç olanı daha gelmedi: nasıl ve neden... ve neden o zaman.

Bugün Joe'yu çok düşündüm, Andy -Vera'dan çok onu düşündüm doğrusunu istersen.

Bir kere onunla neden evlendiğimi hatırlamaya çalıştım. Bir süre sonra paniğe kapılmıştım, tıpkı Vera'nın yastığının içinde yılan olduğu fikrine kapıldığı

gibi. Sonra derdimin ne olduğunu anlamıştım -Vera'nın Haziranda tuttuğu ama kurallarını uygulamayı beceremedikleri için yazın sonunu beklemeden kovduğu o aptal kızlardan biriymişim gibi aşk arıyordum. Aşk arıyordum ve 1945'te ben on sekiz, Joe on dokuz yaşımızdayken ortalıkta pek aşk falan yoktu.

Bugün orada merdivenlerin üstünde soğuktan donarken ve aşk kısmını hatırlamaya çalışırken aklıma gelen tek şey ne oldu, biliyor musun? Joe'nun gayet güzel bir alını vardı. İkinci Dünya Savaşı'nda ortaokulda ben etüt odasında onun yanında oturdum ve alnını hatırlamıştım, düz ve sivilcesiz bir alını vardı.

Yanaklarında ve çenesinde ve burnunun kenarında birkaç sivilce vardı ama alını

kaymak gibi dümdüzdü. Alnına dokunmak istediğimi hatırlıyorum... Doğrusunu söylemek gerekirse alnına dokunduğunu hayal eder, onun görüldüğü kadar düz olup olmadığını öğrenmek isterdim. Beni Son Sınıf balosuna çağırdığında hemen kabul ettim ve orada alnına dokunma fırsatı buldum: görüldüğü kadar düzdü ve saçları

dalga dalga geriye doğru gidiyordu. Samoset Inn'in balo salonunda orkestra

"Ayışığı Kokteyli"ni çalarken benim karanlıkta saçlarını ve alnını okşamam... o lanet merdivende bir kaç saat donarak oturduktan sonra aklıma bu geldiğine göre, demek işin içinde bir şeyler varmış. Tabii aradan birkaç hafta geçince alnından başka yerlerine de dokunmuştum ve bu da bir hata olmuştu.

Bir konuyu açıklığa kavuşturalım - size etüt odasında ışık yandan vurduğunda alnının görünüşünden hoşlandığım için hayatımın en güzel yıllarını o içki fıçısıyla geçirdiğimi söylemeye çalışıyor değilim. Ne münasebet! Ama size bugün hatırladığım aşk kısmının bu olduğunu ve bunun da keyfimi kaçırdığımı

söylüyorum. East Head'de bugün o merdiven başında oturup o eski günleri düşünmek... hiç de kolay değildi. İlk kez kendimi ucuza satmış olabileceğimi düşündüm. Belki de bunun nedeni benim gibilerin ancak ucuza gideceklerine inanmamdı. Joe St. George'un bir insanı sevebileceğinden (kendisi dışında tabii) daha çok sevmeye hakkım olduğunu düşünmeye ilk kez cesaret ettim orada. Benim gibi

ağzıbozuk bir kocakarının aşka inanmadığını düşünebilirsiniz, ama gerçek, benim hemen hemen inandığım tek şeyin aşk olduğudur.

Aşkın onunla evlenmemde bir rolü olmamıştı ama -bunu baştan söylemeliyim. Ona kendisini sevdiğimi ve ölüm bizi ayırana kadar da seveceğimi söylediğimde karnımda altı haftalık bir kız bebek vardı. Bu acıklı ama doğrudur. Gerisi bilinen saçma nedenlerdendi ve hayatımda öğrendiğim bir şey de, saçma nedenlerin saçma evliliklere yol açtığıdır.

Anamla kavga etmekten bıkmıştım.

Babam tarafından azarlanmaktan bıkmıştım.

Bütün arkadaşlarım evlenip kendi evlerine kavuşuyorlardı ve ben de onlar gibi yetişkin olmak istiyordum; aptal bir küçük kız olmaktan bıkmıştım.

Joe beni istediğini söylüyordu, ben de ona inanıyordum.

Beni sevdiğini söylüyordu ve ben ona da inanıyordum... ve bana benim de kendisine aynı duygulan besleyip beslemediğimi sorduğunda evet demek kibarlık gibi görünmüştü.

Hayır deseysen başıma gelecekler için çok korkuyordum -nereye giderdim, ne yapardım, bebeğime kim bakardı.

Nancy bunları yazınca aptalca gelecek, ama okul arkadaşlarımdan en az bir düzine evli kadının aynı nedenlerle evlendiklerini biliyorum, ve bunların çoğu hâlâ

evlidirler ve kocalarından uzun yaşayıp onu gömmeyi ve bira osuruklarını

çarşaflardan sonsuza kadar silip atmayı beklemektedirler.

1952 geldiğinde alnını falan unutmuştum ve 1965'te hiçbir yerine artık ihtiyacım kalmamıştı. Ondan Kennedy'nin İke'dan başkanlığı devraldığı zaman nefret etmeye başladığımı tahmin ederim, ama onu öldürmeyi çok daha sonralarına kadar düşünmüş

değildim. Çocuklarımla babaya ihtiyaçları olduğu için onunla kaldığımı

düşünüyordum. Çok komik, değil mi? Ama gerçek bu. Yemin ederim. Ve bir şeye daha yemin ederim: Tanrı bana bir fırsat daha verse, cehennemde cayır cayır yanmak da demek olsa, onu bir kere daha öldürürdüm.

Little Tall'un eskileri onu öldürdüğümü bilirler ve sanırım çoğu da bunun nedenini bilirler -beni dövdüğü için. Ama onu sonuna ulaştıran şey dayak değildi, ve ada halkı neye inanmış olursa olsun, evliliğimizin son üç yılında bana bir fiske bile vurmamıştı. O saçmalığı 1960 sonlarında ya da '61 başlarında tedavi etmişim.

O zamana kadar beni çok döverdi. Bunu inkar edemem. Ve dayağa dayanırdım -bunu da inkar edemem. İlki evliliğimizin ikinci gecesi idi. Haftasonu için Boston'a gitmiştik -bu bizim balayımızdı-

ve Parker House'da kalmıştık. O süre içinde otelden dışarı çıkmadık sayılır. Bir çift tarla faresiydik ve kaybolmaktan korkuyorduk. Joe otelin yolunu bulamayınca, bizimkilerin çılgınlık yapmamız için verdikleri yirmi beş dolan taksiye harcamaya hiç niyeti olmadığını söylemişti.

Tanrım, ne de aptaldı ama! Kuşkusuz, ben de aptaldım... ama bende olmayıp da Joe'da olan bir şey vardı, o da herkesten kuşkulandıydı. Tüm insan milletinin kendisine kazık atmaya kararlı olduğuna inanırdı. Onun sarhoş olmasının bir nedeninin de, ancak o durumdayken tek gözü açık uyumaktan kırtulması olduğunu çok düşünmüştüm.

Ama konu bu değil şimdi. Size anlatmak istediğim başka şeydi: o Cumartesi akşamı

yemek salonuna indik, güzel bir yemek yedik ve tekrar odamıza çıktık. Koridorda yürürken Joe sancak yanına iyice meyletmişti -öğleden sonra içtiği sekiz on biranın üstüne yemekte de dört beş kadeh içtiğini hatırlıyorum. Odaya girdiğimizde durup bana o kadar uzun baktı ki, açıkta bir şey mi görüp görmediğini sordum.

"Hayır, ama lokantada senin elbisene bakan bir adam gördüm, Dolores," dedi.

"Gözleri yuvalarından fırlamıştı. Ve sen de onun sana baktığını biliyordun, değil mi?"

Ona Gary Cooper'in Rita Hayworth'la o salonda oturmuş olacağını ve benim bunun farkında bile olmayacağımı söyleyecektim neredeyse, ama birden, bunun ne yararı

olur ki, diye düşündüm. İçtiğinde Joe ile tartışmanın bir yararı olmazdı; o evliliğe gözü kapalı girmiş değildim ve bunu da sizlerden saklayacak değilim.

"Biri benim elbiseme bakmışsa, neden gidip kendisine gözlerini kapatmasını

söylemedin, Joe?" diye sordum. Bir sakaydı bu, ama o bunu bir şaka olarak almadı. Bunu çok iyi hatırlıyorum. Joe şaka kaldıracak insan değildi; hatta kendisinde hiç mizah anlayışı olmadığını bile söyleyebilirim. Ama ben evlenirken işin bu yanını bilmiyordum; o zamanlar mizah duygusunun bir burun ya da bir çift kulak gibi olduğunu, aynı derecede çalışmasa bile, herkeste bir tane olduğuna inanırdım.

Joe beni yakaladı, dizleri üstüne yatırdı ve pabucuyla bir temiz dövdü. "Bir daha ömrünün sonuna kadar benden başka kimse iç çamaşırlarının ne renk olduğunu bilmeyecek, Dolores," dedi. "Duydun mu? Benden başka kimse."

Bunu bir aşk oyunu olarak görmüştüm, beni kıskandığını göstererek bana iltifat ediyor sanmıştım -bu da size o zamanlar ne kadar koyun olduğumu gösterir.

Aslında kıskançlık olmasına kıskançlıktı da, aşkla hiçbir ilgisi yoktu. Bu daha çok bir köpeğin pençesini bir kemiğe dayayıp yaklaştığınız takdirde hırlamasına benziyordu. Bunu o zaman bilmediğim için dayanmak zorunda kaldım. Daha sonraları

bir erkeğin karısını zaman zaman dövmesinin evliliğin bir parçası olduğunu düşündüğüm için katlandım -evet, hoş bir şey değildi belki, ama tuvaletleri temizlemek de hoş değildir ve pek çok

kadın düğün elbisesiyle peçesini tavanarasına kaldırdıktan sonra bunu yapmıştır. Öyle değil mi, Nancy?

Babam da annemi arasına döverdi -bunun normal bir şey olduğu fikrini oradan almış olabilirim. Babamı çok severdim, annemle babam da birbirlerini çok severlerdi, ama yine de öfkelenince ellerini kullanmaktan hiç kaçınmazdı.

Bir keresinde, ben dokuz yaşlarında falandım sanıyorum, babam George Richard'ın tarlasında çalışmaktan dönmüştü ve annem de yemeğini hazır etmiş değildi. Yemeği hazırlamadığı dışında fazla bir şey hatırlamıyorum, ama iyi hatırladığım şey babam içeri girdikten sonra olanlardır. Üzerinde sadece iş önlüğü vardı

(ayakkabılarını ve çoraplarını saman dolu oldukları için dışarda çıkarmıştı), yüzü ve omuzları güneşten kıpkırmızı kesilmişti. Saçları terden alına yapışmıştı ve kaşlarının üstünde saman parçaları vardı. Yorgun ve sıcaktan bunalmış ve patlamaya hazır görünüyordu.

Mutfığa girince masanın üstünde sadece içinde çiçekler olan bir vazo gördü.

Anneme dönüp, 'Yemeğim nerede, aptal karı?' dedi. Annem ağzını açtı ama bir şey söyleyemeden babam elini yüzüne götürüp onu köşeye itti. Ben mutfak kapısında durduğumdan her şeyi görmüştüm. Başı öne eğik, saçları gözüne düşmüş bir halde bana doğru yaklaşırken ödüm patlamıştı. Beni de yere devireceğinden korktuğum için kaçmak istiyordum ama bacaklarım taş kesmiş gibiydi. Ama bana bir şey yapmadı. O iri elleriyle beni kaldırıp bir kenara koyduktan sonra arka kapıdan çıktı. Odun kestiğimiz iri kütüğün üstüne oturdu, başını eğip kucağında öylece duran ellerine baktı. Tavuklar korkup kaçışmışlardı ama çok geçmeden yine çevresine doluştular. Onları tekmeleyip kovacağını sanmıştım ama onu da yapmadı.

Bir süre sonra anneme baktım. Hala köşede oturuyordu. Başına bir havlu örtmüş, altında ağlıyordu. Kollarını göğsünde kavuşturmuştu. Bilmem neden ama en iyi hatırladığım şey budur -kollarını göğsünde kavuşturması. Gidip onu kucakladım, o da beni kucakladı. Sonra havluyu başından çekip gözlerini kuruladı ve gidip babama bir bardak soğuk limonata ya da bir bira isteyip istemediğini sormamı

söyledi.

"Ona sadece iki şişe bira kaldığını söylemeyi unutma," dedi. "Daha fazlasını

isteyecekse ya gider alır, ya da hiç içmeye başlamaz."

Gidip sordum, babam bira istemediğini limonatanın o anda çok iyi geleceğini söyledi. Ben limonatayı getirmek için koştum. Annem yemeğini hazırlıyordu. Yüzü

ağlamaktan şişmişti ama bir şarkı mırıldanıyordu ve o gece de çoğu gece olduğu gibi epey gacırdattılar somyayı. Bu konuda başka bir şey söylenmedi. Buna o zamanlar ev terbiyesi denilirdi ve bu bir erkeğin görevleri arasındaydı. Daha sonra bu konuyu düşündüğümde annemin dayağı hak ettiğini, aksi takdirde babamın bunu asla yapmayacağını düşünmüşümdür.

Onun annemi terbiye ettiğini daha birkaç kere daha görmüştüğüm varsa da, en iyi hatırladığım budur. Ama Joe'nun zaman zaman bana yaptığı gibi onun annemi yumrukladığını hiç görmemiştir. Bir kere ıslatılmış bir brandayla çıplak bacaklarına vurmuştu ve bu annemin canını çok acıtmış olmalıydı. Kızıl izlerin bütün gün kaybolmadığını hatırlarım.

Artık buna terbiye diyen kalmadı -bu terim konuşma dilinden çıktı ve bence de çok iyi oldu- ama ben, kadınların ve çocukların çizgiyi aştıkları takdirde onları yerine çekmenin bir erkek işi olduğuna inanarak yetişmişimdir. Bu fikirle yetiştiğim için bunu doğru bulduğumu söyleyecek değilim ama. Bir erkeğin bir kadını dövmesinin terbiyeyle bir ilgisi olmadığını bilirdim... ama Joe'nun bunu bana yapmasına uzun süre ses çıkarmadım. Sanırım evi çekip çevirmekten, yazlıkçılara temizliğe gitmekten, ailemi yetiştirmekten ve Joe'nun komşularla olan kavgalarını yatıştırmaya çalışmaktan çok yorgun düşmüştüm de, ondan.

Joe ile evlilik... bok! Bir evlilik neye benzer ki? Çok çeşitli olduğuna eminim, ama hiçbiri dışardan görüldüğü gibi değildir. İnsanların evlilik yaşantısı

olarak gördükleri şeyle evliliğin asıl içyüzü birbirlerinden çok farklı şeylerdir.

İnsanlar Joe'nun sarhoş olduğunda beni -ve herhalde çocukları da döven bir ayyaş olduğunu düşünürlerdi. Bunun sonunda çığrından çıktığını ve o yüzden kendisini öldürdüğümü düşünürler. Joe'nun içtiği, kimi zaman Jonesport'taki Alkolikler Derneği toplantılarına gittiği doğrusa da, benden fazla bir ayyaşlığı yoktu.

Dört beş ayda bir gerçekten sarhoş olur ve Rick Thibodeau ve Stevie Brooks gibilerle içerdi -onlar gerçek ayyaşlar işte- ama çoğunlukla akşamları eve geldiğinde bir kadehten fazla bir şey içmezdi. Bir şişeyi mümkün olduğu kadar uzun idare etmek için ancak o kadar içerdi işte. Benim tanıdığım gerçek ayyaşlar öyle şişeyi falan sakınmazlardı. Gerçek ayyaş sadece iki şeyle ilgilenir: elindeki şişeyi bitirmek ve o arada da bir başkasını aramak.

Hayır, ayyaş değildi, ama insanların kendisini ayyaş sanmalarına da aldırmazdı.

Bu, özellikle yazları, iş bulmasını sağlardı. Alkolikler Derneği hakkında insanların düşünceleri yıllar boyunca değişmiştir sanırım -şimdi bu konuda eskisinden daha çok konuştuklarını biliyorum-ama değişmeyen bir şey, insanların bu illetten kurtulmak için çalıştığını söyleyenlere karşı yardımsever tutumlarıdır. Joe koca bir yılı içmeden -ya da içtiği zaman bu konuda konuşmadan- geçirince Jonesport da şerefine bir parti düzenlemişlerdi. Ona bir pastayla bir de madalya verdiler. Yazlıkçılardan birine iş istemeye gittiğinde ilk yaptığı şey kendisinin ıslah yolunda bir alkolik olduğunu söylemek olurdu

"Beni bu nedenle işe almak istemezseniz size kırılmam," dedi. "Bir yıldır Dernek toplantılarına gidiyorum, ve bize dürüst olmadığımız takdirde ayık kalamayacağımızı öğrettiler."

Ondan sonra altın bir-yıllık madalyasını çıkarıp gösterir ve uzun bir süredir ağzına koyacak fazla bir

şey bulamamış gibi davranırdı. Joe günlük çalıştığını

ve içki isteği artınca Tanrıya sığındığım söyleyince içlerinde ağlayanlar bile olurdu. Ve ona yardım için yarışılar, kendisini vermeye hazır oldukları paradan saati elli sent hatta bir dolar fazlasına tutarlardı. Bu numaranın kışları pek işe yaramayacağını düşünebilirsiniz, hele adalılar kendisini her gün gördükleri için, ama hiç de öyle olmazdı işte.

İşin gerçeği şu ki, Joe beni dövdüğü zamanlar genellikle ayık olurdu. İçtiği zaman bana pek aldırış etmezdi. 1960 ya da 61'de bir gece Charlie Dipenzieri'nin teknesini karaya çekmesine yardımcı olduktan sonra eve geldiğinde buzdolabından bir kokakola almak için eğildiğinde pantolonun kıcının sökülmiş olduğunu gördüm.

Güldüm tabii. Kendimi tutamamıştım. Bir şey söylemedi, ama sonra lahanaya bakmak için ocağın başına gittiğimde -dün gibi hatırlıyorum, lahana dolması yapıyordum-odun kutusundan iri bir odun alıp sırtıma indirdi. Canım çok acımişti. Eğer biri böbreklerinize vurmuşsa ne demek istediğimi anlarsınız.

Masaya kadar güçlükle gidip iskemleye çöktüm. İskemle iki adım daha uzakta olsaydı yere yıkılacağım kesindi. Sancının geçip geçmeyeceğini anlamak için oturup bekledim orada. Çocukları korkutmak için ağlamıyordum ama gözlerimden yaşlar boşanıyordu. Bunlar acı gözyaşlarıydı, tutmak olanaksızdı.

"Bir daha sakın bana güleyim deme, orospu," dedi Joe. Elindeki odunu yeniden kutuya atıp gazetesini açtı. "Bunu on yıl öncesinden bilmeliydin,"

İskemleden ancak yirmi dakika sonra kalkabilmişim. Ocak oturduğum yerden dört adım ötede olduğu halde altını kısması için Selena'yı çağırmak zorunda kalmıştım.

"Neden sen kendin kısmadın, anne, ben Joe'yla çizgi film seyrediyordum," dedi.

"Dinleniyordum," dedim.

Joe gazetesi arkasından, "Evet, dinleniyor," dedi. "Çok konuşmaktan yoruldu."

Sonra bir kahkaha attı. İşte o zaman tepem attı benim; bir kahkaha her şeye yetmişti. O anda eğer çok ağır bir bedel ödemedikçe bir daha bana asla el kaldırmayacağına karar verdim.

Her zamanki gibi yemeğimizi yedik, sonra televizyon seyrettik, büyüklerle ben kanepede, Küçük Pete koltuğuna kurulmuş olan babasının kucağında. Pete her zaman olduğu gibi yedi buçukta uyuklamaya başlayınca Joe onu yatağına götürdü. Ben Joe Junior'u bir saat sonra gönderdim, Selena saat dokuzda gidip yattı. Ben genellikle saat onda yatardım, Joe da kah uyuklayarak kah televizyon seyrederek, gazetesinin atlamış olduğu yerlerini okuyup burnunu karıştırarak on ikiyi bulurdu. Gördün mü, Frank, sen o kadar da kötü sayılmazsın; bazı insanlar büyüseler bile burun karıştırma huyundan vaz geçemezler.

O gece ben her zamanki saatimde yatmayıp Joe ile oturdum. Sırtım biraz daha iyiydi. Yapmak istediğim şeye yetecek kadar. Belki biraz sinirliydim, ama bunu şimdi hatırlamıyorum. Gerçekte onun

uyuklamasını bekliyordum ve sonunda da uyuklamaya başladı.

Kalkıp mutfağa gittim, masanın üstündeki küçük yağ kasesini aldım. Onu almak için gitmemiştim; sofrayı kaldırmak sırası Joe Junior'undu ve kaseyi buzdolabına koymayı unutmuştu. Joe Junior hep bir şey unutturdu zaten; şimdi onu TV

haberlerinde bir demeç falan verirken gördüğümde hep bunu hatırlarım.

Demokratlar Maine Eyalet Senatosunun çoğunluk partisi başkanının on bir yaşındayken bir sofrayı bile kaldıramadığını bilseler ne derlerdi acaba. Ama sakın aklınıza bir şey gelmesin, ben onunla yine gurur duyuyorum, hem de lanet bir Demokrat olsa da.

Her neyse o gece tam da işime yarayacak şeyi unutmuştu; kase küçüktü ama ağırdı

ve elime tam uymuştu. Sonra odun kutusunun üstündeki rafta duran kısa saplı

keseri aldım. Sonra Joe'nun uyumakta olduğu oturma odasına döndüm. Yağ kasesini kaldırdığım gibi suratının yan tarafına indirdim. Kase bin bir parça oldu.

Bunu yaptığımda yerinden nasıl fırladığını görecektin, Andy. Ve de duyacaktın.

Pipisi bahçe kapısına takılmış boğa gibi bağırmaya başladı. Gözleri iri iri açıldı, elini kanamaya başlamış olan kulağına yapıştırdı. Yanağında ve favori dediği o kılları üzerinde yağ topakları vardı.

"Biliyor musun, Joe, artık yorgunluk falan hissetmiyorum," dedim.

Selena'nın yataktan fırladığını duymuştum ama arkama bakmaya cesaret edemedim.

Bunu yapsaydım başım gerçekten belaya girerdi -Joe istediği zaman çok hızlı

olabilirdi. Bu arada keser sol elimde, önlüğümün altındaydı. Joe koltuğundan kalkmaya çalışırken elimi önlüğün altından çıkartıp gösterdim. "Bunu kafana yemek istemiyorsan otur oturduğun yerde," dedim.

Bir an kalkacağını sandım. Kalksaydı işi orada bitecekti, o kadar kararlıydım yani. Ama bunu o da anlamışa, kıcı koltuktan bir karış kadar kalkmış olarak kalakaldı.

Selena kendi odasının kapısından, "Anne?" diye seslendi.

"Yavrum, sen yatağına dön," dedim gözlerimi Joe'dan bir an bile ayırmadan.

"Babanla biraz konuşuyoruz."

"Her şey yolunda mı?"

"Elbette," dedim. "Öyle değil mi, Joe?"

"Öyle," dedi.

Kızın bir iki adım attığını duydum ama on on beş saniye kadar kapısı kapanmadı -

onun orada durup bize baktığını hissediyordum. Joe, bir eli koltuğun kenarında, kıcı bir karış havada kalmıştı. Sonra kapının kapandığını duyduk, Joe da kıcı

havada, bir eli kulağının üstünde, yüzünden yağlar akarak ne kadar komik bir görüntü oluşturduğunu anlamış olmalıydı.

Yerine oturup elini çekti. Eli ve kulağı kan içindeydi ve kulağı şişiyordu.

"Ulan orospu, sen gününü görürsün," dedi.

"Öyle mi? O zaman sana şunu hatırlamanı tavsiye derim, Joe St. George. Bana ne yaparsan iki katıyla geri alacaksın."

Kulaklarına inanamıyormuş gibi sırtıyordu. "O zaman seni öldürmek zorundayım, değil mi?"

Daha sözünü tamamlamadan keseri eline tutuşturmuşum bile. Bunu yaparken düşünmemiştim, ama keseri elinde gördüğüm anda bunun yapabileceğim tek şey olduğunu anladım.

"Hiç durma," dedim. "Ama acı çekmeyeyim diye bari bir vuruşta bitir işi."

Bir bana baktı bir kesere baktı. Bu iş bu kadar ciddi olmasaydı yüzündeki şaşkınlığa gülebilirdim.

"Ve işini bitirdikten sonra yemeğini ısıtır ve oturup bir daha yersin," dedim.

"Patlayıncaya kadar yemeni tavsiye ederim. Çünkü sonra doğruca kodese gideceksin ve orada ev yemeği verdiklerini hiç duymadım. Önce Belfast'a gidersin sanırım.

Umarım senin boyuna göre turuncu üniforma bulursun orada."

"Kes sesini, orospu," dedi.

Ama ben susmaya niyetli değildim. "Ondan sonra Shawshank'a gidersin herhalde, orada da yemekleri sıcak servis yapmadıklarını duymuştum. Cumaları

arkadaşlarıyla poker oynaman için de salıvermezler. Senden bütün istediğim işi çabuk bitirmen ve pisliği çocukların görmelerine engel olman."

Sonra gözlerimi kapattım. Bir şey yapmayacağından emindim, ancak sözkonusu kendi hayatın olduğu zaman emin olmanın fazla bir yararı olmuyor. Bunu o gece öğrendim işte. Gözlerim kapalı, karanlıktan başka bir şey görmeden öylece dururken keserin dudaklarıma burnuma ve dişlerime çarptığında ne hissedeceğimi düşünüyordum. Herhalde ucundaki tahta kıymıklarının tadını hissedeceğimi düşündüğümü hatırlıyorum. İki üç gün önce keseri bile taşıyabiliyordum memnundum. Beni öldürecekse bunu kör bir keserle yapmasını istemezdim.

Orada on yıl kadar bekledim gibi geldi bana. Çok geçmeden sakinleşmiş sesi duyuldu. "Yatacak mısın, yoksa erotik rüya gören Hellen Keller gibi orada mı

duracaksın?"

Gözlerimi açınca keseri koltuğun altına sokmuş olduğunu gördüm, sapı püsküllerin arasından çıkmıştı. Gazetesi ayaklarının üstüne çadır gibi geçirilmişti. Eğilip sanki hiçbir şey olmamış gibi gazeteyi alıp katladı. Ancak kulağından kan akıyordu ve elleri gazeteyi hışırdatabilecek kadar titriyordu. Gazetenin baş ve arka sayfalarında kanlı parmak izleri vardı. Çocukların olanları görmemeleri için yatmadan önce lanet şeyi yakmaya karar verdim.

"Az sonra geceliğimi giyeceğim, ama önce bu işte bir anlamaya varacağız, Joe."

Başımı kaldırdı. "Çok küstah olmaya çalışma, Dolores. Bu çok, ama çok kötü olur.

Benimle alay etme."

"Ben alay falan etmiyorum. Beni dövme günlerin sona erdi artık, bütün söyleyeceğim bu. Bir daha bana el kaldıracak olursan birimizi hastaneye taşırlar. Ya da morga."

Uzun uzun baktı yüzüme, Andy, ve ben de ona baktım. Keser koltuğun altındaydı

ama bu önemli değildi; bakışlarımı ondan önce indirecek olursam boynuma ve sırtıma yediğim darbelerin sonunun gelmeyeceğini biliyordum. Ama sonunda gazetesine baktı ve, "Kadın, bir işe yara bari. Başka bir şey yapamazsan da kafama bir havlu getir, gömleğim kan içinde kaldı," diye mırıldandı.

Bu beni son dövüşü olmuştu. Aslında korkağın biriydi. Hoş, ben bunu kendisine yüksek sesle söylememiştim ya -ne o zaman, ne de ondan sonra. Bunu yapmak kadar tehlikeli bir şey olamaz, çünkü korkağın ölümden bile daha çok korktuğu şey korkak olduğunun anlaşılmasıdır.

Ben onun korkak olduğunu biliyordum; üste çıkmak fırsatını görmeseydim o kaseyi kafasına geçilmezdim zaten Ayrıca, dayağı yiyip de böbreklerimin ağrısının geçmesini beklerken bir şeyi daha anlamıştım: bu kere karşısına dikilmezsem bunu asla yapamayacaktım. Ve böylece yaptım işte.

Aslında o kaseyi kafasına geçirmek işin en kolay yanıydı. Onu yapmadan önce babamın annemi dövmesini kafamdan silip atmalıydım. O anıları unutmak aslında çok güçlü, çünkü her ikisini de çok severdim, ama sonunda bunu başarmıştım...

başarmak zorunda olduğum için. Bunu yaptığıma da memnunum, çünkü şimdi Selena annesini mutfağın bir köşesinde başına geçirdiği havlunun altında ağlarken hatırlamayacak Annem dayağı ses çıkarmadan yerdi, ama şimdi burada onları

yargılayacak değilim. Belki de buna zorunluydu, belki de babam, birlikte çalıştığı insanlarca her gün küçümsendiği için, bunu yapmak zorundaydı. O

zamanlar çok farklıydı -ve insanlar şimdi bu farkın ne kadar büyük olduğunu bilmezler bile- ama bu,

benim, kendisiyle evlenmekle aptallık ettim diye Joe'dan dayak yemem gerektiği anlamına gelmezdi. Bir erkeğin bir kadını yumruklarıyla ya da odunla dövmesinde terbiye falan yoktur ve ben de sonunda Joe St. George gibilerden ve de hiçbir erkekten bir daha dayak yemeyeceğime karar vermiştim.

Kimi zaman elini kaldırır, ama indirmeden de düşünürdü. Kimi zaman eli kalkmışken, vurmak isteyip de cesaret edemezken, gözlerinden tereyağı kasesini ve belki de keseri hatırladığını anlardım. O zaman elini sanki başını kaşımak için kaldırmış numarasına yatarı. Bir kerere öğrendiği ders buydu. Ve belki de tek ders.

Beni odunla dövdüğü ve benim de kaseyi kafasına geçirdiğim gecenin bir sonucu daha oldu. Bunu aslında açıklamaktan hoşlanmıyorum -ben yatak odasında olanların orada kalması gerektiğine inanan eski kafalılarımdım- ama sonundaki pek çok şeye etkisi olduğundan sanırım onları da anlatmam gerekecek.

Bundan sonraki iki yıl -belki de üç yıldır, gerçekten pek hatırlamıyorum- bir çatı altında yaşadığımız halde bu olaydan sonra benden sadece bir iki kere yararlandı. O...

Ne dedin, Andy?

Elbette iktidarsızdı demek istiyorum. Başka neden söz edecektim yoksa? Canı

istediğinde benim çamaşırlarımı giyme hakkı olduğunu mu? Ben onu hiç

reddetmedim; o birden yapmaktan vaz geçti sadece. Zaten evlendiğimiz zaman bile her gecelik erkek değildi, ve işi uzun tutmayı da beceremezdi -bam bam, teşekkür ederimden fazla bir şey değildi. Yine de haftada bir iki kere üstüme çıkacak kadar ilgi duyardı... kafasına kaseyi yiyene kadar yani.

Bu kısmen içkidendi -son yıllarda çok içiyordu- ama nedenin sadece bu olduğunu sanmıyorum. Bir gece yirmi dakika üzerimde soluduktan sonra pes edip kenara yığıldığını hatırlıyorum, o küçük şeyi bir makarna gibi öyle sallanıp duruyordu. Bunun o olaydan ne kadar sonra olduğunu hatırlamıyorum ama olaydan sonra olduğunu biliyorum, çünkü orada yatarken böbreklerim sancıyordu ve biraz sonra kalkıp bir aspirin içerim diye düşünmüştüm.

Neredeyse ağlayan bir sesle, "Gördün mü? Şimdi tatmin olmuşsundur herhalde, Dolores," dedi.

Ben bir şey söylemedim. Bir kadının bazı zamanlarda bir erkeğe vereceği her yanıt yanlıştır.

"Tatmin oldun mu, Dolores?" dedi yine.

Ben bir şey söylemeden tavana bakıp dışardan gelen rüzgar sesini dinledim. O

gece doğudan esiyordu ve okyanusun gürültüsünü duyar gibiydim. Bu çok sevdiğim bir sestir. Beni sakinleştirir.

Döndüğü zaman yüzüme çarpan ekşi bira kokusunu duydum. "Eskiden ışığı söndürmek iyi gelirdi, ama şimdi hiçbir yararı olmuyor," dedi. "O çirkin yüzünü karanlıkta bile görüyorum." Uzanıp mememi yakaladı. "Ve bunu," dedi. "Yumuşacık ve dümdüz.

Aşağı tarafın daha da berbat. Daha otuz beş yaşındasın ve seni düzmek bir çamur yığınının düzmekten farksız."

"Çamur yığını olsaydı rahat rahat sokardın ve o zaman kafan rahat ederdi,"

diyecektim ama çenemi tuttum. Demin de dediğim gibi, Patricia Claiborne aptal evlat yetiştirmemiştir.

Bir süre sessizlik olunca artık uyuyacak kadar içini boşalttığını düşünerek aspirini almaya kalkacağım sırada sesini duydum... bu kere ağladığına emindim artık.

"Keşke hiç yüzünü görmeseydim," dedi. "Neden o lanet keserle kesmedin sanki?"

Aynı şey olurdu."

Gördüğünüz gibi tereyağı kasesi işini düşünen sadece ben değildim. Onu kafasına yemesinin de sorunu üzerinde bir etkisi olabilirdi. Ama ben yine bir şey söylemedim. Uyuyacak mı, yoksa yine beni dövmeye mi kalkacak diye merak ediyordum. Orada çırılçıplak yatıyordu ve elini kaldırdığı anda neresine saldıracakımı çok iyi biliyordum. Az sonra horlamaya başladı. Bunun bana karşı

son kere erkeklik denemesi olup olmadığını hatırlamıyorum, ama son değilse bile, sona çok yakındı.

Arkadaşlarının hiçbiri bu olup bitenleri duymadılar kuşkusuz onlara karısının kafasına kaseyi geçirdiğini ya da kuşunun artık başını kaldıramadığını

söyleyecek değildi herhalde. Ötekiler karılarını şöyle şöyle yaptıklarını

anlatınca o da beni çok konuştuğum için, ya da kendisine sormadan kumbaradan para alıp Jonesport'tan elbise aldığım için nasıl dövdüğünü anlatırdı.

Bunları nereden mi biliyorum? Eh, kimi zaman ağzım yerine kulaklarımı açarım da ondan. Bu akşam beni duyanlar buna pek inanmazlar ama gerçek budur işte.

Bir keresinde Marshall'larda çalışırken kapı çalmıştı. John Marshall'ı

hatırladın mı, Andy, nasıl adadan karaya kadar köprü yapmak isterdi hani? Evde yalnızdım, kapıyı açmak için koşarken kilimin üstüne bastım, ayağım kaydı ve dolabın kenarına çarptım. Dirseğimin hemen üstünde büyük bir çürük oldu.

Üç gün sonra morarma yeşilimsi sarıya dönüşürken köyde Yvette Anderson'a rastladım. O marketten çıkıyor, ben içeri giriyordum. Kolumdaki morluğa baktı, konuşurken sesi anlayış doluydu. Sadece kendisini çok mutlu edecek bir şey görmüş olan bir kadın o kadar anlayışlı olabilir. "Şu erkekler ne korkunç

yaratıklar, değil mi, Dolores?" dedi.

"Kimi zaman öyledirler, kimi zaman değildir," dedim. Neden söz ettiği hakkında hiçbir fikrim

yoktu. Benim bütün derdim o gün gelmiş olan domuz pırzoları bitmeden birkaç parça alabilmektir.

Yvette yaralı olmayan kolumu okşadı. "Sen güçlü olmaya çalış," dedi. "Her şey sonunda yoluna girecektir. Ben bunları geçirdim, iyi bilirim. Senin için dua edeceğim, Dolores." Bunu sanki bana bir milyon dolar verecekmiş gibi söylemişti.

Sonra da yürüyüp yoluna devam etti. Ben şaşkın bir halde markete girdim. Aklını

kaçırmış olduğunu düşünecektim ama Yvette'i tanıyanlar zaten onda kaçırarak fazla bir şey olmadığını bilirlerdi.

Alışverişimi bitirmek üzereydim ki birden ne olduğunu anladım. Skippy Porter'in pırzolarımı tartmasına bakarken başımı geriye attım ve kahkahalarla gülmeye başladım. Skippy bana bakıp, "İyi misiniz, Bayan Claiborne?" dedi.

"İyiyim," dedim. "Aklıma komik bir şey geldi de." Makaraları koyverdim yine.

"Herhalde," diye Skippy yine terazisine döndü. Tanrı Porterlerden razı olsun, Andy, onlar var oldukça, adada hiç olmazsa başkasının işine karışmayan bir aile var demektir. Ben bu arada gülmeye devam ediyordum. Birkaç kişi daha sanki keçileri kaçırmışım gibi baktılar ama umurumda bile değildi. Yaşam kimi zaman öyle komiktir ki, gülmekten başka hiçbir şey yapamazsın.

Yvette, Tommy Anderson'la evlidir ve Tommy Anderson da ellilerin sonunda ve altmışların başında Joe'nun bira ve poker arkadaşlarından biriydi. Kolumu yaralamamdan iki gün sonra hep birlikte bize gelmişler, Joe'nun ucuza kapattığı

eski bir Ford kamyoneti işletmeye çalışmışlardı. Benim izin günüm olduğundan, onları hiç olmazsa günbatımına kadar biradan uzak tutmak için bir sürahi buzlu çay hazırlamıştım.

Tommy yarayı o zaman görmüş olmalıydı. Belki de ben gittikten sonra Joe'ya ne olduğunu sormuştu. Joe St. George böyle bir fırsat kaçırarak insanlardan değildi. Marketten dönerken aklımı kurcalayan şey Joe'nun Tommy ile diğerlerine ne yaptığımı söylediğiydi -belki de ısınması için terliklerini sobanın altına koymayı unuttuğumu ya da Cumartesi akşamı fasulyeyi fazla pişirdiğimi söylemiş

olabilirdi. Her neyse, Tommy eve gidip Yvette'e Joe St. George'un karısına biraz ev terbiyesi verdiğini anlatmıştı. Ve benim bütün yaptığım da Marshall'larda kapıyı açmaya koşarken kolumu dolaba çarpmış olmamdı.

Bir evliliğin iki yanı vardır derken bunu kastetmiştim işte -dış yanı ve iç

yanı. Adadakiler Joe ile beni bizim yaşımızdaki çiftlerden farksız görürlerdi: ne fazla mutlu ne fazla kederli, bir arabayı çeken iki at gibi... atlar da birbirlerine artık eskisi kadar dikkat etmeyebilir, geçinemeyebilirlerdi, ama yanyana koşmuşlardı ve kamçıyı yememek için birbirlerini ısırılmaya kalkışmadan arabayı çekmelilerdi.

Ama insanlar at değildir ve evlilik araba çekmeye benzemez -her ne kadar dışardan öyle görüldüğünü bilirsem de. Ada halkı ne tereyağı kasesini, ne Joe'nun karanlıkta ağladığını, ne de

benim çirkin yüzümü hiç görmemiş olmayı

istediğini söylediğini bilemezlerdi. En kötüsü de bu değildi. En kötüsü yatak oyunları bittikten bir yıl kadar sonra başlamıştı. İnsanların bir şeye bakıp da neden olduğu konusunda nasıl yanlış sonuçlara vardıkları çok komiktir aslında.

Ama evliliğin dışıyla içinin aynı olmadığını hatırladığınız sürece bu doğaldır.

Şimdi size bizim evliğimizin içyüzünü anlatacağım ve doğrusunu isterseniz, bugüne kadar bunu anlatacağım hiç aklıma gelmiş değildi. Şimdi geriye bakınca dertlerimin 62'de başlamış olduğunu düşünüyorum. Selena karadaki liseye yeni başlamıştı. O yaz babasıyla birkaç yıldan beri olduğundan çok daha iyiydi arası.

Onun yeni yetmelik yılları içimi korkuyla dolduruyordu aslında; kızın büyüdükçe babasının fikirlerini ve kendi hakkı olarak gördüğü şeyleri kabul etmek istemeyeceğini düşünüyordum.

Ama aralarında bir barış ve huzur vardı sanki, arka bahçeye babası çalışırken gidip seyrediyordu, sonra akşamları kanepede yanında oturuyor, televizyon seyrederken reklamlarda gününün nasıl geçtiğini falan soruyordu. O da benim hiç

de alışkın olmadığım sakin ve düşünceli bir tavırla ona yanıtlar verirdi.

Alışkın değildim ama bu tavırlarını hatırlıyordum. Okulda kendisini ilk tanıdığımda, benimle arkadaşlık etmeye karar verdiğinde de böyle konuşurdu.

Bu böyle devam ederken kız da benden uzaklaşmaya başlamıştı. Evet, kendisine verdiğim ev işlerini yapar, kimi zaman okulunu anlatırdı... ama ben sordukça.

Bana karşı daha önce olmayan bir soğukluk vardı ve ben her şeyin nasıl birbirine uyduğunu ancak çok sonraları gördüm. Her şey odasından çıkıp da babasını kanlar içindeki kulağını tutarken ve annesini de elinde keserle onun önünde dururken gördüğünde başlamıştı. Joe'nun fırsat kaçırmayan biri olduğunu söylemiştim ve bu da aynı şeydi. Tommy Anderson'a başka bir hikaye söylemişti; kızına anlattığı

ise aynı şeyin farklı bir yorumuydu. İlk başta kafasında intikamdan başka bir şey olduğunu sanmıyorum; Selena'yı ne kadar sevdiğimi bilirdi ve ona benim aksi, kötü huylu -belki de tehlikeli- olduğumu söylemesi iyi bir intikam olurdu.

Kızımı bana karşı cephe almaya çalışmıştı, bunda aslında başarılı olamadıysa da, çocukluğundan beri olmadığı kadar yaklaşabilmişti ona. Neden olmasın ki? Selena iyi yürekli, sevecen bir kızdı ve ben hayatımda Joe kadar kendisine acındırmakta usta olan başka bir erkek görmemişim.

Joe kızan yaşamına girmişti ve bir kere girdikten sonra da kızın güzelleşmekte olduğunu sonunda fark etmiş olmalıydı. Artık ondan istediği sadece konuştuğu zaman kendisini dinlemesi, ya da külüstür bir arabanın motorunu tamire çalışırken şu ya da bu aleti vermesi değildi. Ve bütün bunlar olurken ben deliler gibi koşuşturuyor, dört ayrı işte çalışıyor, her hafta masraflar çıktıktan sonra çocukların kolej paralan için üç beş kuruş biriktirmeye çalışıyordum. İş işten geçme raddesine gelene kadar hiçbir

şeyin farkında olmadım.

Selena'm canlı ve sevimli bir kızdı ve herkesi memnun etmek isterdi. Bir şey getirmesini istediğinizde yürümez, koşardı. Büyüdükçe ben dışarda çalıştığım günler hiç söylenilmeden akşam yemeklerini hazırlamaya da başlamıştı. İlk başlarda biraz yemek falan yaktıysa da -Joe o zamanlar onunla alay ederdi-zamanla alışmıştı ve bu sözünü ettiğim zaman Joe da artık dalga geçmeyi bırakmıştı. 1962 bahar ve yazında Joe kızın yaptığı kekler çimento gibi katı

bile olsa yumuşacıkmiş gibi davranır, köftelerini Fransız mutfağıyla kıyaslardı.

Selena bu iltifatlardan mutluydu -kim olmaz- ama başını döndürmesine de izin vermezdi. Öyle kızlardan değildi. Ama şunu da söylemeden geçemeyeceğim: Selena sonunda evden ayrıldığında, en kötü gününde benim en iyi günümde olduğumdan daha usta bir aşçıydı.

Evde yardıma gelince, hiçbir annenin bundan daha iyi bir kızı olmamıştır...

özellikle de zamanının çoğunu başkalarının pisliğini temizlemekle geçiren bir annenin. Selena Joe Junior'la Küçük Pete'in okula giderlerken öğle yemeklerini yanlarına vermeyi hiç unutmaz, okul başladığında bütün kitaplarını ve defterlerini kaplardı. Joe Junior bu işi kendisi yapabiliirdi ama kız ona fırsat bile tanımazdı.

Selena o yıl iftihar listesine geçtiyse de, evinde olup bitenlerle ilgisini hiç

kaybetmedi. On üç on dört yaşında çocukların çoğu otuzunu aşmış bir insanın bunak olduklarını düşünürler ve onlar içeri girince kapağı dışarı atarlar. Ama Selena öyle değildi. Gelenlere kahve yapar, bulaşıkların yıkanmasına yardım eder, sonra sobanın yanına oturup büyüklerin konuşmalarını dinlerdi. Ben ya da bir iki arkadaşım, ya da Joe veya dört arkadaşı bir araya geldiğinde oturur dinlerdi. Hatta babasıyla arkadaşları pokere başladıklarında bile orada otururdu eğer ben izin verseydim. Ama çok pis konuştukları için buna razı olamazdım. O

kız bir farenin peynir kabuğunu kemirdiği gibi bir konuşmayı kemirir ve yiyemeyeceğini bir kenara saklardı.

Sonra ansızın değişti. Değişim tam olarak ne zaman başladı bilemeyeceğim, ama bunu lisenin ikinci sınıfına başladığında, Eylül sonlarına doğru farkettim.

İlk fark ettiğim şey, okuldan bir yıl önceki gibi erken feribotla dönmediği oldu. Oysa bu çok işine geliyor, oğlanlar gelmeden ev ödevlerini bitirmiş, hatta yemeği bile hazırlamaya vakit bulmuş oluyordu. Ama artık saat iki feribotu yerine dört kırk beşte kalkan feribota biniyordu.

Kendisine bunu sorduğumda ev ödevlerini etüt salonunda yapmaya karar verdiğini söyledi ve bu konuda daha fazla konuşmak istemediğini gösterircesine garip bir biçimde baktı. O bakışta utanma ve hatta bir yalan gördüğümü düşündüm. Bu gibi şeyler beni çok rahatsız ederse de, bir aksilik olduğunu kesin olarak öğrenmeden bu işi kurcalamamaya karar verdim. Onunla konuşmak güçtü, anlayacağınız.

Aramızdaki mesafeyi fark etmiştim ve bunun Joe'nun kanlı kulağıyla koltukta oturduğu, benim de

keserle karşısında durduğum o güne dayandığımı tahmin ediyordum. Ve o gün ilk kez Joe'nun onunla bu konuda konuşmuş olacağı aklıma geldi. Ve hikayeyi işine geldiği biçimde anlatmıştı hiç kuşkusuz.

Selena'ya neden okulda kaldığı konusunda sıkıştırırsam aramızın daha da bozulacağını düşünüyordum. Ona soracağım soruların hepsi kendisine 'Neler yaptın bakalım, Selena?' gibi gelecekti, ve bu otuz beş yaşında olan bana böyle gelirse on beşine varmamış ona nasıl gelirdi ki? O yaştaki çocuklarla konuşmak güçtür; onların yanında çok dikkatle yürümek gerekir, tıpkı yerde duran bir kavanoz nitrogliserinin yanından geçermiş gibi.

Neyse, okul başladıktan kısa bir süre sonra Ebeveyn Gecesi diye bir şey vardır, orada bulunmak için elimden geleni yapmıştım. Sınıf öğretmenine gidip Selena'nın bu yıl geç feribotla gelmesinin bir nedeni olup olmadığını sordum. Sınıf öğretmeni bilmediğini ama herhalde kızın ev ödevini bitirmek istediğini söyledi.

Geçen yıl odasındaki o güzelim masasına aynı işi yaparken bu yıl ne değişti ki, diye soracaktım ama sormadım. Öğretmenin bana verecek bir yanıtı olsaydı

sorardım, ancak kadının zil çaldığı anda kendini sokağa attığından hiç kuşum yoktu.

Diğer öğretmenler de bana yardıma olamadılar. Selena'yı öve öve göklere çıkarmalarını dinledikten sonra yine eve döndüm.

Feribotta giderken Selena'dan fazla büyük olmayan bir kızla bir oğlanın elele tutuşmuş bir halde mehtabın çıkmasını seyrettiklerini gördüm. Oğlan bir şey söyledi, kız ona dönüp başını kaldırdı ve güldü. Oğlum, bu fırsatı kaçıırırsan; aptalsın dedim kendi kendime. Ama oğlan fırsatı kaçırmadı, uzanıp kızın öteki elini tuttu ve sonra bir güzelce öptü. Onları seyrederken, Dolores, sen çok aptalmışsın, dedim. Ya aptalsın, ya da on beş yaşın nasıl olduğunu, bütün gün ve gece vücudundaki her bir sinirin bir hava fişegi gibi patladığını unuttun artık Selena da bir oğlan buldu herhalde. Bir oğlan buldu ve dersten sonra etüt salonunda birlikte ev ödevlerini yapıyorlar. Daha doğrusu kitaplarından çok birbirlerine bakıyorlar. Bunu düşününce biraz rahatladığımı söyleyebilirim.

Ondan sonraki birkaç gün bunu düşündüm -insan çamaşır yıkarken, gömlek ütülerken, yerleri süpürürken düşünecek çok zaman bulur- ve ne kadar düşündüysem rahatlamam da o kadar çabuk uçtu gitti. Selena bir oğlanla falan konuşuyor değildi; Selena yaşantısında olanlar hakkınca sessiz kalamazdı. Evet, bana karşı

eskisi kadar açık değildi, ama aramızda bir sessizlik duvarı da yoktu. Ayrıca, Selena aşık olduğunda herhalde gazeteye ilan falan verir diye düşünürdüm.

Önemli olan -ürkütücü olan- gözleriydi. Bir kız bir oğlana tutuldu mu gözleri sanki arkalarında fener yanıyormuş gibi parlak olur, Selena'nın gözlerinde bu ışığı aradım ama bulamadım... ve kötü olan bu değildi. Gözlerinde daha önce var olan parlaklık kaybolmuştu -kötü olan buydu işte. O gözlere bakmak, sakınlerinin perdeleri indirmeden terk ettikleri bir evin pencerelerine bakmaktan farksızdı.

Bunu görünce sonunda benim gözlerim açıldı ve daha önce görmem gereken şeyleri görmeye başladım -ve eğer o kadar fazla çalışıyor olmasaydım ve Selena'nın bana o gün babasını yaraladığım

için kızgın olduğuna o kadar emin olmasaydım mutlaka daha önce göreceğim şeyleri. İlk fark ettiğim kızın Joe'dan da uzak durduğuydu.

Artık Joe eski motorlarını tamir ederken gidip onunla konuşmuyor, geceleri televizyon seyretmek için yanına oturmuyordu. Eğer odada ise, elinde örgüsüyle sobanın yanındaki sallanan koltukta oturuyordu. Çoğu geceler de bizimle kalmıyor, odasına gidip kapısını kapatıyordu. Joe bunun farkında değilmiş, ya da aldırılmıyormuş gibi davranıyordu. Pete'in yatağına gitme zamanı gelene kadar çocuk kucağında olduğu halde koltuğunda oturuyordu.

Bir başka şey de Selena'nın saçlarıydı -artık saçlarını eskisi gibi her gün yıkamıyordu. Saçları kimi zaman, içinde yumurta pişirilecek kadar yağlı olurdu.

O kadar temiz ve pürüzsüz olan yüzünde o Ekim ayında sivilceler belirmeye başlamıştı. Rengi solmuş, iştahı kaybolmuştu.

En iyi arkadaşları olan Tanya Caron'la Laurie Langill'lara da sırada görmekteyse de, eskiden olduğu gibi sık sık bir araya geliniyorlardı. Bunu düşününce ne Tanya'nın ne de Laurie'nin okul başladığından beri bize gelmemiş olduklarını

fark ettim... belki de yaz tatilinin son aylarında da. İşte bu beni ürkütmüştü, Andy, ve beni kızıma daha yakından bakmaya itmişti. Gördüklerim beni biraz daha korkuttu.

Selena'nın giyimi değişmişti; bir etek ya da bir bluz değil, tüm giyiniş biçimi değişmişti ve bu değişiklik de kötüye doğruydı. Artık vücudu görülmez olmuştu.

Okula etek ya da elbiseyle gideceğine artık kendisine çok büyük gelen kazaklar giyiyordu. Bunlar kendisini şişman gösteriyordu, oysa şişman falan değildi.

Evde de dizlerine kadar inen çuval gibi kazaklar giyerdi. Sokağa çıktığında başına çirkin bir eşarp sarardı, eşarp kaşlarına kadar iner ve gözleri bir mağaradan dışarı bakan iki hayvanı andırırdı. Tam bir oğlana benziyor diye düşünecekken bu görünümünü on iki yaşında terk ettiğini hatırladım. Bir gece kapısını vurmada odasına girdiğimde dolabın arkasından sabahlığını almak için acele ederken az daha bacaklarını kıracaktı -oysa çıplak falan da değildi, üzerinde kombinezonu vardı.

Fakat en kötüsü artık fazla konuşmamasıydı. Sadece benimle değil; durumu bilince bunu anlayabilirdim. Ama hemen hemen herkesle konuşmayı kesmişti. Akşam sofrada hiç konuşmadan önüne bakarak otururdu, ben okulda neler yaptığını falan sorunca yalnızca 'Evet, falan' gibi tek kelimelik yanıtlar verirdi. Joe Junior da aynı

taş duvarla karşılaşmıştı. Bir iki kere şaşkın şaşkın bana bakınca, ben de omuzlarımı silkmekle yetinmiştim. Yemek bitip de bulaşık yıkanınca Selena doğruca odasına çıkardı.

Bunun bir oğlanla ilgili olmadığını düşününce aklıma ilk gelen marihuana oldu...

bana neden söz ettiğimi bilmiyormuşum gibi öyle bakma, Andy. Istakoz fiyattan düştüğünde adada uyuşturucu satmak isteyen pek çok insanın olduğunu ben de bilirim... hatta fiyatlar düşmese bile. O zamanlar uyuşturucu kıyı adalarından gelir, ve bir kısmı da burada kalırdı. Kokain yoktu, Tanrıya

şükürler olsun, ama marihuana istediğinde kolaylıkla bulabilirdin. Marky Benoit o yaz Kıyı Koruma tarafından tutuklanmıştı. Maggies Delight adlı teknesinde dört balya mal bulmuşlardı. Belki de bu olay bana bunu hatırlatmıştı, ancak bu kadar yıl sonra bile böylesine basit bir şeyi nasıl bu kadar karmaşık hale soktuğuma hala akıl erdiremem. Masada karşımda yıkanmamış ve traşı uzamış gerçek bir sorun otururken ben benim iyi yürekli kızımın öğleden sonra okul marangozhanesinin ardında uyuşturucu alıp almadığını merak ediyordum. Ve annesinin aptal evlat yetiştirmediğini söyleyen de bendim.

Selena'nın odasına gidip dolaplarını ve çekmecelerini karıştırmayı düşündümse de, kendi kendimden iğrendim. Ben pek çok şey olabilirim, Andy, ama asla sinsi davranmamışımdır. Yine de böyle bir şeyi düşünmüş olmam sorunun çevresinde fazla dolaştığımı ve sorunun kendisinden çözüleceğini ya da Selena'nın bir gün bana açılacağını umduğumu gösterir.

Bir gün öğleden sonra Strayhorn'ların evine gidecektim. Lisa McCandless ile o güzelim acem halılarını tersyüz edecektik -bunu altı ayda bir yapmadığında halılar solarmış. Mantomu giyip kapıdan çıkarken, aptal kadın bu havada mantonu neden giydin, diye söylendim dışarda tam pastırma yazı sıcağı vardı o gün. En az yirmi derece. Ama içimdeki öteki ses, aptallık etme, burada öyledir ama orası on beşten fazla değildir. Üstelik rutubetlidir de, diyordu. Ve işte o gün Strayhornlara gitmemeye o anda karar verdim. Aksine feribotta Jonesport'a gidecek ve kızımınla yüzleşecektim. Lisa'ya telefon edip halı işini başka bir gün yapacağımızı söyledim ve iskeleye indim. İki on beşe güç bela yetişmiştim. Onu kaçırsaydım Selena'yı da kaçırabilirdim ve ondan sonra olaylar nasıl gelişirdi, hiç bilemem doğrusu.

Feribottan ilk çıkan ben olmuşum -iskeleye ayak bastığımda daha halattan bağlamamışlardı bile- ve doğruca okula gittim. Selena ve sınıf öğretmeni ne söylemiş olurlarsa olsunlar onu etüt salonunda bulamayacağımdan emindim; herhalde marangozhanenin arkasında eğleniyorlar, marihuanalı sigaralarıyla birlikte bir şişe de ucuz şarap içiyorlardı... Öyle bir durumda bulunmadıysan bunun neye benzediğini bilemezsin ve ben de bunu imkanı yok tarif edemem.

Söyleyeceğim şu: kendini kalbinin kırılmasına hazırlamanın hiçbir yolu yoktur.

Sen sert adımlarla ilerlersin ve böyle bir şey olmayacağını umarsın sadece.

Ama etüt salonunun kapısından içeri başımı uzattığımda kıza pencere yanında cebir kitabına eğilmiş olarak gördüm. O beni ilk başta fark etmemişti. Korktuğum gibi kötü arkadaşlar edinmemişti ama ben yine de çok üzülmüştüm. Hiç arkadaşı

yok gibiydi ve bu daha da kötüydü. Belki sınıf öğretmeni, bir kızın dersten sonra o koca salonda tek başına çalışmasından bir yanlılık görmez, hatta bunun takdire layık bir şey olduğunu düşünürdü. Ama ben bunda ne takdir edilecek, ne de sağlıklı bir şey görmüyordum.

Selena'nın kız arkadaşlarıyla birlikte olması, plak dinlemesi ve oğlanlardan söz etmesi gerekirken, orada öğleden sonrasının o tozlu ışığı altında, çocuklar gittikten sonra cilalı yere serdikleri o pis talaşlar arasında başını sanki yaşam ve ölümün sınırları orada saklıymış gibi kitabına eğmiş olması hiç de doğru değildi.

"Merhaba, Selana!" dedim. Kız bir tavşan gibi irkilerek kendisine merhaba diyenin kim olduğunu görmek için dönerken kitaplarının yarısı yere saçıldı.

Gözleri o kadar iriydi ki, yüzünün yarısını kaplamış sandım, yanakları ve alını

beyaz bir kaptaki kaymak kadar solgundu. Yeni sivilceleri dışında. Onlar yanık izleri gibi kıpkırmızıydı.

Seslenenin benim olduğunu gördü. Yüzündeki korku geçti ama yerini gülümsemeye bırakmadı. Yüzüne bir kepenk inmiş gibiydi... ya da bir şatodaymış da köprüyü

kaldırmış gibi. Evet, öyle. Ne demek istediğimi anladınız mı?

"Anne, senin burada ne işin var?" dedi.

"Seni eve götürmeye ve yolda ağzından bir şeyler almaya geldim," demeyi düşündüm. Ama içimde bir ses bunun o odada yanlış olacağını söylüyordu. Onun ne derdi olduğunu kokusunu tebeşir ve talaş kokusunu aldığım gibi aldım o boş

odada. Bir koku alıyordum ve bunun ne olduğunu öğrenmeye kararlıydım. Yüzüne bakınca gereğinden çok beklediğimi anlıyordum. Artık bunun uyuşturucu olmadığını

anlamıştım, ama her neyse, aç bir şeydi. Ve kızımı diri diri yiyordu.

Ona öğleden sonra çalışmaktan vaz geçtiğimi ve biraz vitrinlere bakmaya geldiğimi ama bir şey bulamadığımı söyledim. "Seninle beraber döneriz diye düşündüm," dedim. "Bunun sence bir sakıncası var mı, Selena?"

Sonunda gülümsedi. O gülümsemeye bin dolar verebilirdim... sadece benim içindi bu gülümsemesi. "Ne sakıncası olacak anne, yanımda birinin olması iyi olur,"

dedi.

Birlikte iskeleye yürürken ona dersleri hakkında bir şeyler söyledim, o da bana haftalardır olmadığı gibi yanıtlar verdi. Bir kedi tarafından kısırılmış bir tavşanın kine benzeyen o ilk bakışından sonra aylardır olmadığı gibi kendine benziyordu artık ve ben de umut etmeye başlamıştım.

Nancy Little Tall'a ve Dış Adalar'a giden dört kırk beşin ne kadar boş olduğunu bilmeyebilir, ama sizler bilirsiniz sanırım, Frank ve Andy. Karada çalışanlardan çoğu beş buçukla dönerler ve dört kırk beşte çoğunlukla posta ve markete giden mallar bulunur. Güzel bir sonbahar öğleden sonrasıydı, sandığım kadar soğuk ve nemli değildi ve arka güvertede hemen hemen ikimizden başka kimse yoktu.

Bir süre orada durup feribotun arkasında uzanan dalgalara baktık. Güneş iyice alçaldığı için dalgalarda ışığı binlerce altın parçasına dönüştürmüştü. Ben küçük bir kızken babam bunun gerçek altınlar olduğunu ve deniz kızlarının gelip aldıklarını söylerdi. Deniz kızlarının o altın parçalarıyla sualtındaki saraylarının çatlarını kapladıkları anlatırdı. Ben suyun üstündeki o parıltıyı

görünce hep deniz kızlarını gözlerdim ve neredeyse Selena'nın yaşına gelinceye kadar böyle bir şeyin olmayacağını düşünmemiştim bile. Düşünemezdim, çünkü bunu bana babam söylemişti.

O gün sular ancak ekimin sakin günlerinde görülen lacivert rengiydi ve dizel motorlarının gürültüsü insanda sakinleştirici bir etki yaratıyordu. Selena başını örttüğü eşarbını açtı, kollarını havaya kaldırıp güldü. "Ne kadar güzel, değil mi, anne?" dedi.

"Öyle," dedim. "Ve sen de bir zamanlar güzeldin, Selena. Artık neden güzel değilsin, ha?"

Bana bakarken üst üste iki yüzü. var gibiydi. Üstteki şaşkındı ve hala gülüyordu... ama altındakinin kuşkulu bir bakışı vardı. O alttaki yüzünde Joe'nun o bahar ve yazda ona söylediği her şeyi gördüm. O yüz bana, benim hiç

arkadaşım yok diyordu. Ne sen, ne de o. Ve birbirimize baktıkça o yüz üste çıkmaya başlamıştı.

Selena gülmesini kesip dönüp suya baktı. O zaman kendimi çok kötü hissettim, Andy, ama derininde ne kadar hüznü olsa da bunun beni önleyemeyeceğinde kararlıydım. Kimi zaman iyilik yapmak zalim olmak zorundasın -bir doktorun, çocuğun ağlayacağını ve anlamayacağını bildiği halde iğne yapması gibi. Kendi içime baktım ve gerekirse zalim olabileceğimi gördüm. Bunu bilmek o zaman ödümü

patlatmıştı, şimdi bile biraz ürkütüyor ya aslında. Gerektiği kadar sert olabileceğini, önceden duraklamayacağını ve sonradan geriye baktığında pişman olmayacağını bilmek ürkütücü bir şeydir.

"Ne demek istediğini anlamadım, anne," dedi ama bana dikkatle bakmakta olduğunun da farkındaydım.

"Değiştin," dedim. "Görünüşün, giyinişin, tavırların hep değişti. Ve bütün bunlar bana senin başının bir tür deritte olduğunu söylüyor."

"Hiçbir şey yok," dedi. Ama bunu söylerken benden uzaklaşıyor gibiydi.

Uzanamayacağım kadar uzaklaşmadan ellerini tuttum.

"Var," dedim. "Ve ikimiz de bunu bana söylemeden bu feribottan inmeyeceğiz."

"Hiçbir şey yok!" diye bağırdı. Ellerini ellerimden çekmek istedi ama ben bırakmadım. "Bir şey yok diyorum sana! Bırak beni!"

"Daha değil," dedim. "Selena, derdin ne olursa olsun, sana olan sevgim asla eksilmeyecektir, ama bunun ne olduğunu söylemeden senin kurtulmana yardıma olamam."

O zaman direnmeyi bırakıp bana baktı. İlk ikisinin altında üçüncü bir yüz görüyordum şimdi -pek hoşuma gitmeyen kurnaz ve kederli bir yüz. Teni dışında Selena genellikle benim aileme benzerdi ama o anda tıpkı babasına benziyordu.

"Önce bana bir şey söyle," dedi.

"Söyleyebileceğim bir şeyse söylerim."

"Ona neden vurdun?" diye sordu. "O zaman ona neden vurdun?"

"Ne zaman?" diye sormak için ağzımı açtım -sadece bir iki saniyelik bir düşünme süresi elde etmek içindi bu- ama birden bir şeyi anladım, Andy. Bunun nasıl olduğunu bana sorma, Andy -belki kadınlık sezgisi dedikleri şeydi bu, belki de kızımın aklından geçenleri okumuştum, bilemiyorum. Bir an bile duraklarsam onu kaybedeceğimi biliyordum. Belki bir günlük kaybedecektim, ama bunun sonsuza kadar olacağını da hissediyordum. Onun için hiç duraksamadım.

"Çünkü o akşam beni odunla dövmüştü," dedim. "Böbreklerimi ezmişti sanırım. Bir daha buna razı olmayacağıma karar vermiştim. Asla."

Biri elini yüzüne doğru salladığında yaptığı gibi gözlerini kırıştırdı, ağzı açık kaldı.

"Sana öyle anlatmamıştı, değil mi?" dedim.

Başımı salladı.

"Ne demişti? İçkisini mi bahane etmişti?"

"Onu ve poker oyununu," dedi neredeyse işitilmeyecek kadar alçak bir sesle. "Ne onun ne de başkalarının eğlenmesini istemediğini söyledi. O yüzden onun poker oynamasını istemiyormuşsun ve geçen yıl Tanya'ya yatıya gitmemi o yüzden yasaklamışsın. Herkesin senin gibi haftada sekiz gün çalışmasını istediğini söyledi. Ve sana itiraz edince kalkıp tereyağ kasesini kafasına geçirmişsin ve bir şey yapmaya kalkışırsa kafasını keseceğini söylemişsin. Bunu o uyurken yapacaktıydın."

Bu kadar feci olmasaydı gülebilirdim, Andy.

"Ona inandın mı?"

"Bilemiyorum," dedi. "Keseri düşününce öyle korkuyordum ki, neye inanacağımı bilemedim."

Bu bir bıçak gibi girmişti kalbime, ama hiç renk vermedim. "Selena, sana söyledikleri yalandı," dedim.

Geri çekilerek, "Beni rahat bırak!" dedi. O kısırılmış tavşan bakışı gelmişti yüzüne. Utandığı ya da korktuğu için bir şeyler sakladığını fark ettim. "Ben kendim çaresine bakarım! Senden yardım falan istemiyorum, beni rahat bırak!"

dedi.

"Sen çaresine falan bakamazsın, Selena," dedim. Dikenli tele takılmış bir koyun ya da atı kurtarmak

için çalışırken kullanılan o yatıştırıcı sesle konuşuyordum.

"Bunu yapabilseydin, çoktan yapardın. Beni dinle, Selena -o gece beni elimde keserle gördüğün için özür dilerim; o gece gördüğün ve duyduğun her şey için özür dilerim senden. Eğer bunun seni bu kadar korkutacağını ve mutsuz yapacağını

bilseydim beni ne kadar kışkırtsa da ona bir şey yapmazdım."

"Artık kesemez misin?" dedi Ellerini ellerimin arasından çekip kulaklarını

örttü. "Daha fazlasını duymak istemiyorum. "

"Kesemem çünkü o iş bitti ve geride kaldı, ama bu iş daha bitmedi," dedim.

"Bırak yardım edeyim, yavrum." Kolumu beline sarıp bana doğru çekmeye çalıştım.

"Yapma! Sakın bana vurayım deme! Bana dokunma bile, orospu!" diye bağırıp kendini geriye attı. Onun küpeşteye çarptığını görünce geri savrulup denize düşeceğini sandım. Kalbim kaskatı kesildi ama ellerim çalıştı neyse. Uzanıp mantosundan yakaladım ve kendime doğru çektim. Islak yerde kayıp az daha düşüyordum. Ama kendimi toparlayıp doğruldum ve kıza bakam. O da yüzüme bir tokat indirdi.

Buna aldırmadan onu yeniden yakalayıp kucakladım. Tokada aldırduğım yoktu. Onu kaybetmekten korkuyordum. O bir an onun tepetaklak suya yuvarlandığını görür gibi olmuşum. Bundan o kadar emindim ki, saçlarımın neden o anda bembeyaz kesildiğini hiç anlayamamışımdır.

Selena ondan sonra ağlamaya başladı, bana vurmak istemediğini, böyle bir şeyi asla aklına getirmediğim söyleyince kendisine inandığımı söyledim. "Biraz sus,"

dedim. Ondan sonra söyledikleri beni dondurmuştu. "Beni tutmayacaktın, anne.

Bırakacaktın düşeyim," dedi.

Onu bırakmadan biraz gerileyip yüzüne baktım. İkimiz de ağlıyorduk. "Beni hiçbir şey bunu yapmaya zorlayamaz, yavrum," dedim.

Başımı ileri geri sallıyordu. "Artık dayanamıyorum, anne... Kendimi o kadar pis ve şaşkın hissediyorum ki. Ne yaparsam yapayım artık asla muttu olamam."

"Ne oldu?" diye sordum. Yemden korkmaya başlamıştım. "Ne oldu, Selena?"

"Sana söylersen beni denize herhalde sen atarsın," dedi.

"Bunu yapmayacağımı biliyorsun. Ve kızım sana bir şey daha söyleyeyim -her şeyi bana açıklamadan ayağını karaya basamayacaksın. Eğer bütün yıl boyunca bir feribotla iki iskele arasında gidip gelmemiz gerekirse bunu yapacağız -hoş Kasım gelmeden ya soğuktan donarız ya da o büfede verdikleri şeylerden zehirleniriz ya."

Bunun kendisini güldüreceğini sanmıştım ama güldürmedi. Başını eğip güverteye bakarak alçak sesle bir şeyler söyledi. Rüzgarın uğultusu ve makinaların gürültüsünden pek duyamamıştım.

"Ne dedin, yavrum?" diye sordum.

Bir daha söyledi ve ben bunu, daha yüksek sesle söylememiş olmasına karşın ikinci kez duymuştum. Bir anda her şeyi anladım ve Joe St. George'un günleri ondan sonra sayılıydı artık

"Ben bir şey yapmak istemedim. O beni zorladı." Söylediği buydu işte.

Bir an öylece durdum, kıza uzandığımda geriledi. Yüzü çarşaf kadar beyazdı. Tam o sırada feribot - eski Ada Prensesi'ydi- birden sarsıldı. Dünya zaten ayağımın altından kayıp gidiyordu, Selena beni tutmasaydı kıcıstü oturacaktım güverteye.

Kız bana bir daha sarıldı ve boynuma kapanıp ağlamaya başladı.

"Gel, şuraya oturalım hele," dedim. "Bu teknenin bir yanından öteki yanına yeteri kadar savrulduk artık."

Bir çift yatalak gibi birbirimize sarılmış bir halde ayaklarımızı sürüyerek sıralardan birine gittik. Benim gözlerim hafif yaşlıysa da, Selena hüngür hüngür ağlıyordu. Ama onun ağladığını duyduğuma seviniyordum. Ancak hıçkırıklarını

duyup gözyaşlarını görünce, gözlerinin ışığı ve elbisesinin içindeki vücudunun biçimi gibi duygularının da ondan kopup gitmiş olduğunu fark ettim. Onun ağlaması yerine gülmesini tercih ederdim, ama ağlamasına bile razıyım.

Sıraya oturunca bir süre daha ağlamasına göz yumdum. Hıçkırıkları azalınca mendilimi çıkartıp verdim. Mendili başta kullanmadı bile. Gözlerinin altı mor mor, baktı yüzüme. "Benden nefret etmiyor musun, anne? Gerçekten nefret etmiyor musun?" dedi.

"Hayır, ne şimdi ne de ilerde. Sana yemin ederim. Ama bir şeyi ortaya koyalım.

Bana her şeyi anlatmanı istiyorum. Yüzünden bunu yapamayacağını sandığını

anlıyorum, ama yapabileceğine inanıyorum. Ve şunu da asla unutma -bunu bir daha hiç kimseye anlatmak zorunda kalmayacaksın -hatta istersen, kocana bile. Anlıyor musun?"

"Evet, anne. O eğer söylersem... senin bazen çok kızdığını., o kaseyi başına indirdiğin gece olduğu gibi... ve söylemek istediğim takdirde keseri hatırlamamı

söyledi...ve..."

"Hayır, böyle olmaz. Başından başlayacaksın. Ama ilk önce şunu kesin olarak öğrenmek istiyorum. Baban senden yararlandı, değil mi?"

Başını öne eğip yanıt vermedi. Bu yanıt bana yeterliydi, ama onun kendisinin bunu yüksek sesle

söylemeye ihtiyaca olduğunu hissediyordum.

Parmağımı çenesinin altına koydum, gözgöze gelinceye kadar başını kaldırdım.

"Öyle mi?"

"Evet," diyerek yine hıçkırmaya başladı. Ama bu kere ağlaması o kadar uzun sürmedi. Onu bir süre bıraktım, benim de düşünmeye ihtiyacım vardı. "Sana ne yaptı?" diye soramazdım, bunu kız da tam olarak bilemeyebilirdi. "Seni düzdü

mü?" diye sorabilir miydim ama o takdirde bile böyle kaba konuştuğum için anlamayabilirdi. Ve bu kafamın içinde çirkin bir sestti.

Sonunda, "Penisini senin içine soktu mu, Selena?" diye sordum.

Başımı salladı. "Buna izin vermedim." Yutkundu. "Şimdilik."

Bundan sonra ikimiz de, en azından birbirimize karşı, biraz rahatlamıştık.

İçimde müthiş bir öfke vardı. Sanki içimde, o güne kadar fark etmediğim bir göz vardı ve onunla sadece Joe'nun atı andıran uzun suratını, çatlak dudaklarını, sarı dişlerini, hep kırmızı ve çatlak olan yanaklarını görür gibiydim. Diğer iki gözüm kapandığında o gözüm hep açık kaldı ondan sonra ve o ölmeden onun kapanmayacağını anlamaya başlamıştım.

Bu arada Selena, hikayesini baştan sona anlatmaktaydı. Sözüünü bir kere bile kesmedim. Her şey Joe'nun kafasına kaseyi indirmem ve Selena'nın onun kanlı

kulağını tutarken görmesiyle başlamıştı. Beni de sanki kafasını uçurmak istiyormuşum gibi elimde keserle gördüğü gece. Ben onun sadece beni dövmesini önlemeye çalışıyordum, Andy ve bunu sağlamak için hayatımı tehlikeye atmıştım ama Selena bunu anlamamıştı. Gördüğü her şey babasının kar hanesine yazılmıştı.

Cehennem yolu iyiniyetle kaplıdır derler ve ben bunun doğru olduğunu biliyorum.

Ama deneyimlerimden biliyorum bunu. Bilmediğim şey, iyilik yapmanın neden çoğunlukla kötüye götürdüğüdür. Eh, buna akıl erdirenl benden iri kafası

olanlardır herhalde.

O hikayeyi burada anlatacak değilim, Selena'ya olan saygımdan değil, çok uzun olduğu ve beni hala yaraladığı için. Ama size kızın ilk söylediği şeyi söyleyeceğim. Bunu asla unutamayacağım. Olayların nasıl göründükleri ve aslında nasıl oldukları arasındaki farkı o zaman bir kere daha düşünmüştüm... iç ve dış

meselesi, hani.

"O kadar kederli görünüyordu ki," dedi. "Parmakları arasından kanlar akıyordu, gözleri yaşlıydı ve

çok kederli görünüyordu. Anne, kan ve gözyaşından çok o bakışı nedeniyle nefret ettim senden. Ve ona karşı iyi davranmaya karar verdim.

O gece yatmadan önce diz çöküp, 'Tanrım, annemin ona bir zarar vermemesini sağlarsan babama karşı iyi davranacağım,' diye yemin ettim."

Bu konunun kapandığına inandıktan bir yıl sonra kızımın bunları duymanın beni ne hale getirdiği hakkında bir fikriniz var mı? Ha, Andy? Ya sen, Frank? Ya sen Kennebunk'lu Nancy Bannister? Hayır hiçbir fikriniz olmadığını görüyorum. Ve Tanrıya yalvarırım, bunu hiçbir zaman da öğrenmeyin.

Ona karşı iyi olmaya başlamıştı -arka bahçede çalışırken yiyecek güzel şeyler getiriyor, geceleri televizyon seyrederken yanında oturuyor, kapı önünde oturup Joe St. George palavra politikasını anlatırken -yok, Kennedy'nin her işi Yahudilerle Katoliklere verdiği, yok Komünistlerin güneyde zencileri okullara ve lokantalara sokmaya çalıştıklarını- onu dinliyordu. Babasını dinliyor, şakalarına gülümsüyor, elleri çatladığı zaman krem sürüyordu ve Joe da fırsatın kapısını çaldığını duymayacak kadar sağır değildi. Artık politikadan söz etmeyi bırakmış, benim kızdığım zaman ne hale geldiğimi ve evliliğimizin neden yürümediğini anlatıyordu. Ona göre bunun suçlusu da bendim.

Joe kıza babaca olmayan dokunuşlarına 1962 baharı sonlarında başlamıştı. Bu ilk başta zararsız gibi gözüken şeylerdi -ben odadan çıktığımda yanında otururken dizlerini okşamalar, arka sundurmaya birasını getirdiğinde kışına küçük bir şaplak falan gibi. Böyle başladı ve daha ileri gitti. Temmuz ortaları geldiğinde zavallı Selena benden olduğu kadar ondan da korkmaya başlamıştı. Ben kafama yanıt aramayı sokup da okula gidene kadar bir erkeğin bir kadını düzmeden yapabileceği her şeyi yapmıştı artık ve kızın ödünü patlatıp onun da kendisine bazı şeyler yapmasını sağlamışta.

Joe Junior ve Küçük Pete İşçi Bayramı nedeniyle evde olmasalardı bakireliğini bozacağından da emindim. Küçük Pete sadece ayak altında dolaşıyordu ama, sanırım Joe Junior bir şeyler anlamıştı ve hep araya girmeye çalışıyordu. Eğer bunu gerçekten yaptıysa Tanrı ondan razı olsun. Ben o sıralarda günde on saat, on iki saat çalıştığımdan bir yararım dokunamazdı. Ben yokken Joe hep kızın çevresinde doluyor, ona dokunuyor, öpmek istiyor, "özel yerlerine" (o öyle derdi) dokunmasını istiyordu. Bunu ondan istemek zorunda kaldığını, benim ona iyi davranmadığımı, bir erkeğin bazı ihtiyaçları olduğunu falan söylüyordu. Ama Selena ağzını açıp bir şey söyleyemezdi. Eğer konuşursa benim ikisini de öldüreceğimi söylemişti. Hep o tereyağı kasesi ile keseri hatırlatıyordu. Benim ne kadar kötü ruhlu soğuk bir orospu olduğumu ve bir erkeğin belirli ihtiyaçları

olmasının kendi elinde olmadığını söylüyordu. Bunları kafasına kazımıştı kızın, Andy., sonunda kız çıldırarak gibi olmuştu.

Ne dedin, Andy?

Evet, çalışırdı, ama kızının ardından koşmaya gelince işe falan aldırılmazdı.

Yazlıkçılara yardım eder, iki evin bakıcılığını yapardı (evleri ona emanet edenlerin mallarının listesini yaptıklarını umarım); işlerin yoğun olduğu zaman kendisini çağırın dört beş balıkçı vardı - Joe ağ toplamada onların en iyileriyle boy ölçüşebilirdi- bir de motor onarım işleri falan vardı. Böyle çalışan bir insan çalışma saatlerini kendisi ayarlar ve o yazla sonbahar Joe ben yokken

mümkün olduğu kadar evde olmaya çalışmıştı. Selena'nın çevresinde olmak için.

Anlamanızı istediğim şeyi anlıyor musunuz, acaba? Onun donunun içine girmek kadar kafasının içine de girmek istediğini anlıyor musunuz? Kızın beni elimde o lanet keserle görmesinin çok önemli olduğunu anladığından en çok onu kullanıyordu. Bunu sempatisini kazanmak için kullanamayacağını görünce korkutmak için kullanmıştı. Yaptıkları şeyi bir öğrenirsem onu evden kovacağımı da tekrar tekrar söylemişti.

Yaptıkları şey! Aman Tanrım!

Selena onu yapmak istemediğini söyleyince o artık durmak için çok geç olduğunu söylemişti. Kendisini çıldırtacak kadar kışkırttığını ve bu tür kışkırtmaların ırza geçmekle sonuçlandığını anlatmıştı. Selena ağzını tuttuğu takdirde o da konuşmayacaktı... "Ama," demişti. "Şunu aklından çıkarma, biraz çıkarsa, hepsi çıkar."

Kız onun hepsi demekle ne kast ettiğini bilmiyordu ve ona öğleden sonraları bir bardak buzlu çay getirmesinin ya da Laurie Langill'in yeni köpeğinden söz etmesinin ona canı istediğinde kendisinin bacakarasını okşayıp sıkma fikrini nasıl verdiğini anlayamıyordu. Babasının böyle kötü. davranması için kendisi bir şey yapmış olmalıydı ve bundan da çok utanıyordu. En kötüsü de buydu sanırım -

korku değil de, utanma.

Selena bir gün olayı okuldaki rehberlik danışmanı Bayan Sheets'e anlatmaya karar verdiğini anlattı. Hatta randevu da almıştı, ancak kendisinden önceki kızın konuşması biraz uzayınca cesaretini kaybedip içeri girmemişti. Bu bir ay kadar önce, okul başladıktan hemen sonra olmuştu.

Feribotun arka güvertesinde otururken bana, "Bunu nasıl anlatacağımı düşünmeye başladım," dedi. O sırada yolu yarılamıştık ve ikinci güneşi altında parıltıyan East Head görünüyordu. Selena arada sırada burnunu siliyordu, mendilimi sırılsıklam etmişti ama artık kendini denetim altına almıştı ve bundan büyük gurur duyuyordum. Ama elimi hiç bırakmadı. Konuşurken sıkı sıkı tutuyordu.

Ertesi gün elim hep morardı ondan sonra. "Oturup da ne diyeceğimi düşündüm.

'Bayan Sheets, babam bana o şeyi yapmak istiyor, bilirsiniz ya.' Ama kadın o kadar yaşlı ve o kadar kalın kafalıdır ki, herhalde, 'Hayır bilmiyorum, Selena, ne demek istiyorsun?' diyecekti. Sonra ben öz babamın beni düzmeye çalıştığını

söyleyecektim ama, onun geldiği yerde insanlar böyle şeyler yapmadıklarından, bana inanmayacaktı."

"Bence bu dünyanın her yerinde olur," dedim. "Acı ama gerçek. Ve tümünden aptal değilse bir okul danışmanı da bilir bunu. Bayan Sheets tümünden aptal mıdır, Selena?"

"Hayır, sanmıyorum, anne. Ama..."

"Bunun, bu işin ilk senin başına mı geldiğini sanıyorsun?" dedim. Çok alçak sesle konuştuğu için ne karşılık verdiğini anlayamadım. Tekrar etmesini söyledim.

"İlk ben miyim değil miyim bilmiyorum," deyip sarıldı bana. Ben de ona sarıldım.

"Ama orada otururken bunu anlatamayacağımı fark etmiştim. Belki hemen içeri girseydim bir solukta her şeyi anlatabilirdim. Ama içerisi dolu olduğu için orada oturup düşündüm... Ya babam haklıysa... Ya beni kötü bir kız olarak görürse..."

"Bu asla aklıma bile gelmezdi," diyerek bir daha kucakladım.

Selena yüreğimi ısıtan bir gülümsemeye baktı bana. "Bunu şimdi biliyorum,"

dedi. "Ama o zaman bundan emin değildim."

Selena yolda başka şeyler de söylemişti -gözleri başka şey, ağzı başka şey söylüyordu. Yüksek sesle söylediği, eşyalarını toplayıp evden kaçmayı düşündüğü

idi; bu en azından bir çıkış yoluydu. Ama çok incinmişseniz kaçmanın bir yararı

olmaz - nereye giderseniz gidin, kafanızı ve kalbinizi de birlikte götürürsünüz-ve ben onun gözlerinde intihamı kafasından sık sık geçtiğini okuyordum.

Kızımın gözlerinde intiharı gördüğümü düşünürdüm, sonra da içimdeki o gözle Joe'nun yüzünü daha açık seçik görürdüm. Onun kızı nasıl rahatsız ettiğini, sonunda sadece blucin giymeye karar verene kadar elini eteğinin altına nasıl soktuğunu, istediğini -kendi girişim eksikliğiyle olmayarak- nasıl elde edemediğini düşünürdüm. Joe Junior arkadaşı Willy Bramhall ile oyununu birkaç

kere yarıda kesip eve gelmeseydi, ya da ben gözlerimi sonunda açıp da kızıma iyice bakmasaydım neler olacağını düşünürdüm. Joe'nun alnına dokunmak, onun görüldüğü kadar düzgün olup olmadığını anlamak istemem beni buraya getirmişti işte. Gözlerim artık açılmıştı ve elinin erişebileceği her şeyi, hatta kendi kızını bile, alacağına inanan sevgisiz ve acımasız bir insanla yaşamakta olduğumu görmüştüm.

Düşüncelerimde buraya varmıştım ki, birden ilk kez onu öldürmek aklıma geldi. Bu işi yapmaya o zaman karar verdim diyemem, ama bunun sadece bir hayal olduğunu söylersem de yalan olur.

Selena aklımdan geçenleri gözlerimden okumuş olmalıydı, elini koluma dayayıp,

"Bir kötülük olmayacak, değil mi, anne?" dedi. "Lütfen olmayacak de -sana söylediğimi anlayacak ve çok kızacak."

Onun duymak istediklerini söyleyip rahat ettirmek isterdim ama bunu yapamadım.

Bir şeyler olacaktı -ama bunun ne olacağı, ne kadar olacağı herhalde Joe'ya bağlıydı. Ona kaseyle vurduğum gece gerilemişti, ancak bu aynı şeyi bir daha yapacağı demek değildi.

"Ne olacağını bilmiyorum," dedim. "Ama sana iki şey söyleyeceğim, Selena: bu olanlarda senin hiç bir suçun yok ve onun seni rahatsız etme günleri sona erdi artık. Anlıyor musun?"

Gözleri yine yaşla dolmuştu, gözyaşları yanaklarından aşağı süzülmeye başladı.

"Kötü bir şey olmasını istemiyorum." Bir an durdu, dudakları kıpırdadı, sonra patlar gibi bir sesle, "Nefret ediyorum bunlardan!" dedi. "Ona neden vurdun ki?"

Neden benim ardından gelmeye başladı ki? Neden her şey eskisi gibi kalmadı?"

Kızın elini tuttum. "Hiçbir şey hep aynı kalmaz, yavrurum," dedim. "Kimi zaman işler kötüye gider ve düzeltilmesi gerekir. Bunu anlıyorsun, değil mi?"

Başını salladı. Yüzünde acı vardı, ama kuşku yoktu. "E-vet, anlıyorum," dedi.

O sırada iskeleye yanaştığımızdan konuşacak zamanımız kalmamıştı. Buna seviniyordum; o iri gözleriyle bana bakmasını, her çocuğun istediği şeyi istemesini istemiyordum -her şeyin yoluna girmesini, ama kimsenin zarar görmeyip acı çekmemesini. Benden tutamayacağım sözler vermemi. İstediği sözü tutup tutamayacağımı da bilemiyordum. İçimdeki gözün buna izin verip vermeyeceğini de.

Hiç konuşmadan feribottan indik

O akşam Joe çalışmakta olduğu Carstairs'lerin evinden dönünce çocukların üçünü

de markete gönderdim. Selena'nın giderken bana dönüp baktığını görüyordum, yüzü

süt kadar beyazdı. Andy, kız bana dönüp baktığında gözlerinde o lanet keseri görüyordum. Ama bir şey daha görüyordum ve bunun rahatlatıcı olduğunu inanıyordum.

Hiç olmazsa olanların ardı arkası kesilecek diye düşünüyor olmalıydı.

Joe her zaman olduğu gibi sobanın yanında oturmuş Ellsworth American gazetesini okuyordu. Ben odun kutusunun yanında durmuş kendisine bakarken içimdeki o göz giderek daha açılmış gibiydi. Orada bir insanın tek kızını ellemesi dünyanın en doğal şeyiymiş gibi otururken bir insanın bunu yaptıktan sonra nasıl rahatça uyuyabileceğini düşündüm. Samoset Oteli'ndeki mezuniyet balosundan, onun şimdi eski yamalı blucini ve kirli yünlü fanilasıyla sobanın yanında gazetesini okumasına ve benim kalbimde öldürme duygularıyla odun kutusunun yanında durmama nasıl geldiğimizi düşünmeye çalıştım ama başaramadım. Bu sanki büyü bir ormandaymışsın da, arkana baktığında geldiğin yolun kaybolmuş olduğunu görmek gibi bir şeydi.

Bu arada iç gözüm her an biraz daha çok şey görüyordu. Kafasına kaseyi geçirdiğimde yüzünde beliren izleri, burnundaki küçük damarları, alt dudağının nasıl ileri fırladığını, kaslarındaki kepekleri, burnundaki kılları nasıl çekiştirdiğini, arada sırada pantolonunun bacak arasını nasıl karıştırdığını

görüyordum.

O gözün gördüğü her şey kötüydü ve sonuç, onunla evlenmekle hayatımın en büyük yanlışını yapmış olmamdı; ve önemli olan sadece o yanlıştı, çünkü bunun bedelini sadece ben ödeyecek değildim. O

sırada Selena'yla uğraşıyordu, ama kızın arkasında iki oğlan vardı ve o ablalarının ırzına geçmeye çalışıyorsa onlara ne yapmazdı ki?

Başımı çevirince içimdeki göz odun kutusunun üstündeki rafta her zamanki yerinde duran keseri gördü. Uzanıp sapını kavradım, ama bu kere senin eline verecek değilim, Joe, diye düşündüm. Sonra Selena'nın yolda giderken dönüp bana bakışını

hatırladım ve her ne olursa olsun lanet keserin bunun bir parçası olamayacağına karar verdim. Eğilip kutudan iri bir odun aldım.

Keser ya da odun, hangisi olduğu önemli değildi, Joe'nun hayatını kaybetmesine kıl payı kalmıştı. Onun orada o kirli fanilasıyla oturup burnunun kıllarını

çekiştirirken çizgi romanları okuduğunu gördükçe Selena ile yaptıkları aklıma geliyor; bunu hatırladıkça daha çok kızıyor; ve kızdıkkça da odunla kafasını

yarasım geliyordu. İlk olarak nereye vuracağımı görebiliyordum bile. Saçları

arkada epey seyrelmeye başlamıştı ve koltuğunun yanındaki lamba o noktayı

parlatıyordu. Kalan birkaç tel saçın arasından çilleri bile görülüyordu. Tam oraya, diye düşündüm. Kanlar abajuru kirletecek ama zararı yok, zaten çirkin bir şeydi. Düşündükçe kanların abajura fişkırdığını görmek istiyordum. Sonra damlalar ampule değince hafif bir cızırtı duyulacaktı. Bunları düşünüyordum ve düşündükçe de odunu daha sık kavırıyor, parmaklarımı tam yerine yerleştiriyordum.

Çılgınlıktı bu, ama gözlerimi ondan ayıramıyordum ve ben bakmasam bile içimdeki gözün onu görmeye devam edeceğini biliyordum.

Bu işi yaparsam Selena'nın neler düşüneceğini düşünmeye çalıştım en kötü

korkuları doğrulanmış olacaktı- ama bunun da bir yararı olmuyordu. Kızı ne kadar seviyorsam da ve onun beni sevmesini ne kadar istiyorsam da, bir yararı olmadı.

O göz sevgiden de güçlüydü. O ölürse ve ben de onu öldürdüğüm için South Windham'a girersem o üçüne ne olacağını bile düşünmeden kapanırdı o göz. Ama açık durdu ve Joe'nun yüzünde başka çirkinlikler de gördü. Traş olurken yanaklarından kuru derileri sıyırması. Çenesinde kuruyan bir parça hardal.

Postayla sipariş ettiği ve ağzına tam oturmayan o atı andıran kocaman takma damağı. O gözle her yeni şeyi gördüğümde odunu biraz daha sıkıyordum.

Son dakikada bir şey daha düşündüm. Eğer bunu hemen şimdi, burada yaparsan Selena için yapmış olmayacaksın diye düşündüm. Üç aydır gözünün önünde kızı

elliyordu ve sen bunu fark edemeyecek kadar aptaldın. Onu öldürüp de hapse gireceksen ve çocuklarını sadece Cumartesileri göreceksen bu işi neden yaptığını

anlaman gerek: Selena'ya saldırdığı için yapıyor değilsin bunu, seni aldattığı

için yapıyorsun, ve bu bakımdan Vera'dan farksızsın -en çok aptal yerine konulmaktan nefret ediyorsun.

Bu düşünce beni iyice yatıştırmıştı. İçimdeki göz kapanmamıştı, ama gücünü biraz kaybetmiş, bulanıklaştırmıştı. Elimi açıp odunu düşürmek istedim ama o kadar sıkı tutuyordum ki, bir türlü bırakamadım. Bunun üzerine diğer elimle uzanıp parmaklarımı açmaya başladım. İki parmağımı açtığım halde diğer üçü hala kasılı

kalmıştı. Üç beş kere açıp kapayınca ancak normale dönebildi.

Ondan sonra Joe'nun yanına gidip omzuna dokundum. "Seninle konuşmak istiyorum," dedim.

"Konuş bakalım," dedi gazetesinin ardından. "Seni engelleyen mi var?"

"Konuşurken bana bakmanı istiyorum. Bırak elindeki o paçavrayı."

Gazeteyi kucağına indirip bana baktı. "Bugünlerde çenen çok düşük doğrusu," dedi.

"Çenem beni ilgilendirir, ama sen ellerine hakim olsan iyi olur. Aksi halde başına öyle bir dert açacaksın ki."

Kaşlarını kaldırarak bana ne demek istediğimi sordu.

"Selena'yı rahatsız etmekten vazgeç demek," dedim.

Sanki dizimi aile mücevherlerine indirmişim gibi bir hal aldı. Bu berbat işin en hoş yanı buydu, Andy -yakalandığımı fark edince yüzünün aldığı o şekil. Teni birden soldu, ağzı açıldı, tüm gövdesi o boktan koltuğunda şöyle bir kasıldı.

Tıpkı bir insanın uyumak üzereyken kötü bir şey düşündüğünde aniden kasıldığı gibi.

Sanki sırtında bir kas gerilmiş gibi davranmaya çalıştıysa da, ikimizi de kandıramamıştı. Hatta biraz utanmış gibi bile görünüyordu, ama bu da kendisini daha iyi görmemi sağlamadı. Aptal bir köpek bile kümeden yumurta çalarken yakalandığında utanmış gibi görünmeyi akıl edebilir.

"Neden söz ettiğini anlamadım," dedi.

"O zaman neden şeytan pantolonunun içine girmiş de taşaklarını sıkmış gibi bakıyorsun?" diye sordum ben de.

Kaşlarında bir fırtına belirtisi görüldü. "O lanet Joe Junior benim hakkımda yalan söylüyorsa..." diye başladı.

"Joe Junior senin için ne evet dedi, ne hayır ne de belki. Ve rol kesmeyi bırakabilirsin, Joe. Selena anlattı bana. Her şeyi anlattı sana kaseyle vurduğum o geceden sonra nasıl iyi davranmaya çalıştığımı, ona nasıl karşılık verdiğini, eğer kimseye söylerse neler olacağını."

"O yalancının teki!" diye bağırarak gazetesini bunu kanıtlamak istermişçesine yere fırlattı. "Yalana ve iftiracı. Kemerimi alayım da o suratını görünce -bir daha burada suratını göstermeye cesaret ederse..."

Ayağa kalkmaya çalıştı. Ama ben elimi uzatıp ittim kendisini; sallanan koltuktan kalkmaya çalışan birini yerine oturtmanın bu kadar kolay olmasına şaşmıştım doğrusu. Tabii, üç dakika önce az daha odunu kafasına indiriyordum ki, bunun da bir ilgisi olmuş olabilir."

Gözleri kasıldı ve bana kendisiyle dalga geçmememi söyledi. "Bunu daha önce de yapmıştın," dedi. "Ama bu her seferinde aynı işi yapabilirsin demek değildir."

Aynı şeyi kısa bir süre önce ben de düşünmüştüm ama şimdi bunu ona söyleyecek zaman değildi. "Böyle büyük konuşmayı arkadaşlarına sakla" dedim. "Şu anda sus da dinle... Ve dört kulakla dinle. Bir daha Selena'ya el süreceksin olursan seni bir çocuğa cinsel tacizden ya da ırza geçmekten hapse attırırım -hangisi seni daha uzun süre delikte tutacaksa."

Bu onu sarsmıştı işte. Ağzı bir daha açıldı, bir an bana öylece baktı.

"Bunu yapamazsın," dedi ve sonra sustu. Çünkü yapacağını anlamıştı. Alt dudağını daha da ileri uzattı bunun üzerine. "Onun tarafını tutuyorsun, değil mi?" dedi.

"Bir de benim tarafımı bir kere sormak aklına bile gelmedi, değil mi?"

"Senin tarafın da mı var?" diye sordum. "Kırk yaşına sadece dört yılı kalmış bir erkek ondört yaşındaki kızına ne kadar kıllı olduğunu görmesi için donunu indirmesini söylerse, bu adamın bir tarafı mı vardır sence, ha?"

"Gelecek ay on beşine basacak," dedi sanki bu her şeyi değiştirmiş gibi.

"Ağzından çıkanı kulağın duyuyor mu?" diye sordum.

Bana bir süre daha baktı, sonra eğilip gazetesini yerden aldı. "Beni rahat bırak, Dolores," dedi. "Şu makaleyi bitirmek istiyorum."

Lanet gazeteyi elinden kapığım gibi paramparça edip suratına fırlatmak isterdim ama bu kere aramızda kan çıkardı ve çocukların özellikle de Selena'nın-geldiklerinde böyle bir sahneyle karşılaşmalarını istemiyordum. Onun için uzanıp parmağımla ucunu kıvırdım sadece.

"Önce bana Selena'yı rahat bırakacağına söz vereceksin," dedim. "Bir daha ömrün boyunca ona öyle

dokunmayacağına söz vereceksin."

"Dolores, sen sanki..." diye başladı.

"Söz ver, Joe, yoksa hayatını cehenneme çevireceğim."

"Bununla beni korkuttuğunu mu sanıyorsun?" diye bağırdı- "Son on beş yıldır cehennemden başka bir şey mi gösterdin sanki, orospu -o çirkin suratın çirkin huylarından da beter! Beni olduğum gibi istemiyorsan talihine küs!"

"Senin cehennemden falan haberin yok," dedim. "Ama onu rahat bırakmaya söz vermezsen bunu sana öğreteceğim."

"Pekala!" diye bağırdı. "Pekala! Söz veriyorum! Tamam işte! Oldu mu? Tatmin oldun mu?"

"Evet," dedim tatmin olmadığım halde. Bir daha beni asla tatmin etmeyecekti.

Binbir mucize de yaratsa önemi yoktu artık. Ya çocukları o evden çıkaracaktım, ya da yıl sona ermeden onun ölüsü çıkacaktı. Hangisinin olacağı benim için önemli değildi. Ama başına bir şey geleceğini de, bundan kaçınacak zaman bulamayacağı kadar geç anlamasını istiyordum.

"Güzel," dedi. "Her şey tamam öyleyse, değil mi, Dolores?" Ama bana bakan gözlerinde hiç de hoşuma gitmeyen garip bir parıltı vardı. "Kendini çok akıllı

sanıyorsun, değil mi?"

"Bilmem," dedim. "Kendimi epey zeki sanırdım ama bir de kiminle evlendiğime bak"

"Haydi haydi," dedi o numaracı tavrıyla. "Sen de kendini bayağı bir matah sanıyorsun yani. Ama sen de her şeyi bilemezsin."

"Bu ne demek oluyor?"

"Onu da sen düşün bakalım," diyerek gazeteyi o günkü borsadan zarar görmediğine emin olmak isteyen zengin bir adam tavrıyla salladı. "Senin gibi zeki bir yaratık için güç bir şey olmamalı."

Hoşlanmamıştım ama fazla üstelemedim. Bu kısmen arı kovanına çomak sokmak istemememdi, ama hepsi bu kadar değildi. Akıllı olduğuma inanıyordum, en azından ondan daha akıllı olduğuma. Eğer benden intikam almaya kalkarsa ne yapmak istediğini başladığından beş dakika sonra anlayacağımı tahmin ediyordum.

Kısacası gururdu, saf ve basit gurur, ve bir şeye başlamış olduğu aklımın ucundan bile geçmemişi.

Çocuklar marketten geldiklerinde oğlanları eve gönderip Selen'a'yı aldım, evin arkasına yürüdük. Orada yılın bir mevsiminde kupkuru olan bir böğürtlen çalılığı

vardır. Rüzgâr dalları salladıkça yapayalnız ve biraz da ürkütücü bir ses çıkıyordu. Yerdeki beyaz

bir taşın üstüne oturduk. East Head arkasında yarım ay yükselmeye başlamıştı. Selena elimi tuttuğunda parmakları o yarım ay kadar soğuktu.

"İçeri girmeye cesaret edemiyorum, anne," dedi titrek bir sesle. "Tanya'ya gideyim, tamam mı? Lütfen olur de."

"Korkacak hiçbir şey yok, yavrum," dedim. "Her şey yoluna girdi artık"

"Sana inanmıyorum," diye fısıldadı. Ama yüzü inanmak istediğini söylüyordu -hem de her şeyden çok

"Doğru," dedim. "Seni rahatsız etmeyeceğine söz verdi. Sözünü her zaman tutmaz, ama bu kere kendisini gözetlemekte olduğumu bildiği için tutacaktır. Hem de ölümüne korktu artık"

"Ölümüne mi korkuyor -neden?"

"Eğer bir daha sana bir pislik yaparsa onu Shawshank'a attıracağımı söyledim."

Selena'nın sesi tutuldu, ellerimi sıkı sıkı kavradı.

"Anne, söylemiş olamazsın!"

"Söyledim elbette. Bunu bilmen doğru olur, Selena. Ama yerinde olsam fazla kaygılanmazdım. Joe bundan sonra dört yıl senin iki metre yakınına bile gelmez... o zaman da kolejde olacaksın. Bu dünyada saygı duyduğu bir şey varsa, o da kendi postudur."

Selena ağır ağır bıraktı ellerimi. Yüzünün umutla dolduğunu gördüm; ve başka bir şeyle daha. Ve ancak o zaman, ayışığında böğürtlen çalılığı önünde otururken onun o sonbaharda ne kadar büyümüş olduğunu fark ettim.

"Beni kayışıyla dövmez ya?" dedi.

"Hayır, iş bitti diyorum sana."

Selena birden hepsine inandı, başını omzuma dayayıp ağlamaya başladı. Bunlar saf ve basit rahatlama gözyaşlarıydı. Onun böyle ağlaması beni Joe'dan daha fazla nefret ettirdi.

Bundan sonraki birkaç gece evimde son üç aydır olmadığı gibi rahat uyuyan bir kız vardı sanırım... Ama ben uyanıktım. Joe'nun yanımda horladığını duyuyor, içimdeki gözle ona bakıyor, onu çevirip boğazını ısırarak istiyordum. Ama onun kafasına o odunu indirmek üzere olduğum zamanki gibi çılgın değildim artık.

Cinayetten tutuklandığım takdirde çocuklara ne olacağı o gözün pek umurunda değildi, ama Selena'ya güvenlikte olduğunu söyleyip de ben de biraz sakinleşme fırsatı bulunca, biraz gücü oldu. Yine de, Selena'nın en çok istediği şeyin olamayacağını biliyordum -her şeyin babasının o işlere başlamadan olduğu gibi olması. Joe sözünü tutup da kıza el sürmese bile, bu asla olamazdı. Selena'ya söylediklerime karşın ben onun sözünü tutacağından pek emin değildim. Joe gibi insanlar ergeç biraz daha dikkatli oldukları takdirde her şeye yeniden başlayabileceklerini ve bu kere istediklerini elde

edebileceklerini düşünürler.

Orada karanlıkta sonunda sakinleşmiş olarak yatarken yanıt basit görünüyordu: çocukları alıp adadan ayrılacaktım ve bunu mümkün olduğu kadar çabuk yapacaktım.

O sırada sakindim, ama hep böyle olamayacağımı da biliyordum; içimdeki o göz buna izin vermeyecekti. Öfkeye kapıldığım anda daha iyi görecekti ve Joe daha çirkin görünecekti ve o zaman o işi yapmamı engelleyen hiçbir şey olmayabilirdi.

Bu yeni bir çılgınlık yoluydu, en azından benim için, ve bunun meydana getireceği hasan görebilecek kadar da zekiydim. O çılgınlık benliğimi tümüyle kaplamadan Little Tall'dan uzaklaşmamız gerekiyordu. Ve o yönde ilk adımımı

attığımda Joe'nun gözlerindeki o garip yarı-bilmiş bakışın ne anlama geldiğini öğrendim.

Durumun bir süre sakinleşmesini bekledikten sonra bir Cuma sabahı feribotla karaya gittim. Çocuklar okuldaydılar ve Joe da Mike Stargil'le ıstakoz sepetlerine bakmaya gitmişti ve günbatımına kadar dönmeyecekti.

Çocukların banka cüzdanlarını da yanıma almıştım. Çocukların doğumundan beri kolej için para biriktirirdik... ben biriktirirdim yani; koleje gidip gitmemeleri Joe'nun umurunda bile değildi. Konu açıldığında -hiç kuşkusuz konuyu açan da hep ben olurdum- o, o boklu sallanan koltuğunda oturur, başını ardına sakladığı Ellsworth American'dan uzatıp, 'Tanrı aşkına, Dolores, çocukları neden koleje göndermek istiyorsun ki? Bak, ben gitmeden de pekala adam oldum,' derdi.

Bazı şeyleri tartışmak olanaksızdır, öyle değil mi? Joe gazete okumanın, burnunu karıştırıp çıkardığı sümükleri sallanan koltuğunun altına yapıştırmanın adam olmak olduğunu sanıyorsa konuşacak bir şey yok demektir; durum daha başından umutsuzdu yani. Ama bu fazla önemli değildi. Eğer eline biraz para geçince payına düşeni vermeye razı edebildiğim takdirde ülkedeki bütün kolejlerin Komünistler yönetiminde olduğunu düşünmesi bile umurumda değildi. Yol işinde çalıştığı o yıl hesaba beş yüz dolar yatırdığım zaman nasıl da mızımızlanmıştı.

Kazandığı paranın tümünü aldığımı söylemişti. Ama ben işin aslını biliyordum, Andy. O orospu çocuğu o kış iki bin, hatta iki bin beş yüz dolar kazanmadıysa, ben de Dolores değilim.

"Neden hep dırdır eder durursun, Dolores?" derdi.

"Eğer çocukların için gerekeni yapacak kadar erkek olsaydın dırdır falan etmezdim," derdim ben de. Bu tartışmalardan da iyice bıkmıştım artık, Andy, ama ondan da çocukların hakkı olduğuna inandığım payı alırdım. Bundan hiç yılmadım doğrusu, çünkü onların geleceklerini düşünecek benden başka kimseleri yoktu.

Bugünün ölçülerine göre o üç hesapta fazla bir şey yoktu Selena'nın ki de iki bin falan, Joe Junior'da sekiz yüz, Küçük Pete'de de dört beş yüz. Ama sözünü

ettiğim yıl 1962'ydi ve bu o zaman için iyi para saydırdı. Kaçmak için yeter de artardı hatta. Küçük Pete'in parasını çekmeyi, diğerleri için de çek almayı

düşünmüştüm. Ada'dan kesin olarak ayrılıp ta Portland'a gidecek, oturacak bir yer ve iyi bir iş bulacaktım. Hiçbirimiz kent yaşantısına alışkın değildik ama insan zorunlu kalınca her şeye alışır. Ayrıca Portland o zaman büyük bir kasabadan farksızdı.

Bir kere yerleştikten sonra almak zorunda kaldığım parayı yine yerine kovmaya başlayacaktım ki, bunu yapabileceğime inanıyordum. Yapamazsam bile, üçü de akıllı çocuklardı ve burs diye bir şeyin olduğunu biliyordum. Onları da elde edemezlerse borç senedi yazamayacak kadar gururlu değildim. Asıl gereken onları

oradan uzaklaştırmaktı ki, bu o anda kolejden daha önemli görünüyordu.

Selena için bir saat konuşup çene yormuştum ama ondan çeken sadece Selena değildi. Selena'nın durumu ağırdı ama Joe Junior'un durumu da fazla aydınlık değildi. 1962'de on iki yaşındaydı. Ama hiç gülmezdi ve buna da şaşmamak gerekirdi. Odaya girdiği anda babası eleştirilere başlar, gömleğini pantolonuna sokmasını, saçını taramasını, artık büyümesini, burnunu kitaptan ayırmayan bir kız gibi davranmaktan vazgeçmesini, erkek olmasını söylerdi. Joe Junior bir yıl önce Küçükler Ligi takımına seçilmeyince babası sanki uyarıcı hap aldığı için Olimpiyat takımına seçilememiş gibi davranmıştı. Buna babasının bir de ablasına yaptıklarını ekleyince ortada esaslı bir pislik vardı. Kimi zaman Joe Junior'un babasına bakınca yüzünde saf ve basit nefret okurdum. Banka cüzdanlarını alıp bankaya gittiğimden iki üç hafta önce Joe Junior'un da babasına karşı kendi iç

gözüne sahip olduğuna inanmıştım artık

Sonra Küçük Pete vardı. Pete dört yaşına geldiğinde Joe'nun kopyası olmuştu, onun gibi pantolonun belini yukarı çeker, onun gibi burnunu ve kulaklarını

çekiştirirdi. Tıpkı babasına benzerdi. Selena babasından korkar, Joe Junior nefret ederdi, ama çoğunlukla beni korkutan büyüdüğünde onun eşi olmak isteyen Pete'di.

Böylece banka cüzdanlarını küçük mücevher kutumdan aldım (o günlerde kilitli olan tek şeyim oydu ve anahtarını boynumda bir zincir ucunda taşırdım) ve öğle saatinde Jonesport'daki Coastal Northern Bankasından içeri girdim. Sıram gelince defterleri uzatıp üç hesabı da kapatmak istediğimi söyleyip parayı nasıl çekmek istediğimi anlattım.

"Bir dakika, Bayan St. George," dedi kadın. Bunlar bilgisayarlardan önce olduğu için o zamanlar epey hesap kitap işi vardı.

Kadın üç hesap kartını da çıkardı, açıp baktı. İki kaşının arasında bir çizgi belirirken öteki kadınlardan birine bir şeyler söyledi. Sonra ikisi de bir süre kartlara baktılar, ben de tezgahın öteki yanında durmuş onlara bakıyor ve kendi kendime heyecanlanacak bir şey yok diyordum ama heyecandan da kendimi yiyip bitirmekteydim.

Kadın bana geleceğine büro dedikleri o küçük bölmelerden birine girdi. Odanın cam duvarlarından gri elbiseli ve siyah kravatlı, saçları seyrelmiş ufak tefek bir adamla konuştuğunu görüyordum. Kadın tezgaha geldiğinde kartlar yanında değildi. Onları kabak herifin masası üzerinde bırakmıştı.

"Bayan St. George, çocuklarımızın hesabını Bay Pease ile konuşsanız daha iyi olacak," diyerek defterleri bana uzattı. Bu hareketi elinin kenarıyla yapmıştı, sanki defterler mikropluymuş da, elinde uzun süre tutarsa kendisine de bulaşabilirmiş gibi.

"Neden ? Ne oldu ki?" diye sordum. O sırada artık heyecanlanacak bir şey yokmuş gibi davranmayı bırakmıştım. Kalbim kopacak gibi atıyordu, ağzım kupkuru kesilmişti.

"Bunu bilemeyeceğim, ama bir yanlış anlaşılma varsa, Bay Pease bunu düzeltecektir," dedi. Ama gözlerimin içine bakmıyordu ve söylediklerine inanmadığı da belliydi.

Ayaklarımın her birinde onar kilo çimento varmış gibi yürüdüm o büroya. Ne olduğunu anlar gibi olmuştum ama nasıl olduğunu anlayamamıştım. Banka cüzdanları

bendeydi, değil mi? Joe onları kutudan alıp yerine koymuş olamazdı, çünkü o zaman kilidi kırması gerekirdi ve kilit kırılmış değildi. Maymuncukla açmış olsa (o da olanaksızdı, herif tabağından ağzına götürdüğü bir çatal fasulyenin yarısını üstüne dökerdi) cüzdanlarda paranın çekildiğini gösteren kayıt ya da kırmızı HESAP KAPANMIŞTIR damgası olurdu.

Yine de Bay Pease'in bana kocamın bir bokluk yaptığını söyleyeceğini biliyordum ve bunu söylemekte de gecikmedi. Joe Junior ile Küçük Pete'in hesaplarının iki ay, Selena'nınkinin de iki hafta önce kapatılmış olduğunu söyledi. Joe bunun için zamanı kollamıştı: benim paraları üst raftaki büyük çorba tenceresinde biriktirdiğimi ve İşçi Bayramının ertesi günü hesaplara yatırdığımı bilirdi.

Pease bana muhasebecilerin kullandıkları o çizgili yeşil kağıtları gösterdi -Joe son büyük parayı - Selena'nın hesabından beş yüz doları ona ne yaptığını

bildiğimi söylediğim gecenin hemen ertesi günü çekmişti. Bana her şeyi bilmediğimi söylemişti o zaman. Doğrusu çok haklıymış.

Hesapları en az on kere tek tek kontrol ettim, başımı kaldırıp baktığımda Bay Pease karşımda oturmuş ellerini ovuşturuyordu. Çıplak kafasında boncuk boncuk terler görüyordum, ne olduğunu o da anlamıştı.

"Gördüğünüz gibi, bayan St George, hesaplar kocanız tarafından kapatılmış ve..."

"Bu nasıl olabilir?" diye sorarak üç cüzdanı masasının üstüne attım. Adam gözlerini kırpıştırarak geriledi. "Banka cüzdanları bendeyken bu nasıl olabilir?"

"Şey," deyip sıcak bir taş üstünde güneşlenen bir kertenkele gibi dudaklarını

yalayarak gözlerini kırpıştırdı. "Bayan St. George bunlar bizim 'vesayet hesabı'

dediğimiz hesaplardır. Yani çocuk annesinin ya da babasının imzasıyla birlikte hesabından para çekebilir. Ama ebeveyni olarak sizler de bu üç hesaptan isteğiniz zaman ve istediğiniz miktarda para çekebilirsiniz. Örneğin, şu anda hesaplarda para olsaydı çekebileceğiniz gibi."

"Ama defterlerde para çekildiği gösterilmemiş!" dedim. Bağırması olmalıydım ki, bankadakiler dönüp bize bakmışlardı. Cam duvarların ötesinde görüyordum onları.

Ama umurumda bile değildi. "Cüzdanlar olmadan parayı nasıl çekti?" diye sordum.

Adam ellerini daha hızla ovuşturmaya başlamıştı artık Sanki aralarında kuru bir dal parçası varmış gibi bir zımpara sesi çıkarıyorlardı. Kül tablasındaki çiklet kağıtlarını tutuşturacağını düşündüm.

"Bayan St. George, sizden yüksek sesle konuşmamanızı rica etsem..."

"Sesim beni ilgilendirir," dedim biraz daha yükselterek. "Siz de bu boklu bankanızın çalışma yöntemlerini düşünün önce! Bana kalırsa, kaygılanacak çok şeyiniz var."

Adam masasının üstünden bir kağıt alıp baktı. "Burada kocanızın banka cüzdanlarını kaybettiğini beyan ettiği yazılı," dedi. "Yeni cüzdan verilmesini istemiş. Bu normal bir uygulama..."

"Normalin yerin dibine batsın!" diye bağırdım. "Bana telefon etmediniz! Bankadan kimse beni aramadı! Bu hesaplar ikimizin ortak hesabıydı. 51'de Selena ve Joe Junior'un ve 54'te Peter'in hesaplarını açtırırken bana öyle söylemişsiniz."

Kuralların o günden bugüne değiştiğim mi söylemek istiyorsunuz şimdi?"

"Bayan St. George..." diye başladıysa da ben sözümü tamamlamış değildim.

"Size bir masal anlattı ve siz de ona inandınız -yeni cüzdan istedi ve siz de ona yeni cüzdan verdiniz. Tanrı aşkına! O parayı ilk başta bankaya kim yatırmıştı, ha? Eğer Joe St. George yatırdı sanıyorsanız, görüdüğünüzden de aptalmışsınız!"

O sırada bankadaki, herkes kendi işleriyle meşgulmüşler gibi rol yapmaktan vazgeçmişlerdi artık. Oldukları yerde durmuşlar, bizi seyrediyorlardı.

Yüzlerindeki ifadeye bakılırsa esaslı bir gösteri seyretmekte olduklarını

düşünüyorlardı, ama bir kuş gibi uçan para kendi çocuklarının kolej parası

olsaydı bu kadar eğlenemeyeceklerdi sanırım. Bay Pease dedemin samanlığının yan duvarı kadar kıpkırmızı kesilmişti. Terli çıplak kafası bile kırmızıydı şimdi.

"Lütfen, Bayan St. George," dedi. Ama dokunsan ağlayacak durumdaydı. "Size yaptığımızın tümüyle hukuki ve banka işlemlerine uygun olduğunu hatırlatırım."

O zaman sesimi alçalttım. İçimdeki saldırganlığın gerilediğini hissediyordum.

Joe beni iyi tongaya bastırmıştı bu kere.

"Belki hukukidir, belki de değildir," dedim. "Bunu öğrenmek için sizi mahkemeye vermem gerekir, ama bunun için ne zamanım var, ne de param. Ayrıca, beni bu kadar sinirlendiren işin o yanı değil... Ben bu para hakkında başkasının da bir diyeceği olduğunu hiç düşünmemiş olmanıza sinirlendim."

'Banka işlemlerine uygunluk' sizin bir telefon etmenizi de önlüyor mu, ha? Telefon numarası bütün kağıtların üzerine işte, numaramız da değişmedi..."

"Bayan St. George, çok özür dilerim ama..."

"Eğer olay bunun tam tersi olsaydı da cüzdanların kaybolduğunu söyleyen ve yenilerini isteyen ben olsaydım ve on iki yılda biriken parayı çekmeye başlasaydım... Joe'ya bir telefon etmeyecek miydiniz? Eğer para hala hesapta olsaydı ve ben bugün hepsini çekmiş olsaydım ben kapıdan dışarı adımımı atar atmaz ona nezaketten de olsa, telefon etmeyecek miydiniz?"

Çünkü bunu yapacaklarını biliyordum, Andy, o yüzden Joe'nun Stargill'lerle birlikte olacağı günü seçmişim. Parayı aldıktan sonra adaya dönecek, çocuktan alacak ve Joe bir elinde sefertası, öteki elinde bira şişeleriyle gelmeden çok önce oradan gitmiş olacaktım.

Pease bana baktı ve ağzını açtı. Sonra kapattı ve bir şey söylemedi. Söylemesine gerek yoktu. Sorumun yanıtı yüzünden okunuyordu. Elbette ya o, ya da bankadan bir başkası Joe'yu bulana kadar arayacaktı. Neden mi? Çünkü Joe evin erkeği idi, ondan işte. Ve kimsenin bana bir şey söylememiş olmasının nedeni benim sadece onun karısı olmamdı. Ben, dizlerimi parçalayana kadar yer silerek, tuvalet temizleyerek kazanmanın dışında para konusunda ne bilirdim ki? Evin erkeği çocuklarının kolej parasını çekmişse bunun için iyi bir nedeni olmalıydı, olmasa da önemi yoktu zaten. Karısı sadece bir kadındı ve işi yerleri, tuvaletleri temizlemek ve Pazar günleri tavuk yemeği hazırlamaktı.

"Bayan St. George, bir sorun varsa... Çok üzgünüm ama..." diyordu Pease.

"Bir daha özür dilersen kışına öyle bir tekme indiririm ki, ömrünün sonuna kadar kambur kalırsın," dedim. Ancak kendisine bir şey yapma tehlikesi falan yoktu. O

anda boş bir bira kutusunu bile tekmeleyecek gücüm kalmış değildi. "Bana bir şey daha söyle, ondan sonra çekip gideceğim," dedim. "Parayı harcadı mı?"

"Bunu bilemem," dedi o şaşkın ve tiz sesiyle. Sanki kendisine, sen seninkini göster ben de benimkini demişim gibi.

"Joe bütün yaşamı boyunca bu bankayla iş yaptı," dedim. "Machias'a ya da Colubia Falls'a gidip parayı o bankalardan birine yatırabilirdi -ama huylarını

değiştiremeyecek kadar tembeldir. Hayır, parayı ya bir kavanoza doldurup, bir yere gömdü, ya da yine buraya yatırdı. Bilmek istediğim şu: son iki ay içinde burada yeni bir hesap açtırdı mı?" Bunu bilmek istiyordum, Andy. Beni kandırıldığını öğrenmek canıma okumuştı... Ama paranın tümünü harcaayıp harcamadığını bilememek... İşte o beni öldürüyordu.

"Ama bu... bu mahrem bilgidir!" dedi. Sanki eğer benimkine dokunursa ben de onunkine dokunacağımı söylemişim gibi bir tavrı vardı artık.

"Ben de öyle tahmin etmişim," dedim. "Senden kuralları çiğnemeni istemiyorum.

Bunu sık sık yapan bir insan olmadığın anlaşılıyor. Ama bu beni çocuklarımın parasıydı, Bay Pease

ve parayı bankadan çekmek için yalan söyledi. Bunu biliyorsunuz; kanıtı da masanızın üstünde işte. Bu banka -sizin bankanız yani-bir telefon açmak gibi beklenen nezaketi yapmış olsaydı yalanı hiçbir işe yaramayacaktı."

Boğazını temizledi ve, "Bizim böyle bir soruya yanıt vermek zorunda olmadığımızı..." diye söze başladı.

"Zorunda olmadığınızı biliyorum," dedim. Onu yakalayıp şöyle bir tartaklamak isterdim -ama bunun onun gibi birinde yararlı olmayacağını da görüyordum. Ayrıca annem balla sirkeyle yakalayacağından daha çok sinek yakalarsın derdi ve bunun doğru olduğunu artık öğrenmiştim. "Bunu biliyorum, ama bir telefon etmekle benim ne büyük bir acıdan kurtarmış olacağınızı bir düşünün," dedim. "Ve bunu biraz olsun bağışlatmak isterseniz -buna zorunlu olmadığınızı biliyorum, ama eğer isterseniz- bana burada hesap açtırıp açtırmadığımı söyleyin, yoksa eve gider gitmez orasını burasını kazmaya başlayacağım. Lütfen -bunu kimseye söylemeyeceğime yemin ederim. Tanrı adına yemin ederim ki, hiç kimseye söylemeyeceğim."

Orada bir süre oturup parmaklarıyla yeşil muhasebeci kartları üzerinde trampet çaldı. Tırnakları tertemizdi ve profesyonel bir manikürünün elinden çıkmış

gibiydi -hoş, 1962 Jonesport'unda böyle şeyler olmazdı ya, neyse. Bu adam bana yardımcı olmayacak, diye düşünüyordum. Ada halkı umurunda mı sanki? Kendini sağlama almış nasılsa gerisine metelik bile vermez.

Ama adam konuşmaya başlayınca erkekler hakkında genelde ve özel olarak da onun için düşündüklerimden utandım.

"Bayan St. George siz karşımda otururken böyle bir şey yapamam," dedi. "Siz Chatty Bully'a kadar gidip bir çörek ve bir kahve ısmarlarsınız. Böyle bir şeye ihtiyacınız olduğunu sanıyorum. Ben on beş dakika sonra oraya gelirim. Hayır, yarım saat diyelim daha iyi."

"Teşekkür ederim," dedim. "Çok teşekkür ederim."

İçini çekerek kağıtlarını toplamaya başladı. "Aklımı kaçırıyor olmalıyım," dedi.

Sonra sinirli bir tavırla güldü.

"Hayır," dedim. "Siz dönecek başka bir yeri olmayan bir kadına yardım ediyorsunuz, hepsi bu."

"Sıkıntıda olan kadınlar hep zayıf yanımı oluşturmuştur," dedi. "Bana yarım saat izin verin. Hatta belki biraz daha fazla."

"Ama geleceksiniz, değil mi?"

"Evet. Geleceğim."

Geldi de, ama kırk beş dakika sonra geldi ve ben bu arada onun beni atlattığını

düşünmeye başlamıştım bile. Geldiğinde yüzünden haberlerin kötü olduğunu okudum.

Lokantanın kapısında birkaç saniye durup içerde bankada kopardığım o kıyametten sonra bizi birlikte görüp de canını sıkacak kimse olup olmadığı anlamak için çevresine bakındı. Sonra benim oturduğum bölme gelip karşıma oturdu. "Hala bankada," dedi. "En azından büyük bir kısmı. Üç bin dolara yakın bir para,"

"Tanrıya şükürler olsun," dedim.

"Bu iyi haber," dedi. "Kötüsü de yeni hesabın sadece kendi adına olması."

"Elbette öyle olacaktı," dedim. "Yeni cüzdanları imzalamak için bana vermedi ki.

Bu oyununu açığa vurmak olurdu, değil mi?"

"Pek çok kadın hiçbir şey farketmezdi," dedi. Boğazım temizledi, kravatını

çekiştirdi kapının üstündeki çingirak çalınca kimin geldiğini görmek için dönüp baktı. "Çoğu kadın kocalarının önüne koyduğu her şeyi imzalar."

"Ben onlardan biri değilim," dedim.

"Bunu fark etmiştim. Her neyse, benden istediğinizi yaptım, artık bankaya dönmem gerek. Sizinle bir kahve içecek zamanımın olmasını isterdim."

"Bu konuda biraz kuşkuluyum ben," dedim.

"Aslında ben de öyleyim," dedi. Ama yine de bir erkekmişim gibi elini uzattı ve ben de bunu bir iltifat olarak kabul ettim. O gittikten sonra da orada oturmaya devam ettim, garson kız gelip bir fincan kahve daha isteyip istemediğini sordu.

Teşekkür ederim istemem, dedim,, Birincisi midemi yakmıştı. Midem yanıyordu ama kahveden değildi ya.

Bir insan, durum ne kadar karanlık olursa olsun, her zaman şükredecek bir şey bulur, ben de feribotla dönerken eşyalarımı toplamamış olduğum için şükreliyordum; şimdi hepsini boşaltma zahmeti olmayacaktı en azından. Selena'ya bir şey söylemediğimden de memnundum. Bunu yapmaya niyetliydim, ama sonunda bu sırrı tek başına taşıyamayacağını ve arkadaşlarına söyleyeceğini ve böylece de Joe'nun kulağına gideceğini düşünmüştüm. Hatta kızın inatçılık edip gitmek istemeyeceğini de düşünmemiş değildim. Joe'nun karşısında nasıl kekeleyeceğini görünce bunun olası olduğuna pek inanmıyordum ama karşında yeniyetme bir kız olunca her şeyi bekleyebilirdin.

Böylece şükredecek birkaç şeyim vardı ama aklımda da hiçbir fikir yoktu. Joe ile ortak hesabımızdaki parayı çekemezdim: orada sadece kırk altı dolar vardı.

Çocukları alıp gidecek değildim. Bunu yaptığım takdirde Joe o parayı sırf bana inat olsun diye harcardı. Bundan kendi adım kadar emindim. Zaten Bay Pease'e bakılırsa üç yüz dolarının altından

grip üstünden çıkmışta bile... geriye kalan üç bin doların en az iki bin beş yüzünü ben biriktirmiştım -yer silerek cam temizleyerek ve o lanet Vera Donovan'ın bütün yaz çamaşırlarını asarak kazandığım paralardı onlar.

Çocuklarımı alıp gidecektim ama, bunda kararlıydım ama beş parasız gitmeye de hiç niyetim yoktu. Prenses'in güvertesinde o açık denizlerin rüzgarı yüzümde ikiye ayrılıp da saçlarımı arkamda dalgalandırırken, o parayı ondan alacağımı

biliyordum. Ama bilmediğim şey bunu nasıl yapacağımıdı.

Yaşam devam ediyordu. Yüzeyden baktığımızda değişen hiçbir şey yok gibiydi.

Adada zaten fazla bir değişiklik olmaz... Eğer yüzeyden bakıyorsanız yani. Ama yüzeyin altında pek çok şey vardır ve en azından o sonbahar benim için bunların hepsi çok farklıydı. Benim olaylara bakış açım değişmişti ki, en önemlisi de buydu sanırım. Şu anda üçüncü gözden falan sözediyor değilim; artık gereken her şeyi doğal iki gözümle görüyordum.

Joe'nun Selena'ya o aç bakışlarını ya da musluğun altından bulaşık bezini almak için eğildiğinde kızına nasıl baktığını. Kızın o koltuğunda otururken ve kendisi de odasına giderken ondan nasıl uzak durmaya çalıştığını; sofrada tabağını

uzatırken nasıl elele gelmemeye dikkat ettiğini hep görüyordum. Kalbim utançtan ve acımdan kırılacak gibiydi, ama aynı zamanda öylesine de öfkeleniyordum ki, günlerce karın ağrısından kıvrandığım oluyordu. Tanrı aşkına, kızın babasıydı

bu, kızın damarlarında kendi kanı dolaşıyordu ama kızın omuz askısı biraz kaysa gözleri hemen irileşiyordu.

Joe Junior'un da ondan uzak durmaya çalıştığını görüyordum; o da babası bir şey sorduğunda imkan bulursa yanıt vermiyor, bulamazsa anlaşılmaz bir şeyler mırıldanıyordu. Joe Junior'un öğretmeninden aldığı sınav kağıdını bana getirdiğini hatırlıyorum. Başkan Roosevelt hakkında yazmıştı. Öğretmen oğlana yıldızlı on vermişti ve kağıdın ön yüzüne bunun yirmi yıllık öğretmenliğinde verdiği ilk yıldızlı on olduğunu ve gazetede basılacak kadar iyi bir çalışma olduğunu yazmıştı. Joe Junior'a yazısını Ellsworth American ya da Bar Harbor Times gazetelerine göndermek isteyip istemediğini sordum, posta parasını seve seve vermeye hazırdım. Ama o sadece başını sallayıp güldü. Bu hiç de hoşuma giden bir gülüş değildi; babasıninkiler gibi sert ve alaycı bir kahkahaydı.

"Ondan sonra altı ay babamın dırdırını mı dinleyeyim, teşekkür ederim istemem,"

dedi. "Babamın Roosevelt hakkında ne düşündüğünü bilmiyor musun yani?"

Andy, onu şimdi görür gibiyim, on iki yaşında ama boyu neredeyse bir seksen, elleri cebinde ve sınav kağıdını tutan bana bakıyor. Ağzının kenarlarındaki küçük gülümsemeyi hatırlıyorum. O gülümsemede iyi niyet yoktu, mizah ya da mutluluk yoktu. Kendisine asla söyleyecek değildim ama tıpkı babasının gülümsemesiydi.

"Babam bütün Başkanlar içinde en çok Roosevelt'ten nefret eder," dedi. "Zaten sınav ödevi olarak o

yüzden onu seçtim. Şimdi lütfen ver kağıdı bana. Sobada yakacağım."

"Hayır yakmayacaksın, oğlum," dedim. "Ve annenden bir yumruk yiyip de sırtüstü bahçeye yuvarlanmak ne demekmiş öğrenmek istersen, elimden almaya çalışırsın."

Omuzlarını silkti. O hareketi de Joe gibi yapmıştı, ama şimdi gülüyordu ve babası ömrü boyunca böylesine sevimli sevimli gülümsememişti. "Tamam," dedi.

"Ama ona gösterme de."

Göstermeyeceğimi söyledim, o da arkadaşı Randy Gigeure ile basketbol oynamaya gitti. Onun arkasından bakarken aramızda geçmiş olan şeyi düşündüm. En çok düşündüğüm de, öğretmenin yirmi yılda verdiği ilk yıldızlı onu almasıydı ve bunu da babasının en çok nefret ettiği Başkan hakkında yazdığı yazıyla kazanmıştı.

Sonra Küçük Pete vardı; ortalıkta hep salına salına, alt dudaklarını öne uzatarak dolaşan ve haftanın beş günü yaramazlık edip okulda kalan Pete. Bir keresinde bir çocuğu dövüp kulağını kanattığı için onu okuldan ben gidip almıştım. O gece babasının bütün söylediği, "Eh, Pete bundan sonra seni görünce kaçması

gerektiğini anlamıştır, değil mi?" olmuştu. Bunu söylediği zaman Pete'in gözlerinin nasıl parladığını görmüştüm. Sonra Joe onu kucaklayıp yatağına yatırmıştı. O sonbahar en çok görmeyi istediğim şey dışında her şeyi görüyordum... Joe'dan nasıl kurtulacağımı.

Sonunda bana bu yolu gösteren kim oldu, biliyor musunuz? Vera. Evet, Vera Donovan. Şu ana kadar yaptığımı bir tek o biliyordu. Ve fikri veren de oldu.

Ellili yıllarda Donovan'lar -en azından Vera ile çocuklar yazlıkçıların adada en uzun kalanlarıydı. Arana Günü haftasonunda gelirler ve bir daha İşçi Günü

haftasonunda Baltimore'a dönerlerdi. Saatinizi bilmem ama takviminizi onlara bakarak kesinlikle bilebilirdiniz. Ben onlar gittikten sonraki Çarşamba günü

oraya bir ekiple gider ve evi baştan aşağı temizler, mobilyaları örter, çocukların oyuncaklarını kaldırırdım. Eve bir daha ertesi yılın Anma Günü

haftasonuna kadar kimsenin ayak basmayacağından emin olduğumdan çok esaslı bir temizlik yapardım.

Ama bir iki istisna olmamış değildi; Küçük Pete'in doğduğu yıl Şükran Gününü, birkaç yıl sonra da Noel'i adada geçirmişlerdi Donovanlar'ın çocuklarının Noel öğleden sonrası Selena ile Joe Junior'u kızakla kaymaya götürdüklerini hala hatırlarım. Üç saat sonra kız döndüğünde yanakları elma gibi kızarmıştı ve gözleri elmas gibi parlıyordu. O zaman sekiz dokuz yaşlarındaydı ama yine de Donald Donovan'a aşık olduğundan eminim.

Ama aslında Donovan'lar yazlıkçıydılar... En azından Michael Donovan ve çocuklar. Vera ise

sonunda benim kadar Adalı olmuştu. Hatta belki benden de fazla.

1

1961 yılı diğer yıllardan farksızdı, kocası bir yıl önce araba kazasında ölmüşse de, Vera ile Çocuklar Anma Gününde geldiler. Vera yün işlemeye, deniz kabuğu toplamaya, sigara içmeye ve saat beşte başlayıp dokuz buçuğa kadar süren özel Vera Donovan kokteyl saatlerine başladı. Ama her şey eskisi gibi değildi ve ben sadece bir hizmetçi olduğum halde bunu görebiliyordum. Çocuklar içlerine kapanıktılar ve hala babalarının yasını tutuyorlardı. Dört Temmuzda The Harborside lokantasında esaslı bir tartışmaya girişmişlerdi. O zaman garsonluk eden Jimmy De Witt'in bunun bir arabayla ilgili olduğunu söylediğini hatırlıyorum.

Her neyse, çocuklar ertesi gün gittiler. O iriyarı yardımcıları onu büyük motorlarıyla karaya götürdü ve herhalde orada başka bir uşakları da teslim aldı.

İkisini de o günden sonra bir daha görmedim. Vera adada kaldı. Mutlu olmadığı

belliydi, ama yine de kalmıştı. O yaz onun çevresinde olacak zaman değildi. İşçi Günü geldiğinde en az yarım düzine hizmetçi tutup kovmuştu. Onun Prensesin güvertesinde adadan uzaklaşmasına bakarken gelecek yaz gelmeyeceğine bahse girerim diye düşünmüştüm. Çocuklarıyla barışırdı -buna zorunluydu, başka kimsesi yoktu- ve çocuklar Little Tall'dan bıkmışlarsa onlara uyup başka bir yere giderdi. Ne de olsa artık çocukların günü yaklaşıyordu, bunu anlaması gerekirdi.

Bu da size Vera Donovan'ı o zamanlar ne kadar az tanıdığımı gösterir işte. 1962

Anma Gününde adaya tek başına geldi ve İşçi Gününe kadar kaldı. Ne bana ne de bir başkasına söyleyecek iyi bir sözü olmadı bu süre içinde ve her zamankinden fazla içiyordu ve çoğu günler bir cadıdan farksızdı. Bir keresinde bana Donald ile Helga'nın Ağustos ayını Pinewood'da geçireceğini sandığımı söyledi (evlerine öyle derlerdi, sen bilirsin Andy, ama Nancy'nin bildiğini sanmam) ama gelmediler.

1962'den sonra İşçi Gününden sonra da gelmeye başladı. Ekim ayı ortalarında telefon edip evi açmamı söylemişti. Üç gün kaldı -o iriyarı herif de onunla gelmiş ve garajın üstündeki dairede kalmıştı sonra da gitti. Ama gitmeden önce bana telefon edip Dogie Tapperfe kalorifer kazanını kontrol ettirmemi ve mobilyaların üzerlerini örtmememi bildirdi. "Kocamın işleri düzene girdiğine göre artık beni burada daha sık göreceksin," dedi. "Belki de hoşlanmayacağın kadar sık, Dolores. Ve umarım çocukları da görürsün." Ama sesinden bunun sadece bir umut olduğunu daha o zaman bile anlamıştım.

Bir daha Şükran Gününden bir hafta sonra Kasımda geldi ve hemen beni arayıp ortalığın tozunu almam ve yatakları yapmam için gelmemi söyledi. Çocuklar yanında değildi -okullar daha kapanmamışa- ana son dakikada fikir değiştirip yatılı okullarında kalmak yerine haftasonu için oraya gelebileceklerini bildirdi. Gelmeyeceklerini biliyordu elbette, ama Vera kalben tam bir İzciydi -

hazırlıklı olmaya inanırdı.

Adada benim o sırada fazla bir işim olmadığı için hemen gittim. Soğuktan hava, yağmur yağıyordu ve benim de çocukların parası olayını öğrenmemin üstünden çok geçmediği için kafam karmakarışıktı. Bankaya gideli bir ay olmuştu ve akü

asidinin elbisenizi hatta derinizi yediği gibi bu iş de benim içimi yiyip kemirmekteydi.

Ne doğru dürüst yemek yiyebiliyor ne de uyuyabiliyordum; üç saat uyudum mu hemen bir karabasanla uyanıyordum. Joe'nun Selena'ya yaptıkları, parayı bankadan nasıl çektiği ve onu nasıl geri alacağımdan başka bir şey düşünemez olmuşum. Bir yanıt bulabilmek için bunları düşünmemem gerektiğini biliyordum -bunu başarabilsem yanıt kendiliğinden ortaya çıkıverecekti. Ama bir türlü başaramıyordum işte. Aklım bir ara başka bir yere takılacak olsa, en küçük şey onu eski çukuruna düşürmeye yeterliydi. Tek vitesle çalışıyordum ve bu da beni çılgına çeviriyordu; Vera ile olardan konuşmamın nedeni de buydu sanırım.

Onunla konuşmak gibi bir niyetim yoktu aslında; kocası öldükten sonra geldiğinden beri pençesine diken batmış aksi bir dişi aslan gibi davranıyordu zaten; ben de tüm dünya üzerine sıçmış gibi davranan bir kadına dertlerimi anlatacak değildim. Ama o gün eve geldiğimde havasının biraz düzelmiş olduğunu gördüm.

Vera mutfakta, Boston Globe gazetesinden kestiği bir yazıyı kilerin duvarı

yanındaki mantar ilan tahtasına yapıştırıyordu. "Şuna bak, Dolores," dedi. "Eğer talihimiz var da, hava uygun giderse gelecek yaz ilginç bir şeye tanık olacağız."

Aradan bu kadar yıl geçmesine karşın o yazının başlığını hala kelimesi kelimesine hatırlarım; çünkü onu okuduğumda içimde bir şeyler dönüymüş gibi olmuştu. GELECEK YAZ NEW ENGLAND GÖĞÜ TAM GÜNEŞ TUTULMASIYLA KARARACAK, diye yazıyordu. Maine'in güneş tutulmasında hangi yanının karanlıkta kalacağını

gösteren bir de küçük harita vardı ve Vera Little Tall adasını kırmızı kalemle işaretlemişti.

"Bir sonraki tutulma ancak gelecek yüzyılda olacak," dedi. "Onu torunlarımızın torunları görür ancak, Dolores. Biz o zaman çoktan gitmiş olacağımız için bunun keyfini çıkarmaya bakalım."

"O gün herhalde yağmur yağar," dedim. Hiç düşünmeden konuşmuşum; Vera, kocası

öldüğünden beri olan o aksiliğiyle herhalde bana ters bir şey söyleyecekti. Ama sadece gülüp bir şarkı mırıldanarak yukarı çıktı. Onun kafası içindeki havanın gerçekten değiştiğini düşündüğümü hatırlıyorum. Sadece şarkı mırıldanmakla kalmamıştı, içtiğini gösteren bir belirti de yoktu.

İki saat sonra odasında, daha sonraki yıllar o kadar yatacağı yatağını

değiştiriyordum. O da pencere önünde oturmuş bir şal örüyor ve hala mırıldanıyordu. Kazan yanıyordu ama ev daha ısınmamıştı, o yüzden omzuna pembe şalını atmıştı. Bu arada rüzgar kuzeyden esmeye başlamış, yağmur yanı başındaki cama avuç avuç kum atıyormuş gibi ses çıkararak vuruyordu. Pencereden bakınca garajdan gelen ışığı görebiliyordum, o iri yarı yardımcısı küçük evinde keyfine

bakıyor olmalıydı.

Ben çarşafı şiltenin kenarlarına sıkıştırırken bir değişiklik olarak ne Joe'yu ne de çocukları düşünüyordum, ama ansızın, alt dudağım titremeye başladı. Bırak bunu şimdi, dedim kendi kendime. Ama dudağım durmadı. Bu arada üst dudağım da titremeye başladı. Birden gözlerim doldu, bacaklarım tutmaz oldu, yatağa oturup ağlamaya başladım.

Hayır. Hayır.

Gerçeği anlatacaksam hepsini anlatmalıyım. Sadece ağlamakla kalmadım, önlüğümle yüzümü örtüp hıçkırmaya başladım. Yoğundum, kafam karmakarışık ve ne düşüneceğimi bilemiyordum. Haftalardır pek az uyuyabilmişim ve bunu nasıl sürdüreceğimi bilemiyordum. Ve kafamda bir tek şey vardı: yanıldığımı kabul et, Dolores. Yine Joe'yu ve çocukları düşündüğünü kabul et. Elbette onları düşünüyordum. Artık öyle olmuştu ki, onlardan başka hiçbir şey düşünemiyordum ve zaten o yüzden ağlamaya başlamışım.

Orada öylece ne kadar ağladım bilemiyorum, ama sonunda sustuğumda burnum tıkanmıştı ve sanki yarıştan çıkmış gibi soluk soluğaydım. Önlüğümü indirmeye de korkuyordum. Vera'nın, "Güzel bir gösteriydi, Dolores, Cuma günü son parayı da alırsın. Kenopensky..." -evet, Andy sonunda adını hatırladım o iriyarı herifin-

"sana zarfını verir," diyeceğinden korkuyordum. Tam da ondan beklenecek bir şeydi bu. Ancak o günlerde, kafası yerindeyken bile, Vera'nın ne yapacağını

önceden tahmin etmek olanaksızdı.

Sonunda önlüğümü yüzümden çektiğimde onun işini kucağına bırakmış., sanki yeni ve ilginç bir böcek türüymüşüm gibi bana baktığını gördüm. Camdan süzülen yağmurun yanaklarında ve alnında oluşturduğu gölgeleri hatırlıyorum.

"Dolores, o birlikte yaşadığın adi herifin seni yeniden gebe bıraktığını

söylemeye kalkışma sakın," dedi.

Bir an ne dediğini anlamamıştım. Sonra birden her şey yerli yerine oturdu ve kıkır kıkır gülmeye başladım. Çok geçmeden ağladığım kadar çok gülüyordum ve nasıl ağlamamı önleyememişsem, şimdi de gülmemi tutamıyordum. Joe'dan gebe kalmak düşünebileceğim en kötü şeydi ve bebekleri yapan işi yapmıyor olmamız bu gerçeği değiştiremezdi ve neden güldüğümü bilmem bile gülmemi kesemedi.

Vera bir iki saniye daha baktı, sonra örgüsünü alıp hiçbir şey olmamış gibi sakın sakın işlemeye koyuldu. Hatta yine bir şarkı mırıldanmaya başlamışta.

Sanki kahyasının kendi yatağında oturup mehtaba karşı bir dana gibi böğürmesi onun için dünyanın en doğal şeyiymiş gibi. Eğer bu doğruysa, Donovanların Baltimore'da çok garip hizmetçileri olmalıydı.

Bir süre sonra gülmem ağlamaya dönüştü, tıpkı kışın rüzgarın esiş yönüne göre yağmurun bir süre kara dönüşmesi gibi. Sonra hepsi kesildi ve kendimi bitkin hissederek ve utanarak ... ama temizlenmiş olarak, öylece oturdum orada.

"Çok özür dilerim, Bayan Donovan," dedim.

"Vera," dedi.

"Efendim?" dedim.

"Vera," dedi. "Yatağında isteri nöbeti geçiren kadınların bana bundan sonra Vera demelerini isterim."

"Bana ne olduğunu bilemiyorum," dedim.

"Bildiğine eminim," dedi. "Hem de çok iyi bildiğine eminim. Kendini toparla, Dolores -suratın ıspanak püresine batmış gibi. Benim banyomu kullanabilirsin."

Yüzümü yıkamaya gittim ve içerde uzun bir süre kaldım. Doğrusu dışarı çıkmaya utanıyordum. Bana kendisine Bayan Donovan değil de Vera dememi isteyince kovulmayacağımı anlamıştım -beş dakika sonra kovacağınız birine böyle davranmazdınız- ama ne yapacağını da bilemiyordum. Çok zalim olabilirdi; size anlattıklarından bunu anlamadıysanız zamanımı boşuna harcadınız demektir. İnsanı

kendi istediği zaman ve istediği yerinden dürtebilirdi ve bunu da çok sert yapardı.

"İçerde boğuldun mu, Dolores?" diye seslenince daha fazla kalamayacağımı

anladım. Suyu kapattım, yüzümü sildim ve odaya döndüm. Yine özür dilemeye başlıyordum ki, elini sallayarak sözlerimi ağzıma tıkadı. Bana hala daha önce görmediği bir böcekmişim gibi bakıyordu.

"Kadın, ödümü patlattığının farkında mısın?" dedi. "Bunca yıldır senin ağlamayı

bilmediğinden emindim -senin taştan falan olduğunu düşünürdüm."

Son günlerde pek istirahat edecek zaman bulamadığım hakkında bir şeyler mırıldandım.

"Bunun farkındayım," dedi. "Gözlerinin altı davul gibi şişmiş, ellerin de bir garip titriyor. Bana ne olduğunu anlat bakayım. Böyle bir patlamaya ancak beklenmedik bir bebeğin neden olduğunu düşünmüştüm, itiraf edeyim ki, aklıma başka bir şey de gelmiyor. Haydi, beni aydınlat bakalım, Dolores."

"Anlatamam," dedim. Tüm olayın babamın eski A-modeli Ford'unun krankı gibi beni tepmeye hazır olduğunu hissediyordum; dikkat etmezsem az sonra yine önlüğümle yüzümü örtüp yatağa çökecektim.

"Anlatabilirsin ve anlatacaksın," dedi Vera. "Bütün gün öyle ağlayıp duramazsın.

Aksi halde başımı ağrıtacaksın ve aspirin içmek zorunda kalacağım. Ve ben aspirin içmekten nefret

ederim. Midemin astarını zedeler."

Yatağın kenarına ilişip yüzüne baktım. Ne söyleyeceğimi bilemeden ağzımı açtım.

Ağzımdan çıkan şunlar oldu: "Kocam öz kızını düzmeye çalışıyor, kızla oğlanları

alıp kaçabilmek için bankaya kolej için biriktirdiğim parayı çekmeye gittiğimde kocamın hepsini benden önce davranıp çektiğini öğrendim. Hayır, ben taş değilim.

Hiç de değilim."

Yine ağlamaya başladım ve uzun bir süre de ağladım, ama eskisi kadar çok değil ve bu kere önlüğün ardına saklanmaya gerek duymamıştım. Burnumu çekmeye başlayınca hikayeyi en başından sonuna kadar, bir tek noktasını bile atlamadan anlatmamı söyledi.

Ben de anlattım. Bu hikayeyi kimseye, hele o parası ve Baltimore'daki evi ve sadece arabasını sürmekle görevli olmayan o iriyarı herifiyle Vera Donovan'a anlatacağımı hiç sanmazdım. Ve anlattıkça da kalbimdeki yükün hafiflediğini hissediyorum. İsteddiği gibi tek kelimesini bile atlamadan anlattım.

"Ve şimdi açmazda kaldım," diye sözümü bağladım. "O orospu çocuğuna ne yapmam gerektiğini bilemiyorum. Çocukları toplayıp buradan gidersem başımın çaresine bakabileceğimden kuşkum yok aslında -ben çalışmaktan kaçan bir insan değilim-ama önemli olan o değil."

"Önemli olan ne öyleyse?" diye sordu.

"Kızının ırzına geçmek dışında her şeyi yaptı," dedim. "Kızı o kadar korkuttu ki, bir daha hiç normale dönmebilir ve bu kötü davranışı için kendi kendine üç

bin dolar da ödül verdi. Bunu yanına bırakamam -işte önemli olan bu."

"Öyle mi?" dedi o yumuşak sesiyle. Şişler tik tıklarla birbirlerine çarpıyor, camlardan aşağı yağmur süzülüyor, yanağında ve alnında gölgeler kara damarlar gibi kıpırdıyordu. "Evet," dedim. "Ama onun hak ettiğini aldığını görmek isterim."

Tık-tık-tık. Yanında bir fincan çay vardı, işi bir an bırakıp bir yudum aldı.

Bir gün gelecek o çayı sağ kulağıyla içmeye çalışacaktı ama 1962'deki o gün ustura kadar keskin bir zekası vardı. Bana baktığı zaman gözleri kafamı delmiş

gibi oldum.

"Sence en kötüsü nedir, Dolores?" diye sonunda fincanı bırakıp işi aldı. "Sence en kötüsü nedir? Selena ile çocuklar için değil, senin için."

Bunu düşünmeme bile gerek yoktu. "Orospu çocuğu benimle alay ediyor," dedim.

"Benim için en kötüsü bu işte. Bunu kimi zaman yüzünde görüyorum. Kendisine bir şey söylemedim ama bankaya gittiğimi ve neler öğrendiğimi çok iyi biliyor."

"Bunu sadece hayal ediyor olabilirsin."

"Hayal de olsa umurunda değil," dedim. "Ben öyle hissediyorum ya, yeter."

"Doğru," dedi. "Senin neler hissettiğin önemli. Kabul ediyorum. Devam et."

"Devam et de ne demek?" diye soracaktım. Hepsini anlattım ya. Ama herhalde anlatmamıştım ki, ağzımdan yeni bir şey fırlayıverdi. "Onu iki kere öldürmeme kıl payı kaldığını bilseydi benimle alay etmezdi," dedim.

Vera yüzündeki o gölgeler birbirlerini kovalayıp gözlerine dolarak bana baktı.

Gözlerini okuyamıyordum.

"Korkuyorum," dedim. "Ondan değil -kendimden. Çocukları ondan bir an önce uzaklaştırmazsam kötü bir şey olacak. Bundan eminim. İçimde bir şey var, ve her gün biraz daha kötüleşiyor."

"Bir göz mü?" diye sorunca birden korkuyla ürperdim. Sanki kafatasımın içinde bir pencere bulmuş da düşüncelerimi görüyormuş gibi. "Bir göz gibi bir şey mi?"

"Bunu nasıl bildin?" diye fısıldadım. Tüylerim diken diken olmuştu orada karşısında otururken.

"Biliyorum," diyerek yeni bir sıraya başladı. "Hepsini biliyorum, Dolores."

"Eğer kendimi tutamazsam onu öldüreceğim. İşte korktuğum bu. Sonra o parayı da unutabilirim, diğerlerini de."

"Saçma," dedi. Şişler tık-tık-tık diye sıraya devam etti. "Kocalar her gün ölürler, Dolores. Şu anda biz burada oturmuş konuşurken bile kimbilir kaç koca ölüyordur. Ölürler ve paralarını karılarına bırakırlar." Sırayı bitirdi ve bana baktı; ama yağmurun yaptığı gölgeden hala gözlerini görebiliyordum. Yılanlar gibi gidip geliyorlardı yüzünde. "Bunu benim bilmem gerekir, değil mi?" dedi.

"Benimkinin başına gelene baksana."

Bir şey diyemedim. Dilim bir sineğin sinekkağıdına yapıştığı gibi damağıma yapışmıştı.

Bir öğretmeninki kadar berrak bir sesle, "Kimi zaman bir kaza bir kadının en iyi dostudur," dedi.

"Ne demek istiyorsun?" diye sordum. Ağzımdan çıkan bir fısıltıydı, ama onu bile nasıl çıkarabildiğime şaşmıştım.

"Aklına ne gelirse," dedi. Ve sıırttı -gülümsemedi, sıırttı. "Onun olan her şeyin senin, senin olan her şeyin onun olduğunu unutma. Örneğin bir kaza geçirdiği takdirde bankadaki parası senin olur. Büyük

ülkemin yasasıdır bu."

Gözleri gözlerime kilitlenmişti, gölgeler bir anlık çekildiğinde gözlerinin içini görebildim. Ve gördüğüm şey üzerine hemen başımı çevirdim. Vera dışardan bir buz kalıbı üstünde oturan bir bebek kadar soğuk görünüyorsa da, içinin çok daha sıcak olduğu anlaşılıyordu; bir orman yangınının merkezi kadar sıcak hatta.

Benim gibilerin uzun zaman bakamayacakları kadar sıcak.

"Yasa çok esastır, Dolores," dedi. "Ve kötü bir erkek bir kazaya uğrayınca, o da kimi zaman çok esastır olabilir."

"Yani sen demek istiyorsun..." diye başladım. Ama ağızımdan sadece bir fısıltı çıkmış, o da yarıda kesilmişti.

"Ben hiçbir şey demek istemiyorum," dedi. O günlerde Vera bir konuyu yeterli bulduğunda bir kitapmış gibi kapatabilirdi. İşini örgü sepetine koyup ayağa kalktı. "Ama sana şu kadarını söyleyeyim, üstünde oturdukça o yatağı yapamazsın.

Ben aşağı inip çayı ocağı koyacağım. İşin bitince gel de getirdiğim elmalı

pastadan bir tat bakalım. Tatlı, varsa biraz da vanilyalı dondurma koyarım üstüne."

"Peki," dedim. Kafam karmakarışık ve emin olduğum, tek şey Jonesport fırınından aldığı o elmalı pastanın esastır olacağıydı. Dört haftadır ilk kez acıkmıştım -hikayeyi anlatmak bunu başarmıştı hiç olmazsa.

Vera kapıdan çıkarken dönüp bana baktı. "Sana acıyorum, Dolores," dedi. "Onunla evlendiğinde bana hamile olduğunu söylememiştin; matematiğe akli ermeyen benim gibi biri bile basit toplama çıkarmaları yapabilir. Ne kadarlıktın o zaman, üç

aylık mı?"

"Altı hafta," dedim. Sesim yine fısıltıya dönüşmüştü. "Selena biraz erken doğdu."

Başımı salladı. "Sıradan bir ada kızı hamurun mayalandığını fark edince ne yapar? Beklenen şeyi elbette... ama aceleyle evlenenler genellikle ağır ağır pişman olurlar, senin de öğrendiğin gibi. Sevgili ananın sana bunu öğretmemesi yazık olmuş. Ama ben sana bir şey söyleyeceğim, Dolores: önlüğünü kafana sarıp gözlerin çıkana kadar ağlaman, eğer teke kokulu herif onun kızlığını almaya karar vermişse hiç bir işe yaramaz; ya da parayı harcamaya niyet etmişse. Ama bazen erkekler, özellikle de içkiye düşkün olanlar, kaza geçirirler. Merdivenden aşağı düşerler, banyoda ayakları kayar, ve kimi zaman da Arlington Heights'daki metreslerinden aceleyle evlerine dönerlerken frenleri tutmaz ve BMW'lerini ağaçlara çarparlar."

Sonra dışarı çıkıp kapıyı kapattı. Ben yatağı yaptım ve yaparken de onun söylediklerini düşündüm... kötü bir insanın nasıl kaza geçirebildiğini ve bunun da kimi zaman nasıl esastır bir şey olabileceğini.

O zaman hep gözlerimin önünde duran şeyi görmeye başladım -aklım, tavanarası odasında kısıtılmış bir serçe kuşu gibi öyle kör bir paniğe kapılarak dönüp durmasaydı ergeç göreceğim şeyi.

pastamızı yeyip de Vera'yı öğleden sonra uykusu için yukarı götürdüğümde işin yapılabilirliği konusunda bir kuşku kalmamıştı. Joe'dan kurtulmak istiyordum, çocuklarımın parasını istiyordum ve her şeyden çok da, bize çektirdiklerini kendisine ödetmek istiyordum. Hele Selena'ya yaptıklarını. Eğer o orospu çocuğu bir kazaya uğrarsa -uygun bir kazaya- bütün bunlar olabilirdi. Yaşarken alamadığım parası öldüğünde benim olacaktı. Parayı benden kaçırmış olabilirdi, ama beni beş parasız bırakacak bir vasiyetname yapmış değildi. Bu bir zeka sorunu değildi -parayı alış biçimi onun sandığımdan daha kurnaz olduğunu gösteriyordu- bu sadece kafasının işleyiş şekliydi, Joe St. George'un ruhunun derinliklerinde hiç ölmeyeceğine inandığına emirdin.

Ve karısı olarak her şey bana kalacaktı.

O öğleden sonra Pinewood'dan ayrıldığımda yağmur dinmişti, eve çok yavaş döndüm.

Daha yarıyola gelmemiştim ki, odunluğun arkasındaki eski kuyuyu hatırlamıştım.

Döndüğümde oğlanlar oynamaya gitmişlerdi, Selena da çamaşıra yardım etmek için Bayan Devereaux'ya gittiğini bildiren bir not bırakmıştı -o günlerde Harborside Otelinin çarşaflarını yıkayıp ütülerdi. Joe'nun nerede olduğunu bilmiyordum ve umurumda da değildi. Önemli olan kamyonetin gitmiş olmasıydı ki, susturucusu iple bağlı olduğundan geldiğini daha uzaklardayken duyabilecektim.

Bir an orada durup Selena'nın notuna baktım. Küçük şeylerin bir insanı bir şey yapmaya itmeleri ne gariptir -olabilirden olmalıya ve yapacağıma örneğin. Şu anda bile o gün Vera Donovan'dan geldiğimde Joe'yu öldürmeye kararlı olup olmadığını bilemiyorum. Evet, kuyuya bakacaktım, ama bu bir oyundan başka bir şey de olmayabilirdi. Selena o notu bırakmasaydı bu işi asla yapamayabilirdim...

ve Andy, bu işin sonu ne olursa olsun, Selena bunu asla öğrenmemeliydi.

Not şöyleydi: "Anne, Candy Babcockla Bayan Devereaux'ya otelin çamaşırlarına yardıma gidiyorum -bu haftasonu tatilde beklediklerinden çok müşteri gelmiş.

Bayan Devereaux'un romatizmalarının ne kadar kötü olduğunu bilirsin. Zavallı

ağşam telefon ettiğinde aklını kaçırarak gibiydi. Yemeği hazırlamana yardım edecek saatte döneceğim. Sevgiler, Sel."

Selena'nın ancak beş altı dolarla döneceğini biliyordum, ama bu kadarını bile kazandığı için sevinçten havalara uçuyor olacaktı. Bayan Devereaux ya da Cindy bir daha kendisini çağırdıklarında seve seve gidecekti ve kendisine gelecek yazaya yarım günlük bir oda hizmetçiliği falan teklif ederlerse beni kandırıp işe de girecekti. Çünkü para paradır ve adada o günlerde hemen hemen bir takas sistemi yürürlükte olduğundan nakit para pek sık rastlanan bir şey değildi. Bayan Devereaux yine telefon edecekti ve Selena isterse ona bir otel referansı da yazacaktı, çünkü Selena iyi bir işçiydi, ne elini kirletmekten korkardı ne de sırtını eğmekten

Ben de onun yaşında öyleydim ve ne olmuşum sonunda -kambur yürüyen ve ilaç

dolabında sırt ağrıları için sürekli ilaç bulunduran bir temizlikçi. Selena bunda bir kusur görmüyordu, ancak on beşine yeni girmişti ve on beş yaşındaki bir kız gördüğünün ne olduğunu anlayamaz. O notu birkaç kere okuduktan sonra, lanet olsun, onun sonu benim gibi olmamalı, otuz beşinde tükenip bir kenara atılmamalı, diye düşündüm. Eğer bunu engellemek için ölmem gerekse bile, benim gibi olmayacaktı. Ama biliyor musun, Andy? İşin bu kadar ileri gideceği hiç

aklıma gelmemişti. Evde bir tek Joe'nun ölümü yeter diye düşünüyordum.

Notu yine masaya bıraktım, yağmurluğumu sırtıma geçirdim, lastik botlarımı

giydim, sonra Selena'ya artık Joe'dan korkmasına gerek kalmadığını söylediğim o büyük beyaz taşın yanına gittim. Yağmur kesilmişti. Ama böğürtlen çalılarında damlayan suların sesi geliyordu hala. Kuru dallardaki su damlaları Vera Donovan'ın elmas küpelerine benziyordu.

Çalılık neredeyse yarım dönüm yer kaplıyordu, içeri girdiğimde yağmurluğumu ve uzun botlarımı giydiğime memnun olmuşum. Islaklık bir şey değil, dikenler felaketti. Altmışlı yıllarda orası çimenlik ve çiçeklikti, kuyu bir kenardaydı.

Ama ben Joe ile evlendikten altı yıl sonra oraya taşındığımızda -arazi Freddy Amcasından ona miras kalmıştı- kuyu kurudu. Joe Peter Doyon'u çağırıp bize evin batı yanında yeni bir kuyu açtırdı. O günden sonra da bir daha su sıkıntısı

çekmemiştik.

Eski kuyuyu kullanmayınca orasını baştan başa böğürtlenler kaplamıştı. Şimdi ben eski kuyunun kapağını ararken dikenler her yanıma dalıyordu. Ellerim üç dört kere çizilince kollarımın içine sokup öyle yürüdüm.

Sonunda aradığım şeyin az daha içine düşüyordum. Gevşek ve sünger gibi bir şeyin üstüne bastığımda ayağımın altında bir çatırtı duyuldu ve bastığım tahta delinmeden ayağımı çektim. Talihim yolunda olmayıp da öne doğru sendeleseydim kapağın tümünün çökeceği kuşkusuzdu.

Dikenler yüzümü dalamasın diye bir elimi önümde tutarak dizüstü çöktüm ve kapağı

inceledim.

Kapak bir metre kadar eninde ve bir buçuk metre uzunluğundaydı; tahtalar beyazlaşmış ve çürümüşü. Birini elimle itince hemen göçtü. Bastığım tahta ise kırılmıştı. Evet, aşağı düşeceğim kuşkusuzdu ve ben o günler elli elli beş kilo falandım. Joe ise benden en az yirmi beş kilo daha ağırdı.

Cebimde bir mendil vardı. Bir daha çabuk bulabilmek için onu kapağın yanındaki bir çalılığa bağlayıp eve döndüm. O gece bebekler gibi mışıl mışıl uyudum ve Selena'ya da babası Sevimli Prens'in kendisine neler yaptığını öğrendiğinden bu yana ilk kez karabasanlarla uyanmadım.

Bu Kasım sonlarında oluyordu ve uzun bir süre bir şey yapmamaya kararlıyım.

Bunun nedenini sizlere anlatmaya gerek yok sanırım, ama yine de anlatacağım: feribottaki konuşmamızdan hemen sonra Joe'nun başına bir şey gelecek olursa Selena benden kuşkulabilir. Bunu istemiyordum, çünkü kızın bir yanıyla babasını hala sevdiğini biliyordum ve olanlardan kuşkulandığı takdirde bile bundan nasıl etkileneceğini tahmin edebilirdim. Benim hakkımda düşünecekleri de cabasıydı ama ben asıl onun kendi hakkındaki duyguları için kaygılanıyordum.

Bunun ne olduğuna gelince...şimdi boş verin, onun da sırası var.

Böylece zamanın geçmesini bekledim, oysa ben bir konuda karar verdim mi, beklemek yapabileceğim en güç şeydir. Yine de günleri haftalar kovaladı durdu.

Arada sırada Selena'ya, "Baban uslu duruyor mu?" diye sorardım ve ikimiz de ne demek istediğimi anlardık. O her zaman evet derdi ve benim de içim rahatlardı; aksi takdirde riskleri falan unutup onu hemen ortadan kaldırmak zorundaydım.

Noel geçip de 1963 başladığında kaygılanacak başka şeyler vardı. Biri paraydı -

her sabah uyandığımda ilk düşündüğüm şey, parayı bugün mü harcamaya başlayacak, olurdu. Bunun için kaygılanmayı da ne yapacaktım? İlk üç yüzü sessiz sedasız bitirmişti ve ben zamanın geçmesini beklerken gerisini çarçur etmesini önleyecek durumda değildim. O parayla kendi hesabını açtığında verdikleri o kahrolası

banka cüzdanını ne kadar aradığımı imkan yok bilemezsiniz, ama hiç bulamadım. O

yüzden hep eve gelişini gözler, yeni bir elektrikli testere ya da altın bir saat alıp almadığına bakar, her hafta Ellsworth ve Bangor'da gittiğini söylediği o büyük poker oyunlarında paranın bir kısmını ya da tümünü kaybetmiş olacağı

endişesiyle titrer dururdum. Kendimi hayatımda bu kadar çaresizlik içinde hissettiğimi hatırlamıyorum.

Sonra işi nasıl ve ne zaman yapacağım endişesi vardı. Eğer yapacak cesareti bulursam tabii. Tuzak olarak eski kuyuyu kullanmak fikri olabildiği kadar iyiydi, ama pek parlak değildi. Eğer televizyonda olduğu gibi temiz bir şekilde ölürse bir sorun yoktu. Ama ben otuz yıl önce bile hayatın hiç de televizyondaki programlara benzemediğini öğrenmişim.

Ya kuyuya düşer ve bağırmaya başlarsa? Ada o zaman şimdiki kadar kalabalık değildi, ama yine de oralarda üç komşumuz vardı -Caron'lar, Langill'ler ve Jolanderler. Evimizin arkasındaki böğürtlen çalılığından gelen çığlıkları

duymayabilirlerdi, ama duyabilirlerdi de... eğer rüzgar uygun taraftan kuvvetlice esiyorsa. Bu kadarla da bitmiyordu. Köy ile Head arasındaki Doğu Yolu kimi zaman kalabalık olurdu. Şimdiki kadar çok olmasa da, evin önünden pek çok kamyon ve otomobil geçirdi -en azından benim düşündüğümü düşünen bir kadını

ürkütecek kadar.

Joe'yu ortadan kaldırmak için kuyudan vazgeçmek üzereyken birden aradığım yanıtı

buldum. Bunu bana veren Vera olduysa da, kendinin bunun farkında olduğunu sanmıyorum.

Vera'nın akli fikri güneş tutulmasındaydı. O mevsim boyunca hep adadaydı ve kış

yaklaştıkça mutfak tahtasına her hafta yeni bir tutulma haberi iğnelerdi. Bahar soğuk dalgaları ve rüzgarlarıyla başladığında yine adadaydı ve bu kere gazete kesikleri iki üç günde bir değişirdi. Yerel gazetelerden, Globe ve New York Times gibi uzak gazetelerden ve Scientific American gibi dergilerden yazılar keserdi.

Güneş tutulmasının Donald ile Helga'yı sonunda Pinewood'a döndüreceğine inandığı

için heyecanlıydı. Mayıs ortalarında hava ısınmaya başladığında artık adaya tümüyle yerleşmişti - Baltimore hakkında konuşmuyordu bile. Konuştuğu tek şey o güneş tutulmasıydı. Holdeki dolapta dört fotoğraf makinesi hazır. Sekiz dokuz özel gözlüğü vardı -tutulmayı seyredebilmek için içi renkli aynalı özel periskoplar ve daha bir sürü şey.

Mayıs sonlarında bir gün geldiğimde tahtada bizim küçük gazetemiz olan The Weekly Tide'ın bir haberini gördüm. HARBORSIDE ADALILAR VE YAZLIKÇILAR İÇİN

"TUTULMA MERKEZİ" OLACAK. Resimde Jimmy Gagnon ile Harley Fox otelin düz olan damında bir şeyler yapıyorlardı. Ve biliyor musun? O tahtada ilk tutulma haberini gördüğümde olduğu gibi içimde aniden bir kıpırtı hissettim.

Haberde Harborside Oteli sahiplerinin otelin çatısını tutulma gününde açık bir gözlemesine çevirecekleri bildiriliyordu. Çatının bu olay nedeniyle "özel olarak yenileştirildiği" ve üç yüz elli özel "tutulma bileti" satacaklarını umduklarını

yazıyordu. İlk önce yazlıkçılara, sonra da adalılara satılacaktı. Biletler ucuzdu -tanesi iki dolara- ancak onlar kuşkusuz, otelcilerin insanı her zaman yoldukları barda satacakları şeyleri hesaplamaktaydılar.

Ben haberi okurken Vera içeri girdi. Onu duymamıştım, konuşmaya başladığında iki karış havaya fırladım.

"Dolores, hangisini istersin? Harborside'in çatısını mı yoksa Ada Prensesi'ni mi?"

"Ada Prensesi de nereden çıktı?" diye sordum.

"Tutulma günü öğleden sonrası için kiraladım" dedi.

"Olamaz!" Ama daha lafım bitmeden pekala olabileceğini anlamıştım; Vera boşuna konuşmazdı, övünmekten de hiç hoşlanmazdı. Yine de, Prenses gibi büyük bir tekneyi kiralamış olması soluğumu kesmişti.

"Tuttum," dedi. "Epey pahalıya mal olduysa da yaptım işte. Eğer benim gezintime gelersen içkiler

bedavadır." Sonra gözkapaklarının altından baktı yüzüme. "Bu sonuncusu kocanın hoşuna gidecektir, öyle değil mi?"

"Vera, neden kiraladın lanet feribotu?" dedim. Adı ağzıma hala bir garip geliyorsa da, şaka etmediğini artık açıkça belirtmişti -bir daha kendisini Bayan Donovan diye çağırمامı istemiyordu. "Yani güneş tutulmasına heyecanlandığını

falın biliyorum ama Vinalhaven'de onun kadar tekneyi yarı fiyatına tutabilirdin."

Omuzlarını hafifçe silkeleyip uzun saçlarını geriye attı - tam bir Arka-Yanaklarımı-Öp bakışıydı bu. "O yaşlı orospuyu çok sevdiğim için kiraladım.

Dolores, Little Tall Adasının dünyanın en sevdiğim yeri olduğunu biliyor muydun?"

Biliyordum, onun için başımı sallamakla yetindim.

"Biliyorsun elbette. Beni buraya getiren şey hemen hemen Prenses'tir -o şişko, bodur Prenses. Dört yüz kişi alacağını söylüyorlar, otelin çatısından elli fazla yani. Yanıma gelmek isteyen herkesi ve çocukları alacağım." Sonra sırttı, ama bu sırtması zararsızdı; sadece yaşadığı için sevinen birinin sırtması. "Ve bir şey daha var, biliyor musun, Dolores?" diye sordu.

"Hayır," dedim. "Hiçbir şey bilmiyorum."

"Kimseye boyun eğip yaltaklanmak zorunda değilsin eğer..." Sonra durup garip bir şekilde yüzüme baktı. "Dolores, iyi misin?"

Ama ben yanıt veremedim. Müthiş ve harikulade bir resim belirmişti beynimin içinde. Bunu insanlarla dolu Harborside Otelinde de ada ile kaya arasında durmuş

olan Prenses'te de görmüştüm: insanlar hep birden başlarını kaldırmış, gündüz yıldızlarıyla dolu göğe, ateşle çevrelenmiş o büyük kara daireye bakıyorlardı.

Ölü bir insanın bile tüylerini diken diken edecek bir manzaraydı bu ama beni öyle sersemleten bu değildi. Beni sersemleten, aynı şeyi adada kalanların da yapıyor olucaklarıydı.

"Dolores," diyen Vera elini omzuma koydu. "Kramp mı geldi yoksa? Baygınlık mı

hissediyorsun? Gel, masanın başına otur da, sana bir bardak su getireyim."

Kramp falın gelmemiştir ama aniden bir hafif baygınlık hissetmişim, gidip onun gösterdiği yere oturdum... dizlerim lastik kesilmişti, az daha devrilecektim iki adım yürüyene kadar. Onun su doldurmasına bakarken geçen Kasım'da söylediği bir şey aklıma geldi kendisi gibi matematikten anlamayan biri bile toplama çıkarma yapabiliyordu. Eh, benim gibi biri de otelin tepesindeki üç yüz elli ile Ada Prensesi'ndeki dört yüzün toplamının yedi yüz elli olduğunu bilirdi. Bu Temmuz ayında adada olacakların hepsi değildi ama önemli bir kısmıydı. Geri kalanlar da herhalde ya ağlarını atıyor ya da güneş tutulmasını kıydan ve iskeleden seyrediyor olucaklardı.

Vera'nın getirdiği suyu bir yudumda içtim. Karşıma oturup kaygıyla yüzüme baktı.

"İyi misin, Dolores?" diye sordu. "Yatmak ister misin?"

"Gerek yok," dedim. "Birkaç saniye bir baygınlık geçirdim, hepsi bu."

Doğruydu. Kocanı ne günü öldüreceğini birden bildiğin takdirde böyle olması

normaldi.

Üç dört saat sonra çamaşırını bitirip alışverişi yapmış, halıları süpürmüş, tek başına yiyeceği akşam yemeğini buzdolabına yerleştirmiş (arasıra yatağını o iri herifle paylaşabilirdi ama onu sofrasına aldığını bir kere bile görmüş değildim) gitmek üzere eşyalarını topluyordum. Vera mutfaktaki masanın başında gazetenin bilmeceğini yapıyordu.

"Yirmi Temmuzda bizimle birlikte gelmeyi düşün, Dolores," dedi. "Denizin üzeri o sıcak çatıdan çok daha keyifli olacaktır, inan bana."

"Teşekkür ederim, Vera," dedim. "Ama o gün izinliysem ikisine de gideceğimi sanmam, evde otururum daha iyi."

"Bunun çok aptalca bir şey olacağını söylesem alınır mıydın?" dedi yüzüme bakarak

Sen benim alınıp alınmadığını ne zamandan beri düşünmeye başladın, sümüklü

orospu? diye düşündüm ama bir şey söylemedim tabii. Ayrıca bayılacağımı

sandığında gerçekten kaygılanmış gibiydi. Hoş, bunun nedeni bir gün önce cilaladığım mutfak yerine burnumun üstüne düştüğüm takdirde ortalığı kana bulayacağım da olabilirdi ya.

"Hayır," dedim. "Ben aptalın biriyim zaten, Vera."

O zaman bir garip baktı bana. "Öyle misin gerçekten?" dedi. "Kimi zaman ben de öyle düşünürüm... ama kimi zaman da sadece merak ederim..."

Veda edip eve dönerken fikri kafamda uzun uzun evirip çevirip sakat yanını

aradım. Hiçbir sakatlık bulamamıştım -sadece belkiler vardı ve belkiler de yaşamın bir parçasıdır, değil mi? Talihsizlik her zaman olabilir, ama insanlar bunun için sürekli kaygılanacak olurlarsa, hiçbir şey yapılamaz ki. Üstelik bir aksilik olursa her zaman vaz geçebilirim. Bunu hemen hemen işin son anına kadar yapabilirim.

Mayıs geçti, Anma Günü geldi ve okullar tatil oldu. Selena'nın otelde çalışmak istemesine karşı çıkmaya hazırlıklıydım. Ama bu konuda bir kere bile tartışmaya fırsat kalmadan harika bir şey oldu. O zaman Metodist rahip olan Huff ve Joe benimle konuşmaya geldi. Winthrop'daki Metodist Kilisesi Kampında iyi yüzme bilen iki kız danışmanlığının boş olduğunu söyledi. Huffy Selena ile Tanya Caron'un balık gibi yüzdüklerini biliyordu; neyse fazla uzatmayalım, Melissa Caron'la ben kızlarımızı

okulun sona erdiğinin ertesi hafta feribotla uğurluyorduk. Onlar gemiden biz iskeleden el sallıyor ve deliler gibi ağlıyorduk. Selena yolculuk için çok şık pembe bir elbise giymişti ve ilk kez orada onun ilerde nasıl bir kadın olacağını görür gibi oldum. Kalbim parçalanacak gibi olmuştu, düşündükçe hala öyle olur ya. içinizde kağıt mendili olan biri var mı?

Teşekkür ederim, Nancy. Nerede kalmıştım?

Tamam, hatırladım.

Selena emniyetteydi; geriye oğlanlar kalmıştı. Joe'ya New Gloucester'deki kızkardeşine telefon ettirip onların çocukları Temmuzun son üç haftasıyla Ağustosun ilk haftası alıp alamayacaklarını sordurttum. Biz onların çocuklarını

bir iki yaz bize almıştık nasıl olsa. Joe'nun Küçük Pete'i göndermek istemeyeceğini düşünüyordum - ama o da üçünün de gitmesiyle evin ne kadar sakinleşeceğini hesaplamış olmalı ki, buna hemen razı geldi.

Alicia Forbert -Joe'nun evli kızkardeşi- oğlanları seve seve alacağını söyledi.

Kocası Jack Forbert'in bundan karısı kadar memnun olmadığını tahmin ediyorum ama o evde kuyruğunu sallayan köpek Alicia olduğu için herhangi bir sorun çıkmadı.

Ama ne Joe Junior ne de Küçük Pete halalarına gitmek istemiyorlardı. Onları

aslında suçlamıyordum; Forbertlerin oğlanları onlardan büyüktüler ve herhalde yüzlerine bile bakacak değillerdi. Ama bunun beni engellemesine izin veremezdim, ikisinde de Joe Junior daha çetin ceviz çikti. Sonunda onu bir kenara çektim ve,

"Bunu babandan uzakta bir tatil olarak görmeye çalış," dedim. O zaman hemen razı

oldu ki, aslında bu çok üzücü bir şeydi, siz ne dersiniz, ha?

Oğlanların yaz işi de planlanınca geriye onların gitmelerini beklemekten başka yapacak bir şey kalmamıştı ve sonunda onların da gideceklerine sevindiklerine eminim. Joe 4 Temmuzdan beri çok içiyordu ve sanırım Küçük Pete bile onun çevresinde bulunmaktan pek hoşlanmıyordu.

İçmesi beni şaşırtmamıştı; buna ben de yardıma oluyordum. Musluğun altındaki dolabı açıp da oradaki yepyeni viski şişesini görünce çok şaşırmıştı -bana aklımı falan mı kaybettiğimi sormuştu hatta. Ama ondan sonra soru falan sormadı.

Neden sorsun ki? Joe St. George 4 Temmuzdan öldüğü güne kadar günün büyük bir bölümü sarhoştu ve o durumda olan bir insan da talihini artık anayasal bir hak olarak görmeye başlar... hele de Joe gibiler.

Benim için hava hoştu, ama ayın dördünden sonrası -oğlanların gitmelerinden bir hafta önce ve gittiklerinden bir hafta sonra- yine de pek keyifliydi diyemem.

Sabah saat yedide Vera'ya gittiğimde Joe tüm kılları havaya dikilmiş olarak bir kalıp ekşi peynir gibi yatakta yanbaşımında horluyor olurdu. Öğleden sonra ikide üçte döndüğümde onu kapı önünde (o lanet sallanan koltuğunu oraya çekmişti) bir elinde Elsworth American'ı, diğer elinde günün ikinci ya da üçüncü içkisi olduğu halde oturmuş bulurdum. Viskisinde kendisine yardımcı olacak bir arkadaşı olmazdı yanında; benim Joe'mun öyle fazla bir paylaşma huyu yoktu doğrusu.

O Temmuzda Elsworth American'ın her sayısında baş sayfada güneş tutulması

hakkında bir haber vardı. Ancak gazete okumaya o kadar düşkün olan Joe o ayın sonlarına doğru olağandışı bir şey olacağının farkında bile değildi.

Böyle şeylere aldırış etmezdi. Joe'yu ilgilendiren şeyler Komünistler, özgürlük yolcuları (onlara "Greyhound zencileri" derdi) ve Beyaz Saray'daki o Yahudi aşığıydı. Kennedy'nin dört ay sonra öldürüleceğini bilseydi eminim mutlu ölürdü, işte o kadar boktan bir insandı, anlayın artık.

Ama ben yine onun yanında oturur ve onun gazetesinde o gün öfkesini kabartan şeyi dinlerdim. Eve döndüğümde onun yanında olmama alışmasını istiyordum. Ama size bunun kolay bir şey olduğunu söylersem yalancının büyüğü olurum, ha. Eğer biraz neşeli olsaydı içmesine o kadar aldırılmazdım aslında. Bazı insanlar öyledir, ama Joe onlardan değildi. İçmek onun içindeki kadınlığı ortaya çıkarırdı, ve Joe'nun içindeki kadın da müthiş bir aybaşı sancısına iki gün kalmış bir kadın olurdu.

Ancak büyük gün yaklaştıkça, döndüğüm içki kokan bir koca olduğu halde, Vera'dan uzaklaşmak beni rahatlatmaya başlamıştı. Vera o Haziran ayını telaşla geçirmiş, oradan oraya koşturmuş, tutulma malzemesini bir daha bir daha gözden geçirmiş, insanlara telefonlar etmiş, feribot seferinde ikramı üstlenen şirketi o son hafta boyunca günde en az iki kere aramıştı.

Haziranda emrimde altı, Dört Temmuzdan sonra da sekiz kız çalışmıştı; Vera ilk kez bu kadar hizmetçi tutuyordu. Ev çatıdan bodruma kadar parıl parıl parlayana kadar silinip temizlenmiş, yatakların hepsi yapılmıştı. Hatta güneş odasıyla büyük terasa bile yatak yapmıştık. Vera tutulma haftasonunda en az on iki, en fazla yirmi konuk bekliyordu. Günün yirmi dört saati kendine yetmiyor, motosiklete binmiş bir Musa gibi oradan oraya uçuyordu; ama mutluydu.

Çocukları Alicia yengelerine gönderdiğimde - Temmuzun onu ya da onbirinde, tutulmadan bir hafta önce- Vera'nın bu iyi havası birden kayboluverdi. Hayır, doğru değil bu. Kaybolmadı, iğne batırılmış bir balon gibi sönuverdi demek daha doğru olur. Bir gün jet uçağı gibi oradan oraya uçuyordu, ertesi gün ağzının kenarları kıvrılmış, yüzüne adada yalnız yaşamaya başladığından bu yana pek çok gördüğüm o kötü ve korkulu bakış yerleşmişti. O gün iki kızı kovdu, biri camı

silerken mindere bastığı, diğeri de mutfakta çalışan ikram servisi adamlarıyla güldüğü için. İkincisi özellikle kötüydü çünkü kız ağlamaya başlamıştı. Bana o gencin okul arkadaşı olduğunu, kendisini o zamandan beri görmediği için eski günleri hatırladıklarını söylemişti. Kız özür dileyip kovulmamasını, annesinin buna çok kızacağını söyledi.

Ama Vera acımasızdı. O en kötü sesiyle, "İşe bir de iyi yanından bak, yavrurum,"

dedi. "Annen kızacak olabilir, ama o güzelim okul günlerinde ne kadar eğlendiğini anlatacak o kadar çok zamanın olacak ki."

Kız -adı Sandra Mulcahey'di- başı öne eğik, ağlaya ağlaya çıktı evden. Vera holün penceresi önünde eğilmiş onun gidişini seyrediyordu. Onu orada öyle gördüğümde bir tekme savurmamak için kendimi güç tuttum... ama ona acıyordum da. Onu böyle değiştiren şeyin ne olduğunu tahmin güç değildi, zaten bunu çok geçmeden de öğrenecektim. Çocukları güneş tutulmasını görmeye gelmeyeceklerdi, feribot kiralamış olsa da. Belki de çocuklar başka planlar yapmışlardı, anababalarını düşünmeden her zaman yaptıkları gibi. Ama benim tahminim aralarında bozuk olan her neyse, bunun hala düzelmediği idi.

Ayın onaltısında ve on yedisinde ilk konukları gelmeye başladığında Vera biraz düzelmişti, ama ben yine de her gün oradan ayrıldığımda rahat bir soluk alıyordum. Perşembe günü kızlardan birini daha kovdu Karen Jolander. Onun büyük suçu da zaten çatlak olan bir tabağı elinden düşürüp kırmasıydı. Karen eve giderken ağlamıyordu ama tepeyi bir kere ardında bıraktıktan sonra da hüngür hüngür ağlayacağı belliydi.

Bunun üzerine ben gidip aptalca bir şey yaptım -ancak o sırada benim de çok sinirli olduğumu unutmayın. Hiç olmazsa Karen gözden kaybolana kadar beklemiştim, sonra gidip Vera'yı buldum. Arka bahçedeydi. Hasır şapkasına kulaklarına kadar indirmişti, elindeki bahçe makasını öyle sert kullanıyordu ki, Vera Donovan'ın salonu ve yemek odası için gül kesmekte olduğunu değil de, Madam Dufarge'ın kafa kesmekte olduğunu sarardınız.

Yanına gidip, "O kızı kovmak alçaklıktı," dedim.

Şöyle bir doğrulup malikanenin hanımefendisi bakışıyla baktı yüzüme. "Öyle mi?"

Senin fikrini öğrendiğime çok sevindim, Dolores," dedi. "Her akşam yattığımda hep bunu düşünürüm. Gece karanlıkta yattığım yerde günün olaylarını gözden geçirirken hep aynı soru gelir gözlerimin önüne: 'Acaba Dolores St. George benim yerimde olsa ne yapardı?'"

Bu beni çılgına çevirmişti. "Dolores Claiborne'un yapmayacağı bir şeyi söylüyeyim sana," dedim. "O da kendisi bir şeye sıkılınca bunun acısını

başkalarından çıkartmaktır. Bunu yapacak kadar sosyetik bir orospu olduğumu sanmıyorum."

Sanki biri çenesini kapalı tutan vidaları çıkarmış gibi açıldı ağzı. Onu ilk kez bu kadar şaşırtmıştım sanırım; sonra ne kadar korktuğumu görmemesi için hemen yanından uzaklaştım. Bacaklarım öylesine titriyordu ki, mutfığa girer girmez hemen kendimi bir iskemleye atıp, sen aklını kaçırmışsın, Dolores, kadının kuyruğuna öyle basacak ne vardı, diye düşündüm. Kalkıp musluğun üzerindeki pencereden baktıysam da, sırtı bana dönüktü ve olanca gücüyle makası

çalışıyordu; güller sepetine kafaları kanlı ölü askerler gibi düşüyorlardı.

O öğleden sonra eve gitmeye hazırlanırken arkamdan gelip bir dakika beklememi, benimle konuşmak istediğini söyledi. Kalbimin ayakkabılarıma kadar indiğini hissettim. Zamanımın gelmiş olduğundan hiç kuşku yoktu -bana artık ihtiyacı

olmadığını söyleyecek, o Arka-Yanaklarımı-Öp bakışıyla bakacaktı ve ben de bu kere, bir daha dönmek üzere kapıdan çıkıp gidecektim. Ondan kurtulmanın beni rahatlatacağını düşünebilirsiniz, ki bir bakıma öyle de olacaktı, ama kalbimde yine de bir sızı vardı. Otuz altı yaşındaydım, on altı yaşından beri eşek gibi çalışıyordum ve o güne kadar bir işimden bile kovulmuş değildim. Yine de bir insanın bazı şeyler karşısında direnmesi gerekirdi ve ben de dönüp ona bakarken bunu yapmaya hazırlanmıştım.

Ama yüzüne bakınca beni kovmaya gelmediğini anladım. O sabahki makyajını

silmişti ve gözlerine bakılırsa ya biraz uyuklamış ya da ağlamıştı. Kolunun altındaki kesekağıdını bana uzattı. "Al bunu," dedi.

"Nedir o?" diye sordum.

"İki tutulma gözlüğü ve iki yansıtıcı kutu," dedi. "Joe ile tutulmayı

seyredersiniz..." Sonra sustu, yumruğunun içine öksürdü ve bir daha gözlerimin içine baktı. Onun hayran olduğum bir yanı vardı, Andy -ne söylerse söylesin ve bunu söylemesi ne kadar güç olursa olsun, konuşurken insanın gözlerinin içine bakardı. "İkisinden de ikişer tane fazla vardı," dedi.

"Öyle mi?"

Vera bundan sonra bana onunla feribota gelme konusunda fikir değiştirip değiştirmedeğimi sordu.

"Hayır," dedim. "Joe ile evin önünden seyrederiz. Ama o aksilik ederse ben de East Head'e giderim."

"Aksilik dedin de aklıma geldi," dedi hala gözlerimin içine bakarak "Bu sabah için senden özür dilemek istiyorum. Hem de Mabel Jolander'e fikrimi değiştirdiğimi söyleyebilirsin."

Bunu söylemek için yürek isterdi, Andy -sen onu benim kadar tanımazdın, onun için bana inanman gerek, gerçekten de yürek isterdi. Vera Donovan özür dileme konusunda tam bir yeşilaycıydı.

"Elbette," dedim yumuşacık bir sesle. Az daha uzanıp elini tutacaktım ama son anda kendimi tuttum. "Ama adı Karen'di," dedim. "Mabel değil. Mabel altı yedi yıl önce çalışmıştı burada. Annesinin dediğine göre bu sırada New Hampshire'da telefon şirketinde çalışıyormuş ve işinden de çok memnunmuş."

"Karen öyleyse," dedi. "Ona geri dönmesini söyle. Fikrimi değiştirdiğimi söyleyeceksin, Dolores, başka bir şey değil. Anladın mı?"

"Anladım," dedim. "Ve güneş tutulması şeyleri için de teşekkür ederim, işe yarayacaklarından eminim."

Gitmek üzere kapıyı açarken, "Dolores?" dedi.

Omzum üzerinden bakınca başımı garip bir biçimde salladı, sanki bilmemesi gereken bir şeyler biliyormuş gibi.

"Kimi zaman sağ kalabilmek için merhametsiz bir cadı olman gerekir," dedi. "Kimi zaman bir kadının tek tutunacağı şey budur."

Sonra kapıyı yüzüme kapattı... ama hafifçe. Çarparak değil.

Tamam, şimdi tutulma gününe geldik, ve o gün olan her şeyi -ama her şeyi-anlatacaksam bunu kuru boğazla yapacak değilim. Saatime göre iki saattir konuşuyorum ve bu da her insanın çarklarını yakmaya yeter ve daha sözümün yarısına bile gelmedim. Bak ne diyeceğim, Andy -ya o çekmecedeki Jim Beam'den iki parmak verirsin, ya da bu gecelik paydos deriz. Ne diyorsun, ha?

Tamam, teşekkür ederim. Oh, ne kadar iyi geldi bilemezsin. Hayır hayır, kaldırabilirsin. Biri pompayı çalıştırmaya yeter, ikisi boruları tıkayabilir.

Tamam -devam ediyoruz işte.

On dokuzunda yattığımda, radyo yağmur yağabileceğini söylediği için çok sıkıntılıydım. Yapacağım şeyi o kadar inceden inceye düşünmüştüm ve buna cesaret bulmak için o kadar çabalamıştım ki, yağmur aklıma bile gelmiş değildi. Yatarken bütün gece dönüp duracağım diye düşündüm. Ondan sonra, hayır dönmeyeceksin, Dolores, dedim. Nedenini biliyor musun? Çünkü hava konusunda hiçbir şey yapamazsın da ondan. Zaten bunun önemi de yok. Bütün gün yağmur yağsa bile yapacağını yapacak olduğunu bili. yorsun. Artık geri dönemezsin. Ve bunu bildiğim için de gözlerimi kapatır kapatmaz uyudum.

20 Temmuz 1963 Cumartesi sıcak, rutubetli ve bulutluydu. Radyo yağmur yağmayacağını, belki sadece akşam üzeri bir iki kere sağanak geçişi görüleceğini, ama havanın bulutlu olacağı için kıyı bölgelerinin güneş

tutulmasını görmesi olasılığının yüzde elli olduğunu söyledi.

Yine de omuzlarımdan büyük bir yük inmiş gibiydi, Vera'ya hazırladığı açık büfeye yardıma gittiğimde içim rahattı, sakindim ve sıkıntılarımı geride bırakmıştım. Havanın bulutlu olmasının bir sakıncası yoktu. Yağmur yağmadığı

sürece millet otelin çatısında olacaktı, diğerleri de feribotta. Hepsi de bulutların aralanmasını bekleyeceklerdi yaşamlarında bir kere olacak bir şeyi görmek için. Umut insan doğasında çok büyük bir güçtür ve bunu benden iyi bilen olamaz.

Hatırladığım kadarıyla Vera'nın o Cuma akşamı on sekiz konuğu vardı ve bu sayı

Cumartesi açık büfesinde otuz kırk kişi olmuştu. Onunla tekneye binecekler (ki bunların çoğu adalılardı) saat birde iskelede toplanacaklardı ve külüstür Prenses saat ikide hareket edecekti. Tutulma başladığında -saat dört buçukta falan- ilk iki üç bira fiçisi boşalmış olurdu.

Vera'yı sinirli bulacağımı sanıyordum, ama kimi zaman onun beni şaşırtmayı

meslek edindiğini de düşünmüşümdür doğrusu. Üzerinde kımızdı beyazlı bol etekli, elbiseden çok pelerine benzeyen bir şey vardı -onlara kaftan derler sanırım- ve saçlarını, o günlerdeki her biri elli

dolarlık kuaför işlerinden çok farklı

olarak atkuyruğu biçiminde ensesinde toplamıştı.

Vera arka bahçede kurulmuş olan uzun sofranın çevresinde dolaşıyor, konuklarıyla konuşup şakalaşıyordu -konuşmalarından çoğunun Baltimore'lu olduğu anlaşılıyordu- ama o gün bir hafta sırasınca olduğundan çok farklıydı. Onun bir jet uçağı gibi gidip geldiğini söylemişim ya? Tutulma günü daha çok çiçekler arasında dolaşan bir kelebeğı andırıyordu ve kahkahaları o kadar yüksek ve tiz değildi.

Beni bir tepsi haşlanmış yumurtayla gelirken görünce hemen talimat vermek üzere yanıma geldi; ama son birkaç gündür yürüdüğü gibi yürümüyordu -sanla koşmak istermişçesine- ve gülümsemesi yüzünden eksik olmuyordu. Mutlu, diye düşündüm, hepsi bu. Çocuklarının gelmeyeceğini kabul etti ve buna karşın mutlu olabileceğini anladı. Hepsi buydu işte... eğer onu tanımıyorsanız ve Vera Donovan'ın ne kadar seyrek mutlu olduğunu bilmiyorsanız. Sana bir şey söyleyeyim mi, Andy? Onu daha otuz yıl gördüm ama o bir daha mutlu olduğunu hiç görmedim.

Keyifli, her şeyi oluruna bırakmış, evet; ama mutlu, asla. Sıcak bir yaz öğleden sonrasında çiçek çiçek dolaşan bir kelebek kadar neşeli ve mutlu? Sanmıyorum.

"Dolores!" dedi. "Dolores Claiborne!" Ancak çok sonraları onun bana kızlık adıyla seslendiğini fark etmişim, hem kocam Joe o sabah sağ olduğu halde ve bunu daha önce hiç yapmış değildi. Sonradan bunu fark ettiğimde tepeden tırnağı kadar ürpermişim.

"Günaydın, Vera," dedim. "Havanın böyle kapalı olmasına üzuldüm doğrusu."

Vera başını kaldırıp yere kadar inmiş olan yaz bulutlarına baktı, sonra gülümsedi. "Güneş saat üçte çıkacak," dedi.

"Sanki özel sipariş vermiş gibi konuşuyorsun," dedim.

Şaka ediyordum ama bana bakıp ciddi bir şekilde başını salladı. "Evet, öyle yaptım. Dolores, şimdi mutfağına koş da, o adamın neden kahveyi getirmediğine bak."

Dediğini yaptım, ama dört adım atmamıştım ki, üç gün önce yaptığı gibi arkamdan seslendi. Dönüp baktığımda o kırmızılı beyazlı elbisesi, kalçaları üstündeki elleri ve omzuna atılmış atkuyruğı ile sabah aydınlığında yirmi bir yaşından yukarı göstermiyordu.

"Saat üçte güneş, Dolores!" dedi. "Bak bakalım haklı çıkacak mıyım?"

Kahvaltı saat on birde sona erdi, ikram servisi elemanları feribota, ikinci perdeyi hazırlamaya gittiklerinden mutfakta öğleye kadar sadece kızlarla ben kalmıştım. Vera saat on ikiyi çeyrek geçe konuklarından son üç dört tanesini alıp adada tuttuğı Ford arabasına binip iskeleye gitti. Ben saat bire kadar kaldım, sonra o gün benim yardımcım olan Gail Lavesque'e biraz başım ağrıdığını

ve işin büyük bir kısmı bittiğı için eve gideceğimi söyledim. Dışarı çıkarken Karen Jolander beni kucaklayıp teşekkür etti. Yine ağlıyordu. O kızı kendisini bildim bileli bir kere bile kuru gözlü

görmemiştir.

"Kimin sana ne söylediğini bilmiyorum, Karen," dedim. "Ama bana teşekkür edecek bir şey yok ortada -ben hiçbir şey yapmadım ki."

"Bana kimse bir şey söylemedi," dedi. "Ama bunu sizin yaptığınızı biliyorum, Bayan St. George. Başka kimse o canavarla konuşmaya cesaret edemezdi."

Kızı yanağından öptüm ve bir daha tabak kırmazsa kaygılanacak bir şeyi olacağını sanmadığımı söyledim. Sonra da eve doğru yola çıktım.

Olup biten her şeyi hatırlıyorum, Andy -ama her şeyi- Vera'nın kapısından çıktığımdan sonra bütün olanlar sanki bugün bile hayatım boyunca gördüğüm en canlı, en gerçek rüyada olmuş gibi. "Eve kocamı öldürmeye gidiyorum, eve kocamı

öldürmeye gidiyorum," diye düşünüyordum. Tıpkı bir çiviye maun falan gibi sert bir ağaca sokmak için nasıl sabırla vurur durursan öyle işte. Ama şimdi geçmişi düşününce aslında bunun kafamda var olduğunu görüyorum. Bunu anlamayan kafam değil, kalbimdi.

Köye girdiğimde saat biri çeyrek falan geçiyordu ve güneş tutulmasına daha üç

saat vardı ama sokaklar insanın içini ürpertecek kadar boştu. Eyaletin güneyinde kimsenin yaşamadığını söyledikleri küçük kasabayı hatırlamıştım. Harborside'ın çatısına bakını ve bir kere daha ürperdim. Orada en az yüz kişi vardı ve ekin zamanı çiftçilerin yaptıkları gibi sık sık başlarını kaldırıp göğe bakıyorlardı.

Tepenin aşağısına bakınca Prensesin iskeleyle bağlı olduğunu gördüm, otomobil güvertesi insanla doluydu. Milet ellerinde içki kadehleriyle güvertede dolaşıp duruyordu, büyük bir açık hava kokteylindeydiler sanki. Kıyı da silme doluydu, suda en az beş yüz tekne vardı. Ve ister otelin çatısında olsun, ister iskelede ya da Prenses'te olsun herkeste koyu renk gözlük ve ellerinde bir yansıma kutu vardı. Adada ne o güne kadar böyle bir gün olmuştu, ne de ondan sonra olacaktı; benim aklımda o şey olmasaydı bunu bir rüya sanacağım kuşkusuzdu.

Meyhane açıldı, güneş tutulsun tutulmasın o herif her halde Kıyamet sabahı bile ticaretini yapmaya devam edecekti. İçeri girip bir şişe Johnnie Walker Red aldım ve eve döndüm. Şişeyi ilk iş olarak Joe'ya verdim -fazla büyütmeden kucığına atıverdim şişeyi. Sonra evden Vera'nın verdiği güneş tutulması seyretme-

şeylerinin olduğu kesekağıdını aldım. Dışarı çıktığımda rengini görmek için şişeyi havaya kaldırmıştı.

"İçecek misin yoksa sadece aval aval bakacak mısın?" diye sordum.

Bana kuşkuyla bakıp, "Bu ne demek oluyor, Dolores?" diye sordu.

"Güneş tutulmasını kutlamak için bir armağan," dedim. "İstemezsen musluktan aşağı dökebilirim."

Şişeyi almak için elimi uzatırken hemen geri çekti.

"Son günlerde bana çok armağan veriyorsun," dedi. Güneş tutulsa da, tutulmasa da böyle pahalı şeyleri alacak gücümüz yoktur." Ama bir yandan da çakısını çıkartıp şişeyi açmaktan geri kalmamıştı.

"Doğrusunu istersen, sadece güneş tutulması değil," dedim. "Son günlerde kendimi çok keyifli hissettim ve mutluluğumu biraz paylaşmak istedim. Seni mutlu eden şeyin de şişenin içinden çıktığını bildiğimden..."

Şişenin tıpasını çıkartıp esaslı bir yudum almasını seyrettim. Elleri titriyordu ve bunu gördüğüme hiç üzülmemiştim. Ne kadar kötü durumda olursa benim için o kadar kolay olacaktı.

"Bu kadar keyifli olacak ne var?" diye sordu. "Biri çirkinliği iyi edecek bir ilaç mı buldu yoksa?"

"Sana pahalı bir şişe viski almış birine bunu söylemek çok ayıp," dedim. "Geri görürsem iyi olur belki de." Şişeyi almak için uzanınca geri çekti.

"Hava alırsın," dedi.

"O zaman iyi davran," dedim. "Alkolikler Derneğinde öğrettikleri o minnet duyguna ne oldu?"

Ama beni dinlemedi bile, sanki kendisine sahte on dolarlık uzatılmış bir tezgah tar gibi bakmaya devam etti. "Bu kadar keyifli olacak ne var?" diye sordu yine. "Çocuklar yüzünden, değil mi? Onları evden uzaklaştırdığın için."

"Değil," dedim. "Onları özlemeye başladım bile."

"Özlersin, doğru," diyerek bir yudum daha içti. "Ne var öyleyse?"

"Sonra anlatırım," diyerek doğruldum.

Kolumu tuttu. "Şimdi söyle, Dolores," dedi. "Böyle ukalalık yapmandan hiç

hoşlanmadığımı bilirsin."

Ona bakıp, "Elini çek, yoksa o pahalı içki şişesini kafanda parçalarım," dedim.

"Seninle kavga etmek istemiyorum, Joe, özellikle de bugün. Güzel salamım ve İsviçre peynirim var. Şimdi güzel bir ordövr tabağı hazırlayacağım, Vera'nın konuklarının feribotta yedikleri gibi."

"Böylesine lüks şeylerden hoşlanmam ben, sen bana bir sandviç yap yeter."

"Tamam, öyle yaparım," dedim.

O sırada denize bakmaya başlamıştı -feribottan söz etmem aklına gelirmiş

olmalıydı- alt dudağı yine o çirkin biçimde ileri fırlamıştı. Denizde her zamankinden fazla tekne vardı

ve gökyüzü biraz açılmış gibiydi. Küçük oğlunun taklit etmek için o kadar uğraştığı o alaya tavrıyla, "Şunlara bak," dedi.

"Güneşin önünden bir bulut geçecek, heyecandan neredeyse donlarına yapacaklar.

Umarım yağmur yağar.

"İşte benim Joe'm," dedim. "Her zaman neşeli ve iyi yürekli."

Şişeyi bal kovanını göğsüne bastıran bir ayı gibi tutmaya devam ederek, "Sen nereye gidiyorsun, kadın?" dedi.

"Eve gidip sana sandviç, bana da ordövr hazırlayacağım. Sonra birer kadeh içip güneş tutulmasını seyredeceğiz -Vera bize bir gözlükle bir yansıtıcı kutu falan mıdır bir şeyler verdi- ondan sonra da sana neden bu kadar mutlu olduğumu söyleyeceğim. Bir sürprizim olacak."

"Ben boktan sürprizlerden hoşlanmam," dedi.

"Hoşlanmadığımı biliyorum, ama buna bayılacaksın," dedim. "Bin yıl düşünsen ne olduğunu tahmin edemezsin." Sonra şişeye esaslı girişmesi için onu yalnız bırakıp içeri girdim. İçkinin keyfini çıkarmasını istiyordum. Ne de olsa bu son içkisi olacaktı.

Bu hayatımın en uzun öğleden sonrasıydı ve de en garibi. Orada kapı önünde oturmuş bir elinde içkisi bir elinde gazetesiyle koltuğunda sallanıyor, bir yandan da açık pencereden bana Demokratların Augusta'da yaptıkları bir pislik hakkında söylenip duruyordu. Neden mutlu olduğumu öğrenmeye çalıştığını

unutmuştu, güneş tutulmasını da unutmuştu. Ben mutfakta ona sandviç yaparken bir şarkı mırıldanıyor ve kendi kendime, "Esaslı bir şey yap, Dolores," diyordum.

"Çok sevdiği kırmızı soğanla lezzetli yapacak kadar hardal da koy. İyi bir şey yap, çünkü bu son yemeği olacak."

Durduğum yerden odunluğu, beyaz taşı ve böğürtlen çalılığının kenarını

görebiliyordum. Mendil hala bağladığım yerdeydi. Rüzgarda sallanıyordu. Her sallanışında tam alandaki çürük kapağı düşünüyordum.

Kuşların o gün nasıl öttüklerini, kıyıdan gelen sesleri hala hatırlarım -sesler çok uzaktan geliyordu, radyodaki insanların sesleri gibi. Hatta mırıldandığım şarkıyı bile hatırlarım. Kendime peynir ve krikkraklı bir tabak hazırlarken bile şark söylüyordum (Benim bir şey yiyecek halim yoktu ama Joe'nun neden yemediğimi merak etmesini de istemiyordum).

Bir elimde tepsi, öteki elimde Vera'nın verdiği kesekağıdı olduğu halde kapı

önüne çıktığımda saat ikiyi çeyrek geçiyordu. Hava hala kapalıysa da, biraz aydınlandığı belliydi.

Kahvaltı iyi olmuştu sanırım. Joe insana iltifat edecek biri değildi ama gazetesini bırakmasından ve yerken sandviçine bakışından hoşuna gittiğini anlıyordum. Bir kitapta okuduğum ya da bir filmde gördüğüm bir şey geldi aklıma:

"İdam mahkumu yemeğini keyifle yedi." Bu bir kere kafama takılınca bir daha kurtulamamıştım.

Ama bu bir kere başladıktan sonra benim yememi engellememişti. Krikkrakların hepsi bitene kadar yedim ve bu arada bir şişe de Pepsi içtim. Bir iki kere cellatların da iş günlerinde böyle iştahlı olup olmadıklarını da düşündüm, insan bir şeyi yapmak için cesaret bulmaya çalışırken aklından geçenler gerçekten de çok garip oluyor.

Yemek biterken güneş de bulutların arasından sıyrılmıştı. Vera'nın o sabah söylediğini hatırlayıp saatime baktım ve gülümsedim. Saat tam üçtü. Ve tam o anda Dave Pelletier -o günlerde adada postayı dağıtırdı- arkasından toz bulutu kaldırarak kasabaya doğru uçar gibi geçti gitti.

Bir daha hava karardıktan çok sonrasına kadar East Lane'de başka bir araba görmedim.

Tabakları ve kola şişemi tepsiye bırakıp da doğrulacağım sırada Joe yıllardır yapmadığı bir şeyi yaptı; elini enseme koyup beni öptü. Daha iyi öpücükler de görmüştüm: soluğu içki, soğan ve salam kokuyordu ve traş olmamıştı, ama yine de bir öpücüktü işte, öyle yalandan falan değildi. Hoş bir öpücüktü ve beni en son ne zaman öptüğünü hatırlamıyordum. Gözlerimi kapatıp öpmesine izin verdim -

gözlerimi kapattım ve alnımda güneşi, dudaklarımda dudaklarını hissettim. ikisi de birbirinden sıcaktı.

"Hiç de kötü değildi, Dolores," dedi. Doğrusu bu onun için büyük bir iltifatı.

Orada bir an duraksadığımı itiraf etmeliyim -şimdi burada yalan söyleyecek değilim ya. O bir an sonra Joe'nun ellerini Selena'nın vücudunda görememiştim, gördüğüm 1945'te etüd salonunda alnının nasıl olduğuydu -o zaman da aynı şeyi düşünmüş ve beni öpmesini istemiştin; "Eğer beni öperse uzanıp kaşlarının üstünü

okşayacağım bakalım görüldüğü kadar düz mü," diye düşünmüştüm.

İşte şimdi de, tıpkı yıllar önce o hayalini kurduğum gibi uzanıp alnına dokunmuşum, ama bunu yaptığım anda o içimdeki göz birden açılıverdi. Ona izin verirsem neler olacağını gördüm -sadece Selena'dan istediğini elde etmesi ya da çocukların banka hesabından para çalması değil, ama onları bozması, Küçük Joe'yu aldığı notlar ve tarih sevgisi için küçümsemesi, Pete birine korkak Yahudi ya da sınıf arkadaşlarının zenci kadar tembel olduğunu söylediği zaman onu alkışlaması, çocukları hep kötü yola itecek olması. Onlar şımarıp bozulana kadar devam edecekti buna ve sonunda bize sadece faturalarla kendini gömecek bir çukur bırakacaktı.

Ama ben ona bir çukur hazırlamıştım, hem de iki metrelik değil on metrelik ve altı taş döşeli bir çukur. Evet çukuru hazırды ve üç, hatta beş yıldan sonra gelen bir öpücük bunu değiştirecek değildi. Alnını okşamak da değiştiremezdi -ki başıma bu kadar işi açan küçük bilmemesini okşamam

değildi- ve bunun için alnını yine okşadım ve o gece babasının kolonyasını sürünmüş olarak Samoset Otelinde beni nasıl öptüğünü hatırladım.

Sonra kalbimi katılaştırdım.

Tepsiyi alarak, "Memnun oldum," dedim. "Ben şunları yıkarken neden sen de o gözlükle kurulan falan bir incelemiyorsun?"

"Ben o zengin orospunun sana verdiği şeylerle ilgilenmem," dedi. "Güneş tutulması da umurumda değil. Daha önce karanlığı görmüşlüğüüm var. Her gece ne oluyor sanıyorsun?"

"Canın nasıl isterse," dedim.

Kapıya kadar gitmiştim ki, "Belki seninle daha sonra biraz oynarız, ha?" dedi.

"Ne dersin, Dee?"

"Olabilir," dedim. Bir yandan da epey oynaşacağını düşünüyordum akşam olmadan.

Joe St. George aklına hayaline gelmediği kadar oynaşacaktı o akşam hava ikinci kere kararmadan.

Ben musluğun başında birkaç parça bulaşığı yıkarken gözlerimi ondan ayırmıyordum. Yatakta yıllardır uyumaktan, horlamaktan ve osurmaktan başka bir şey yapmış değildi, ve bunun benim çirkin yüzüm kadar içkiden de olduğunu o da bilirdi. Onun daha sonra oynaşma fikrine kapılıp şişenin tıpasını kapatacağından korkuyordum. Ama öyle bir şey yapmadı. Joe için düzüşme (özür dilerim, Nancy) geçici bir hevesti, beni öptüğü zamanki gibi. Şişe onun için daha gerçekti. Ve şişe elinin altındaydı. Güneş tutulması şeylerinden birini almış evirip çeviriyor, güneşe bakıyordu. Bana bir zamanlar televizyonda gördüğüm bir şeyi hatırlattı -radyonun düğmesini çeviren bir şempanze. Sonra aleti bıraktı ve bir kadeh daha doldurdu.

Dikiş sepetimle yanına geldiğimde güderinin kenarlarının iyice kızarmış olduğunu gördüm. Körkütük sarhoşluğa geçiş aşamasındaydı. Ama kendisine kızıp kızmayacağımı anlamak için yine de dikkatle baktı yüzüme.

"Bana aldırma," dedim ben en tatlı sesimle. "Ben tutulma başlayana kadar bir iki şey diyeceğim. Güneşin çıkması iyi oldu, değil mi?"

"Dolores, sen bugünü benim doğum günüm sanıyor olmalısın." Sesi de iyice boğuklaşmıştı.

"Eh... onun gibi bir şey," dedim. Küçük Pete'in blucinini yamamaya başladım.

Bundan sonraki yarım saat, Cloris Teyzemin çocukluğumda bana söz verdiği gibi Elssworth'ta ilk kez sinemaya götürmesini beklediğim zamandan bile uzun geçti.

Küçük Pete'in pantolonunu bitirdim, Joe Junior'un pantolonunu yamadım (o oğlan o zaman bile kesinlikle blucin giymezdi -sanırım daha o zamandan büyüyünce politikacı olmaya karar vermişti),

Selena'nın iki eteğinin söküklerini diktim.

Son olarak da Joe'nun pantolonunun düğmelerini dikmiştim. Pantolonu eskiydi ama tümüyle yıpranmış değildi. Gömülme için iyi olacağını düşündüğümü hatırlıyorum.

Birden ellerimde ışığın hafiflediğini fark ettim.

"Dolores, siz aptalların beklediği bu muydu?" dedi Joe.

"Herhalde," dedim. Kapıya vuran ışık Temmuzdaki o sert sarıdan solgun bir gül rengine dönüşmüş, evin yere vuran gölgesi o güne kadar ve ondan sonra da hiç

görmediğim kadar zayıflamıştı.

Kesekağıdından o yansıma kutulardan birini alıp Vera'nın son hafta içinde en az yüz kere gösterdiği biçimde tutarken çok garip bir şey düşündüm: O küçük kız da bunu yapıyor, diye düşündüm. Babasının kucağında oturan kız. O da bunu yapıyor.

Andy, o sırada bu düşüncemin ne demek olduğunu bilmiyordum ve aslında şimdi de bilmiyorum ama yine de sana anlatıyorum -çünkü sana her şeyi anlatacağıma söz verdim ve onu daha sonra da düşünmüştüm. Ancak o bir iki saniye içinde onu sadece düşünmemiş, görmüştüm de; insanın rüyalarında gördüğü gibi, ya da Kutsal Kitaptaki o peygamberlerin hayallerinde herhalde gördükleri gibi: on yaşlarında elinde kendi yansıtıcı kutusu olan küçük bir kız. Üzerinde kırmızı sarı çizgili bir entari vardı -kol yerine askıları olan bir entari ve dudakları naneli şeker renginde boyalıydı. Saçları sarıydı ve sanki daha büyük göstermek istermiş gibi arkasında toplanmıştı. Sonra bana Joe'yu hatırlatan bir şey daha gördüm: babasının eli bacaklarının ta üstüne kadar çıkmıştı. Olması gerekenden çok yukarı. Sonra hayal birden kayboldu.

"Dolores, iyi misin?" diye sordu Joe.

"Ne demek istiyorsun? Elbette iyiyim," dedim.

"Bir an çok garip güründün de."

"Güneş tutulmasından," dedim. Gerçekten de öyleydi sanırım, Andy. Ama o zaman ve de daha sonra gördüğüm o küçük kızın gerçek bir küçük kız olduğuna ve benim Joe ile güneş tutulmasında oturduğum o sırada onun babasıyla bir yerde oturduğuna eminim.

Kutuya bakınca güneşi küçücük ve bembeyaz gördüm, alev alev yanan bir elli sentliği andırıyordu, bir yanı hafifçe kararmış gibiydi. Bir süre güneşe sonra da Joe'ya baktım. O da ötekini almış bakıyordu.

"Lanet olsun, güneş gerçekten kayboluyor," dedi.

O sırada otların arasında ağustos böceklerim duydum, güneşin o gün erkenden battığını ve gürültüye başlama zamanlarının geldiğini sanmış olmağlardı. Denize bakınca teknelerin şimdi daha koyu mavi bir su üzerinde olduklarını gördüm.

Beynim o karanlık yaz göğü altında duran bütün o teknelerin bir hayal olduğunu söyleyip duruyordu.

Saatime balonca beşe on kala olduğunu gördüm. Bu da bundan sonraki bir saat boyunca adadaki herkesin ne başka bir şey düşüneceğini ne de başka bir yere bakacağı yoktu. Yol bomboştı, komşularımız ya Ada Prenses'indeydiler ya da Harbour otelinin çatısında; onun işini gerçekten bitireceksem zamanı gelmiş

demekti. Midem kurulmuş bir zembereğe dönüşmüştü sanki, gördüğüm o şeyi unutamıyorsun - babasının kucağında oturan o kızı- ama bu gibi şeylerin beni bir tek an bile şaşırtmasına izin veremezdim. O işi o anda yapmazsam asla yapamayacağımı biliyordum.

Kutuyu dikişimin yanıma bırakıp, "Joe," dedim.

"Ne var?" Güneş tutulmasını küçümsemeye çalışmıştı ama şimdi başladıktan sonra gözlerini ayıramıyordu. Başını arkaya atmıştı, kutu yüzünde garip garip gölgeler oluşturuyordu.

"Sürpriz zamanı geldi," dedim.

"Ne sürprizi?" diye sordu; aslında bir çerçeve içinde çift kat özel polarize cam olan gözlüğü indirip bana baktı. Yüzündeki ifadenin tümüyle tutulmaya duyduğu şaşkınlık olmadığını anladım. Öylesine sarhoştı ki, bir an ödüm patlamıştı.

Söyleyeceklerimi anlamadığı takdirde planım daha başlamadan boka batmış demekti.

O zaman ne yapardım? İşte bunu bilemiyordum. Bildiğim tek şey ödümü

patlattığıydı. Ama geri dönüş olamazdı. Olaylar ne kadar aksi gitse, ya da daha sonra ne olacaksa da, geri dönüş olamazdı.

Sonra elini uzatıp omzumdan yakalayıp tartaklamaya başladı, "Sen ne diyorsun, be kadın?"

"Çocukların bankadaki hesaplarındaki para," dedim.

Gözleri kısılmıştı, onun sandığım kadar sarhoş olmadığını fark ettim. Bir şey daha anlamıştım -o bir tek öpücük hiçbir şeyi değiştirmiş değildi. Ne de olsa herkes insanı öpebilirdi; Yehuda Romalılara İsa'nın içlerinden hangisi olduğunu kendisini öperek göstermişti.

"Ne olmuş?" dedi.

"Onu sen aldın."

"Almadım."

"Aldın," dedim. "Selena'ya yaptıklarını öğrendikten sonra bankaya gittim. Parayı

çekip çocuklarla gidecektim buradan."

Ağız açıldı ve bir an öylece baktı yüzüme. Sonra gülmeye başladı arkasına yaslandı ve hava kararırken kahkahaları birbiri ardından patlattı. "Seni iyi kazıkladım, değil mi?" dedi. Sonra biraz daha içki içip bir daha güneşe baktı.

Bu kere yüzündeki gölgeyi artık göremiyordum. "Yarısı gitti bile, Dolores,"

dedi. "Yarısını bile geçti hatta."

Kutuma bakınca haklı olduğunu gördüm; o elli sentliğin sadece yarısı kalmıştı, ve her dakika biraz daha eksiliyordu. "Öyle, yarısı gitmiş," dedim. "Paraya gelince, Joe..."

"Onu unut," dedi. "O küçük kafanı o işle yorma. Para yerinde iyidir."

"Ondan hiç kuşkum yok," dedim. "Ama beni aldatman yok mu -beni düşündüren o işte."

Başımı salladı, sanki beni anladığını, hatta sempati gösterdiğini gösterircesine, ama bu yüz ifadesini fazla tutamadı. Çok geçmeden yine kahkahalarla gülmeye başlamıştı, hiç korkmadığı öğretmeninden azar işiten küçük bir çocuk gibi. O kadar çok gülüyordu ki, ağzından gümüş bir tükürük bulutu fişkirmişti.

Konuşabildiği zaman, "Özür dilerim, Dolores," dedi. "Gülmek istememiştim, ama seni iyi kazıkladım, değil mi?"

"Doğru," dedim. Ne de olsa, gerçektir bu.

"Seni çok esaslı kazıkladım," diyerek gerçekten komik bir şey söylemiş gibi kafasını sallayarak güldü yine.

"Doğru," dedim. "Ama ne derler, bilir misin?"

"Yoo," dedi. Kutuyu kucağına bırakıp dönüp bana baktı. O kadar çok gülmüştü ki, o kanlı domuz gözleri yaşla dolmuştu. "Her olaya bir şey uyduran sensin, Dolores. Ukala karılarına kazık atan kocalar için ne derlermiş bakalım?"

"Beni bir kere kandırırsan yuh olsun sana, ama iki kere kandırırsan bana yuh olsun' beni Selena konusunda kandırdın, sonra da para konusunda, ama sonunda seni yakaladım işte."

"Belki yakaladın belki de yakalayamadın," dedi. "Ama harcadığım için kaygılanıyorsan, buna hiç gerek yok, çünkü-"

Sözünü kestim. "Hiç kaygılanmıyorum," dedim. "Bunu daha önce de söylemiştim. Hiç

mi hiç kaygılanmıyorum."

O zaman dikkatle baktı yüzüme, Andy, gülümsemesi de yavaş yavaş silinmeye başlamıştı. "O ukala bakış var yüzünde," dedi. "Hiç sevmediğim o bakış."

"Talihine küs," dedim.

Kafamın içinden geçenleri anlamak için uzun uzun baktı yüzüme, ama sanırım hiçbir şey anlayamadı. Dudağını ileri çıkarıp soluğunu öyle bir üfledi ki, alnına düşen bir tutam saç geriye savruldu.

"Kadınlar paradan anlamazlar, Dolores," dedi, "Sen de anlamazsın. Hepsini bir tek hesaba koydum, bütün yaptığım bu işte.,, daha çok faiz getirir böylece.

Senin o cahil palavralarını duymak istemediğim için sana söylemedim. Ve artık yeteri kadar da dinledim." Sonra konu kapanmış gibi kutuyu güneşe kaldırdı yine.

"Ama senin adına bir hesap," dedim.

"Ne olur yani?" dedi. Bu arada hava epey kararmış, ufukta ağaçlar seçilmez olmuştu. Evin ardından gece kuşlarının ötüşü duyuluyordu. Isı da düşmeye başlamış gibiydi. Her nasılsa gerçeğe dönüşmüş bir rüya içinde hissediyordum kendimi. "Neden benim adıma olmayacakmış ki? Ben babaları değil miyim?"

"Damarlarında senin kanın olduğu doğru. Eğer bu seni baba yapmaya yeterliyse."

Bunun üzerinde durup konuşacak bir şey olup olmadığına karar vermeye çalıştığını görüyordum. Sonunda değerli bulmadı. "Bunları bırak artık, Dolores, seni uyarıyorum," dedi.

"Eh, bir iki şey daha var," diye gülümsedim. "Sürprizi unuttun."

Yine o kuşkulu bakışla baktı. "Sen ne saçmalıyorsun, Dolores?"

"Jonesport'ta Coastal Northern bankası tasarruf hesabı müdürüne gittim," dedim.

"Bay Pease adında iyi bir adam. Olanları anlatınca çok sıkıldı. Hele banka cüzdanlarının senin söylediğin gibi kaybolmadığını anlatınca."

Joe işte o anda güneş tutulmasına olan o pek az ilgisini de kaybetti. O lanet sallanan koltuğunda öylece oturup iri gözlerle baktı yüzüme. Elleri açılıp kapanıyordu kucığında.

"Bunu yapmaman gerektiği ortaya çıktı," dedim. "Bay Pease paranın hala bankada olup olmadığına baktı. Orada olduğunu öğrenince ikimiz de derin bir soluk aldık.

Bana polis çağırmasını isteyip istemediğimi sordu. Yüzünden hayır diyeceğimi umduğunu görüyordum. Parayı bana verip veremeyeceğini sordum. Bir kitaba baktı, verebileceğini söyledi. Ben de, 'Eh, öyle yapalım' dedim. O da istediğimi yaptı.

İşte o yüzden çocukların parası için kaygılanmıyorum artık, Joe. Para artık sende değil, bende. Bu çok müthiş bir sürpriz oldu, değil mi?"

'Yalan söylüyorsun!' Joe neredeyse koltuğu devirerek ayağa fırladı. Güneş

tutulma kutusu kucağından düşüp paramparça oldu. Onun o andaki görünüşünün resmini çekmiş olmak isterdim doğrusu. Ona müthiş bir darbe indirmiştim -bıçağı

kabzasına kadar sokuvermişim. Orospu çocuğunun yüzündeki o bakış Selena ile feribottaki o günden sonra çektiğim her şeye değerdi. "Bunu yapamazlar!" diye bağırdı. "O paranın kuruşuna bile dokunamazsın, o banka cüzdanına bakamazsın bile..."

"Yok canım!" dedim. "O zaman üç yüz dolarını harcadığını nasıl biliyorum öyleyse? Daha fazla olmadığı için memnunum, ama üç yüz doları düşündükçe de cinlerim tepeme çıkıyor, Joe. Sen bir hırsızdan başka bir şey değilsin, Joe St.

George -hem de kendi çocuklarından çalacak kadar aşağılık bir hırsızsın!"

Yüzü bir ceset yüzü kadar beyazdı. Sadece gözleri canlıydı ve onlar da nefretle yanıyordu. Önünde tuttuğu elleri açılıp kapanmaktaydı. Bir an yere bakınca ayakları dibinde yatan kırık isli camlardan birinde güneşin -ki o sırada şişman bir hilaldi artık- yansımasını gördüm. Sonra yine ona baktım. O durumdayken gözlerimi ondan fazla ayıramazdım.

"O üç yüz doları nereye harcadın, Joe? Orospulara mı? Pokerde mi? İkisine de mi?"

Hiçbir şey söylemeden ellerini açıp kapatarak öylece duruyordu. Arkasında ilk ateşböceklerinin kapının önünde dolaştıklarını görebiliyordum. Denizdeki tekneler artık bir hayalete dönüşmüşlerdi. Vera'yı hatırladım. Aslında onu düşünmem gerekmezdi; Joe'yu düşünmekten bir an bile geri kalmamalıydım. Onu harekete geçirmek istiyordum ve bunun için son bir hamlenin yeterli olacağı fikrindeydim.

"Zaten nereye harcadığın umurumda bile değil," dedim. "Geri kalanı bende ya, o da bana yeter. Sen git de kendini düz, o yumuşak makarnanı kaldırabilirsen tabii."

Joe ayakkabıları altında cam parçalarını ezerek bana doğru sendeledi, kollarımı

yakaladı. Ondan kaçabilirdim ama o anda bunu istemiyordum.

"Ağzından çıkanlara dikkat et," diyerek viski buharları üfledi yüzüme doğru.

"Yoksa ben sana dikkat ettirmesini bilirim."

"Bay Pease parayı yine bankaya koymamı istedi, ama ben kabul etmedim -çocukların hesabından çektiğine göre benim hesabımdan çekmenin bir yolunu bulursun diye düşündüm. Bana bir çek vermek istedi, ama bunu öğrendiğinde çeki ödettirmemenin yolunu da bulabileceğini düşündüm. Onun için Bay Pease'e parayı nakit olarak vermesini rica ettim. Bundan pek hoşlanmadıysa da, sonunda verdi ve paranın her kuruşu şimdi bende ve çok sağlam bir yere saklanmış durumda."

O zaman beni boğazımdan yakaladı. Bunu yapacağından emindim ama korkuyordum da -

ama yapmasını da istiyordum, o takdirde söyleyeceğim son şeye daha fazla inanacaktı. Ama o zaman

bile bu en önemli şey değildi. Beni boğazımdan öyle yakalaması kendimi savunuyormuşum gibi oluyordu ve en önemlisi de buydu işte. Ve yasalar ne derse desin bu gerçekten bir kendini savunmaydı; çünkü oradaki bendim, yasa değil. Sonunda hem kendimi savunuyordum, hem de çocuklarımı.

Soluğumu kesip beni ileri geri sallamaya başladı. Olanların hepsini hatırlamıyorum; başımı o kapı sütunlarından birine bir iki kere vurmuş olmalı.

Benim bir orospu olduğumu, parayı vermediğim takdirde beni öldüreceğini, o paranın kendisinin olduğu gibi saçmasapan şeyler söyledi Ona duymak istediği şeyi söyleyemedenden öleceğimden korkmaya başlamıştım. Kapının önü iyice kararmıştı

ve o küçük ışıklarla silme doluydu, sanki daha önce gördüğüm bir iki yüz ateşböceğine daha on bin tane katılmış gibi. Sesi de öyle uzaktan geliyordu ki, her şeyin aksine gittiğini ve kuyuya onun yerine benim düşmüş olduğumu bile düşündüm bir ara.

Sonunda bıraktı beni. Ayaklarımın üstünde durmaya çalıştıysam da, bacaklarım vücudumu taşımıyordu. Daha önce oturduğum iskemleye çökmeye çalıştım ama beni iyice kenara çekmişti boğazımı sıkarken, kığım ancak iskemlenin kenarına sürtündü ve yerdeki cam kırıkları arasına oturuverdim. Üzerinde güneşten hilalin bir mücevher gibi parıldadığı iri bir parça vardı. Onu almak için uzanırken vazgeçtim. Bana fırsat verse bile onu yaralayacak değildim. Bunu yapamazdım.

Daha sonraları bir cam keşiği hiç de hoş olmazdı. Cam yerine kalın tahtadan yapılmış olan yansıtıcı kutuyu aldım. Gerekirse kafasına bir tane indirmeyi düşünüyor olduğumu söyleyebilirim, ama bu doğru olmaz. O anda hiçbir şey düşünemiyordum çünkü.

Ama öksürüyordum, ve öyle sert öksürüyordum ki, ağızımdan tükürükle birlikte kan fişkırmamasına şaşıyordum. Boğazım alev alev yanmaktaydı. Beni öyle sert bir hareketle ayağa kaldırdı ki kombinezonumun askılarından biri koptu, sonra boynumu dirseğinin içiyle kavrayıp kendine çekti - artık öpüşecek kadar yakındık ama öpüşecek durumda değildik kuşkusuz.

"Bana karşı küstahlık etmeye devam edersen başına neler geleceğini söylemişim,"

dedi. Gözleri sanki ağlıyormuş gibi ıslaktı, ama beni en korkutan şey, bana sanki beni görmüyormuş gibi bakmasıydı. "Sana bir milyon kere söyledim bunu.

Şimdi bana inanıyor musun, Dolores?"

"Evet," dedim. Boğazımı öyle acıtmıştı ki, bir ağız dolusu çamurun arasından konuşuyormuş gibiydim. "Evet, inanıyorum."

"Bir daha söyle!" dedi. Boynumu dirseğiyle öyle sıkıştırıyordu ki, sinirlerimden biri kopmuş olmalıydı. Bir çığlık attım. Elimde değildi, canım çok acımişti.

Bunun üzerine sırttı. "Bir daha söyle," dedi.

"İnanıyorum!" diye bağırdım. "İnanıyorum!" Korkmuş gibi davranmayı planlamıştım ama Joe beni o

zahmetten kurtarmıştı; o gün hiç de rol yapmama gerek kalmamıştı.

"Güzel," dedi. "Bunu duyduğuma sevindim. Şimdi paranın nerede olduğunu söyle ve her kuruşu orada değilse hapı yuttun demektir."

"Odunluğun arkasında," dedim. Artık ağzım çamurla doluymuş gibi konuşmuyordum, o sırada artık You Bet Your Life filminde Groucho Marx gibi konuşuyordum. Ona parayı bir kavanoza doldurduğumu ve kavanozu da böğürtlenler arasına sakladığımı

söyledim.

"Tam da kadın işi!" diye alay etti. Sonra beni merdivene doğru iteledi. "Yürü

bakalım. Gidip alalım haydi."

Joe arkamda olduğu halde evin arkasına doğru yürüdüm. Bu arada ortalık gece kadar kararmıştı. Odunluğa vardığımız anda öyle garip bir şey gördüm ki, bir an için başka her şeyi unuttuğum. Durup böğürtlenliğin üzerindeki göğü gösterdim.

"Bak, Joe! Yıldızlar çıkmış!" dedim.

Gerçekten de yıldızlar çıkmıştı. Benim tüylerim diken diken olmuştu ama Joe'nun umurunda bile değildi. Beni öyle bir iteledi ki, az daha yere kapaklanıyordum.

"Yıldızlar mı?" dedi. "Oyalanmayı bırakmazsan sana yıldızları gösteririm ben."

Yine yürümeye başladım. Gölgelerimiz silinmişti artık, bir yıl önce o gece Selena ile oturduğumuz beyaz taş bir ışıldak gibi parılıyordu, dolunay olduğu akşamlardaki gibi. Ama ışık dolunay gibi değildi, Andy -bunu sana asla tarif edemem. Dolunayda olduğu gibi iki şey arasındaki mesafeyi tahminin güç olduğunu fark ediyordum ve böğürtlenlik de artık görünmüyordu -önünde ateşböceklerinin uçtuğu kara bir lekeydi sadece.

Vera bana güneş tutulmasına bakmanın tehlikeli olduğunu kaç kere söylemişti; gözün retinasını yakacağını, hatta insanı kör edeceğini söylemişti. Yine de başımı çevirip son bir kere bakmaktan kendimi alamadım. Gördüğüm o şey bir daha aklımdan silinmemiştir. Joe'yu düşünmediğim haftalar, hatta aylar olur ama o öğleden sonra omzum üzerinden göğe baktığımda gördüğüm şeyi düşünmediğim tek günüm bile olmamıştır.

Güneş henüz tam tutulmamıştı ama tama yakındı. Gökyüzü mosmor olmuştu. Güneş tam bir hilal şeklindeydi ve bir yanı bir fırındaki erimiş altın damlalarıyla kaplı

gibiydi. Böyle bir şeye bakmaya hakkım yoktu ama bir kere baktıktan sonra gözlerimi ayıramıyordum artık. Bu neye benziyordu biliyor musunuz? Belki güleceksiniz ama ben yine de söyleyeceğim. Sanki her nasılsa içimdeki o göz göğe akmıştı ve oradan neler yapacağıma bakıyordu. Ama bu tahmimden de büyüktü ve de çok karaydı.

Joe beni itip de odunluğun duvarına çarptırmasaydı herhalde gözlerim kör olana kadar bakacaktım.

Ama bu darbe beni uyandırdı ve yürümeye devam ettim. Önümde kocaman mavi bir leke vardı şimdi, hani flaşla resim çektiğiniz zaman olduğu gibi. "Şimdi retinalarını yakar da ömrünün sonuna kadar hep bunu görürsen hak ettiğini bulacaksın, Dolores -bu Kabil'in taşımak zorunda olduğu lekeden farksız işte," diye düşünüyordum.

Joe arkamdan elbisemin boynunu tutarak beyaz taşın yanından geçtik Askının koptuğu yerden kombinezonumun kaydığını hissediyordum. Karanlık ve her şeyin ortasındaki o kocaman mavi noktayla her şey olduğundan farklı gibiydi. Odunluk kara bir lekeden başka bir şey değildi, sanki biri bir makas almış da, gökyüzünde çatı biçiminde bir delik kesivermiş gibi.

Joe beni çalılığın yanına kadar itti. İlk dikenler bacağımı dolandığında blucinimi giymeyi unuttuğumu hatırladım. Başka ne unuttum acaba diye düşündüysem de, artık herhangi bir değişiklik yapamazdım. Son ışığın altında o mendilin rüzgarda dalgalandığını gördüm ve kuyu kapağının onun hemen altında olduğunu son dakikada hatırladım. Sonra onun elinden kurtuldum ve çalılığa daldım.

"Kaçamazsın, orospu!" diye bağırarak arkamdan koştu. Elinin elbisemin boynuna değdiğini ve az daha yakalamak üzere olduğunu hissettim. Kendimi kurtarıp koşmaya devam ettim. Kombinezonum üstümden kaydığı ve çalılara takıldığı için güçle ilerliyordum. Sonunda kumaşın bir parçasıyla bacağımdan irice bir parçayı çalıların arasında bıraktım. Dizimden bileklerime kadar kan içindeydim ama bunu ancak her iş bitip de eve döndükten sonra fark edecektim.

"Gel buraya!" diye gürledi. Bu kere kolumu yakalamıştı. Kolumu kurtarınca arkamda gelin duvağı gibi uzanan kombinezonumu yakaladı. Kumaş sağlam olsaydı

beni oltaya yakalanmış bir balık gibi çekecekti, ama kombinezon yüzlerce kez yıkanmaktan iyice eprimişti. Tuttuğu parçanın yırtıldığını ve onun da soluk soluğa bir küfür savurduğunu duydum. Çalıların parçalandığını duyuyor ama hiçbir şey göremiyordum. Çaldığın içi karanlıktı ve bağladığını o mendilin de bir yararı olmuyordu. Ama önümdeki karanlık içinde sadece bir beyazlık gibi seçilebilen kuyu kapağını görmüştüm. Olanca gücümle kendimi öte yanına attım.

Ona sırtım dönük olduğundan kapağa bastığımı görememiştim. Büyük bir çattırtı

oldu ve Joe haykırdı...

Hayır, doğru değil bu.

Herhalde siz de benim kadar bilirsiniz ki, haykırmamıştı Ayağı tuzağa takılmış

bir tavşan gibi bağırmıştı. Dönüp baktığımda kapağın ortasında kocaman bir delik gördüm. Joe'nun başı deliğin dışındaydı ve o parçalanmış tahtalara olanca gücüyle tutunmaya çalışıyordu. Elleri kan içindeydi, ağzının kenarından bir kan izi çenesine doğru uzanıyordu. Gözleri kapı kulpları kadar irileşmişti.

"Dolores, eski kuyuya düştüm," dedi. "Çabuk yardım et de çıkayım buradan."

Ben bir an öylece durdum. Birkaç saniye sonra gözleri birden değişiverdi. Tüm olayı anladığımı görüyordum. Orada kuyunun öte tarafında ona bakarken ve tepemizde o kara güneş asılı dururken

korktuğum kadar hiç korkmamıştım. Ben blucinimi unutmuştum ve o da düşündüğüm gibi kuyunun içine düşmemişti. Her şey aksi gidiyor gibiydi.

"Seni orospu seni," dedi. Sonra yukarı çıkmaya başladı.

Kendi kendime kaçmam gerektiğini söylüyordum ama yerimden kıpırdayamıyordum.

Oradan çıktığı takdirde nereye kaçabilirdim ki? O güneş tutulması gününde bir şeyi iyi öğrenmiştim: bir adada yaşıyorsan ve birini öldürmeye niyet etmişsen, işi temiz yapmalıydın. Aksi halde kaçacak hiçbir yerin olmazdı.

Tırnaklarının o kırık tahtaları tırmaladığını duyuyordum. Bu sesi kimi zaman rüyalarım da duyarım, ama rüyalarım da oradan kurtulur ve peşime düşer ki, gerçekte olan bu değildi. Gerçekte olan tutunmaya çalıştığı tahtanın birden ağırlığına dayanamayarak kırıldığı ve onun düştüğüdür. Bu öylesine çabuk olmuştu ki, sanki hiç orada değilmiş gibiydi. Bir an içinde orada ortası delik bir tahta ve üzerinde uçuşan ateşböceklerinden başka bir şey yoktu.

Düşerken bir daha haykırdı. Sesi kuyunun duvarlarından yankılandı. Hesap etmediğim bir şey daha vardı -onun düşerken bağırması. Sonra bir küt sesi duyuldu ve bağırması kesildi. Öylece aniden kesiliverdi. Prizden fişini çektiğinizde bir lambanın sönmesi gibi.

Ben yere çöktüm, kollarımı göğsümde kavuşturup başka bir şey olacak mı diye öylece bekledim. Ne kadar zaman geçti bilmiyorum ama tam tutulma başlamıştı ve gün gece gibi karanlıktı. Kuyudan başka ses gelmiyordu, ama o yandan hafif bir esinti vardı; bir koku aldığımı hissettim -sığ kuyulardan kimi zaman gelen kokuyu bilir misiniz? Bakırimsı bir kokudur, rutubetlidir ve hiç de hoş

değildir. İşte o kokuyu alıyordum ve bu da beni ürpertiyordu.

Kombinezonumun sol ayakkabıma kadar düşmüş olduğunu gördüm. Yırtılmıştı ve delik deşikti. Elbisemin boynundan içeri elimi soktum ve sağ askımı da koparttım.

Sonra kombinezonu çıkarttım. Onu bir topak haline getirip kuyunun öteki yanına nasıl geçeceğimi düşünürken size daha önce sözünü ettiğim o küçük kıızı gördüm yine. Hem de güpegündüz, canlıymış gibi. O da dizüztü çökmüş yatağının altında bir şey arıyordu. "Çok mutsuz," diye düşündüm. "O da aynı kokuyu duyuyor. Para ve midye kokusu gibi bir şey. Ama onunki kuyudan gelmedi, babasıyla ilgili bir şey o koku."

Sonra kız birden dönüp bana baktı, Andy... Beni gördüğünü sanıyorum. Ve bana baktığında neden o kadar mutsuz olduğunu anladım; babası her nasılsa ırzına geçmişti ve bunu saklamaya çalışıyordu. Ve bu yetmezmiş gibi birinin kendisine bakmakta olduğunu fark etmişti; kimbilir kaç kilometre uzakta, ama yine de güneşin tutulma yolu üzerinde olan bir kadın -az önce kocasını öldürmüş olan bir kadın kendisine bakıyordu.

Sesini kulaklarımla duymadıysam da, kız benimle konuştu; sesi kafamın ta içinden geliyordu. "Kimsin sen?" diye sordu.

Ona yanıt verip vermeyeceğimi bilmiyorum ama buna fırsat bulamadan kuyunun içinden uzun bir çığlık yükseldi: "Do-looo-reees..."

Damarlarımda kanım donmuştu, kalbimin de bir an durduğunu biliyorum, çünkü bir daha atmaya başladığında üç dört atış birden başlamıştı. Kombinezonumu elime almıştım ama çığılığı duyduğumda parmaklarım gevşedi ve elimden kurtulup çalılığın arasına düştü.

"Hayalin biraz fazla çalışıyor, Dolores," dedim kendi kendime. "Yatağının altında elbiselerini arayan kız, Joe'nun öyle bağırması... İkisini de hayal ettin. Biri kuyudan gelen kokudandı, diğeri de kendi suçlu vicdanın. Joe kafası

kırılmış bir halde kuyunun dibinde yatıyor. Öldü ve bir daha ne seni ne de çocuklarını rahatsız edemeyecek"

Buna ilk başta inanmamıştım, ama bir süre geçip de, tarlaların birinde öten bir baykuştan başka bir ses duymayınca inanmaya başladım, çalılar arasından esen rüzgar kuru dalları hışırdattı. Gündüz göğünde parıldayan yıldızlara, sonra kuyunun kapağına bakam. Kapak karanlıkta yüzüyor gibiydi ve ortasından düştüğü

delik de bir göze benziyordu. 20 Temmuz 1963, her yerde göz gördüğüm gün.

Sonra sesi bir daha yükseldi kuyudan. "Yardım et, Do-looorees..."

İnleyerek ellerimle yüzümü örttüm. Bunun hayalim ya da suçlu vicdanım olduğunu söylemek yararsızdı. Joe'ydu bu. Ağlıyor gibiydi.

"Lütfen bana yardım et... lüüütfeen..." diye inledi.

Kuyunun öte tarafına geçip çalılar arasında açtığımız yolda koşmaya başladım.

Paniğe kapılmış değildim ve bunu nasıl anladığımı size anlatacağım.

Böğürtlenliğe gitmeden önce elimde olan yansıtıcı kutuyu yerden almak için durduğumu hatırlıyorum. Koşarken onu düşürdüğümü hatırlamıyorum ama çalılarının arasında görünce hemen almıştım. Sonradan o lanet Dr. McAuliff'in yaptıkları

göze alındığında iyi bir iş yapmıştım da... ama o daha sonra gelecek. Önemli olan eğilip kutuyu almış olduğum ki, bu da aklımın başında olduğunu gösterir.

Paniğin beynime girmeye çalıştığını hissediyorum, tıpkı bir kedinin eğer açsa ve yiyecek kokusu almışsa patisini bir kutunun kapağından içeri sokmaya çalışması

gibi.

Selena'yı düşünmek paniği uzaklaştırmaya yetmişti. Onun Tanya ve kırk elli çocukla göl kenarında durduğunu görür gibiydim, herbirinin elinde Elişi dersinde yaptıkları yansıtıcı kutular olacaktı. Bu kuyunun yanında gördüğüm hayal kadar güçlü değildi, ama Selena'nın o küçük çocuklarla

konuştugunu, korkanları o tatlı

sesiyle sakinleştirdiğini duyabiliyordum. Bunu ve kardeşleriyle döndüklerinde onları karşılamam gerektiğini düşündüm... ama paniğe kapılırsam bunu yapamayacaktım herhalde. Çok ileri gitmişim ve çok büyük bir iş yapmışım ve bundan sonra kendimden başka güvenecek kimsem yoktu.

Barakadan Joe'nun masası üstündeki altı pilli büyük fenerini aldım. Düğmesine bastım ama bir şey olmadı; pilleri bitmişti. Kışın sık sık elektrik kesildiği için masasının alt çekmecesinde hep taze pil bulundururdum. Hemen altı tane alıp fenere takmaya çalıştım. Ama ellerim o kadar titriyordu ki, bir anda hepsi yere saçıldı. Onları toplayıp güçbela doldurdum. Ama bu kere telaştan bir ikisini ters takmış olmalıydım ki, ışık yine yanmadı. Bir an boş vermeyi düşündüm, nasıl olsa biraz sonra güneş yine çıkacaktı. Ama güneş çıksa da kuyunun dibi karanlıktı; ayrıca içimde bir ses elimden geldiğince oyalanmamı söylüyordu -

yeteri kadar oyalanırsam belki de oraya döndüğümde artık ölmüş olurdu.

Sonunda feneri çalıştırdım. Onun ışığında dikenlere fazla takılmadan kuyuya döndüm. Aradan ne kadar zaman geçtiğini bilmiyorum ama gökyüzü hala karanlıktı

ve yıldızlar vardı, onun için saatin henüz altı olmadığını tahmin etmişim.

Yarıyola vardığımda onun daha ölmediğini anladım -inliyor, bana sesleniyor, kendisini oradan çıkartmam için yalvarıyordu. Evde olsalardı Jolanderlerin, Caronların ya da Langillilerin kendisini işitip işitemeyeceklerini bilemiyorum.

Ama en iyisi bunu düşünmemekti; zaten yeteri kadar sorun vardı önümde. Onu ne yapacağımı düşünüyordum, en önemli şey buydu, ama aklıma da pek bir şey gelmiyordu. Bir yanıt bulmaya çalıştığımda içimdeki ses bangır bangır bağırıyordu: "Haksızlık bu! Hesapta bu yoktu. Onun ölmüş olması gerekirdi!"

"Yardım et, Doolooorees!" diye kuyudan geliyordu sesi. Sanki bir mağaradan sesleniyormuş gibi Feneri yakıp aşağı bakmaya çalıştım ama başaramadım.

Kapaktaki delik tam ortadaydı ve fenerin ışığında sadece kuyunun kenarlarını

görüydüm -üzerleri yosun kaplı iri granit parçaları. Yosunlar fener ışığında kara ve zehirli görünüyordu.

Joe ışığı görmüştü. "Dolores?" diye seslendi. "Tanrı aşkına, yardım et. Her tarafım kırık içinde!"

Şimdi ağzı çamur doluymuş gibi konuşan oydu. Ona karşılık vermeyecektim. Onunla konuşacak olursam aklımı kaçıracağımdan emindim. Feneri bir yana bıraktım, uzanabildiğim kadar ileri uzandım, arasından düştüğü tahtalardan birini kavradım. Tahtayı çekince çürük bir diş gibi kolaylıkla koptu.

Bunu duyunca, "Dolores!" diye bağırdı. "Tanrıya şükürler olsun!"

Ona karşılık vermeden bir tahta daha koparttım, bir daha, bir daha. O sırada gün yine aydınlanmaya başlamıştı ve kuşlar yazın güneş doğarken olduğu gibi ötüyorlardı, ama gökyüzü hala o saatte olmaması gerektiği kadar karanlıktı.

Yıldızlar kaybolmuşlardı ama ateşböcekleri hala uçmaktaydılar. Bu arada ben kuyunun çömeldiğim tarafındaki tahtaları kopartmaya devam ediyordum.

"Dolores!" diye sesi kuyudan yükseldi. "Para senin olsun! Hepsi! Tanrı önünde yemin ederim ki, bir daha Selena'ya el sürmeyeceğim! Sevgilim, benim bu çukurdan çıkmama yardım et!"

Sonuncu tahtayı da çekip arkama fırlattım. Sonra ışığı aşağıya tuttum.

İlk gördüğüm şey yukarı dönük yüzü oldu. İki kara deliği olan beyaz bir daire.

Bir an gözlerine her nedense taşlar soktuğunu düşündüm. Sonra gözlerini kırıştırdı ve taşlar yine bana bakan gözler oldu. Onların ne gördüğünü düşündüm

-parlak bir ışığın ardında bir kadın kafası biçimi.

Joe dizüstü çökmüştü, çenesi, boynu ve gömleği kan içindeydi. Ağzını açıp adımı

söylediğinde kan boşanıyordu. Düştüğünde kaburgalarını kırmıştı ve şimdi kemikler kirpi dikenleri gibi iki taraftan ciğerlerini deliyor olmalıydı.

Ne yapmam gerektiğini bilemiyordum. Günün ıssısını yeniden boynumda ve kollarımda hissederek orada durup feneri üzerinde tuttum. Birden sanki boğuluyormuş gibi ellerini kaldırıp sallamaya başlayınca daha fazla dayanamadım. Işığı söndürüp geri çekildim. Tortop olup kuyunun kenarında büzüldüm, kollarımı kanlı dizlerime dolayarak titreyerek bekledim.

"Lütfeen!" diye bağıyordu. "Lütfeeeen, Doloreeee-es!"

Hayal edilemeyecek kadar korkunç bir şeydi bu ve uzun zaman da böyle devam etti.

Aklımı kaçıracığımı sanı yordum. Güneş tutulması sona erdi, kuşlar sabah ötüşlerini kestiler, ateşböcekleri ortalıktan çekildiler ve denizden teknelerin korna sesleri gelmeye başladı. Ama onun sesi hala kesilmemişti. Kimi zaman yalvarıp bana sevgilim diyordu; oradan çıkartırsam neler yapacağımı, nasıl değişeceğini bize yeni bir ev yapıp her zaman istediğim Buick arabayı alacağını

söylüyordu. Sonra küfüre başlıyor, beni bağlayıp bacaklarımdan arasına kızgın maşayı sokacağını ve kıvrana kıvrana ölene kadar da karşımda durup seyredeceğini söylüyordu.

Bir keresinde viski şişesini aşağı atmamı istedi. Buna inanabilir misiniz? Lanet şişesini istiyordu ve vermeyeceğimi anlayınca bana küfürler yağdırıp durdu.

Hava yine kararmaya başlamıştı -gerçek karanlık yani-şu halde saat sekiz buçuk, hatta dokuz olmalıydı. Yoldan geçecek arabalara kulak veriyordum ama henüz bir gelen olmamıştı. Bu çok iyiydi, ancak talihimin daha uzun süre devam edeceğini sanmıyordum.

Bir süre sonra başımı göğsümden kaldırırken uyuklamış olduğumu fark ettim. Ama uzun süre uyuklamış olamazdım, gökyüzünde hala hafif bir aydınlık vardı çünkü ve ateşböcekleri dönmüşler, baykuş ötmeye başlamıştı.

Yerimden hafifçe kıpırdandım, o kadar uzun süredir çömelmiş duruyordum ki, dizlerimden aşağısı uyuşmuştu. Kuyudan ses gelmeyince artık ölmüş olacağını

düşündüm. Ama çok geçmeden aşağıdan hafif kıpırtılar, inlemeler ve ağlama sesi geldi. En kötüsü de buydu; kıpırdamak çok acı verdiği için ağlıyordu.

Sol elime dayanıp güç olarak ışığı aşağı tuttum. Şimdi hava hemen hemen kararmış

olduğu için bunu yapmak hiç de kolay değildi. Joe her nasılsa ayağa kalkmıştı ve fenerin ışığı botlarının ıslak yerlerinde yansıyor. Beni boğmaya çalışıp da yere düştüğümde gördüğüm o kırık cam parçalarını hatırladım.

Aşağı bakınca ne olduğunu anlamıştım sonunda -on on ila metre düşmüş olmasına karşın ölmeyip de sadece yaralanmasının nedeni açıkça görülüyordu. Kuyu artık kuru değildi. Su fazla yükselmemişti -öyle olsaydı fare gibi boğulurdu- ama dibi ıslak ve yumuşaktı, bataklık gibi. Düşüşünün hızını kesmişti, sarhoş olduğu için de fazla bir acı duymamış olabilirdi.

Başımı öne eğmişti ve bir daha düşmemek için kuyunun iki yanına tutunuyordu.

Başımı kaldırıp beni görünce sırttı. O sırtıma içimi dondurmuştu, Andy. Çünkü

bu kanlar içindeki bir ölünün sırtıydı. Gözlerine taşlar sokulmuş bir ölünün.

Sonra kuyudan yukarı tırmanmaya başladı.

Aşağı bakıyor ve gözlerime inanamıyordum. Parmaklarını taş çıkıntıları arasına sokup kendini yukarı çekiyor, ayaklarını başka bir taş dayayıp yükseliyordu.

Bir an durup dinlendi, sonra elini bir daha kaldırdı. Eli iri bir beyaz böceğe benziyordu. Tutunacak bir taş daha buldu, onu sıkıca kavrayıp öteki elini kaldırdı. Sonra bir adım daha yukarı çekti kendini. Bir daha dinlediğinde kanlı

yüzünü yine bana çevirdi. Fenerimin ışığında tutunduğu kayalardaki yosunların yanaklarına ve omuzlarına döküldüğünü görebiliyordum.

Hala sırtıyordu.

Bir şey daha içebilir miyim, Andy? Hayır hayır, viski değil -bu akşamlık içki yeter. Bundan sonra su iyidir.

Teşekkür ederim. Çok teşekkür ederim.

Her neyse elini bir daha yukarı uzattığında ayağı kaydı ve düştü. Kıç üstü yere oturunca bir çamur

şapırtısı duyuldu. Televizyonda kalp krizi geldiğinde yaptıkları gibi bağırarak ellerini göğsüne götürdü, sonra da başı önüne düştü.

Daha fazla dayanamadım. Çalılık arasından çıkıp eve döndüm. Doğruca banyoya girip kustum. Sonra gidip yattım. Titriyor veya ölmemişse? diye düşünüyordum. Ya bütün gece yaşarsa, ya günlerce yaşarsa, kayalar ya da çamurlar arasından sızan suyu içerek yaşamaya devam ederse? Ya Caronlar, Langilller veya Jolander'lerden biri sesini duyup Garrett Thibodeau'yu çağırana kadar bağırır mı? Ya da yarın eve biri gelirse içki arkadaşlarından biri ya da kendisini tayfa olarak isteyen biri ve böğürtlenler arasından gelen çığlıkları duyarsa? O zaman ne olacak, Dolores?

Bütün bu sorulara içimden bir ses yanıt veriyordu. Bunun o içimdeki göze ait olduğunu sanıyordum ama Dolores Claiborne'dan çok Vera Donovan'ın sesi gibi geliyordu. Parlak ve kuru ve hoşlanmadıysan-arka-yanaklarımı-öp sesi. "Elbette ki öldü," diyordu ses. "Ölmediyse de az sonra ölür. Şoktan ve ciğerlerinin delinmesinden ölecek. Temmuz gecesi açıkta kalmaktan ölüneceğini kimse sanmaz ama, yelin on metre dibinde rutubet içinde birkaç saat oturmak akıllarına gelmemiştir de ondan." Bunların düşünecek hoş şeyler olmadığını biliyorum, Dolores, ama hiç olmazsa endişelenmeyi bırakabilirsin demektir. Bir süre uyu, ondan sonra oraya gittiğinde göreceksin."

Sesin mantıklı olup olmadığını bilmiyorum, ama mantıklı olsa da olmasa da, mantıklı gibi geliyordu ve ben de bunun üzerine uyumaya çalıştım. Her dalışımda Joe'nun odunluktan arka kapıya doğru geldiğini duyar gibi oluyor ve evin gacırtısında korkuyla yerimden fırlıyordum, Ama daha fazla dayanamadım. Elbisemi çıkardım, blucinimle bir kazak giydim (buna at çalındıktan sonra ahırın kapısını

kilitlemek de diyebilirsiniz) ve kusmak için eğildiğimde feneri bıraktığım yerden aldım. Ve yine dışarı çıktım.

Dışarısı zifiri karanlıktı. O gece ay olup olmadığını bilmiyorum, ama varsa bile yine bulutlarla örtülmüş olmalıydı. Odunluğun ardındaki böğürtlenliğe yaklaştıkça ayaklarım ağırlaşıyordu. Fenerin ışığında kuyuyu gördüğümde artık ayaklarımı kaldıramıyor gibiydim.

Ama kendimi zorlayarak yürüdüm. Orada durup beş dakika kadar dinledim ve ağustos böceklerinin çatırtısından ve böğürtlen dallarının hışırtısından ve bir baykuşun ötüşünden başka bir ses duymadım. Uzaklarda dalgaların kıyıya vurduğunu duyuyordum ama adada oturanlar buna o kadar alışkındırlar ki, duymazsınız bile.

Joe'nun feneri elimde olduğu halde orada durup ışığı kuyunun içine doğrulturken yağlı ve yapış yapış bir terin sırtımdan aşağı boşandığını hissediyordum. Kendi kendime eğilip bakmamı söyledim. Oraya bunun için gelmiş değil miydim? Öyleydi ama oraya geldikten sonra bunu yapamıyordum işte. Sadece orada durup inleyebildim. Kalbim atmıyor da göğsümde bir kuş kanadı gibi çırpıyordu.

Tam o anda kuyudan yosuna ve kana bulanmış bir el uzanıp bileğimi yakaladı.

Feneri düşürdüm. Kuyunun hemen yanına otlar arasına düştü ki bu benim için çok iyiydi; kuyuya düşseydi o zaman boka batmıştım işte. Ama o anda ne feneri ne de iyi talihim düşüncüyordum; o anda batmış olduğum bok gayet derindi ve düşündüğüm sadece bileğimi yakalayıp beni kuyuya doğru

çeken eldi. Onu ve demirden bir satırı düşünüyordum. Kocaman demir bir çan gibi zonkluyordu beynimin içinde: "Düşmanlarıma bir çukur kazdım ve içine kendim düştüm.

Bağırarak gerilemeye çalıştım, ama Joe beni öyle sıkı tutuyordu ki, eli çimentoyla kaplıydı sanki. Gözlerim karanlığa alıştığı fenerin ışığının aksi yönü aydınlatmasına karşın onu görebiliyordum. Kuyudan neredeyse dışarı çıkmak üzereydi. Tanrı bilir kaç kere düşmüştü ama sonunda neredeyse tepeye varmıştı.

Ben o anda gelmemiş olsaydım dışarı bile çıkabilecekti.

Başı tahta kapağın iki karış altındaydı. Hala sürünüyordu. Alt damağı biraz ileri çıkmıştı - bunu şimdi seni karşımda gördüğüm gibi görebiliyorum, Andy- ve o zaman da tıpkı beygir dişine benzerdi sırttığı zamanlar. Dişlerinden bir kısmı kandan kararmıştı.

"Do-lo-reees," diye soluk soluğa bir halde çekti beni. Ben bir çığlık atarak kışkırdım oturdum ve lanet kuyuya doğru kaymaya başladım. Böğürtlen çalılarının üstünden kayarken dikenlerin pantolonuma battığını hissediyordum. "Do-lo-reees, seni orospu," diyordu ama bu bana şarkı söylüyormuş gibi geliyordu. "Az sonra Ayışığı Kokteyli'ne başlayacak," diye düşündüğümü hatırlıyorum.

Çalılara tutunmaya çalışınca ellerim dikene ve kana bulandı. Serbest ayağımla başına bir tekme salladım ama başı vuramayacağım kadar aşağıdaydı.

"Gel haydi Do-lo-reees," dedi sanki beni Fudgy'de dondurma yemeye götürmek istermiş gibi.

Kıçım kuyunun kenarında kalmış olan tahtalardan birine sürtünmüştü, bir an önce bir şey yapamadığım takdirde birlikte aşağı yuvarlanacağımız kesindi. Orada birbirimize sarılmış olarak da kalacaktık. Bulduğumuzda da millet -özellikle Yvette Anderson gibi beyinsizler- bunun birbirimizi ne kadar sevdiğimizi gösterdiğini söyleyeceklerdi.

Bu yeterli oldu işte. Kendimi geri çekecek son gücü bulmuştum. Joe yine de tutacak oldu ama eli kaymış olmalı. Pabucum yüzüne çarpmıştı, eliyle iki kere vurdu sonra bir çığlıkla gerisin geriye yuvarlandı. Onun dibe çarpmasını duymayı

bekledim ama dibe kadar inmedi. Domuz herif hiç pes etmezdi; öldüğü gibi yaşamış

olsaydı, onunla hiçbir sorunumuz olmazdı sanırım.

Dizlerim üstünde doğrulurken onun kuyuya sırtüstü sallanmakta olduğunu gördüm...

ama her nasılsa bir yere tutunmuştu. Bana baktı, kanlı saçlarını geriye atmak için başını salladı ve sırttı. Sonra eli yine kuyunun dışına uzandı, toprağı

yakaladı.

"Doloreeees," diye inledi. "Dooloreeees..." Sonra da dışarı çıkmaya başladı.

"Kafasına bir şey indirsene, sersem," dedi Vera Donovan. Daha önce gördüğüm küçük kız gibi

kafamın içinde değil ama. Ne dediğimi anlıyor musunuz? O sesi siz içinüzün şimdi beni duyduğunuz gibi duydum. Nancy Bannister'in ses makinesi orada olsaydı o sesi dinlerdiniz şimdi, bunu kendi adım gibi biliyorum.

Her neyse, kuyunun kenarına dizili olan taşlardan birini kavradım. Joe bileğime sarılmaya çalıştıysa da, o beni kavrayamadan ben taşı topraktan çıkarmıştım.

Kuru yosun kaplı kocaman bir taşı. Taşı başımın üstüne kaldırdım. O başını

kaldırıp baktı. Başı kuyunun dışındaydı artık. Taşı olanca gücümle kafasına indirdim. O alt damağının parçalandığını hissettim. Porselen bir tabağın taşa düştüğü zaman olduğu gibi bir ses çıkmıştı. Sonra kuyuya yuvarlandı, taş da ardından düştü.

Ben ondan sonra bayılmışım. Bayıldığımı hatırlamıyorum, sadece sırtüstü yatıp gökyüzüne baktığımı hatırlıyorum. Bulutlar yüzünden görececek bir şey yoldu, ben de gözlerimi kapattım... ama bir daha açtığımda gök yıldızlarla doluydu. Ne olduğunu anlamam için bir sürenin geçmesi gerekti: bayılmıştım ve rüzgar ben baygınken bulutları dağıtmıştı.

Fener hala kuyunun yanındaki çalılar arasındaydı ve ışığı yanıyordu. Alıp kuyunun içine tuttum. Joe dipte yatıyordu, başı omzuna düşmüş, elleri karnı

üzerinde, bacakları açıktı. Kafasına indirdiğim taş bacaklarının arasındaydı.

Kıpırdayıp kıpırdamayacağını anlamak için ışığı beş dakika kadar üzerinden ayırmadım; ama kıpırdamadı. Sonra kalkıp eve döndüm. Başım döndüğünde iki kere duraklamak zorunda kalmıştım ama sonunda da eve varmıştım. Yatak odasına girerken üstümdekileri çıkartıp gelişigüzel yere attım. Duşun altına girdim, suyu en sıcakına getirip on dakika kadar sabunlanmadan, saçlarımı yıkamadan öylece durdum altında. Orada uyuyup kalabilirdim ama su soğumaya başlamıştı. Buz gibi olmadan saçlarımı yıkayıp çıktım. Kollarım ve bacaklarım dikenlerden çizik içindeydi ve boğazım çok acıyordu. Joe kuyuda bulunduktan sonra birinin o çizikler ya da boğazımdaki izler için ne söyleyebileceğini aklıma bile getirmemişim. En azından o sırada.

Geceliğimi giyer giymez yatağıma yığıldım ve ışığı bile söndürmeden hemen uyudum. Bir saat sonra Joe'nun elini bileğimde hissederek çığlık çığlığa uyandım. Bunun bir rüya olduğunu anlayınca ancak bir anlık rahatladım, ama hemen sonra, "Ya yine kuyudan yukarı tırmanıyorsa?" diye düşündüm. Bunu yapamayacağını

biliyordum -o taşla kafasına vurup da ikinci kere düştüğünde işini tamamlamıştım- ama bir yanımla da bunun böyle olmadığını, onun her an dışarı

çıkacağını düşünüyordum. Ve çıktığı anda da doğruca bana gelecekti.

Orada yatıp beklemeyi denedim ama başaramadım -onun kuyunun kenarlarına tutunarak yukarı çıkışı gözlerimin önünden gitmiyordu ve kalbim de patlayacakmış

gibi çarpıyordu. Sonunda ayakkabılarımı giydim, feneri aldım ve öyle geceliğimle yine oraya koştum. Bu kere kuyuya yürüyerek değil, adeta sürünerek yaklaşmıştım.

O beyaz elin karanlıktan yılan gibi çıkıp beni yakalayacağından korkuyordum.

Sonunda ışığı aşağıya doğrulttum. Aynı durumda yatıyordu, elleri karnı üzerinde, başı bir yana eğik. Taş hala açık bacakları arasındaydı. Ona uzun uzun baktım; bu kere eve döndüğümde artık öldüğünden emin olmaya başlamıştım.

Yatağa girdim, ışığı söndürdüm ve çok geçmeden de uyudum. Hatırladığım son şey,

"Artık rahatım," diye düşündüğüm olmuştu. Ama rahat değildim. İki saat sonra mutfakta birinin dolaştığından emin olarak uyandım. Mutfakta Joe vardı.

Yatağımdan fırlamaya çalıştım ama ayaklarım örtüye dolandı, yere yuvarlandım.

Lambanın düğmesini bulmak için ellerimi uzatırken her an boğazıma sarılmasını

bekliyordum.

Böyle bir şey olmadı kuşkusuz. Lambayı yakıp evi dolaştım. Bomboştum. Sonra ayakkabılarımı giyip feneri aldım ve doğruca kuyuya koştum.

Joe hala başı omzunda, elleri karnında yatıyordu. Başının aynı omzu üzerinde olduğuna emin olana kadar uzun uzun baktım ona. Bir keresinde ayağının kıpırdadığını sandım ama herhalde bu sadece bir gölgeydi. Feneri tutan elim sürekli titrediğinden kuyunun içinde hep gölgeler oynaşıyordu zaten.

Saçlarım başımın arkasında toplanmış olarak ve herhalde White Rock etiketindeki kadına benzeyerek orada çömelmiş dururken içime çok garip bir duygu yerleşmişti

-kuyuya yuvarlanana kadar öne doğru eğilmek. Beni orada onunla birlikte bulurlardı -ölmek için ideal bir yol olmadığını kabul ediyordum- ama hiç olmazsa beni onun kolları arasında bulmayacaklardı... ve ben de durmadan onun odada olduğunu hissederek uyanmayacak, ya da hala ölü olduğundan emin olmak için kuyuya koşmak zorunda kalmayacaktım.

Vera'nın sesini bir daha duydum o anda; ama bu kere kafamın içindeydi. Bundan, o ilk seferinde kulağıma fısıldadığından emin olduğum kadar eminim.

"Yuvarlanacağın tek yer kendi yatağıdır," dedi Vera'nın sesi. "Git biraz uyu, uyandığında tutulma gerçekten sona ermiş olacak. Güneş çıkınca her şeyin ne kadar iyi görüneceğini göreceksin o zaman."

Bu iyi bir öğüt gibi geldi, tutmaya karar verdim. Evin iki kapısını da kilitledikten sonra ne o güne kadar ne de ondan sonra yapmadığım bir şeyi yaptım ve kapı kollarının altına birer iskemle sıkıştırdım. Bunu itiraf ederken utanıyorum -yanaklarım ateş kestiğine göre kızarıyor olmalıyım- ama bunun yararı

olmuş olmalı ki, bir daha gözlerimi açtığımda pencereden içeri günışığı

doluyordu. Vera zaten bana o gün izin vermişti.

Kalkıp bir duş daha yaptıktan sonra giyindim. Bunları yapmam yarım saat sürmüştü. Hep sırtım yüzünden. Joe'nun o gece odunla böbreklerime vurmasından beri sırtımla başım beladaydı zaten, o gece de o koca taşı topraktan çekip çıkararak ve başımın üstüne kaldırarak yeniden incitmiş olmalıydım.

Sonunda giyindikten sonra güneş altında masanın başına oturup bir fincan şekersiz kahve içerken neler yapmam gerektiğini düşündüm. Yapabileceğim çok bir şey yoktu, ama hiçbir şey istediğim gibi girmediyse de, yapacaklarımı doğru dürüst yapmalıydım; bir şeyi unuttur, ya da eksik yaparsam hapse girerdim. Joe St. George Little Tall'da fazla sevilmezdi ve yaptığım şey için beni suçlayacak insan çok azdı ama, yine de bokun biri bile olsa bir insanı öldürdüğün için adama madalya vermezlerdi.

Bir fincan kahve daha doldurup içmek ve çevreyi kolaçan etmek için arka kapıya çıktım. Her iki yansıtıcı kutu ve gözlüklerden biri Vera'nın verdiği gözetleyici kesekağıdının içindeydi. Diğerinin parçaları Joe'nun koltuğundan aniden fırlayıp da yere düşürdüğü yerde yatıyordu. Bir süre o cam kırıklarını düşündüm. Sonra içeri gidip süpürgeyle faraşı aldım, hepsini bir güzel süpürdüm. Ada halkı beni iyi tanıdığı için onları orada öylece bıraktığım takdirde daha çok kuşkulanırlardı.

Joe'yu o öğleden sonra hiç görmediğimi söylemeyi düşünüyordum. Millete ben Vera'dan döndüğümde onun evde olmadığını, bir not falan da bırakmadığını, benim de ona kızdığım için o pahalı viski şişesini yere boşalttığımı söyleyecektim.

Testlerde kuyuya düştüğünde sarhoş olduğu ortaya çıkarsa bu kimseyi fazla şaşırtacak değildi, Joe içkiyi pek çok yerden bulmuş olabilirdi, hatta bizim musluğun altından bile.

Ama aynaya bakınca bunu iddia edemeyeceğimi anladın, boynuma o morlukları

oturtan Joe değilse, kimdi diye bilmek isteyeceklerdi. Ne söyleyecektim o zaman?

Noel Baba mı? Neyse ki, kendime bir çıkış yolu bırakmıştım -Vera'ya eğer eve döndüğümde Joe aksilik edecek olursa onu kendi başına bırakıp tutulmayı East Head'den seyredeceğimi söylemiştim. Bunu söylerken böyle bir planım yoktu ama şimdi söylemiş olduğuma çok memnundum.

Ama East Head olamazdı -orada insanlar vardı ve kiminle birlikte olduğumu sorarlardı- ama East Head yolu üstündeki Rus Çayırı gayet elverişli bir yerdi ve orada da kimse yoktu. Ben kapı önünde otururken ve sonra da tabakları yıkarken çayırı görmüştüm. Tek sorun...

Efendim, Frank?

Hayır, kamyonetinin evde olmasına aldırımıyordum. 1959'da üç dört kere trafik cezası almış ve sonunda ehliyetini bir aylık iptal etmişlerdi. O zaman polis memurumuz olan Edgar Sherrick gelip canının istediği kadar içebileceğini ama bir kere daha sarhoş araba kullanırken yakalandığı takdirde ehliyetinin bir yıl iptal edileceğini söylemişti. Edgar'ın karısıyla kızı 1948 ya da 49'da sarhoş

bir sürücünün çarpması sonunda ölmüşlerdi ve aslında iyi huylu bir adam olan Edgar direksiyon ardındaki sarhoşlara asla göz yummazdı. Joe bunu bilirdi ve iki üç kadeh içtikten sonra araba kullanmazdı. Hayır, Rus Çayırından dönüp de Joe'yu evde bulamayınca arkadaşlarının gelip Tutulma

Gününü kutlamaya götürdüklerini sanmıştım -işte anlatacağım hikaye buydu.

Asıl sorun viski şişesiydi. Millet son günlerde ona içki satın aldığımı

biliyordu ama bu fazla önemli değildi; bunu beni dövmesini önlemek için yaptığımı biliyorlardı. Ama anlattığım eğer gerçek bir hikaye olacaksa şişe nerede olmalıydı? Bu önemli olmayabilirdi, ama olabilirdi de. Bir cinayet işlediğiniz zaman daha sonraları neyin gelip sizi taciz edeceğini bilemezsiniz.

Bu cinayeti işlememek için bence en iyi nedendir. Kendimi Joe'nun yerine koydum

-bu sandığım kadar güç değildi- ve şişede bir yudum bile viski kaldığı takdirde Joe'nun hiçbir yere gitmeyeceğini hemen anladım. Şişenin de kuyuya gitmesi gerekiyordu ve gitti de... tıpası dışında. Tıpayı kırık isli camların üstüne bıraktım.

Şişenin dibinde kalan viskiyi sallayarak kuyuya giderken, "içkiyi içti ve bu normaldi," diye düşünüyordum. "Ama sonra boynumu tulumba kolu sanmaya başlayınca o kadarına dayanamadım ve yansıtıcı kutumu alıp tek başıma Rus Çayırına gittim ve yolda o Johnnie Walker şişesini aldığım için kendi kendime küfürler ettim.

Eve döndüğümde gitmişti. Nereye ve kiminle gittiğini bilmiyordum ve umurumda bile değildi. Ardında bıraktığı pisliği temizledikten sonra döndüğünde aklının başında olacağını umdum." İşte anlatacağım hikaye buydu.

O lanet şişeyi ortadan kaldırmanın en sıkıcı yanı kuyuya dönmek ve Joe'ya bir daha bakmaktı. Ancak artık neden hoşlanıp neden hoşlanmadığımı düşünecek zamanım geride kalmıştı.

Çalılıkları nasıl bulacağım konusu da beni kaygılandırıyordu, ama sandığım kadar üzerine basılmış değildi, hatta bir kısmı eski hallerini almaya başlamışlardı

bile. Joe'nun kaybolduğunu bildirdiğimde her zamanki gibi görüneceğinden emindim.

Kuyunun gün ışığında ürkütücü görünmeyeceğini ummuştum ama ürkütücüydü. Kapağın ortasındaki delik insanın ödünü patlatıyordu. Tahtaların bir kısmının çekilmiş

olması nedeniyle artık göze benzemiyordu ama bunun bile fazla bir yararı

olmamıştı. Göz yerine çok çürük bir şeyin sonunda kopup düştüğü bir boş çukuru andırıyordu şimdi. Ve o rutubetli bakırimsı kokuyu duyabiliyordum. Kafamın içinde gördüğüm o kızı hatırladım ve onun ertesi sabah ne yapmakta olduğunu düşündüm.

Dönüp eve gitmek istememe karşın ayağımı bir adım bile sürümeden doğruca kuyuya gittim. İşin bu kısmını bir an önce bitirmek istiyordum. Andy, o andan sonra artık sadece çocuklarımı düşünmeli ve bir an bile geriye bakmamalıydım.

Eğilip aşağı baktım. Joe hala elleri karnının üzerinde ve başı bir omzuna eğik olarak yatıyordu. Yüzünde böcekler dolaşıyordu ve onları görünce onun artık gerçekten öldüğünü anlamıştım. Şişeyi

mendilimle tutarak -parmakızı korkumdan değil, dokunmak istemiordum sadece attım. Hemen yanı başındaki çamurlara düştü

ama kırılmadı. Böcekler kaçıştılar; bir kısmı boynundan gömleğinin yakasının içine girdiler. Bunu hiç unutamadım.

Gitmek üzere ayağa kalkarken -kaçışan o böcekleri görmek midemi bulandırmıştı

yine- ona ilk kez bakmak için çektiğim tahtalara gözüm ilişti. Onları orada bırakmak doğru olmazdı.

Bir süre düşündüm, ama birden sabahın ilerlediğini ve her an birinin güneş

tutulmasından ya da Vera'nın yaptıklarından söz etmek için gelebileceğini düşündüm, tahtaları kaptığım gibi kuyudan aşağı fırlattım. Sonra da eve döndüm.

Ancak eve dönerken çalılara takılıp kopmuş olan kombinezonumun parçalarını

topladım. O gün daha sonra yine geri dönüp ilk keresinde gözümden kaçmış olan üç

dört parçayı daha aldım. Joe'nun fanilasının parçaları da vardı ama onlara el sürmedim. "Onları da Garrett Thibodeau düşünsün," dedim kendi kendime. "Joe'nun sarhoş olup kuyuya düştüğünü tahmin edecekler nasıl olsa, ve buralardaki ünü

göze alındığında bu hiç şaşırtıcı olmadığından varacakları karar nasıl olsa lehime olacaktır."

O kombinezon parçalarını kırk camların ve şişe tıpasının yanına koymadım ama; onları daha sonra denize attım. Tam eve girerken aklıma bir şey geldi. Joe arkamdan yerde sürüklenen kombinezonumun ucunu yakalamıştı -ya o parça hala elindeyse? Ya kuyunun dibinde sıkılı avuçlarından birindeyse o parça?

İşte o anda donup kalmıştım. O sıcak Temmuz güneşi altında tüylerim diken diken olmuştu ve donuyordum. Ama o sırada kafamın içinde Vera'nın sesini duydum yine,

"Bu konuda bir şey yapamayacağına göre, düşünme, Dolores," dedi. Eh, bu da iyi bir öğüt olduğu için ben de eve girdim.

O sabah saatlerimi evde yürüyerek, kapının önüne çıkıp bakarak geçirdim... ne aradığımı bilemiyordum. Belki de o içimdeki gözün yapılması gereken bir şeyi görmesini bekliyordum. Ama hiçbir şey göremedim.

Saat on bire doğru Pinewood'da Gail Lavesque'i aradım. Ona tutulma hakkında neler düşündüğünü ve Kraliçe Hazretlerinin nasıl olduğunu sordum.

"Fazla şikayet edecek bir şey yok," dedi. "Ortalıkta sadece o çıplak kafalı ve fırça bıyıklı adamı gördüm. Kimden söz ettiğimi anladın mı?"

Anladığımı söyledim.

"O saat dokuz buçukta aşığı inip ağır adımlarla bahçeye çıktı, ama hiç olmazsa başını dik tutabiliyordu ki, diğlereri için bunu söylemek çok güç. Karen Jolander adama taze sıkılmış portakal suyu isteyip istemediğini sorunca adam gidip açelyaların içine kustu. Onu duyacaktın, Dolores -b-laaaaa...aaahhh!"

Gözlerimden yaş gelene kadar güldüm.

"Feribottan dönünce esaslı eğlenmiş olmalılar," dedi Gail. "Bu sabah attığım her izmarite bir çeyrek alsaydım -sadece bir çeyrek, ha yepyeni bir Chevrolet alabilirdim. Ama Bayan Donovan içkiden ağrıyan başını merdivende gösterdiğinde her yerin pırıl pırıl olacağından emin olabilirsiniz."

"Bundan hiç kuşum yok," dedim. "Yardıma ihtiyacın olursa beni ara, olur mu?"

Gail güldü. "Boş ver," dedi "Sen geçen hafta ölesiye çalıştın, bunu benim kadar Bayan Donovan da biliyor. Seni yarın sabahtan önce görmek istemiyor -ben de."

"Tamam," deyip bir an durakladım. Benim veda etmememi beklediği için onun yerine başka bir şey söylediğimde ilerde bunu hatırlayacaktı... ki, istediğim de buydu.

"Joe'yu oralarda gördün mü?" diye sordum.

"Joe mu? Senin Joe'nu mu?"

"Evet"

"Hayır -buralarda hiç görmedim, neden sordun?"

"Dün gece eve gelmedi de."

"Dolores!" Hem dehşete kapılmış, hem de meraklanmış gibiydi. "İçki mi?"

"Herhalde. Pek endişe ediyor değilim -bu eve gelmeyip aya bakarak uluduğu ilk gece değil. Nasıl olsa gelir; kalp para hep geri döner."

Sonra ilk tohumu iyi ektiğimi düşünerek telefonu kapattım.

Öğle yemeği olarak bir iki dilim ekmek kızartıp peynir çıkardım ama yiyemedim.

Kızarmış ekmek ve peynirin kokusu midemi kaldırmıştı. İki aspirin içip yattım.

Uyuyacağımı sanmıyordum ama çok geçmeden uyumuştum. Saat dörtte kalktığımda bir iki tohum daha ekme zamanı gelmişti. Joe'nun arkadaşlarını aradım -telefonu olanları- ve her birine kendisini görüp görmediklerini sordum. Dün gece eve gelmediğini ve bu saate kadar da bir haber çıkmadığı için kaygılanmaya başladığımı söyledim. Onlar tabii görmediklerini söylediler ve hepsi de ayrıntıları öğrenmek istedi. Ancak ben içlerinde bir tek Tommy Anderson'a bir şeyler anlattım -Joe'nun kadını nasıl terbiye ettiğini ona böbürlenerek anlattığını ve saf Tommy'nin de hepsini yuttuğunu biliyordum. Ama orada bile aşırıya kaçmamaya dikkat ettim; Joe ile tartıştığımızı ve onun herhalde kızıp gittiğini

söyledim. O akşam birkaç telefon daha ettim, daha önce aradıklarımı

bir kere daha aradım ve haberin ağızdan ağıza yayılmakta olduğunu görerek memnun oldum.

O gece pek iyi uyuyamadım; korkunç rüyalarla boğuştum durdum. Biri Joe hakkındaydı. Kuyunun dibinde durmuş, o beyaz yüzü ve burnunun üstünde gözlerine kömür sokulmuş gibi duran o kara dairelerle bana bakıyordu. Yalnız olduğunu söylüyor, ona arkadaşlık etmek için kuyuya atlamamı istiyordu.

Diğeri Selena hakkındaydı ve daha kötüydü. Selena dört yaşındaydı ve üzerinde anneannesi Trisha'nın ölmeden az önce satın aldığı pembe elbisesi vardı. Selena elinde benim dikiş makasım olduğu halde geldiğinde ben kapı önünde duruyordum.

Makası almak için elimi uzattım ama o başını sallayarak, "Kabahat benim ve cezasını ben çekmeliyim," dedi. Sonra makası kaldırdı ve bir darbeye burnunu kesti. Burnu siyah ayakkabıları arasında toprağa düşerken ben çığlık çığlığa uyandım. Saat gecenin dördüydü ama bir daha uyuyamazdım ve bunu bilmeyecek kadar aptal değildim.

Saat yedide yine Vera'nın evine telefon ettim. Bu kere telefonu Kenopensky açtı.

Ona Vera'nın beni bu sabah beklediğini ama kocamın nerede olduğunu öğrenmeden gelemeyeceğimi söyledim. İki gecedir eve gelmediğini ve bundan önce sarhoş olsun olmasın, bir geceden fazla dışarda kalmadığını anlattım.

Biz konuşurken Vera paralel telefonu açıp neler olduğunu söyledi. "Kocam kayboldu sanırım," dedim.

Vera bir an bir şey söylemedi ve onun o anda neler düşündüğünü bilmek için pek çok şey verebilirdim. Sonra benim yerimde olsaydı Joe St. George'un kaybolmasına pek fazla üzülmeceğini söyledi.

"Üç çocuğumuz var ve ona alışmıştım," dedim. "Meydana çıkarsa daha sonra gelirim."

"Pekala," dedi. Sonra, "Orada mısın, Ted?" diye sordu.

"Evet, Vera," dedi adam.

"O zaman git erkekçe bir şey yap," dedi Vera.

Adam, "Peki, Vera," deyip telefonu kapattı.

Vera yine birkaç saniye konuşmadı. Sonra, "Belki de bir kaza geçirmiştir, Dolores," dedi.

"Hiç şaşmam," dedim ben de. "Son birkaç haftadır çok içiyordu, güneş tutulması günü kendisine çocukların parasından söz ettiğimde neredeyse beni boğuyordu."

"Yaa?" dedi. Birkaç saniye daha geçti. "Talihin açık olsun Dolores" dedi.

"Teşekkür ederim, buna ihtiyacım olabilir," dedim.

"Yapabileceğim bir şey varsa bana haber verirsin."

"Çok iyisin," dedim .

"Hiç de değil," dedi. "Seni kaybetmek istemem. Bugünlerde tozları halının altına süpürmeyen yardıma bulmak çok güç."

Teşekkür edip telefonu kapattım. Yarım saat daha bekledikten sonra Garrett Thibodeau'yu aradım. O günlerde Little Tall'da polis şefi falan gibi şeyler yoktu; Garrett kasaba polisiydi, işi 1960'da felç geçiren Edgar Sherrick'ten devir almıştı.

Ona Joe'nun son iki gecedir eve gelmediğini ve merak etmeye başladığımı

söyledim. Garrett'in sesi epey boğuktu -sabahın ilk kahvesini daha içmemiş

olmalıydı- ama bana karada Eyalet Polisi ile adadaki birkaç kişiyle konuşacağını

söyledi. Arayacaklarının benim telefon ettiğim kişiler olacağını biliyordum ama bir şey söylemedim. Garrett Joe'yu herhalde öğlene kadar göreceğimi söyledi sonra. Tam üstüne bastın moruk diye düşündüm. Herifin sıçarken "Yankee Doodle"u söyleyecek kadar kafası olduğunu bilirdim ama sözlerinin tümünü

hatırlayacağından da kuşkuluydum.

Joe'yu ancak bir hafta sonra buldular ve ben bu arada artık çıldırarak raddeye gelmişim. Selena Çarşamba günü geldi. Ben Salı öğleden sonra ona telefon edip babasının kaybolduğunu ve durumun ciddi görüldüğünü bildirmiştim. İsterse eve gelmesini söyledim. Melissa Caron -Tanya'nın annesi yani- gidip onu aldı.

Oğlanları oldukları yerde bırakmıştım -Selena'yı idare etmek şimdilik yeterdi bana. Selena Perşembe günü beni küçük sebze bahçemde -Joe'yu bulmalarından iki gün önce- görüp yanıma geldi. "Anne, bana bir şey söyle," dedi

"Söyleyeyim canım," dedim. Sakin olmaya çalışıyordum ama arkadan ne geleceğini tahmin ediyordum - ve beklediğim geldi de.

"Ona bir şey yaptın mı?" diye sordu.

Birden rüyamı hatırladım -o güzelim elbisesi içindeki dört yaşındaki Selena makasını kaldırıp burnunu kesiyordu. "Tanrım, kızıma yalan söylememe yardım et,"

diye düşündüm. "Tanrım, bana kızıma yalan söylememe ve onun sözlerime inanmasına yardım edersen senden bir daha başka hiçbir istemeyeceğim."

"Hayır," dedim. Çıplak ellerimi omzuna dayayabilmek için bahçe eldivenlerimi çıkarttım. Sonra

gözlerinin içine baktım. "Hayır, Selena," dedim. "Çok sarhoştun ve boğazımı sıkıp bu izleri bıraktı, ama ona bir şey yapmadım. Yaptığım tek şey evden gitmek oldu, çünkü ondan korkuyordum. Bunu anlıyorsun, değil mi?"

Anlıyorsun ve beni suçlamıyorsun, değil mi? Ondan korkmanın ne demek olduğunu bilirsin, değil mi?"

Başımı salladı ama gözlerini gözlerimden ayırmadı. Gözleri her zaman olduğundan koyu maviydi, fırtına öncesi deniz mavisi. Hayalimde makası ve yere düşen küçücük burnunu görebiliyordum. Size ne söyleyeceğim, biliyor musunuz? Tanrı o gün isteğimin yarısını verdi bana. Genellikle hep böyle yaptığına dikkat etmişimdir. Joe hakkında daha sonra söylediğim yalanlardan hiçbiri o sıcak günde Selena'ya hıyarlar ve fasulyeler arasında söylediğimden daha iyi değildi... ama bana inandı mı? Bana inandı ve hiç kuşkulandı mı? Bunun yanıtının evet olduğunu düşünmek isterim, ama olmadı işte. Gözlerini öyle karartan ve hep öyle karanlık bırakan şey kuşkuuydu.

"Ona karşı işlediğim en büyük suç bir şişe içki almaktı -iyi davranması için bir rüşvet yani- ama bunu yapmamalıydım."

Selena bir an daha baktı, sonra eğilip doldurduğum hıyar torbasını yerden aldı.

"Peki," dedi. "Bunları ben eve taşıyorum."

Hepsi bu kadar işte. Bir daha bu konuyu hiç konuşmadık, ne onu bulduklarında, ne de ondan sonra. Hem adada hem okulda benden söz edildiğini sık sık duymuş

olmalıydı, ama biz bir daha hiç konuşmadık. Ama soğukluk işte o zaman, bahçedeki o öğleden sonra başladı. Ve de ailelerin kendileriyle dış dünya arasına diktikleri duvardaki ilk çatlak. O zamandan beri çatlak giderek genişlemiştir.

Bana telefon eder, saat gibi düzenli yazar ama yine de birbirimizden kopuğuz.

Ben yaptıklarımı çoğunlukla Selena için yapmıştım, oğlanlar ya da babasının çalmaya çalıştığı para için değil. Onu ölümüne Selena yüzünden götürmüştüm ve bu bana, kızın bana duyduğu sevgiye mal oldu.

Bu arada Garrett Thibodeau ve berber dükkanından arkadaşları Joe'yu bulmaya çalışıyorlardı. Öyle bir duruma gelmiştik, fikirden her ne kadar hoşlanmasam da, onu benim bulmam gerekeceğini düşünüyordum. Para konusu olmasaydı onu Kıyamet Borusu çalana kadar orada bırakırdım. Ama para Jonesport'ta onun adına duruyordu ve onun resmen ölü ilan edilip de bana geçmesi için yedi yıl bekleyemezdim.

Selena iki yıla kalmadan koleje gidecekti ve o paranın bir kısmına ihtiyacı olacaktı.

Joe'nun şişesini alıp evin arkasındaki ormana gitmiş olacağı ya da karanlıkta eve dönmeye çalışırken düşmüş olacağı söylenmeye başlamıştı. Garrett bunun kendi fikri olduğunu söylüyordu ama ben

okulda onunla birlikte okuduğumdan böyle bir şeyin mümkün olamayacağını biliyordum. Her neyse, Garrett Perşembe öğleden sonra belediye binasının kapısına bir ilan yapıştırdı ve Cumartesi sabahı güneş

tutulmasından bir hafta sonra yani- kırk elli kişilik bir araştırma ekibi kurdu.

Ekip Highgate Ormanının East Head başından başlayıp eve doğru, önce ormanı sonra Rus çayırını taramaya başladı. Onları saat bir civarında gülüp şakalaşırken görmüştüm, ancak çayırı geçip de bizim aramızdaki çalılıklara geldiklerinde şakalaşmayı bırakıp küfüre başlamışlardı.

Ben kalbim boğazımdan fırlayacakmış gibi bir halde onları kapıdan seyrediyordum.

Serena'nın evde olmamasına Laurie Langill'i görmeye gitmişti- sevindiğimi hatırlıyorum. Sonra o çalılığın onları eski kuyunun yakına gitmekten vaz geçirtebileceğini düşündüm. Ama gelmeye devam ettiler. Birden Sonny Benoit'in sesini duydum: "Hey, Garrett! Buraya gel! Çabuk!" Ve Joe'nun bulunduğunu anladım.

Bir otopsi yapılmıştı. Hem de onu buldukları gün. Jack ve Alicia Forbert oğlanları getirdiklerinde otopsi devam ediyordu. Pete ağlıyordu ama şaşkın bir hali vardı -babasının başına neler geldiğini anlamamış gibiydi. Ama Joe Junior anlamıştı ve beni bir kenara çekince Serena'nın sorduğu soruyu soracağını sanıp aynı yalanı söylemeye hazırlandım. Ama o bana bambaşka bir şey sordu.

"Anne," dedi "Onun öldüğüne sevinirsem Tanrı beni cehenneme mi gönderir?"

"Joey, bir insan duygularına hakim olamaz ve sanırım Tanrı da bunu bilir,"

dedim.

"Oğlan bundan sonra ağlamaya başladı ve kalbimi parçalayan bir şey söyledi. "Onu sevmeye çalıştım," dedi. "Bunun için çok çalıştım, ama bana hiç izin vermedi."

Oğlanı kucaklayıp bağrıma bastım. Sanırım bütün bu işte ağlamaya yakın olduğum tek oydu... ancak iyi uyumadığımı ve işlerin sonuçlan hakkında en ufak bir fikrim olmadığını da hatırlamanız gerek.

Salı günü ilk soruşturma yapılacaktı, Little Tall'un tek cenaze evinin sahibi olan Lucien Mercier bana Joe'yu Çarşamba günü The Oaks'a gömebileceğimi bildirdi. Ancak soruşturmadan bir gün önce Pazartesi Garrett bana telefon edip birkaç dakikalığına bürosuna gelmemi istedi. Bu beklediğim ve korktuğum telefonda işte, ancak yapacak bir şey olmadığı için Selena'ya çocukların yemeklerini vermesini söyleyip gittim. Garrett yalnız değildi, Dr. John McAuliffe de yanındaydı. Eh, bunu da beklemiyor değildim, ama yine de bir an kalbim duracak gibi olmuştu.

McAuliffe o zaman ilçe adli tıp doktoruydu. Üç yıl sonra bir kar makinesi Volkswagen'ine çarptığında ölmüştü. McAuliffe öldükten sonra işini Henry Briarton almıştı. Briarton 1963'te adli tıp doktoru olsaydı o günkü konuşmamız konusunda içim daha rahat olurdu. Briarton zavallı Garrett Thibodeau'dan bir derece daha akıllıydı, ama sadece o kadar. Ama John McAuliffe'in Battiscan Fenerinden bile daha parlak bir zekası vardı.

Bizim buralara İkinci Dünya Savaşından sonra gelmiş koyu aksanlı bir İskoçyalıydı doktor. Hem doktorluk hem de kamu görevi yaptığına göre Amerikan yurttaşı olmalıydı, ama buradaki insanlara hiç benzemezdi. Ama bunun benim için hiç önemi yoktu; Amerikalı da olsa, İskoç da olsa, Çinli de olsa onunla nasıl olsa yüzyüze gelecektim.

Adam kırk beşinden fazla değildi ama saçları bembeyazdı, mavi gözler matkap uçları kadar parlak ve keskindi. Size baktığınızda kafanızın içini gördüğünü ve orada bulduklarını alfabetik sıraya koyduğunu sanırdınız. Onu Garrett'in masası

yanında görüp de kapının arkamdan kapandığını duyunca ertesi gün Jonesport'ta olacakların hiç de önemli olmadığını anlamıştım. Gerçek ilk soruşturma burada, kasaba polisinin odasında, bir duvardaki Weber Petrol takvimi ile öteki duvardaki Garrett'in annesinin resmi arasında yapılacaktı.

Garrett, "Seni bu yaşlı anında rahatsız ettiğim için özür dilerim," dedi.

Heyecanlıymış gibi ellerini ovuşturduğunu görünce bankadaki Bay Pease'i hatırlamıştım. Garrett'in eli epey nasırlı olmalıydı ki, zımpara kağıdı kuru bir tahtaya sürtülüyormuş gibi ses çıkarıyordu. "Ama Dr. MacAuliffe sana birkaç soru sormak istiyor."

Garrett'in doktora şaşkın bakışlarından bu soruların ne olduğunu bilmediğini anladım ve bu beni biraz daha korkuttu. O kurnaz İskoçyalının konunun, fikirlerini kendice saklayıp Garrett Thibodeau'ya işleri berbat etme fırsatını

verdirmeyecek kadar ciddi olduğunu düşünmesi fikrinden hiç hoşlanmamıştım.

"Size başsağlığı dilerim, Bayan St George," dedi McAuliffe o koyu İskoç

aksanıyla. Ufak tefekti ama sağlam yapılıydı, O beni delen mavi gözlerinde ne söylüyor olursa olsun içinde sempati yoktu. Hatta kendi de içlerinde olmak üzere kimseye sempati duymuyordu belki de. "Başınıza gelen felaket için çok üzüldüm."

Bir kere daha söylersen belki inanırım, diye düşündüm. Ama ona ne kadar korktuğumu göstermemeye de o anda karar verdim. Beni belki kıstırmıştı, belki de kıstıramamıştı. Joe'yu İlçe Hastanesinin bodrumundaki masaya yatırıp da elini açtıklarında beyaz bir naylon kumaş parçasının çıkıp çıkmadığını bilmediğimi unutmayın. Bu olabilirdi, ama ona karşısında ezilip büzüldüğümü görme tatminini verecek değildim. Ve o da insanlara öyle baktığı zaman ezilip büzülmelerine alışkındı; bunu hakkı olarak görüyor ve hoşlanıyordu.

"Çok teşekkür ederim," dedim.

"Oturmaz mısınız, hanımefendi?" Sanki zavallı Garrett'in değil de, kendi odasıymış gibi.

Oturdum, o da bana sigara içmesinin bir sakıncası olup olmadığını sordu. Ben de bana göre havanın hoş olduğunu söyledim. Sanki şaka yapmışım gibi kıs kıs güldü... ama gözleri gülmüyordu. Ceketinin cebinden kocaman siyah bir pipo çıkartıp doldurdu. Bunu yaparken gözlerini bir an bile üzerimden ayırmamıştı.

Pipoyu dişleri arasına sıkıştırdıktan ve dumanını tütürmeye başladıktan sonra bile gözlerini üzerimden ayırmadı. Öyle dumanlar arasından bana bakması ödümü

patlatmıştı ve yine Battiscan Fenerini hatırladım -hani elinizle yoğuracağınız kadar yoğun sis olsa bile iki mil ötesini aydınlattığı söylenen o feneri.

Bütün iyi niyetime karşın ezilip büzülmeye başlamıştım ki, Vera Donovan'ın,

"Saçma -kocalar her gün ölür, Dolores," dediğini hatırladım. McAuliffe'in gözleri düşene kadar Vera'ya bakacağını ama onun bacağını öteki bacağının üstüne bile atmaya zorlayamayacağını düşündüm. Bunu düşünmek beni biraz rahatlatmıştı, yine sakinleştim, ellerimi çantamın üstüne kavuşturup konuşmasını bekledim.

Sonunda benim iskemlemden düşüp kocamı öldürdüğümü itiraf etmeyeceğimi anladığında -ki bunu hüngür hüngür ağlayarak yapmamı isterdi sanırım- piposunu ağzından çıkartıp, "Polise boynunuzdaki bereleri kocanızın yaptığını

söylemişsiniz, Bayan St. George," dedi.

"Öyle," dedim ben de.

"Kocanızla güneş tutulmasını seyretmek için oturmuşsunuz ve sonra aranızda bir tartışma başlamış."

"Evet," dedim.

"Bu tartışmanın nedenini sorabilir miyim?"

"Para, sonra da içki."

"Ama o gün içtiği içkiyi de siz almışsınız, Bayan St. George. Öyle değil mi?"

"Evet," dedim. Daha başka şeyler söylemek, açıklamalarda bulunmak isterdim, ama bunu yapabileceğim halde yapmadım. McAuliffe'in istediği buydu -benim kendiliğimden anlatmaya başlamam. Kendi dilimle bir yerde hapse kadar gitmem.

Sonunda beklemekten vaz geçti. Sanki sıkılmış gibi bir süre parmaklarıyla oynadı, sonra o fener gözlerini yine üzerime çevirdi. "Boğazınızı sıkmasından sonra kocanızı orada bıraktınız ve güneş tutulmasını seyretmek için tek başınıza Rus Çayırına gittiniz."

"Evet."

Adam birden öne eğildi, küçük ellerini küçük dizleri üzerine dayadı. "Bayan St.

George, o gün rüzgarın ne yönden estiğini biliyor musunuz?"

1962 Kasımında kuyuyu az daha içine düşecekken bulunduğum gün gibiydi -aynı

çatırtıyı hissediyordum. "Dikkatli ol Dolores Claiborne, çok dikkatli ol," diye düşündüm. Burada her tarafta kuyular var bu herif onlardan herbirinin nerede olduğunu iyi biliyor."

"Hayır, bilmiyorum," dedim. "Ve rüzgarın nereden estiğini bilmiyorsam, bu genellikle havanın sakin olduğu demektir."

"Aslında hafif bir esintiden fazla bir şey yoktu..." diye Garrett söze başladıysa da, McAuliffe elini kaldırıp bıçak gibi kesti sözünü.

"Batıdan esiyordu," dedi. "Batıdan bir esinti de diyebiliriz, saatte sekiz on mil, hızla esen bir rüzgar. Bayan St. George o rüzgarın kocanızın sesini Rus Çayırına kadar taşımamasına şaşım doğrusu, aranızda sadece yarım mil vardı."

En az üç saniye bir karşılık vermedim. Sorularından herhangi birini yanıtlamadan önce kafamın içinde üçe kadar saymaya kararlıydım. Böylece acele etmekten ve belki de onun bana hazırladığı çukurlardan birine düşmekten kurtulacaktım. Ama McAuliffe beni daha ilk baştan şaşırttığına inanmış olmalı ki, öne doğru eğildi.

Gözlerinin bir an akkor haline geldiğine yemin edebilirdim.

"Hiç şaşmadım," dedim. "Bir kere saatte yedi mil, bulutlu bir günde hafif bir esintiden başka bir şey değildir. Sonra denizde yüzlerce tekne korna çalıp duruyorlardı. Ayrıca onun seslendiğini nereden biliyorsunuz? Sizin bir şey duymadığınızdan hiç kuşum yok."

Düş kırıklığına uğramış gibi arkasına yaslandı bunun üzerine. "Bu mantıklı bir varsayım," dedi. "Onun düşer düşmez ölmediğini biliyoruz. Adli tıp kanıtlarına göre uzun bir süre baygın kalmış. Bayan St. George siz bir kör kuyuya düşseydiniz ve diziniz, bileğiniz ve dört kaburganız kırılıysaydı yardım istemek için bağırmas mıydınız?"

Yine üçe kadar saydıktan sonra, "Kuyuya düşen ben değildim, Dr. McAuliffe,"

dedim. "Kuyuya düşen Joe'ydu ve içki içmişti."

"Evet," dedi. "Herkes onun sarhoş olduğu zamanlar çok kızdığınızı söylediği halde ona bir şişe viski almıştınız ve o sadece içiyor değil, çok sarhoştı. Ağzı

kanla doluydu ve gömleğinde ta kemerine kadar kurumuş kan lekeleri vardı. Bu kanı kırık kaburgalarla ve aldığı ciğer yaralarıyla birleştirirseniz bunun ne anlama geldiğini biliyor musunuz?"

Bir iki üç... bir iki üç... "Hayır," dedim.

"Kaburgaları ciğerlerini delmişti. Bu tür yaralar kanlı olur ama bu kadar değil.

Bence bu kadar kan akmış olmasının nedeni onun sürekli olarak yardım istemek için bağırmasıdır."

Bu bir soru değildi, ama ben yine üçe kadar saydıktan sonra, "Onun imdat istediğini mi düşündüğünüzü söylemek istiyorsunuz?" dedim.

"Hayır, hanımefendi, bunu düşünüyorum değilim, bundan eminim."

Bu kere beklemedim. "Dr. McAuliffe kocamı o kuyuya benim ittiğimi mi düşünüyorsunuz yoksa?" dedim.

Bunun üzerine biraz sarsılır gibi oldu. O fener gözleri sadece kırpışmakla kalmayıp bir iki saniye kadar kararmış gibi oldu. Sonra yine bir süre piposunu kurcaladı, ağzına sokup bir nefes çekti; bu arada hep bu soruma ne karşılık vereceğini düşünüyordu.

Ama Garrett ondan önce davrandı. Yüzü pancar gibi kıpkırmızı kesilmişti.

"Dolores... kimse böyle bir şey... yani demek istediğim hiç kimse bunu aklına bile getirmedi..."

"Evet," diye McAuliffe yine onun sözünü kesti. Onu bir an şaşırtmıştım ama hemen kendini toparladığı da belliydi. "Evet, ben düşündüm," dedi. "Bayan St George benim görevim..."

"Bırakın bu Bayan St. Georgeları," dedim. "Eğer beni kocamı kuyuya itip de sonra imdat çağlıklarını durup dinlediğimi söyleyecekseniz bana Dolores diyebilirsiniz."

Onu şaşırtmak istememiştim, Andy, ama iki saniyede ikinci kere afallamıştı

herif. Tıp fakültesinden bu yana böyle bir şeyle karşılaştığını sanmıyordum.

"Size kimse bir şeyle suçluyor değil, Bayan St. George," dedi. Ama gözleri,

"Şimdilik," diyordu.

"Çok iyi," dedim. "Çünkü Joe'yu kuyuya itmiş olmam fikri saçmaydı, benden en az yirmi beş kilo hatta belki de biraz fazla ağırdı. Son birkaç yıldır epey yağ

bağlamıştı. Ayrıca biri kendisine karşı çıktı mı yumruklarını kullanmaktan biç

kaçınmazdı. Bunu on altı yıllık karısı olarak söylüyorum ve aynı şeyi söyleyecek daha pek çok insan bulabilirsiniz."

Joe beni uzun zamandır dövmüyordu ama ben bunu adaya yaymış değildim, herkesin bildiği kadarıyla sürekli dayak yemekteydim. Ve McAuliffe'in o mavi gözleri beynimi delmeye çalışırken de böyle yapmış olduğuma çok memnundum.

"Kimse sizin onu kuyuya ittiğinizi söylemedi," dedi İskoçyalı. Artık hızla geriliyordu. Yüzünden gerilemekte olduğunun farkında olduğunu anlıyordum; ancak bunu neden yaptığını bilemiyor gibiydi. Yüzünde gerileyenin benim olmam gerektiği ifadesi vardı. "Ama bağırması olmalı," dedi. "Ve saatlerce, hem de yüksek sesle bağırması olmalı."

Bir iki üç... bir iki üç..."Ne demek istediğinizi anlıyorum galiba," dedim.

"Onun kazayla kuyuya düştüğünü ve benim de imdat çağrılarını bilerek duymadığımı

söylüyorsunuz. Öyle mi?"

Yüzünden hedefe tam isabet kaydettiğimi anlamıştım. Ayrıca olayın kendi istediği gibi gitmiyor olmasına kızdığını görüyordum. Yanaklarında küçük birer kırmızı

yuvarlak belirmişti. Bunu gördüğüme memnun oldum, onun kızmasını istiyordum.

McAuliffe gibi bir adam kızgınken daha kolay idare edilir, çünkü onun gibiler başkaları sinirlenirken sakin olmaya alışmışlardır.

"Bayan St. George sorularıma soruyla yanıt verirseniz burada bir şey elde etmem çok güç olacak," dedi.

"Ama siz bana soru sormamıştınız ki, Dr. McAuliffe," dedim. Gözlerimi masumlukla iri iri açtım. "Bana Joe'nun bağırdığını söylediniz, ben de size..."

"Tamam tamam," diye piposunu Garrett'in bakır kül tablasına çarparak bıraktı.

Gözleri alev alevdi şimdi, yanaklarındaki renkli toplara ek olarak alnında da kızıl bir çizgi vardı şimdi. "Onun yardım istediğini duydunuz mu, Bayan St.

George?"

Bir iki üç... bir iki üç...

"John, kadını zorlamana hiç gerek yok bence," diye Garrett atıldı. Ve o ufak tefek İskoçyalının düşünce dizinini yine darmadağın etti. İşte orada az daha kahrı basıyordum. Bunu yapsaydım benim için çok kötü olacaktı, bundan eminim, ama yine de kendimi güçlükle tutabilmişim.

McAuliffe Garrett'e döndü, "Bu işi benim yürütmemi kabul etmiştin."

Zavallı Garrett öylesine geriye yaslandı ki, az daha iskemlesiyle sırtüstü

devrilecekti. "Tamam tamam, kızmaya gerek yok," diye mırıldandı.

McAuliff soruyu tekrarlamak için bana döndü ama buna fırsat bırakmadım. O zaman artık ona kadar saymıştım.

"Hayır," dedim. "Denizdeki teknelerin gürültüsünden ve insanların güneş

tutulmasını gördükleri anda bağırma başlamalarından başka bir şey duymadım."

Benim daha başka şeyler söylememi bekledi -yine susup da karşısındakini konuşurma numarası- ve sessizlik giderek büyüdü aramızda. Ben ellerimi çantamın üstünde kavuşturmuş bekliyordum. O bana baktı, ben de ona.

Gözleri, "Benimle konuşacaksın, kadın," diyorlardı. Bana duymak istediğim her şeyi söyleyeceksin...

hem de istersem, iki kere söyleyeceksin."

Benim gözlerim de, "Öyle bir niyetim yok, ahbap," diyordu. "O elmas uçlu gözlerinde beni cehennem donana kadar delebilirsin, ama sen ağzını açıp sormadıkça benden tek kelime bile alamazsın."

Bir dakika kadar gözlerimizle öyle düello edip durduk. Sonunda zayıfladığımı

hissettim, ona, "Anan sana insanın öyle yüzüne bakmanın ayıp olduğunu öğretmedi mi?" olsun bir şeyler söylemek ihtiyacımdaydım. Ama o sırada Garrett konuştu -

daha doğrusu karnı konuştu. Müthiş bir şekilde guruldadı.

McAuliffe iğrenerek baktı ona, Garrett de hiç umursamadan çakısını çıkartıp tırnaklarının altını temizlemeye koyuldu. McAuliffe yün ceketinin (Temmuzda yün!) cebinden bir not defteri çıkardı, bir süre baktı, sonra yine cebine soktu.

Bir insanın, "Öğle yemeğine randevum var," diyebileceği kadar sıradan bir sesle,

"Kuyudan çıkmaya çalışmış," dedi.

Sanki biri Joe'nun odunu indirdiği sırtımdaki o yere bir çatal sokmuş gibi oldum, ama göstermemeye çalıştım, "Öyle mi?" dedim.

"Evet," dedi McAuliffe. "Kuyunun kenarlarında iri taşlar var, bazılarında kanlı

el izlerini bulduk Ayağa kalkıp tırmanmaya çalışmış olmalı. Tahmin bile edemeyeceğim kadar büyük bir acı çekerken buna kalkışmak için çok güçlü

olmalıydı."

"Acı çektiğini duyduğuma üzüldüm," dedim. Sesim her zamanki gibi sakindi -en azından ben öyle sanıyordum- ama koltukaltlarımdan ter boşandığını

hissediyordum. "Zavallı Joe."

"Öyle. Zavallı... Joe. Bence kendi başına oradan çıkabilirdi. Çıksa bile çok geçmeden ölecekti nasıl olsa; ama çıkabilirdi. Ancak bir şey dışarı çıkmasına engel olmuş?"

"Ne?" diye sordum.

"Kafatası yarılmış," dedi McAuliffe. Gözleri yine parlaktı ama sesi bir kedi mırıltısı gibi yumuşacıktı. "Bacakları arasında büyük bir taş bulduk. Üzerinde kocanızın kanı vardı, Bayan St. George. Ve o kanda porselen parçacıkları bulduk.

Bundan ne anlam çıkardım, biliyor musunuz?"

Bir., iki... üç.

"Taş kafasını olduğu gibi takma dişlerini de parçalamış olmalı," dedim. "Yazık olmuş -Joe onları çok severdi, Lucien Mercier onu takma dişsiz nasıl gösterecek acaba?"

"Evet," dedi dişlerini köklerine kadar gösteren bir sırıtmayla. "Benim vardığım sonuç da bu, Bayan St. George. O porselen parçaları takma dişlerindenmiş. Şimdi, kuyudan çıkmak üzere olan kocanızın kafasına o taşın nasıl indiği hakkında bir fikriniz var mıydı acaba?"

Bir... iki... üç.

"Hayır" dedim. "Ya sizin?"

"Evet. Bence biri o taşı topraktan çekip çıkardı ve onun yardım istemek için yukarı çevrilmiş yüzüne kasten ve bilerek vurdu."

Bundan sonra kimse konuşmadı. Tanrı bilir ya, ben konuşmak isterdim; yerimden fırlayıp, "Ben değildim. Belki biri yaptı ama ben değildim," demek isterdim. Ama demedim, çünkü yine böğürtlen çalılıkları içindeydim ve bu kere her adımda bir kuyu vardı.

Konuşacak yerde ona baktım ama yeniden terlemeye başladığımı hissediyordum, kavuşmuş duran ellerimin birbirlerini sıkmak istediğini hissediyordum. Bunu yaptığım takdirde tırnaklarım bembeyaz kesilecekti ve o da bunu görecekti.

McAuliffe böyle şeyleri görmek üzere yetiştirilmiş bir insandı. Vera'yı, onun ona nasıl bakacağını düşündüm -ayakkabısına bulaşmış bir köpek bokuymuş gibi.

Ama onun gözleri kafamı delip geçerken bunu yapmak kolay değildi. Daha önce sanki Vera da benimle odadaymış gibi hissediyordum, ama artık öyle değildi.

Şimdi odada benden ve İskoçyalı doktordan başka kimse yoktu ve o da herhalde kendini dergilerdeki hikayelerdeki amatör detektifler gibi hissetmekteydi, (daha sonraları onun mahkemede verdiği ifadeler sonunda on on beş kişiyi hapse gönderdiğini öğrenecektim) ve ben her an kendimi tutamayıp bir şeyler söyleyecek gibiydim. Ve Andy, işin kötü yanı, ağzımı açtığımda neler çıkacağını ben de kestiremiyordum.

Ve tam bir şey söyleyecektim ki, unuttuğum tek kişi -Garrett Thibodeau - konuştu yine. Sanki o sessizliğe daha fazla dayanamayacakmış gibi, sanki gerilimi azaltmak için birinin bağıracığından korkmuş gibi, "John, Joe o taşı tutup çekebildiği takdirde yerinden çıkacağını konuşmuştuk seninle..." dedi.

"Sen sesini kesecek misin, be adam!" diye McAuliffe bağırdı ve ben de rahat bir soluk aldım. Her şey sona ermişti. Bunu biliyordum ve o ufak tefek İskoçyalının bildiğini de biliyordum. Sanki ikimiz karanlık bir odadaydık ve o yüzümü bir jilette gıdıklıyordu da... tam o sırada sersem Thibodeau pencereye çarpmış ve perde açılmıştı ve ben de onun bana dokunduğu şeyin sadece bir tüy olduğunu görmüştüm.

Garrett McAuliffe'in kendisiyle öyle konuşmaya hakkı olmadığı hakkında bir şeyler mırıldandı ama doktor ona aldırmadı bile. Bana dönerek sert bir sesle,

"Eee, Bayan St. George?" dedi sanki beni köşeye kıstırmış gibi. Ama artık ikimiz de bunun böyle olmadığını biliyorduk. O benim bir yanlış yapacağımı ummuştu...

ama benim üç çocuğum vardı ve çocuğu olmak insanı dikkatli olmaya zorlardı.

"Bildiklerimi anlattım," dedim. "Güneş tutulmasını beklerken sarhoş oldu. Onu biraz kendine getirir umduyla bir sandviç yaptım ama bir yararı olmadı. Bağırıp çağırmaya başladı, boğazımı sıktı. Ben de Rus Çayırına gittim. Döndüğümde evde yoktu. Arkadaşlarıyla gittiğini sandım ama o sırada kuyuya düşmüş olduğunu bilmiyordum. Yola kestirmeden çıkmaya çalışıyordu herhalde. Hatta özür dilemek için beni aramaya çıkmış bile olabilirdi. Bunu asla bilemeyeceğim.." Sonra ben de sertçe baktım yüzüne. "Aynı şeyi siz de arada sırada deneyebilirsiniz, Dr.

McAuliffe."

"Öğütlerinize ihtiyacım yok, hanımefendi." Yanaklarında noktalar alev alev yanıyordu artık. "Öldüğüne sevindiniz mi? Bana bunu söyleyin!"

"Bunun onun başına gelenlerle ne ilgisi var?" diye sordum. "Tanrı aşkına, neyiniz var sizin?"

McAuliffe yanıt vermedi -çok hafifçe titreyen eliyle piposunu alıp yeniden yakmaya koyuldu. Başka soru sormadı. Günün son sorusunu Garrett Thibodeau sordu.

Bunu McAuliffe sormamıştı çünkü kendisi için önemli değildi. Ama bu Garrett için önemliydi ve daha çok benim için önemliydi; çünkü o gün oradan çıktığımda hiçbir şey sona erecek değildi; bir bakıma her şey ancak ondan sonra başlayacaktı. O

son soru ve benim ona vereceğim yanıt çok önemliydi. Çünkü mahkemede hiçbir şey ifade etmeyen şeyler kadınlar arka bahçelerinde çamaşırlarını asarken, ya da ıstakoz teknelerinde balıkçılar sırtlarını küpeşteye dayayıp öğle yemeklerini yerken konuşulur. Bu şeyler sizi cezaevine göndermeyebilir, ama kasabanın gözünde asılmanıza yeter de artar bile.

Garrett koyun melemesi gibi bir sesle, "Ona neden içki aldın? Sana ne olmuştu öyle, Dolores?" diye sordu.

"İçecek bir şey bulursa beni rahat bırakır diye düşünmüştüm. Birlikte huzur içinde oturur ve güneş tutulmasını seyrederdik ve beni rahat bırakır diye düşünmüştüm."

Aslında ağlamadım ama yanağımdan aşağı bir damla gözyaşının süzüldüğünü

hissettim. Bundan sonraki otuz yıl boyunca Little Tall'da yaşamaya devam etmemin nedeni o bir tek gözyaşındır sanırım. Eğer o olmasaydı arkamdan fısıldayarak, beni elleriyle işaret ederek, dedikodular yaparak adadan kaçmaya zorlayabilirdi. Ben dayanıklı bir insanım ama kimsenin otuz yıl süreyle dedikoduya, söylentilere, "cinayetten yakını sıyırdın" gibi notlara dayanabileceğimi sanmıyorum. Evet o notlardan bir kaç tane gelmişti -kimin gönderdiğini de tahmin ediyorum ama aradan bu kadar zaman geçtikten sonra bunu açıklamaya hiç gerek yok- ancak onlar da sonbaharda okullar başladığında sona ermişti. Onun için yaşamımın geri kalan bölümünü o bir tek gözyaşı damlasına

borçlu olduğumu söyleyebilirsiniz sanırım. Ve de Garrett'in benim Joe'nun ardından ağlamayacak kadar taşyürekli olmadığını millete yaymasına. Bundan hesaplı bir şey olduğunu sanmayın sakın. O İskoçyalının Joe'nun nasıl acı

çektğini anlattığı zaman gerçekten üzülmuştüm. Onun yaptığı her şeye karşın, Selena'ya bütün o yaptıklarından ve yapmak istediklerinden sonra kendisinden nefret etmişsem de, acı çekmesini bir an bile istemiş değildim. Onun kuyuya düşünce öleceğini sanmıştım, Andy -Tanrının önünde yemin ederim ki, hemen öleceğini sanmıştım.

Zavallı Garrett Thibodeau trafik ışığı gibi kıpkırmızı kesilmişti. Masası

üstündeki kutudan bir kağıt mendil çıkartıp yüzüme bakmadan elime tıktırdı -o bir tek gözyaşının ardından bir sel geleceğini bekliyordu herhalde- ve beni

"böyle gerilimli bir sorguya" çekmiş olduğu için özür diledi.

McAuliffe bunu duyunca sadece, "Hah!" dedi ve ifademini alınması sırasında mahkemede olacağını söyleyerek çıkıp gitti. Ve de ardından camlı kapıyı çarptı.

Garrett onun uzaklaşmasına yetecek bir süre bekledikten sonra koluna girerek beni kapıya kadar geçirdi (hâlâ yüzüme bakmıyordu) ve bu sırada da durmadan bir şeyler mırıldandı. Ne söylediğini bilmiyorum ama herhalde kendince özür dilemeye çalışıyordu. Doğrusu yumuşacık bir kalbi vardı ve kimseyi mutsuz görmeye dayanamazdı. Yine de Garrett'in kapısının ardından kapandığını duyduğum o gün olduğu kadar hiçbir kapının kapanmasına sevinmemişimdir.

Ertesi günkü soruşturma buna kıyasla hiçti. McAuliffe bana yine aynı soruları

sordu, evet hepsi çetin sorulardı ama artık üzerimde bir güçleri kalmamıştı ve bunu ikimiz de biliyorduk.

Karar kaza ile ölümdü. McAuliffe bundan hoşlanmadı; en sonra kendi bulgularını

başını bir kere bile kaldırmadan o tekdüze sesiyle okudu, ama söyledikleri de yeteri kadar resmiydi: Joe iyice sarhoşken kuyuya düşmüştü, bir süre imdat istemiş olabilirdi, sonra kendi başına dışarı çıkmaya çalışmıştı. Tepeye kadar çıkmayı başarmış, ama sonra ağırlığını yanlış taşa vermişti, taş yerinden kurtulmuş, başına çarpıp yarmış ve yeniden kuyunun dibine düşmesine yol açmıştı; orada da ölmüştü.

Belki de en büyük şey -ve bunu çok sonraları fark etmiştim- bana yükleyecek bir neden bulamamalarıydı. Kasabalılar (ve bu arada Dr. McAuliffe) bu işi eğer ben yapmışsam dayaktan kurtulmak için yaptığımı inanıyorlardı, ama bu da tek başına fazla geçerli bir neden değildi. Onu öldürmek için ne kadar önemli nedenlerim olduğunu sadece Selena ile Bay Pease biliyorlardı. Ve kimse, hatta o akıllı Dr.

McAuliffe bile, Bay Pease'i sorguya çekmeyi akıl edememişti. Adam kendiliğinden de öne çıkmış değildi. Bunu yapmış olsaydı o lokantadaki küçük konuşmamız açığa çıkmış olurdu ve bankayla başı belaya girerdi. Ne de olsa kuralları çiğnemişti.

Selena'ya gelince... Bence Selena beni kendi mahkemesinde yargıladı. Arada sırada o karanlık ve fırtınalı gözlerini üzerimde görünce, "Ona sen bir şey yaptın mı, anne? Yaptın mı? Benim yüzümden mi? Bunun bedelini ödeyecek ben miyim? " diye sorduğunu duyar gibi olurum.

Ve onun bu bedeli ödediğine inanıyorum ki - en kötü yanı da budur işte. On sekiz yaşında bir yüzme yarışmasına katıldığı Boston'a gidene kadar Maine eyaletinden çıkmamış olan küçük ada kızı şimdi akıllı ve başarılı bir işkadını olmuştur New York'ta - iki yıl kadar önce New York Times'da onun hakkında bir yazı çıktığını

biliyor muydunuz? Bütün o dergilere yazılar yazar da, haftada bir kere bana yazmaya vakit bulur... ama bunlar görev savma kabilinden mektuplar, tıpkı

telefonlarının da olduğu gibi. Sanırım o küçük neşeli notlarıyla buraya hiç

gelmediği ve benimle bağlarını kestiği için kalbine sus payı ödüyordur. Evet, bence o ödedi; aramızda en suçsuzu oydu ve en ağır bedeli o ödedi, hâlâ da ödüyor.

Selena şimdi kırk dört yaşında, hiç evlenmedi, araya gönderdiği resimlere bakılırsa çok zayıf, ve içtiğini sanıyorum -bunu telefon ettiğinde sesinden anlıyorum zaman zaman. Eve dönmemesinin bir nedeninin de bu olduğunu sanıyorum; benim onun da babası gibi içtiğini görmemi istemiyor. Belki de içkiyi fazla kaçırdığı bir anda ben de yakınındaysam neler söyleyeceğinden korkuyordur.

Boş verin ama; bunların hepsi geçti artık. Önemli olan benim bu işi yapmam ve yakayı sıyırmam. Eğer yaşam sigortası olsaydı, ya da Pease konuşsaydı şimdi burada olmayabilirdim. Bu ikisinden, dolgunca bir sigorta poliçesi daha kötüydü

sanırım. Yeryüzünde istediğim en son şey kurnaz bir sigorta araştırmacısının adalı cahil bir kadın karşısında yenilgiye uğramayı bir türlü hazmedemeyen o kurnaz İskoç doktorla işbirliği yapmasıydı. Hayır, o ikisi bir araya gelselerdi yakayı kurtaramazdım.

Sonra ne oldu peki? Ne olacak, sanırım bir cinayet işlenip de failinin bulunmadığı zamanlar ne olursa o oldu. Yaşam devam etti. Kimlerde olduğu gibi son dakikada kimse yeni bir bilgi falan çıkarmadı ortaya. Ve ben başka kimseyi öldürmeye kalkışmadım, aksini söyleyen varsa Tanrı beni yıldırımla çarpsın.

Tanrı herhalde Joe gibilerini öldürenlere yıldırım göndermeyi elektrik israfı

saymıştı.

Yaşam devam etti. Ben Pinewood'a ve Vera'ya döndüm. Selena okula döndü, eski arkadaşlarıyla görüşmeye başladı, hatta onun telefonda konuşurken güldüğünü bile duyuyordum arasıra. Küçük Pete ve Joe Junior durumu kolay kolay kabullenemediler. Joey için darbe beklediğimden de ağır oldu. Biraz zayıfladı, karabasanlar görmeye başladı, ama bir sonraki yaza kadar o da düzeldi. 1963'teki başka değişiklik Seth Reed'i çağırıp eski kuyunun üstünü beton kapakla örttürmem oldu.

Öldükten altı ay sonra Joe'nun mirası karara bağlandı. Ben oraya gitmedim bile.

Bir hafta sonra gelen bir kağıtta her şeyinin bana kaldığı bildiriliyordu. Onun olan her şeyi elden çıkardım ben de. Ancak bu arada şaşırtıcı bir şey öğrenmişim: kocanız aniden ölürse, arkadaşlarının Joe'nunkiler gibi aptal olmaları çok yararlı oluyordu. Joe'nun on yıldır oynayıp durduğu eski kısıdalga radyosunu yirmi beş dolara Norris Pinette'e ve arka bahçede duran üç hurda kamyoneti de Tommy Anderson'a sattım. O aptal onları alınca sevinçten havalara uçtu, ben de parayla elden düşme bir 59 Chevrolet aldım. Joe'nun banka cüzdanını

da üzerime yaptırttım ve çocukların ortak kolej hesaplarını yeniden açtırdım.

Ha, bir şey daha var -1964 Ocağından sonra yine kızlık soyadımı kullanmaya başladım. Bunu ortalığa öyle ilan falan etmedim ama, bir köpeğin kuyruğuna bağlanan teneke kutu gibi St. George adını da ömrümün sonuna kadar arkamda sürükleyecek değildim. Ama adından kurtulmanın kendisinden kurtulmaktan kolay olduğunu da söylemem gerek.

Bunu beklemiyordum zaten; altmış beş yaşındayım ve en az elli yıldır insan olmanın gerçekte, vadesi gelen faturaları ödemek ve seçimleri yapmak olduğunu bilirim. Bu seçimlerden bazdan gayetle berbattır, ama bu durum insana onlardan kaçma iznini vermez -hele insanlar kendilerinin yapamadıkları şeyler için başkalarına bağımlı iseler. Bu durumda yapabileceğiniz en iyi seçimi yapar, sonra da bedelini ödersiniz. Benim için bu bedel geceleri soğuk terler dökerek uyanmak, ya da hiç uyumamaktı; taşın yüzüne çarpıp kafasını ve dişlerini kırdığı

anda çıkan sestti. Bunu otuz yıldır duyarım. Kimi zaman beni uyandıran bu olur, kimi zaman da uyutmayan; kimi zaman gün ortası şaşırıverir. Evde kapımın önünü

süpürüyor, ya da Vera'da gümüşleri parlatıyor, veya televizyonda Oprah programını seyrederken yemeğime oturmuş olurum ve birden o sesi duyuveririm. Ya da dibe çarptığı zaman çıkan küt sesini. Ya da kuyudan yükselen,

"Dooloreeees..." sesini.

Kimi zaman duyduğum bu seslerin Vera'nın oda köşelerinde telleri ve yatağın altında toz cinlerini görmesinden farklı olduğunu sanmam. Vera iyice hastalanmaya başladığında onu sakinleştirmek için yatağına girip de gözlerimi kapattığımda bir porselen tabağın yere düşüp paramparça olduğunu görürdüm. Onu görünce Vera'ya sanki kardeşimmiş gibi, ya da benmişim gibi sarılırdım. O

yatakta ikimiz de kendi korkumuza dalmış olarak yatar ve birlikte uyuklardık -

ben porselen tabak sesini duymamak, o da cinleri görmemek için. Ve kimi zaman uyuya kalmadan önce şöyle düşünürdüm: "İşte böyle. İşte domuzluk etmenin bedeli budur. Domuzluk etmeseydin bu bedeli ödemeyeceğini düşünmenin hiç anlamı yok, çünkü dünya kimi zaman insanı domuzluk etmesi için yaratır. Ama bunun bedeli..."

o korkunç bedeli..."

Andy, senin o şişeden bir yudum daha içebilir miydin? Merak etme, kimseye söylemem.

Teşekkür ederim. Benim gibi çenesi düşük bir kocakarıya katlandığın için sana da teşekkür ederim,

Nancy Bannister. Parmakların yoruldu mu?

Öyle mi? Güzel. Sakın cesaretini kaybetme, biraz eskilere gittik ama artık duymak istediğiniz yere de geldik. Çok iyi de oldu aslında, saat çok geç ve çok da yorgunum. Tüm yaşamım boyunca çalıştım ama şimdiki kadar yorgun olduğumu hatırlamıyorum doğrusu.

Dün sabah çamaşırları asıyordum -sanki altı yıl önceymiş gibi geliyor ama sadece dündü- ve Vera parlak günlerinden birindeydi. O yüzden her şey o kadar beklenmedikti ve ben de bu yüzden biraz telaşlıydım. Parlak günlerinde domuzluğu tutardı çünkü, ancak dün gerçekten çıldırdığı ilk ve son gün oldu.

Ben arka bahçedeydim, o da tekerlekli koltuğunda çamaşır asma işini denetliyordu. Arada sırada, "Altı mandal, Dolores!" diye bağıyordu.

"Çarşaflardan her birine altı mandal koyacaksın! Sakın dört tane koymaya çalışma çünkü gözlerim senin üstünde."

"Biliyorum," dedim. "Ama havanın yirmi derece daha soğuk olmasını ve kırk millik bir rüzgar esmesini isterdim."

"Ne dedin?" diye bağırdı. "Ne dedin, Dolores Claiborne?"

"Biri bahçesini gübrelemiş olmalı, burnuma feci bir bok kokusu geliyor," dedim.

"Kurnazlık etmeye mi çalışıyorsun, Dolores?" diye bağırdı o çatlak sesiyle.

Kafasına her zamankinden biraz daha fazla güneş ışığı giriyormuş gibi davranıyordu. Daha sonra bir pislik yapabileceğini düşündüm ama fazla aldırış

etmedim -o anda biraz mantıklı olmasına seviniyordum aslında. Doğrusunu isterseniz, tıpkı eski günlerde olduğu gibi davranıyordu. Son üç dört aydır kafası biraz uzaklardaydı ve onun geri geldiğini -ne kadar geri gelebilirse tabii- görmek hoş bir şeydi.

"Hayır, Vera," diye seslendim. "Kurnaz olsaydım çoktan senin yanından ayrılırdım."

Başka bir şey söylemesini bekledim ama bir daha sesi çıkmadı. Ben de çarşafaları, donlarını, bezlerini asmaya devam ettim. Daha yarım sepetim kalmıştı ki, birden durdum. İçime kötü bir his gelmişti. Bunun nedenini ya da nasıl başladığını

bilemiyorum. Ama aniden oradaydı işte. Ve bir an çok garip bir şey geldi aklıma:

"O kızın başı dertte... güneş tutulduğu gün gördüğüm ve beni gören kızın başı

dertte. Şimdi büyüdü artık, neredeyse Selena'nın yaşına geldi, ama başı feci dertte."

Dönüp arkama baktım; o çizgili elbisesi ve pembe dudak boyasıyla o küçük kızın büyümüş şeklini göreceğimi umuyordum ama kimseyi görmedim ve bu da hiç iyi değildi. Çünkü Vera orada olmalıydı.

Pencereden başını uzatmış mandalların sayısına bakıyor olmalıydı. Ama yoktu ve bunu anlayamıyordum, onu koltuğuna ben oturtmuş, sonra da pencerenin yanına getirip frenini elimle çekmiştim.

Sonra onun çığılığını duydum.

"Dooloreees!"

Bunu duyunca sırtımdan soğuk terler boşandı, Andy. Joe dirilmiş gibi. Bir an orada donup kaldım. Sonra bir daha bağırdı ve bu kere sesin ondan geldiğini anladım.

"Dooloreees! Toz cinleri! Her yeri kapladılar! Tanrım! Dooloreees, Yardım et bana! Yardım et!"

Dönüp eve doğru koşarken lanet çamaşır sepetine takıldım ve az önce astığım çarşafların üstüne düştüm. İyice dolanmıştım çarşaflara. Bir an çarşafların elleri vardı da, beni boğmaya, ya da engellemeye çalışıyorlardı. Ve bu sırada Vera bağırma devam ediyordu. Bir kere gördüğüm o rüyayı hatırladım, hani uzun dişleriyle o tozdan kafaları. Ama hayalimde o kafada Joe'nun yüzünü görüyordum ve gözleri kapkaraydı, sanki biri bir toz bulutuna iki parça kömür sokmuş gibi.

"Dolores, çabuk gel lütfen! Çabuk ol! Toz cinleri! Toz cinleri her yanı

kapladı!"

Sonra bir çığılık attı. Korkunç bir şeydi bu. En çılgın rüyalarınızda bile Vera Donovan gibi bir cadının öyle bağırdığını duyamazdınız.

Çarşaflardan her nasılsa kurtuldum ve o anda kombinezonumun askılarından birinin koptuğunu hissettim, tıpkı o güneş tutulması gününde olduğu ve Joe'nun az daha beni öldüreceği günde olduğu gibi. Hani insan daha önce de bir yerde olmuş ve insanların neler söyleyeceklerini daha ağızlarını açmadan önce bilir ya, öyle işte. O duygu üzerime öylesine bir güçle çökmüştü ki, sanki çevrem hayaletlerle çevriliydi ve göremediğim parmaklarıyla beni gıdıklıyorlardı.

Bir şey daha var. Hepsi de tozdan hayaletlerdi sanki.

Mutfak kapısından içeri dalıp bacaklarımın olanca gücüyle yukarı koştum. Vera bu arada hiç durmadan bağıırıyordu. Kombinezonum kaymaya başlamıştı, sahanlığa çıkıp da arkama baktığımda Joe'nun hemen arkamda kombinezonumun eteğini yakalamaya çalıştığını göreceğimi sandım.

Sonra öteki yana bakınca Vera'yı gördüm. Ön merdivene doğru gidiyordu koridorda.

Sırtı bana dönüktü ve hem gidiyor hem bağıırıyordu. Geceliğinin arkasında kocaman bir leke vardı - yine altını pisletmişti, ama bu kere kötülükten değil de korkudan.

Tekerlekli koltuğu yatakodasının kapısına sıkışıp kalmıştı. Kendini o kadar korkutan şeyi gördüğünde freni açmış olmalıydı. Daha önce böyle korkuya kapıldığında oturduğu ya da yattığı yerden sadece bağıırırdı, ve çok kimse size onun kendi başına hareket edemeyeceğini söyleyebilirdi. Ama dün kalkıp yürüdü; yemin ederim ki, kalkıp yürüdü. Koltuğun frenini boşaltmış, kapıya doğru çevirmiş ve kapıya

arpıp sıkışınca da kalkıp koridorda yürümeye başlamıştı.

Bir an orada donup kaldım ve onu yaptığı bu şeyi yapmaya itecek kadar korkunç olan ne grdğnu merak ettim.

Ama onun nereye doğru gitmekte olduğunu fark etmiştim -n merdivenlere.

"Vera!" diye bağırdım. "Vera, bırak bu saçmalığı! Dşeceksin! Dur!"

Sonra koştım. Bunun ikinci kez olduğunu düşünüyordum yine, ama bu kere koşup yakalamaya alıştığımın Joe olduğunu hissediyordum.

Beni duyup duymadığını ve o zavallı karmakarışık kafasında benim arkasında mı, önünde mi olduğumu fark edip etmediğini bilemiyorum. Bildiğim tek şey, "Dolores, yardım et bana! Dolores! Toz cinleri!" diye bağırdığı ve biraz daha hızlandığıydı.

Koridorun sonuna gelmiş gibiydi. Ben kapısının yanından geçerken o lanet koltuğun kenarına çarptım -işte bakın izi bileğimde hala. "Dur! Vera! Dur!" diye bağırmaktan sesim kısılmıştı.

Vera sahanlığı geçti ve adımını boşluğa attı. Onu artık kurtaramazdım -

yapabileceğim tek şey onunla birlikte aşağı yuvarlanmaktı- ancak böyle bir durumda bunu düşünecek ne zamanınız vardır, ne de ne kaybedeceğinizi hesaplayabilirsiniz. O boşluğa adımını atıp da yuvarlanmaya başladığı anda üzerine atladım. Tam o anda bir an için yznu gördüm son kere. Aşağı düşmekte olduğunu fark edip etmediğini bilemiyorum; ama yüzünde sadece korkunç bir panik vardı. O bakışı daha önce de görmüştüm ve size bunun düşme korkusuyla ilgili olmadığını söyleyebilirim. O arkasında olanı düşünüyordu, önündekini değil.

Elimi uzattım ama ancak havayı tuttum, sol elimin ikinci ve üçüncü parmakları geceliğinin kenarına ancak srtnmş ve bir ıslık gibi aralarından szlmştı.

"Doooolooo...." diye bağırdı ve sonra bir kt sesi duyuldu. O sesi hatırladığıka kanım donacak gibi oluyor şimdi bile; Joe'nun kuyunun dibine çarptığında çıkan sesteki bu. Vera'nın düştüğü yerdede yuvarlandığını gördüm, sonra da bir şeyin kırıldığını duydum. Dizinizin üstünde kırdığınız bir dal parçasının çıkardığı

sesti bu. Başının kenarından kan fişkirdığını gördüm ve bunu görmem bana yetti de arttı bile öyle hızla döndüm ki, ayaklarım birbirine dolandı, dizüstü

yuvarlandım. Koridora odasına baktığımda gördüğüm şey beni de ığlıık ığlığıba bağırtmıştı. Joe duruyordu orada. Bir an için onu seni şimdi gördüğüm gibi gördüm, Andy. Tekerlekli koltuğunun altından bana bakan o yznu, sırtışını

gördüm. Kapıya sıkışmış olan koltuğun tekerleğinin telleri arasından bana bakıyordu.

Sonra yüz kayb oldu ve Vera'nın iniltilerini duydum.

O düşüşten sonra yaşıyor olduğuna inanamamıştım; hala da inanamıyorum. Joe da hemen ölmemişti, ama Joe yaşamının en esaslı çağında olan bir erkekti ve Vera en az yarım düzine küçük ve üç büyük inme geçirmiş olan şişman bir kadındı. Ayrıca onun düşüşünü yumuşatacak çamurlu toprak yoktu aşağıda.

Yanına gitmek, onu kırık ve kanlar içinde görmek istemiyordum, ama yapacak başka bir şey yoktu; evde bir tek ben vardım ve bu iş bana verilmiş demektir. Ayağa kalkarken (ki, bacaklarım öyle titriyordu ki, kalkabilmek için trabzana tutunmak zorunda kalmıştım) kendi kombinezonumun eteğine bastım. Öteki askı da koptu.

Kombinezonu çıkartmak için eteğimi kaldırdım... bu da tıpkı öteki sefer gibiydi.

Böğürtlen çalılığında çizilip kanıyor mu diye bacaklarıma baktığımı hatırlıyorum.

Ateşim var gibiydi. Eğer gerçekten hasta olmuşsan ve ateşin iyice yükselmişse ne demek istediğimi anlarsın sanırım; dünyanın dışındaymışsın gibi hissetmezsin kendini, ama içinde de değılsindir. Sanki her şey cama dönüşmüştür, ve tutunacak bir şey bulamıyorsundur, ayağının altında her şey kaygandır, işte sahanlıkta durup da trabzanı ölümüne sımsıkı kavrayıp onun düştüğü yere bakarken kendimi öyle hissediyordum.

Vera merdivenin yarısında iki bacağı altına kıvrılmış bir halde yatıyordu.

Yanına koştuğumda gözlerinden biri bana bakmak için yuvasında dönüverdi. Bir kapana kısıtılmış hayvan gibi bakıyordu.

"Dolores, o orospu çocuğu bunca yıldır peşimi bırakmadı," diye fısıldadı.

"Şşşt! Konuşma," dedim.

"Bırakmadı," dedi sanki kendisine aksini söylemişim gibi. "Orospu çocuğu."

"Ben aşağı iniyorum," dedim. "Doktoru çağıracağım."

"Hayır," dedi. Elini uzatıp bileğimi tuttu. "Doktor, hastane istemem. Toz cinleri oraya da gelirler. Her yere."

"İyileşeceksin, Vera," diyerek elimi çektim. "Kıpırdama sakın, iyileşeceksin."

"Dolores Claiborne iyileşeceğimi söylüyor," dedi o felçleri geçirmeden ve kafası yerindeyken kullandığı o kupkuru sesle. "Mesleki bir fikir insanı nasıl da rahatlatıyor."

Onca yıl sonra o sesi işitmek suratıma vurulmuş bir tokat gibiydi. Panikten kurtuldum o anda ve ilk

kez gerçekten yüzüne baktım. Karşındakinin ne söylediğini çok iyi bildiğin bir insanmış gibi baktım yüzüne.

"Ben öldüm sayılır," dedi. "Ve bunu sen de benim kadar biliyorsun. Belim kırıldı sanırım."

"Bunu bilemezsin, Vera." Ama artık telefona koşmak için eskisi kadar hevesli değildim. Sanırım arkadan ne geleceğini biliyordum ve soracağını sandığım şeyi sorarsa onu reddedemezdim. 1962'de önlüğümle yüzümü örtüp yatağı üzerinde ağladığım günden beri bunu ona borçluydum ve Claibornelar borçlarını her zaman öderlerdi.

Bir daha konuştuğunda otuz yıl önce Joe hayatta ve çocuklar evdeyken olduğu zamanki gibi kafası yerindeydi. "Karar vermeye değer bir tek şey kaldığını biliyorum," dedi.

"O da benim zamanı gelince mi, yoksa hastanede mi öleceğim. Onlar işi uzatacaklardır. Benim zamanım şimdi geldi Dolores. Kafam allak bulakken ve zayıf düştüğümde köşelerde kocamın yüzünü görmekten bıktım artık. Ayışığında o Corvette arabasını taşıdığından çıkardıklarını, arabanın açık camından suların nasıl boşaldığını görmekten bıktım artık..."

"Vera, neden söz ettiğini bilmiyorum," dedim.

Elini kaldırıp o eski sabırsızlığıyla bir an salladı, sonra eli yanına düştü.

"Bacaklarımdan aşağı işlemekten ve beni görmeye gelenlerin kim olduklarını yarım saat sonra unutmaktan bıktım," dedi. "Ölmek istiyorum. Bana yardım edecek misin?"

Yanına çömeldim, yana düşmüş olan elini tutup göğsüme bastırdım. Taşın Joe'nun yüzüne vurduğunda çıkan sesi hatırladım -porselen bir tabağın yere düşüp kırılması sesini. O sesi bir daha duyup da aklımı kaybetmememin mümkün olup olmadığını düşündüm. Ve aynı sesin çıkacağını biliyordum, çünkü bana seslenirken sesi tıpkı Joe gibi çıkmıştı, düşüp de merdivenlere yuvarlandığında ve hizmetçilerin kıracaklarından korktuğu salondaki porselenlerinin çıkaracağı gibi bir ses çıkararak paramparça olmuştu. Ve merdivenin başında tıpkı eskisi gibi iki askısı da kopuk bir naylon kumaş yumağı vardı. Onun orada işini bitirirsem tıpkı Joe'nun işini bitirdiğim zaman gibi olacaktı ve bunu biliyordum.

Elini tuttum ve dünyanın halini, kötü erkeklerin kimi zaman nasıl kaza geçirdiklerini ve iyi kadınların domuzlara dönüştüğünü düşündüm. Yüzüme bakabilmek için gözlerini o çaresizce yukarı kaldırışına, başındaki yaradan sızan kanın yanağındaki derin kırışıklardan aşağı bahar yağmurlarının yokuş

aşağı aktığı gibi akışına baktım.

"İstediyin buysa, sana yardım edeceğim, Vera," dedim.

İşte o zaman ağlamaya başladı. Kafası bulanık olmadığı zaman ağladığını ilk kez görüyordum. "Evet.

Bunu istiyorum. Tanrı senden razı olsun, Dolores," dedi.

"Telaşlanma," dedim. Buruşuk elini dudaklarıma götürüp öptüm.

"Çabuk ol, Dolores," dedi "Bana gerçekten yardım etmek istiyorsan elini çabuk tut."

Gözleri, "İkimiz de cesaretimizi kaybetmeden," diyor gibiydi.

Elini bir daha öpüp karnının üzerine yerleştirdim, ayağa kalktım. Bu kere güçlük çekmemiştim, bacaklarımla gücü geri gelmişti. Merdivenden inip mutfığa gittim.

Çamaşırları asmaya gitmeden ekmek yapmak için hazırlık yapmıştım. Siyah damarlı

gri mermerden yapılmış ağır bir oklavası vardı. Hala yüksek ateşle yanıyordum ya da rüyadaymışım gibi onu alıp salondan geçerek hole döndüm. Bütün güzel eşyalarının bulunduğu odadan geçerken elektrik süpürgesiyle ona oyun oynadığım o zamanları, onun bir süre benden nasıl intikam aldığını düşündüm. Sonuçta hep akıllanıp üste çıkardı... zaten o nedenle burada değil miyim?

Koridora çıktım, sonra merdivenlerden ona doğru yürüdüm. Oklavayı tahta ucundan tutuyordum. Başta yere doğru baktıktan sonra altından kırılmış olarak yattığı yere geldiğimde hiç duraklamamam gerektiğini biliyordum. Bunu yapmış olsaydım o işi asla yapamazdım. Artık konuşma falan da olmayacaktı. Yanına varınca dizim üstünde çökecek ve o mermer oklavayı olanca gücümle kafasına indirecektim. Belki düşeceği zaman olan bir şeye benzeyecekti, belki de benzemeyecekti, ama her ne olursa olsun, bunu yapacaktım.

Yanına çömeldiğimde buna gerek kalmadığını gördüm; yaşamında pek çok şey gibi bunu da kendisi yapmıştı. Ben mutfakta oklavayı alırken, ya da salondan geçip oraya dönerken gözlerini kapatmış ve işini bitirmişti.

Onun yanına oturdum, oklavayı merdivene bıraktım, elini, tutup kucığıma yasladım. Bir insanın yaşamında öyle zamanlar vardır ki, bunların gerçek dakikaları yoktur ve sayılamaz. Bildiğim tek şey bir süre öylece yanında oturduğumdur. Bir şey söyleyip söylemediğimi bilemiyorum. Söyledim sanırım -

belki de ona öldüğü için, beni o işi yeni baştan yapmaktan kurtardığı için teşekkür etmiş olabilirim - ama bunu belki de sadece düşünmüşümdür. Elini yanağıma sürttüğümü, çevirip avuç içini öptüğümü hatırlıyorum. Eline bakıp da ne kadar temiz olduğunu düşündüğümü hatırlıyorum. Avcundaki çizgilerin çoğu artık solup gitmişti ve artık bir bebek eline benziyordu. Kalkıp birine telefon etmem gerektiğini, olanları anlatmam gerektiğini biliyorum ama öyle yorgundum ki.

Orada oturup elini tutmak çok daha kolaydı.

Birden kapı çaldı. Çalmasaydı sanırım orada daha bir süre oturacaktım. Ama kapı

zilini bilirsiniz -çaldı mı açmak zorunda olduğunu hissedersiniz. Ben de kalkıp kendimden on yıl daha yaşlı biri gibi (doğrusu, kendimi gerçekten on yıl daha yaşlı hissediyordum) trabzana tutunarak birer birer indim basamakları. Dünyanın hâlâ camdan yapılmış gibi olduğunu ve trabzanı bırakıp da kapıya

doğru yürürken düşüp de bir yerimi kırmamaya dikkat etmem gerektiğini düşündüğümü hatırlıyorum.

Gelen, şapkasını yine o aptalca bir şekilde başının gerisine atmış olan Sammy Marchant'ti -herhalde bunun kendisini bir sinema artistine falan benzettiğini sanırdı. Bir elinde normal posta, diğerinde hemen hemen her hafta New York'tan gelen o taahhütlü mektuplardan biri vardı. Mali durumunun ne durumda olduğunu anlatan o mektupları Greenbush adında bir adam yazardı, daha önce bunu söylemiş miydim?

Söylemiştim demek? Teşekkür ederim. O kadar çok konuştum ki, neyi söyleyip neyi söylemediğimi bilemiyorum artık.

O taahhütlü mektuplarda kimi zaman imzalanacak kağıtlar olurdu ve Vera ancak kolunu tuttuğum takdirde imzasını atardı, ama birkaç keresinde de, kendinden iyice geçmiş olduğu zamanlarda onun imzasını ben atmıştım. Benim imzaladıklarım konusunda sonradan hiçbir olay çıkmış değildi. Zaten son üç dört yılda imzası

bir karalamadan başka bir şey değildi ya. Sammy kapı açılır açılmaz şişkin zarfı

uzattı -her zaman olduğu gibi taahhütlü kağıdını imzalamamı istiyordu -ama bana bakınca gözleri irileşti ve bir adım geriledi. Aslında bir adım atmış değil de, irkilmişti. "Dolores! İyi misin? Üzerinde kan var!" dedi.

"Benim kanım değil," dedim. Sesim televizyon seyrediyormuşum gibi sakindi.

"Vera'nın kanı. Merdivenden aşağı düştü. Öldü."

"Aman Tanrım!" diye bağırarak yanımdan geçip posta çantasını kalçasının üstünde hoplatarak koştu. Onu içeri sokmamak aklıma bile gelmedi; zaten bunu yapsaydım da ne yararı olurdu ki?

Ben ağır ağır ardından yürüdüm. O her taraf sanki camdanmış duygusu giderek kayboluyordu ama tabanlarımın altı da kurşunla kaplı gibiydi. Merdiven başına geldiğimde Sammy yukarı çıkmış, Vera'nın yanbaşında çömelmişti. Çömelmeden önce posta çantasını çıkarmıştı, çanta birkaç basamak aşağı düşmüş, içindekiler ortalığa saçılmıştı.

Ayaklarımı güçlkle sürüyerek yanına çıktım. Hiç böylesine bir yorgunluk duymuş

değildim o güne kadar. Joe'yu öldürdükten sonra bile dünkü kadar yorgunluk hissetmemiştim.

"Ölmüş," dedi Sammy.

"Sana öldüğünü söyledim ya."

"Ben onun yürüyemediğini sanıyordum," dedi. "Bana onun hiç yürüyemediğini söylemiştin, Dolores."

"Yanılmış olmalıyım." O yerde öyle yatarken bunu söylemek aptalca bir şeydi, ama başka ne söyleyebilirdim ki? Bir bakıma John McAuliffe'le konuşmak zavallı Sammy ye konuşmaktan daha

kolaydı, çünkü McAuliffe'in yaptığımdan kuşkulandığı şeyi yapmıştım. Masum olmanın belası gerçeğin aşağı yukarı üstünüze kalmasıdır.

"Ya bu nedir?" diyerek oklavayı gösterdi. Kapı çaldığında onu orada bırakmıştım.

"Neye benziyor dersin?" dedim. "Kuş kafesine mi?"

"Oklavaya benziyor," dedi.

"Aferin sana," dedim. Sesim uzaktan geliyor gibiydi, sanki sesim bir yerdeydi, ben ise ondan çok uzaktım. "Bu zekanla milleti şaşırtacaksın sonunda, Sammy,"

dedim.

"Evet ama oklavanın merdivende ne işi var?" diye sordu. Birden bana nasıl baktığını fark ettim. Sammy yirmi beşinden fazla değildir; ama babası Joe'yu arayan o gruptaydı ve Duke Merchant Sammy ile diğer geri zekalı çocuklarını

Dolores Claiborne St. George'un kocasını öldürdüğü hikayeleriyle büyütmüş

olmalıydı. Masum oldunuz mu gerçek üstünüze kalır dediğimi hatırladınız mı? Eh, Sammy'nin bana bakışını görünce bunun daha az masum olmanın daha güvenli olacağına karar verdim.

"Düşüğünde mutfakta ekmek yapmaya hazırlanıyordum," dedim. Masum olmanın bir yanı daha vardır -söylemeye karar verdiğiniz yalanlar genellikle planlanmamış

yalanlardır: benim güneş tutulmasını seyir için Rus Çayırına gittiğim ve kocamı

bir daha görmediğim gibi. Ekmek yapma yalanı ağzımdan çıktığında bunun geri tepeceğini biliyordum, ama onun gözlerindeki o bakışı -o karanlık, kuşkulu ve ürkmüş bakışı görseydin, sen de yalan söyledin, Andy.

Sammy ayağa kalkıp dönmeye başladı, ama sonra olduğu yerde durdu. Bakışlarını

izleyince benim sahanlıkta top halinde duran kombinezonuma baktığını gördüm.

"Herhalde düşmeden önce kombinozunu da çıkarmıştı," dedi yine bana bakarak. "Ya da atlamadan önce. ya da yaptığı her neyse, ondan önce. Öyle değil mi, Dolores?"

"Hayır, o benim kombinezonum," dedim.

"Mutfakta ekmek yapıyordu isen iç çamaşırlarının merdivenin altında ne işi var?"

diye sordu. Tane tane konuşuyordu, fazla zeki olmayan bir çocuğun karatahta önünde bir matematik problemi çözmesi gibi.

Söyleyecek tek şey bulamadım. Sammy geri geri bir adım attı, eliyle trabzanı

tutarak, gözlerini benden bir kere bile ayırmadan geri geri inmeye başladı

merdivenden. Birden ne yapmakta olduğunu anladım: aramıza mesafe koyuyordu.

Vera'yı ittiğim gibi onu da iterim korkusuyla. İşte o zaman çok geçmeden şu anda oturduğum yerde oturacağımı ve anlatmakta olduklarımı anlatacağımı anladım.

Gözlerinin ne söylediği açık açık duyuluyordu: "Bundan bir kere yakamı sıyırdın, Dolores Claiborne ve babamın Joe St. George'un nasıl biri olduğunu anlatmasına bakılırsa bunda haklıydın belki. Ama bu kadın sana bir yuva verip seni beslemekten ve bu arada eline iyi bir para vermekten başka ne yaptı sana?" Ve gözlerinin dediği bir başka şey de, birini iterek paçasını kurtaran bir kadının bunu bir kere daha yapabileceğiydi; eline uygun bir fırsat verilirse iki kere de iterdi. Ve itmekle istediğini başaramamışsa, işi bitirmek için başka bir yol düşünmesi pek güç olmazdı. Mermer bir oklavayla örneğin.

"Bu iş seni ilgilendirmez, Sam Marchant," dedim. "Sen işine gitsen iyi olur. Ben cankurtararı çağıracağım. Ama sen gitmeden mektuplarını topla da sonradan başın ağrımazın."

"Bayan Donovan'ın cankurtarana ihtiyacı yok," dedi. Bir yandan da gözlerini benden ayırmadan iki basamak daha indi. "Ben de bir yere gidiyor değilim.

Cankurtaran yerine önce Andy Bissette'i arasan daha iyi olur."

Bunu da yaptığımı biliyorsunuz. Ben telefon ederken Sammy Marchant da başımda durup beni izledi. Telefonu kapatmamdan sonra döktüğü mektuplarını topladı (bu arada herhalde o oklavayla kendisine saldıracağımdan korktuğundan ikide bir dönüp bana bakıyordu) ve sonra bir hırsız kıstırmış köpek gibi merdivenin başında durdu. Ne o konuşuyordu ne de ben. Yemek odasından ve mutfaktan geçip arka merdivenden çıkarak kombinezonumu alabileceğim aklımdan geçmedi değil. Ama bunun ne yararı olurdu ki? Görmüştü nasıl olsa. Ve o oklava da hala merdivenin üstünde duruyordu, değil mi?

Çok geçmeden sen Frankla geldin, Andy, ve daha sonra da ben yeni karakolumuza gidip ifademi verdim. Bunlar dün öğleden sonra olduğundan yeniden anlatmama gerek yok sanırım. Kombinezon hakkında bir şey söylemediğimi biliyorsun, ve sen bana oklavayı sorduğunda ben onun nasıl olup da oraya geldiğini bilmediğimi söylemişim. Söyleyecek başka bir şey bulamamışım, ta ki biri gelip de beynimdeki o BOZUKTUR yaftasını çıkartana kadar.

İfademi imzaladıktan sonra arabama binip evime geldim. Her şey o kadar çabuk ve gürültüsüz olmuştu ki -yani ifade vermek falan neredeyse kaygılanacak bir şey olmadığıma kendimi inandırmaya başlamışım. Ne de olsa, onu ben öldürmemişim ve gerçekten merdivenden aşağı yuvarlanmıştı. Bunu kendi kendime söyleye söyleye eve gelmişim ama her şeyin yolunda gideceğine inanmaktan da çok uzaktım.

Bu duygu arabadan çıkıp evimin arka kapısına gelene kadar sürdü. Kapıda raptiyeyle tutturulmuş bir kağıt vardı. Yağlı bir kağıt parçası, sanki bir adamın arka cebinde taşıdığı not defterinden koparttığı bir yaprak falan gibi.

BU KEZ KURTULAMAYACAĞINI diye yazıyordu. Hepsi o kadar. O kadarı da yeter diyeceksin, değil mi?

İçeri girip o küf kokusunu dağıtmak için mutfak pencerelerini açtım. O kokudan nefret ederim ve ne kadar havalandırırsam da, ev bugünlerde hep küf kokuyor. Bu sadece arak Vera'nın evinde yaşadığımdan değildi; ev artık ölmüştü de ondan...

Joe ve Küçük Pete kadar ölüydü evim.

Evlerin içlerinde yaşayan insanlardan aldıkları kendi hayatları vardır; ben buna gerçekten inanırım. Bizim o tek katil evimiz Joe'nun ölümünü, iki büyük çocuğumun okula gidişlerini görmüştür; Selena bursla Vassar'a ve Joe Junior da Maine'de Orono Üniversitesine. Hatta Küçük Pete'in Saygon'da bir patlamada ölümünü bile yaşamıştı. Oraya gittikten hemen sonra, savaşın bitmesinden iki ay önce olmuştu bu. Helikopterlerinin sonuncusunun elçilik binasından ayrıldığını

Vera'nın oturma odasındaki televizyonda seyretmiş ve hüngür hüngür ağlamıştım.

Vera o sırada alışveriş için Boston'a gitmiş olduğundan ne diyeceğinden korkmadan kana kana ağlamıştım o gün.

Küçük Pete'in cenazesinden sonra, konuklar gidip de biz üçümüz ben, Selena ve Joe Junior- başbaşa kaldığımızda ev de ölmüştü. Joe Junior politikadan söz ediyordu. Machias'ta belediyede bir iş bulmuştu ki, daha kolej diplomasının mürekkebi bile kurumamış bir çocuk için hiç de kötü değildi; bir iki yıl sonra da Eyalet Meclisi seçimlerine girmeyi düşünüyordu.

Selena da Albany Kolejindeki öğretmenliğinden söz etmişti biraz New York'a gidip kendini yazarlığa vermesinden önceydi bu- ama sonra o da susmuştu. Birlikte bulaşık yıkıyorduk ki, birden bir şey hissettim. Hızla arkama dönünce onun o iri kara gözleriyle bana bakmakta olduğunu gördüm. Onun aklından geçenleri okumuştum

-anababalar bunu kimi zaman yapabilirler- ama gerçek şu ki, buna gerek yoktu. Ne düşündüğünü biliyordum; o düşüncenin aklından hiç çıkmadığını da. Gözlerinde on iki yıl önceki sorular vardı. Hani bahçede fasulyeler ve salatalıklar arasında gelip de sorduğu şeyler: "Ona bir şey yaptın mı? ve "Suç benim mi?" ve "Bunu daha ne kadar ödeyeceğim?"

Andy, kızın yanına gidip kendisini kucakladım. O da beni kucakladı, ama vücudu kaskatıydı ve işte o zaman evin hayatının uçup gittiğini hissettim. Ölen bir insanın son soluğu gibi. Bunu Selena da hissetmişti sanırım. Ama Joe Junior değil; o seçim kampanyalarında afişlerine evin resmini koyardı - bunun kendisine seçmenler gözünde puan kazandırdığını sanıyor- ama evin öldüğünü o asla hissetmedi, çünkü orasını zaten hiç sevmiş değildi. Neden sevsin ki? Joe Junior için ev okuldan sonra geldiği, babasının kendisini durmadan azarladığı bir yerdi. Üniversitede yaşadığı Cumberland Yurdu onun East Lane'deki evimizden daha çok yuvasıydı.

Ama orası benim evimdi, ve de Selena'nın. Kızımın ayaklarından Little Tall Adası

tozunu silkeledikten çok sonra bile o evde yaşadığını düşünürüm; anılarında yaşardı burada...

kalbinde... rüyalarında. Karabasanlarında.

O küf kokusu bir kere yerleşti mi, bir daha asla çıkaramazsın işte. Açık pencerelerden birinin önünde oturup bir süre deniz kokusunu içime çektikten sonra birden kendimi bir garip hissettim ve kapıları kilitlemeye karar verdim.

Ön kapı kolaydı, ama arka kapının sürgüsü öyle zorluk çıkardı ki, sonunda biraz yağlamak zorunda kaldım. Sürgüyü itince nedenini anladım: paslanmıştı. Ben kimi zaman beş altı gün Vera'da kaldığım halde evi kilitlemeyi bir kere bile aklıma getirmiş değildim.

Bunu düşününce birden içim boşalır gibi oldu. Yatak odasına gittim, başımı

yastığın altına soktum, tıpkı küçüklüğümde yaramazlık yapıp erkenden yatmaya gönderildiğim zamanlarda yaptığım gibi. Sonra uzun uzun ağladım. İçimde bu kadar gözyaşı olabileceği aklıma gelmezdi. Vera ve Selen ve Küçük Pete için ağladım; hatta Joe için bile ağladım sanırım. Ama en çok kendim için ağladım. Burnum tıkanana, karnıma sancılar girene kadar ağladım. Sonra da uyuyakaldım.

Uyandığımda ortalık kararmıştı ve telefon çalıyordu. Kalkıp el yordamıyla oturma odasına gittim, telefonu açtım. Ben alo! der demez bir kadın sesi, "Onu öldüremezsın, bunu biliyorsun sanırım," dedi. "Eğer yasalar seni yakalayamazsa, biz yakalarız. Burada katillerle birlikte oturmak zorunda değiliz, Dolores Claiborne. Adada namuslu Hıristiyanlar yaşadıkça buna izin veremeyiz."

Kafam öylesine karışık ki, ilk başta rüya görüyorum sandım. Ama uyanık olduğumu fark ettiğimde kadın telefonu kapatmıştı. Mutfağa gidip bir kahve içmeye niyet ettiğimde telefon bir daha çaldı. Bu da bir kadındı ama aynı kadın değildi. Ağzından pislik dökülmeye başladığında hemen kapattım telefonu. Yine ağlamak istiyordum ama ağlamadım. Telefonun fişini çektim ağlayacağım yerde.

Mutfağa gidip bir bira aldım ama tadını alamayınca çoğunu döktüm. Aslında bir viski isterdim ama Joe öldüğünden beri eve bir damla bile sert içki almış

değildim.

Bir bardak su doldurdum ama onun kokusuna da dayanamadım - o da bir çocuğun terli elinde bütün gün taşıdığı balar paralar gibi kokuyordu. Koku bana böğürtlen çalılığında o gece esen rüzgarın kokusunu hatırlatmıştı ki, bunun üzerine pembe dudak boyalı ve çizgili elbiseli o küçük kızı hatırladım. Onun büyüüp başı dertte bir kadın olduğunu düşündüğümü hatırladım sonra da. Onun nerede olduğunu merak ettim, ama dikkatinizi çekerim, bir an bile onun varlığından kuşkullanmış değildim. Onun var olduğunu biliyordum çünkü.

Ama önemi yok bunun; kafam karışıyor ve ağzım da onun ardından gidiyor. Demek istediğim şu: musluk suyu Budweiser'in en iyi birasından daha iyi gelmemişti -

hatta içine attığım buzlar bile o bakır tadını almamıştı- bunun üzerine ben de o aptal komedi programlarından birine bakmaya başladım. Yiyecek bir şeyler de hazırlamıştım ama iştahım yoktu ve o da sonunda çöp tenekesini boyladı.

Ne yapacağımı düşünüyör değıldim; insanın geceleri düşünmemesi gereken bazı

şeyler vardır, çünkü geceleri insanın kafası hiç de iyi çalışmaz. Güneş

battıktan sonra düşündüğün on şeyin dokuzunu sabah yeniden düşünürsün yoksa. Ben de öylece oturdum televizyonun karşısında, yerel haberler sona erip de Tonight programı başladığında yine uyuya kalmıştım.

Bir rüya gördüm. Benimle Vera hakkında ama Vera onu ilk tanıdığımında olduğu gibiydi, Joe henüz sağdı ve onun ve benim çocuklarımız henüz ayak altında dolaşıyorlardı. Rüyamda bulaşık yıkıyorduk -o yıkıyordu ben kuruluyordum. Ama bunu mutfakta yapmıyorduk, benim evimin oturma odasında sobanın önünde yapıyorduk. Ve bu da çok garipti, çünkü Vera yaşamında bir kere olsun benim evime ayak basmış değildi.

Ama rüyamda evimdeydi işte. Tabakları sobanın üstündeki bir plastik leğende yıkıyordu -hem de yıkadığı benim eski tabaklarım değil, onun porselenleriydi.

Bir tabak yıkayıp bana uzatıyor ve hepsi de teker teker elimden kayıp yere düşüp kırılıyordu. "Dikkatli olmalısın, Dolores," diyordu Vera. "Kaza olur da dikkatli olmazsan başın mutlaka belaya girer."

Ona dikkatli olacağıma söz veriyordum, dikkat ediyordum da, ama tabaklar yine de parmaklarımın arasından düşüp ardarda kırılıyorlardı.

"Olmuyor," diyordu Vera. "Yaptığın şu işe bak!"

Yere baktım ama tabak kırıkları yerine Joe'nun kırık damak ve diş parçalarını

gördüm. Ağlamaya başladım. "Artık verme, Vera," dedim. "Bulaşık yıkayacak zamanım geçti galiba. Belki de çok yaşlandım, bilemiyorum, ama hepsini de kırmak istemiyorum."

Ama o yine de tabakları bana uzatıyor, ben de düşürüp kırıyordum. Ve yere düştükçe çıkardıktan gürültü giderek artıyordu. Birden rüya gördüğümü ve duyduğum gürültülerin bu rüyanın parçası olmadığını anladım. Öyle bir uyandım ki, az daha koltuktan yere düşüyordum. O gümbürtülerden birini daha duydum o anda ve ne olduğunu anladım -silah sesiydi bu.

Hemen pencereye koştum. Yoldan iki kamyon geçti. Arkalarında insanlar vardı -sanırım birincinin arkasında bir, ikincinin arkasında da iki kişi. Hepsi de silahlı gibiydi ve birkaç saniyede bir biri havaya ateş ediyordu. Namludan parlak bir alev çıkıyor, sonra gümbürtü duyuluyordu. Adamların (emin değilim ama sanırım erkekti hepsi) sallanmalarından ve kamyonların savrulmalarından körkütük sarhoş olduklarını anladım. Kamyonlardan birini de tanımıştım.

Ne?

Hayır, bunu sana söyleyecek değilim -zaten başım yeteri kadar belada. Sarhoş

olup ateş ettiler diye kimsenin başını belaya sokmak istemem. Belki de kamyonu tanımamışımdır.

Her neyse, kurşunlarıyla sadece alçaktan uçan bulutları deldiklerini görünce pencereyi açtım. Dönmek için bizim tepenin altındaki geniş alandan yararlanacaklarını tahmin etmişim, öyle de yaptılar. Biri az daha oraya saplanıp kalıyordu -bu da çok komik olurdu ama.

Sonra kornalarını çalıp bağırp çağırarak geldiler yine. Ellerimi boru gibi ağzıma götürüp, "Defolun buradan! Uyuyan insanlar var!" diye bağırdım.

Kamyonlardan biri savruldu ve az daha hendeğe giriyordu, o yüzden onları korkuttum sanırım. O kamyonun arkasında duran kışüstü devrildi.

Biri, "Adadan defol git, katil orospu!" diye bağırp birkaç el daha ateş etti.

Bu bana erkekliklerini göstermeleri idi sanırım, çünkü bir daha gelmediler.

Onların kasabaya doğru gittiklerini duydum -iddiaya girerim ki, önceki yıl açılan o lanet bara gitmişlerdir.

Neyse, benim havam dağılmıştı. Artık korkmuyordum ve hiç de ağlamaklı değildim.

Çok iyiydim ve öfkeliydim şimdi; ama düşünemeyecek kadar, ya da insanların bana bunları neden yapacak kadar değil.

Buraya tekrar geleceğimi biliyordum, Andy, ama o adamlar gittikten sonra neyi anlatıp neyi anlatmayacağıma karar verecek durumda olmadığımı anladım. Her şeyi açık seçik anlatmak zorunda olduğumu görebiliyordum artık. Yatağa dönüp sabahın dokuzuna kadar bir güzel uyudum ondan sonra. Evlendiğimden bu yana ilk kez bu kadar geç saate kadar uyumuştum. Çok iyi dinlendiğim için akşama kadar koşabilirim artık

Kalktıktan hemen sonra konuşmaya kararlıydim -acı ilacı fazla geciktirmeden almak gerekir- ama evden çıkmadan önce beni engelleyen bir şey oldu, yoksa bütün bunları size çok daha önce anlatacaktım.

Önce bir yıkandım, giyinmeden önce de telefonun fişini yine prize soktum. Artık gece değildi ve rüya falan görmüyordum. Biri telefon edip de bana hakaret etmek isterse benim de ona söyleyecek birkaç sözüm olurdu. Gerçekten de daha çoraplarımı giymeden telefon çaldı, karşı taraftaki her kimse tam okkalı bir küfür savurmaya hazırlanmışım ki, bir kadın, "Alo? Dolores Claiborne Hanımefendi ile konuşabilir miydiniz acaba?" dedi.

Telefonun şehirler arası olduğunu anlamışım, ve sadece arayan uzak olduğu zaman telefondaki o çınlamadan değil; adada kimsenin kadınlara Hanımefendi demediklerini bildiğim için.

"Benim," dedim.

"Alan Greenbush, arıyor" dedi.

"Çok garip," dedim. "Sesiniz hiç de Alan Greenbush'un sesine benzemiyor."

"Burası onun bürosu," dedi sanki ben dünyanın en aptalımıymışım gibi. "Bir dakika."

Beni öyle şaşırtmıştı ki, bu adı pek hatırlayamamıştım -daha önce duyduğumu biliyordum ama nereden duyduğumu çıkaramıyordum.

"Ne konuda?" diye sordum.

Bir duraklama oldu, sanki bu tür bilgileri vermeye yetkili değilmiş gibi. Sonra,

"Sanırım bayan Vera Donovan hakkında," dedi. "Lütfen bir dakika bekler misiniz, Bayan Claiborne?"

O anda jeton düştü -o şişkin taahhütlü mektupları gönderen Greenbush.

"Tamam," dedim. "Teşekkür ederim," dedi o. Bir tıkırtı oldu ve ben orada üstümde sadece iç çamaşırlarım olduğu halde bekledim. Bunun Vera'nın imzasını atmamla ilgili bir şey olduğunu tahmin ediyordum. Bir şey bir kere aksi gitmeye görsün, her şeyin onu nasıl izlediğine hiç dikkat etmiş misindir, Andy?

Sonra adam geldi. "Bayan Claiborne?"

"Evet, ben Dolores Claiborne'um," dedim.

"Dün Little Tall Adası polisinden beni arayıp Vera Donovan'ın öldüğünü

bildirdiler," dedi. "Haber geldiğinde çok geç olduğunu için sizi bu sabah arıyorum."

Ona ada halkının beni aramak konusunda pek o kadar titiz olmadıklarını söylemeyi düşündüm ama söylemedim tabii.

Adam boğazını temizledikten sonra, "Bayan Donovan'dan beş yıl önce bir mektup almıştım," dedi. "Ölümünden yirmi dört saat sonra size mirası hakkında bazı

bilgiler vermemi istemişti." Adam bir daha temizledi boğazını. "Kendisiyle ondan sonra telefonda sık sık konuşmuşsam da, bu ondan aldığım son mektuptu." Kupkuru bir sesi vardı. Size bir şey söylediğinde duyamayacağınız türden bir ses.

"Ne konuşuyorsun sen, adam?" diye sordum. "Bunları bırak da ne söyleyeceksen onu söyle."

"Size şunu bildirmekten mutluluk duyarım: New England Little Wanderers yetimler evine küçük bir bağış dışında Bayan Donovan bütün varlığını size bıraktı."

Dilim damağıma yapışmıştı ve tek aklıma gelen şey onun kısa bir süre sonra elektrik süpürgesi numarasını nasıl fark etmiş olduğuydu.

"Bunu doğrulayan telgrafi bugün alacaksınız, ancak telgraftan önce sizinle konuştuğuma çok memnun oldum -Bayan Donovan bu konuda çok titiz davranmıştı."

"Doğru, titiz olmayı iyi bilirdi," dedim.

"Bayan Donovan'ın ölümüne üzöldüğünöze eminim -hepimiz üzöldük- ama size çok zengin bir kadın olacağınıözi bildirmek isterim, eğer bu yeni durumunuzda size Bayan Donovan'a olduğu gibi yardıma olabilirsem bu beni mutlu edecektir.

Kuşkusuz mirasın yasal işlemleri konusunda sizi haberdar edeceğim, ama aslında fazla bir sorun veya erteleme beklemiyorum. Hatta..."

"Dur hele, ahbap," dedim. Sesim çok kısık çıkmıştı. Kuru bir havuzdaki kurbağa gibi. "Sen kaç paradan söz ediyorsun bakalım?"

Vera'nın zengin olduğunu biliyordum elbette. Ve son birkaç yıldır sadece pamuklu gecelik giymesi ve çorba ile bebek maması yemesi de bunu değiştirmemişti. Evi, arabaları görüyor, kimi zaman gelen o şişkin zarfların imza çizgisinden başka yerlerine de bakıyordum. Kimi hisse senedi satış emirleriydi ve iki bin Upjohn hissesi satıp dört bin Mississippi Elektrik alıyorsan düşkünler evine doğru gitmekte değilsindir.

Kredi kartı istemek ya da Sear katalogundan sipariş yapmak için de soruyor değildim bunu, sakın aklına, yanlış bir fikir gelmesin Bundan daha iyi bir nedenim vardı. Onun bana bıraktığı para arttıkça kendisini öldürdüğüme inananların sayısı da artacaktı ve bu nedenle başımın ne kadar derde gireceğini öğrenmek istiyordum. Altmış yetmiş bin dolar tahmin ediyordum servetini... adam bir yetimler evine de para bıraktığını söyleyince bu biraz daha da azalmış

olmalıydı.

Beni rahatsız eden bir şey daha vardı. Bu işte bir bit yeniği kokusu alıyordum.

Ama ne olduğunu anlayamıyordum bir türlü.

Adam pek anlayamadığım bir şeyler geveledi ağzında.

"Ne dediniz, anlamadım efendim," dedim.

"Çeşitli vergiler, masraflar çıktıktan sonra toplam otuz milyon dolar civarında olacaktır sanıyorum."

Telefonu tutan elim sanki bütün gece üstünde yatmışım gibi uyuşmuş, kenarları

karıncalanmaya başlamıştı. Ayaklarım da karıncalanıyordu ve dünya yeniden camdanmış gibi bir duyguya kapılmıştım.

"Özür dilerim," dedim. Ağzımın açılıp kapanıp sesler çıkardığının farkındaydım ama çıkan sözcüklerle bir ilgim yoktu sanki. Ağzım rüzgarda savrulan bir panjur gibi kendi kendine açılıp kapanıyordu.

"Bağlantı çok iyi değil sanırım," dedim. "Milyonlu bir şey söylediniz galiba."

Sonra da güldüm, sanki bunun ne kadar saçma olduğunu biliyormuşum gibi.

"Milyon dedim," dedi. "Otuz milyon dedim." Ve biliyor musunuz, o parayı Vera Donovan'ın ölmüş olması nedeniyle alıyor olmasaydım güleceğine de eminim. Onun heyecanlı olduğunu sanıyorum -o kupkuru ve ukala sesi altında müthiş heyecanlı

olduğunu hissediyorum. Kendini o eski televizyon programında bir milyon dolar veren John Bearsford Tipton gibi hissettiğine eminim. Benim işimi istiyordu, burası kesindi, ama benim böyle davranışım karşısında da eğlendiği belliydi.

"Anlayamadım," dedim. Artık sesim benim bile duyamayacağım kadar zayıf çıkıyordu.

"Neler hissettiğinizi anlıyorum," dedi. "Çok büyük bir paradır ve alışması biraz zaman alır."

"Gerçekten ne kadar?" diye sordum ve bu kere adam güldü. Andy, eğer yakınımda olsaydı herifin kışına bir tekme indirirdim mutlaka.

Bir daha söyledi, otuz milyon dolar, ve elim biraz daha uyuşursa telefonu düşürecekim artık. Ve korkmaya başlamıştım. Sanki kafamın içinde çelik bir kablo sallanıp duruyordu. Otuz milyon dolar, diye düşünüyordum ama bunlar sadece sözcüklerdi. Bunların ne anlama geldiğini görmeye çalıştımda kafamın içinde sadece Joe Junior'un Küçük Pete dört yaşındayken kendisine okuduğu resimli romanlar belirliyordu. İçi para dolu bir kasa görüyordum, ama kasada burnunun tepesine ittiği gözlükleriyle Varyemez Amca değil de, terliklerimle ben dolaşıyordum. Sonra o resim kayboluyor ve Sammy Marchant'ın o gün bakışlarının nasıl bir bana bir oklavaya gidip geldiğini görüyordum. O gün Selena'nın bahçedeki bakışları gibi karanlık ve soru doluydu gözleri. Sonra telefon edip adada hâlâ namuslu Hıristiyanların yaşadığını ve bunların bir katille bir arada yaşamak istemediklerini söyleyen kadın geldi aklıma. Kadınlara arkadaşlarının Vera'nın ölümüyle bana otuz milyon kaldığını öğrendiklerinde neler düşünecekleri aklıma geldi ve bu kez az daha paniğe kapılacaktım.

"Bunu yapamazsınız!" dedim. "Duydunuz mu? Beni bu parayı almaya zorlayamazsınız!"

Bu kere iyi duymadığımı söyleme, bağlantıda bir kopukluk olduğunu sanma sırası

ona gelmişti. Buna hiç şaşmamıştım. Greenbush gibi bir adam birinin otuz milyon dolar istemediğini duyunca makinelerde bir arıza olduğunu sanır. Parayı geri almasını bir kere daha söylemek için ağzımı açtığımda birden aksiliğin nerede olduğunu fark ettim; gerçek bir yük dolusu tuğla gibi indi tepeme.

"Donald ve Helga!" dedim. İkramiye turunun son saniyesinde doğru yanıtı bulmuş

bir televizyon yarışmacısına benzemiş olmalıydım.

"Özür dilerim," dedi.

"Vera'nın çocukları. Oğlu ve kızı! O para onlarındır, benim değil. Onlar onun akrabalarıdır. Ben kâhyasından başka bir şey değilim!"

Öyle uzun bir duraklama oldu ki, hattın kesildiğini sandım ve buna hiç de üzülmedim. Ama doğrusunu isterseniz bayılacak gibiydim. Tam kapatacakken o garip sesiyle, "Bilmiyorsunuz," dedi.

"Neyi bilmiyorum?" diye bağırdım. "Onun Donald adında bir oğlu ve Helga adında bir kızı olduğunu biliyorum! Onların buraya onu ziyarete gelemeyecek kadar burunları havada olduğunu da biliyorum. Ama artık öldüğüne göre sözünü ettiğiniz miktarda bir parayı bölüşecek kadar gururlu olmadıklarından da eminim."

"Bilmiyorsunuz," dedi yine. Sonra soruları bana değil de kendisine soruyormuş

gibi devam etti. "Onun yanında çalıştığınız onca zamandan sonra bilmiyor olabilir misiniz?

Kenopensky size söylememiş olabilir mi?" Ve ben araya bir söz sıkıştırılmadan kendi sorularını yanıtlamaya başladı. "Olabilir elbette. Yerel gazetenin iç sayfalarında küçük bir haber dışında olayı gizli tutmuştu -otuz yıl önce, bedelini ödediğiniz takdirde böyle bir şeyi yapabiliydiniz." Sustu, sonra tüm yaşamı boyunca tanıdığı biri hakkında yeni -ve çok büyük- bir şey keşfetmiş

olan bir insanın sesiyle devam etti: "Onlar hakkında sanki sağmışlar gibi konuşuyordu, değil mi? Bu kadar yıl boyunca!"

"Siz ne saçmalıyorsunuz öyle?" diye bağırdım. Sanki midemde bir asansör hızla aşağıya iniyor gibiydi ve birden kafamın içinde bir sürü şey -küçük şeyler-birleşmeye başlamıştı. "Elbette sağmışlar gibi konuştu!" dedim. "Yaşıyorlardı!"

Donald'ın Arizona'da bir emlak şirketi var -Altın Batı Emlakçılık! Helga San Francisco'da modelistlik yapıyor ... Gaylord Modacılık!"

Vera'nın okuduğu üzerlerinde dekolte tuvaletli kadınların belden yukarıya çıplak erkeklerin resimleri olan o tarihi romanların yayımcısının adı Altın Batı'ydı -

her kitabın üst başında yazardı bu. Ve birden Vera'nın Missouri'de Gaylord kasabasında doğduğunu hatırlamıştım. Yine de, kızı şirketinin adını annesinin doğum yerini koymuş olabilirdi...

"Bayan Claiborne," dedi Greenbush gayet alçak ve biraz da sinirli bir sesle.

"Donald on beş ve Helga on üç yaşlarındayken Bayan Donovan'ın kocası talihsiz bir trafik kazasında ölmüştü..."

"Bunu biliyorum!" dedim sanki bunu biliyorsam her şeyi bildiğimi belirtmeye çalışan bir sesle.

"... ve bunun ardından Bayan Donovanla çocukları arasında geçimsizlik başladı."

Onu da biliyordum. Çocukların adada yazlarını geçirmek için 1961 Anma Gününde geldiklerinde milletin onların o yıl ne kadar sessiz olduklarını, üçünün artık bir arada hiç görünmediklerini söylediğini de hatırlıyordum. Oysa Bay Donovan bir yıl önce ölmüştü ve böyle bir şey genellikle insanları birbirine yaklaştırırdı. Sonra Jimmy DeWitt'in o sonbaharda bana söylediklerini hatırladım.

"1961'in 4 Temmuzunda bir lokantada müthiş bir kavga etmişlerdi," dedim. "Kızla oğlan ertesi gün

gittiler. Kenopensky'nin onları büyük motorlarıyla karaya götürdüğünü hatırlıyorum."

"Evet," dedi Greenbush. "Ben de Kenopensky'den o tartışmanın nedenini öğrendim.

Donald o baharda sürücü ehliyetini almış, Bayan Donovan da ona doğum gününde bir araba armağan etmişti. Helga da bir araba istiyordu. Vera -Bayan Donovan yani-bunun saçma olduğunu, ehliyeti olmadan arabanın bir yararı olmayacağını ve ehliyeti de on beş yaşına varana kadar alamayacağını söylemişti. Helga bunun Maryland için geçerli olabileceğini, ama Maine'de ehliyet alma yaşının on dört olduğunu söylemişti. Bayan Claiborne, bu doğru olabilir mi, yoksa kız uyduruyor muydu?"

"O zaman doğruydu sanırım," dedim. "Ama şimdi ehliyet almak için on beş yaşına basmak gerekiyor artık. Bay Greenbush, Vera'nın oğluna aldığı araba bir Corvette miydi?"

"Evet," dedi. "Bunu nereden biliyorsunuz, Bayan Claiborne?"

"Bir yerde resmini görmüş olmalıyım," dedim ama sesimi ben bile duyamıyordum artık. Duyduğum ses Vera'nındı. "Corvette'i ayışığında taşocağından çıkarmalarını görmekten bıktım artık," demişti merdivende ölmek üzereyken, "Açık camdan dışarı suların boşaldığını görmekten bıktım artık."

"Onun resmini saklamasına şaştım," dedi Greenbush. "Helga ile Donovan o arabada öldüler. 1961'in Ekiminde, babalarının ölümünden hemen hemen tam bir yıl sonra.

Arabayı kızın sürdüğü anlaşıldı."

Konuşmaya devam etti ama ben artık onu duymuyordum, Andy. Boşlukları öyle bir hızla, dolduruyordum ki, onların ölmüş olduklarını bildiğime inanmaya başlamıştım... ta içimde bunu biliyor olmalıydım. Greenbush ikisinin de içtiklerini ve saatte yüz mil yapmakta olduklarını söyledi. Kız ters bir yöne sapmış ve taşocağına girmişti; araba suya gömülmeden önce ikisi de ölmüş

olmalıydı.

Bunun bir kaza olduğunu söylüyordu ama belki de ben kazalar konusunda ondan daha fazla şeyler bilirdim.

Belki Vera da biliyordu bunu, belki de o yazın yaptıkları tartışmanın Helga'nın Maine sürücü ehliyeti alıp alamayacağı ile hiçbir ilgisi yoktu; bu rastlantıyla elleri altına gelmiş olan bir konuydu. McAuliffe de bana Joe boğazımı sıkmadan önce ne tartıştığımızı sormuştu, ben de ona önce içki ve sonra para demiştim.

İnsanların tartışmalarının yüzeyinde olanla asıl dibinde olan çok değişik şeylerdir. Ve bence onlar o gün bir yıl önce Michael Donovan'ın başına gelenleri tartışmaktaydılar.

Vera ve sevgilisi adamı öldürmüşlerdi, Andy -Vera bunu açık açık söyleme dışında anlatmak için her şeyi yapmıştı. O da yakalanmamıştı, ama kimi ailelerde yasanın elinde olmayan bilmece parçalarına sahip insanlar vardır. Selena gibi insanlar... ve belki de Helga ile Donald gibiler. Harborside Lokantasında o yemeği yemeden ve Little Tall'dan son kez ayrılmalarından önce annelerine ne gözle baktıklarını merak ederim. Ona baktıklarında gözlerinin nasıl olduğunu hatırlamaya çalıştım ama

başaramadım. Belki zamanla hatırlarım bunu, ama bunun hevesle bekleyeceğim bir şey olmadığını da söylemek isterim.

Onaltı yaşın Donald Donovan gibi bir insanın ehliyet alması için çok erken bir yaş olduğunu biliyorum -ve buna bir spor araba da eklerseniz işte size bir felaket reçetesi yazılmış olur. Vera bunu bilecek kadar akıllıydı; ama o da çok korkuyor olmalıydı; babasından nefret ediyor olsa bile, oğlunu deliler gibi severdi. Ama yine de arabayı verdi ona. Sanırım bunun nedeni suçluluktur, Andy.

Ve belki de bunu düşünmemin nedeni, işin içinde korku da olduğunu düşünmek istememem, onlar gibi zengin iki çocuğun istedikleri şeyler için annelerine babalarının ölümünü ileri sürerek şantaj yaptıklarını düşünmek istemememdir.

Bunu düşünüyor değilim... ama olabilirdi de. Bir adamın kızını yatağa atmak için aylarca uğraştığı bir dünyada her şey olabilir.

"Onlar öldü," dedim. "Bana bunu mu söylemek istiyorsunuz?"

"Evet," dedi.

"Otuz yıl önce öldüler hem de."

"Evet," dedi yine.

"Ve onlar hakkında bana bütün söyledikleri yalandı."

Adam yine boğazını temizledi -eğer o günkü konuşmam bir örnekse adam dünyanın en büyük boğaz temizliyecilerinden biriydi- ve bir daha konuştuğunda artık insana benziyordu. "Size onlar hakkında ne dedi, Bayan Claiborne?"

Ve bunu düşününce, Andy, onun 1962 yazından, bir önceki yıldan on yıl daha yaşlı

ve yirmi kilo daha zayıf görüldüğü o yazdan başlayarak pek çok şey söylemiş

olduğunu fark ettim. Donald ile Helga'nın Ağustosunda evde geçirebileceklerini söyleyerek kahvaltıda yedikleri Quaker Rolled Oats'dan fazla miktarda almamı

söylemişti. Onun Ekimde geldiğinde -o sırada Kennedy ile Kruşçev tüm dünyayı

havaya uçurup uçurmamayı tartışıyorlardı- bana gelecekte kendisini daha çok göreceğimi söylemişti. "Ve çocukları da göreceksin umarım," demişti. Ama sesinde bir şeyler vardı, Andy... ve de gözlerinde...

Orada elimde telefonla dururken en çok gözlerini hatırlıyordum. Bana yıllar boyunca ağızla pek çok şey söylemişti, hangi okullara gittiklerini, neler yaptıklarını, kimlerle görüştiklerini (Donald evlenmiş ve iki çocuğu vardı; Helga evlenmiş ama boşanmıştı), ancak 1962 yazından beri gözlerinin durmadan aynı şeyi tekrarlamış olduğunu anladım: çocukları ölmüştü. Evet... ama belki de tam olarak ölmüş sayılmazlardı. Maine açıklarındaki küçük bir adada onların yaşadıklarına inanan çirkin ve

sıska bir kâhya kadın olduğu sürece tam olarak öldükleri söylenemezdi.

Ondan sonra 1963 yazını düşündüm -güneş tutulması yazını, Joe'yu öldürdüğüm yazı. Güneş tutulması onu heyecanlandırmıştı, ama yaşamda bir kere olacak bir şey olduğu için değil. Hayır, efendim. Güneş tutulmasına aşık olmuştu, çünkü

onun Donald ile Helga'yı Pinewood'a getirecek tek şey olduğuna inanıyordu. Bunu bana defalarca söylemişti. Ve gözlerinde onların öldüğünü bilen o şey o yılın yaz başlarında artık kaybolmuştu.

Ne düşünüyorum, biliyor musunuz? 1963'ün Mart ya da Nisanından Temmuz ortalarına kadar Vera Donovan'ın çıldırmış olduğunu; bence o birkaç ay onların yaşadıklarına gerçekten inanıyordu. Corvette'in taşocağından çıkarılması resmini belleğinden silip atmıştı; onları iradesinin gücüyle canlandırabileceğine inanıyordu.

Çıldırmıştı ve onun çıldırmış olarak kalmak istediğine inanıyorum belki onları

geri getirebileceği için, belki de kendini cezalandırmak için- ama sonunda aklı

başında olduğu için bunu becerememişti. Güneş tutulmasından bir hafta on gün önce her şey yıkılmaya başlamıştı. Hepimizin güneş tutulması partisi için nasıl çalıştığımızı sanki dünmüş gibi hatırlıyorum. Haziran boyunca ve Temmuz başlarında çok iyiydi, ama benim çocuklarımı göndermemden sonra her şey birden tersine gitmeye başladı. Vera Alis Harikalar Diyarında'ki Kızıl Kraliçe gibi davranmaya, kendisine yan bakanları azarlamaya, hizmetçileri birbiri ardından kovmaya başladı. Sanırım çocuklarının yaşıyor olması hayalleri o sırada yıkılmaya başlamıştı. O zaman ve ondan sonra onların öldüklerine artık inanmıştı, ama yine de planladığı partiyi verdi. Bunun nasıl bir cesaret gerektirdiğini hayal edebiliyor musun?

Söylediği bir şeyi daha hatırlıyorum -bu, Jolanderter'in kızını kovması üzerine kendisine karşı çıktığımdaydı. Vera daha sonra yanıma geldiğinde beni de kovacağını sanmıştım. Ama bana güneş tutulmasını seyretmem için o kutuları

vermişti ve bu da -en azından Vera Donovan için- özür dilemek demektir. Bir kadının kimi zaman merhametsiz bir cadı olması gerektiğini söylemişti. "Başka tutunacak şeyi olmadığında bir kadın ancak cadı olabilir," demişti.

Doğru, diye düşündüm. Başka hiçbir şey kalmayınca o vardır.

Bir ses kulağımın dibinde, "Bayan Claiborne," deyince adamın hâlâ telefonda olduğunu hatırladım; onu tümüyle unutmuşum. "Bayan Claiborne, orada mısınız?"

"Buradayım," dedim. Bana Vera'nın çocuklar hakkında neler söylediğini sormuştu ve ben de o kederli günlere dönüvermiştim.. ama bunları Little Tall'da nasıl yaşadığımızı bilmeyen New Yorklu birine nasıl anlatacağımı bilemiyordum.

Vera'nın Little Tall'da nasıl yaşadığını ona nasıl anlatabilirdim. Upjohn ve Mississippi Elektrik hakkında çok şey biliyordu kuşkusuz, ama odanın köşelerindeki tellerden ne anlardı.

Ya da toz cinlerinden.

"Size ne söylediğini sormuştum," dedi.

"Bana yataklarını yapmamı ve Quaker Yulaf Gevreği almamı söylemişti," dedim.

"Her an gelebilecekleri için hazırlıklı olmak gerektiğini söylemişti." ve Andy, bu da gerçeğe çok yakındı -Greenbush için en azından.

"Çok şaşırtıcı bir şey," dedi. Bir doktorun, "Bu bir beyin tümörü," demesini duymaktan farksızdı bu.

Ondan sonra bir süre daha konuştuksa da, aslında neler söylediğimizi pek hatırlamıyorum. Sanırım ona o paranın bir tek kuruşunu bile istemediğimi bir kere daha söylemiştim. Onun konuşmasından senin onunla konuşurken Sammy Marchant'ın sana söylemiş olacaklarını söylememiş olduğunu da anlamıştım.

Herhalde, en azından şimdilik, bunun onu ilgilendirmediğini düşünmüş olmalıydın.

Paranın tümünü Little Wanderers yetimler evine vermesini söylediğimi ve onun da bunu yapamayacağım söylediğini hatırlıyorum.

Sonunda onun deyimiyle "kafamı toparladığımda" onu arayacağımı söyleyip telefonu kapattım. Uzun bir süre -on beş dakika kadar sanırım- orada öylece durdum.

Babamın ben küçükken bahçemizdeki tuvaletimize astığı sinek kağıdına yapışan sinekler gibi paranın her yanıma yapıştığını hissediyordum. Hareket edersem daha çok yapışacaklarından, sonunda bir daha kurtulamayacağımdan korkuyordum.

Hareket ettiğimde seni görmek için karakola gitme fikri tümüyle aklımdan çıkmıştı Andy. Doğrusunu istersen neredeyse giyinmeyi bile unutmuştum. Sonunda bir blucinle bir kazak geçirdim üstüme, hem de elbisemi yatağın üstünde hazırlamış olmama karşın.

Oduluk ile böğürtlen çalılığının arasındaki büyük beyaz taşın yanından geçerken bir ara durdum ve o dikenli dallar arasından esen rüzgarın sesini dinledim.

Beton kuyu kapağını görebiliyordum. Ona bakınca, grip olmakta olan biri gibi ürperdim. Kestirmeden Rus Çayırına gittim, oradan da yolun sonuna kadar yürüdüm.

Bir süre orada durup okyanus rüzgarının saçlarımı savurmasını ve kendimi temiz hissettirmesini bekledim, sonra da yolun sonundaki merdivenden aşağı indim.

Ta aşağı, kayaların yanına kadar indim, Andy. Orada eski iskele vardır -

eskilerin Simmons İskelesi dedikleri- ama artık bir iki direkle granite gömülmüş

paslı iki demir halkadan başka bir şey kalmamıştır. Küçükken orada balık tutardım, Andy ve iskelenin hep orada kalacağını düşünürdüm, ama sonunda deniz her şeyi alıp götürüyor işte.

Alt basamağa oturup ayaklarımı aşağı sallandırdım ve yedi saat orada öylece durdum. Denizin alçalmasını, sonra da yükselmeye başlamasını seyrettim.

Önce parayı düşünmeye çalıştıysam da, bir türlü başaramadım. Belki yaşamları

boyunca o kadar parası olanlar için bu kolay bir şeydir, ama ben beceremedim işte. Bunu her düşünmeye çalıştığımda Sammy Marchant'in önce oklavaya, sonra da bana baktığını görüyordum. Para benim için o zaman bu demektir, Andy -ve şimdi de öyle. Sammy Marchant'in o karanlık bakışlarıyla yüzüme bakıp, "Onun yürüyemediğini sanıyordum. Sen bana onun yürüyemediğini söylemiştin, Dolores"

demesiydi.

Sonra Donald'la Helga'yı düşündüm. "Beni bir kere kandırırsan yuh olsun sana,"

dedim kendi kendime dalgalar ayaklarımı ıslatırken "İki kere kandırırsan bana yuh olsun." Ama Vera beni asla kandırmamıştı... gözleri asla kandırmamıştı.

Çocukları 1961'in o Temmuz günü gittiklerinden sonra bir kere bile görmediğimi düşündüğümü hatırlıyorum. Ve bu duruma o kadar telaşlanmışım ki, Vera sözü

açmadıkça onlar hakkında konuşmama kuralımı bozmuş ve ona, "Çocuklar nasıllar, Vera?" diye sormuştum. Tanrı tanığıdır ki, düşünmeden fırlamıştı sözcükler ağzımdan. "Neler yapıyorlar?" diye sormuştum.

O gün onun salonda pencere önünde oturmuş örgüsünü örmekte olduğunu hatırlıyorum. Bunu sorduğumda işini bırakmış ve yüzüme bakmıştı. O gün çok parlak güneş vardı ve yüzüne vuruyordu, bir an bana öyle korkunç bir şekilde bakmıştı ki, az daha dehşetle bağıracaktım. İçimdeki o korku geçtikten sonra buna neden olanın gözleri olduğunu fark ettim. Gözleri güneşin parlak ışığı

ortasında kapkara dairelerdi. Kuyunun dibinden baktığında, onun gözleriydi...

beyaz hamura sokulmuş kömür parçaları ya da küçük kara taşlar gibi. Bir an bir hayalet gördüğüme inanmıştım. Sonra başını hafifçe kıpırdattı ve yine bir gece önce içkiyi fazla kaçırmışa benzeyen Vera oldu. Bunu da ilk kez yapıyor değildi nasıl olsa.

"Doğrusunu istersen bilmiyorum, Dolores," dedi. "Birbirimizden koştuk artık"

Söylediği bu kadardı ve o kadarı da yeterdi. Bana onların yaşantıları hakkında söylediği şey -şimdi bunların hepsinin uydurma olduğunu biliyorum artık- o üç

sözcük kadar anlamlı değildi: "Birbirimizden koştuk artık." Bugün Simmons iskelesinde otururken uzun bir süre onun ne kadar korkunç bir sözcük olduğunu düşündüm. Koştuk. Bunu düşündükçe bile titriyorum.

Orada oturup eski hikayeleri bir kere daha düşündükten sonra hepsini bir yana bırakıp kalktım. Senin ya da başkalarının ne düşündüklerini fazla umursamadığıma karar vermiştim. Her şey bitmişti çünkü -

Joe için, Vera için, Michael Donovan için, Donald ve Helga için... ve de Dolores Claiborne için. O zamanla bu zaman arasındaki tüm köprüler şu ya da bu şekilde yanmıştı. Zaman da adalar ve kara arasında bir mesafedir çünkü, ve onu geçen feribot sadece anılardır, ve bu da bir hayalet gemiye benzer -kaybolmasını istediğin takdirde bir süre ortadan yok olur.

Ama hepsi bir yana, olaylar ne kadar da garip bir sona vardı, değil mi? O eski basamaklardan yukarı ağır ağır çıkarken Joe'nun kuyudan kolunu uzatıp da az daha beni de aşağı çekeceği zaman aklıma gelen şeyi hatırlamıştım: Düşmanlarıma bir kuyu kazdım ve içine ben düştüm. O köhnemiş basamaklardan o paramparça olmuş

trabzana tutunarak çıkarken bunun sonunda olduğunu ve zaten böyle olacağını

bildiğimi düşündüm. Sadece benim çukuruma düşmem Joe'nun kendi çukuruna düşmesinden daha uzun bir zaman almıştı, hepsi bu işte.

Vera'nın da düşecek bir çukuru vardı -ve benim şükran duymam gereken bir şey varsa, o da, onun gibi çocuklarımı canlandırmaya çalışmak zorunda olmayışımı.

Hoş, kimi zaman telefonda Selena'yla konuşurken ve onun dilinin dolandığını

duyunca yaşamımızın acılarından ve kederlerinden gerçekten kaçmamızın mümkün olup olmadığını merak ederim ya. Onu kandıramamıştım, Andy.

Ama yine de başıma gelenleri dişlerimi gacırdatarak karşılarım, Andy ve bunun bir sırıtmaya benzemesine çalışırım. Her zaman yaptığım gibi. Üç çocuğumdan ikisinin yaşadığını ve ikisinin de Little Tall'dakilerin beklediklerinden daha başarılı olduklarını düşünürüm. Hatta o hiçbir işe yaramayan babaları 20 Temmuz 1963'te o kazayı geçirmemiş olsaydı olacaklarından daha da başarılı olduklarını.

Yaşam bir, ya bu ya şu seçimi değildir, Andy, eğer Vera'nın oğluyla kızının ölmesine karşın benim bir oğlumla kızımın yaşadıklarını bir an bile unutacak olursam bu nankörlüğümün hesabım Tanrının önünde vermek zorunda kalacağımı

bilirim. Bunu yapmak istemiyorum. Vicdanımda -ve de ruhumda- yeteri kadar yük var sanırım. Ama üçünüz de beni dinleyin ve şuna inanın: yaptığım her şeyi sevgi için yaptım... doğal bir annenin çocuklarına duyduğu sevgi yüzünden. Bu dünyanın en güçlü ve de en öldürücü sevgisidir. Çocukları için korkan bir anneden daha dehşetli bir şey olamaz dünyada.

Merdivenin başına varıp da, uçuruma düşmeyi önleyen o iple çevrili düzlükte durup denize bakarken Vera'nın bana tabakları verdiği ve benim de hepsini teker teker elimden düşürüp kırdığım rüyayı hatırladım. Taşın Joe'nun yüzüne çarptığı

sesle, kırılan tabakların sesinin nasıl aynı olduğunu düşündüm.

Ama en çok Vera ile beni düşündüm -Maine kıyılarında bir kaya parçası üzerinde son yıllarda birlikte yaşayan iki kadını. Yaşlısı korktuğu zaman nasıl birlikte yattıklarını, o büyük evde yıllarını nasıl geçirdiklerini ve sonunda zamanlarını

birbirlerine domuzluk yapmayı düşünerek harcadıklarını düşündüm. Onun beni kandırdığını, arkasından benim onu kandırdığımı ve kazandıkça her birimizin nasıl mutlu olduğumuzu düşündüm. Toz cinleri üzerine gelirken nasıl kendisini parçalayacak büyük bir yaratık tarafından köşeye kıştırılmış bir hayvan gibi bağırp titrediğini düşündüm. Yatağına girip onu kucakladığımı, birinin bir bıçağın ucuyla dokunduğu kristal bir kadeh gibi titremesini hatırladım.

Gözyaşlarını omzumda hissettim, "Şşşt! bak o toz cinleri gittiler artık, yanımda emniyettesin," diyerek saçlarını nasıl okşadığımı hatırladım.

Ama bir şey öğrenmişsem, o da şu, Andy: onlar aslında hiç gitmiyorlar. Onlardan kurtulduğunu sanıyorsun, hepsini temizlediğine ve ortalıkta bir tane bile bırakmadığına inanıyorsun, ama sonra hepsi birden yüzlere benzeyerek çıkıveriyorlar. Ve ister uyanık ol ister rüyada olsun, hiç görmek istemediğin yüzlere benziyorlar.

Onun merdivende yattığını ve yorgun olup artık ölmek istediğini düşündüm sonra.

Ve orada ıslak ayakkabılarımla dururken, okul kaçaklarının bile artık gelmedikleri o çürük merdivenlerde ne işim olduğunu anladım. Ben de yorulmuştum.

Hayatımı elimden geldiği kadar iyi yaşamıştım, hiçbir işten kaçmamıştım, yapmam gereken şeyleri yapmaktan da kaçınmış değildim, hatta bunlar korkunç şeyler olsa da. Vera bir kadının ayakta kalabilmek için cadı olması gerektiğini söylediğinde haklıydı, ama cadı olmak da güç iştir. Ve ben de çok yorgundum. Artık ölmek istiyordum ve aşağıya geri dönmek için geç olmadığını düşündüm ve inerken bu kere en alt basamakta durmak zorunda değildim.. eğer istemiyorsam.

O anda Vera'nın sesini duydum. Tıpkı o gece kuyunun yanında olduğu gibi. Ve başımın içinde değil de, kulağımın ta dibinde. Bu kere çok daha ürkütücüydü ama; 1963'te sağdı çünkü.

"Ne düşünüyorsun orada, Dolores?" diye sordu o Arka-Yanaklarımı-Öp sesiyle. "Ben senden daha ağır bir bedel ödedim; kimsenin bilemeyeceği kadar ağır bir bedel ödedim, ama yine de yaptığım pazarlığa uydum. Bundan da fazlasını yaptım. Elimde kalanlar sadece toz cinleri ve rüyalar olduğunda rüyaları alıp onları kendi rüyalarımaya dönüştürdüm. Toz cinleri mi? Onlar sonunda beni ele geçireceklerdi ama ben bundan önce onlarla yıllarca birlikte yaşamayı başardım. Şimdi senin kendi toz cinlerin var, ama o Jolander kızını kovduğum gün bana karşı çıktığında sahip olduğun cesareti kaybetmişsen, istediğini yapabilirsin. Git ve atla. Çünkü

cesaretin yoksa, Dolores Claiborne, sen aptal bir kocakarından başka bir şey değilsindir."

Geri dönüp çevreme baktım, ama sadece rüzgarlı günlerde kabaran dalgaların serpintisiyle ıslak olan East Head'den başka bir şey göremedim. Görünürlerde bir tek canlı bile yoktu. Orada bir süre daha kalıp gökte uçan bulutlara baktım, sonra dönüp eve doğru yürüdüm. O rutubetli havada deniz kıyısında oturma sonunda sırtıma ağırlar saplandığından yolda iki üç kere durup dinlendim. Ama sonunda eve varabilmişim. Hemen üç tane aspirin içtim, arabama atladığım gibi buraya geldim.

Hepsi bu kadar işte.

Nancy, o küçük kasetlerden beş altı tane doldurduğunu görüyorum, o küçük makinen de artık yorulmuş olmalı. Ben de yoruldu, ama buraya anlattıklarımı anlatmaya geldim ve sözüm bitti artık. Söylediklerimin hepsi gerçektir. Bana ne yapman gerekiyorsa yapabilirsin, Andy; ben kendime düşeni yaptım ve huzurluyum. Sanırım önemli olan da budur; bu ve kim olduğunu tam olarak bilmen. Ben kim olduğumu biliyorum: Dolores Claiborne, iki ay sonra altmış altı yaşında olacağım, kayıtlı

Demokratım ve doğduğumdan beri Little Tall Adasında yaşıyorum. Nancy, o aletin STOP düğmesine basmadan iki şey daha söylemek istiyorum. Sonunda dayananlar dünyanın cadılarıdır... ve toz cinlerine gelince... canları cehenneme!

NOT DEFTERİ

6 Kasım 1992 tarihli Ellsworth Amerikan gazetesinden: ADALI KADIN AKLANDI

Bayan Vera Donovan'ın uzun zamandır bakıcılığını yapmakta olan Little Tall Adasından Dolores Claiborne dün Machias'ta yapılan ilk soruşturmada Bayan Donovan'ın ölümünden suçsuz bulunmuştur. Soruşturmanın amacı Bayan Donovan'ın bir ihmal ya da kasıt sonucunda ölüp ölmediğini saptamaktır. Ölümü sırasında bunamış olduğu söylenen Bayan Donovan'ın bakıcısı ve kâhyasına mirasının büyük bir kısmını bırakmış olması nedeniyle Bayan Claiborne'un ölümünde eli olduğu iddia edilmekteydi. Bazı kaynaklar mirasın on milyon dolardan fazla olduğunu bildirmektedirler.

20 Kasım 1992 tarihli Boston Globe gazetesinden:

SOMERVILLE'DE MUTLU BİR ŞÜKRAN GÜNÜ

ADINI VERMEYEN BİR YARDIMSEVER YETİMLER EVİNE 30 MİLYON DOLAR BAĞIŞTA BULUNDU

New England Little Wanderers Yetimler Evi yöneticileri bugün bir basın toplantısı düzenleyerek yüz elli yıllık yetimler evine bu yıl Noel'in erken geldiğini bildirmişlerdir. Kuruma adını açıklamayan biri otuz milyon dolar bağışta bulunmuştur.

Yönetim Kurulu Başkanı Brandon Jaeger, "Bu inanılmaz bağış haberini New York avukatlarından Alan Greenbush verdi," demiştir. "Bu büyük bağışın ardındaki kişi

-bu koruyucu melek demeliyim hatta- adının açıklanmaması konusunda çok ciddiymiş."

14 Aralık 1992 tarihli The Weekly Tide gazetesinden:

LITTLE TALL'DAN HABERLER Yazan 'Meraklı Nettie'

Geçen hafta Jonesport taki Cuma gecesi Noel Tombalasını Bayan Lottie McCandless kazanmıştır - ödül tam 240 dolardı. Meraklı Nettie öyle kıskandı ki. Neyse ciddiyete dönelim, kutlarınız, Lottie!

John Caron'un kardeşi Phlio Derr'den John'un Deep-star adındaki teknesini kalafatlamaya yardıma geldi. Bu kutsal mevsimde biraz "kardeş sevgisi" kadar güzel hiçbir şey olamaz, değil mi, dostlar?

Torunu ile yaşayan Jölene Aubuchon geçen Perşembe 2000 parçalık St. Helens tablosunu tamamladı. Jölene gelecek yıl 90ıncı yaşını Şistine Kilisesinin 5000

parçalık resmini tamamlayarak kutlayacağını söylüyor. Aferin, Jölene!

Dolores Claiborne bu hafta konuğu için de alışverişe çıkacak. Oğlu Joe'nun -'Bay Demokrat'ın- ailesiyle Augusta'dan bir 'Ada tatili' için geleceğini biliyordu, ama şimdi ünlü dergi yazarı kızı Selena St. George'un da yirmi yıldan beri ilk kez adaya geleceğini öğrenmiş bulunuyoruz. Meraklı kendisine Selena'nın Atlantic Monthly'deki son yazısı üzerinde konuşup konuşmayacaklarını sorduğunda Dolores sadece gülmüş ve, "Konuşacak çok şey bulacağımızdan hiç kuşum yok," demiştir.

Meraklı geçen Ekim ayında futbol oynarken kolunu kıran Vincent Bragg'ın iyileşme yolunda olduğunu-

Ekim 1989-Şubat 1992

Stephen King - Dolores Claiborne

Kitaplar, uygarlığa yol gösteren ışıklardır.

UYARI:

www.kitapsevenler.com

Kitap sevenlerin yeni buluşma noktasından herkese merhabalar...

Cehaletin yenildiği, sevginin, iyiliğin ve bilginin paylaşıldığı yer olarak gördüğümüz sitemizdeki

tüm e-kitaplar, 5846 Sayılı Kanun'un ilgili maddesine istinaden, engellilerin faydalanabilmeleri amacıyla

ekran okuyucu, ses sentezleyici program, konuşan "Braille Not Speak", kabartma ekran

vebenzeri yardımcı araçlara, uyumlu olacak şekilde, "TXT", "DOC" ve "HTML" gibi formatlarda, tarayıcı ve OCR (optik

karakter tanıma) yazılımı kullanılarak, sadece görmeengelliler için, hazırlanmaktadır. Tümüyle ücretsiz olan sitemizdeki

e-kitaplar, "Engelli-engelsiz elele"düşüncesiyle, hiçbir ticari amaç

gözetilmeksizin, tamamen gönüllülük

esasına dayalı olarak, engelli-engelsiz Yardımsever arkadaşlarımızın yoğun emeği sayesinde, görme engelli kitap sevenlerin

istifadesine sunulmaktadır. Bu e-kitaplar hiçbirşekilde ticari amaçla veya kanuna aykırı olarak

kullanılmaz, kullandırılmaz.

Aksi kullanımdan doğabilecek tümyasalsorumluluklar kullanana aittir. Sitemizin amacı asla eser sahiplerine zarar vermek değildir.

www.kitapsevenler.com

web sitesinin amacı görme engellilerin kitap okuma hak ve özgürlüğünü yüceltmek ve kitap okuma alışkanlığını pekiştirmektir.

Ben de bir görme engelli olarak kitap okumayı seviyorum. Sevginin olduğu gibi, bilginin de paylaşıldıkça

pekişeceğine inanıyorum. Tüm kitap dostlarına, görme engellilerin kitap okuyabilmeleri için gösterdikleri çabalardan ve

yaptıkları katkılardan ötürü teşekkür ediyorum.

Bilgi paylaşmakla çoğalır.

Yaşar MUTLU

İLGİLİ KANUN:

5846 Sayılı Kanun'un "altıncı Bölüm-Çeşitli Hükümler" bölümünde yer alan "EK

MADDE 11" : "ders

kitapları dahil, alenileşmiş veya yayımlanmış yazılı ilim ve edebiyat eserlerinin engelliler için üretilmiş bir nüshası yoksa hiçbir ticarî amaç güdülmeksizin bir engellinin kullanımı için kendisi veya üçüncü bir kişi tek nüsha olarak

ya da engellilere yönelik hizmet veren eğitim kurumu, vakıf veya dernek gibi kuruluşlar tarafından ihtiyaç kadar kaset, CD, braille alfabesi ve benzeri formatlarda çoğaltılması veya ödünç verilmesi

bu Kanunda öngörülen izinler alınmadan gerçekleştirilebilir." Bu nüshalar hiçbir şekilde satılmaz, ticarete konu edilemez ve amacı dışında kullanılmaz ve kullandırılmaz.

Ayrıca bu nüshalar üzerinde hak sahipleri ile ilgili bilgilerin bulundurulması ve çoğaltım amacının belirtilmesi zorunludur."

bu e-kitap Görme engelliler için düzenlenmiştir.

Kitap taramak gerçekten incelik ve beceri isteyen, zahmet verici bir iştir. Ne mutlu ki, bir görme

engellinin, düzgün taranmış ve hazırlanmış bir e-kitabı okuyabilmesinden duyduğu sevinci paylaşabilmek

tüm zahmete değer. Sizler de bu mutluluğu paylaşabilmek için bir kitabınızı

tarayıp,

kitapsevenler@gmail.com

Adresine göndermeyi ve bu isimsiz kahramanlara katılmayı düşünebilirsiniz.

Bu Kitaplar size gelene kadar verilen emeğe ve kanunlara saygı göstererek lütfen bu açıklamaları silmeyiniz.

Siz de bir görme engelliye, okuyabileceği formatlarda, bir kitap armağan ediniz...

Teşekkürler.

Ne Mutlu Bilgi için, Bilgece yaşayanlara.

Stephen King - Dolores Claiborne